

**Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΟΝΕ ΚΑΙ ΕΥΡΩ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΕΚΠΟΝΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΦΩΤΙΟΣ

ΣΟΥΚΕΡΑ ΕΛΕΝΗ

ΤΑΤΣΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2001

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 6088

v

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Α ΜΕΡΟΣ
- ΠΡΟΛΟΓΟΣ..... 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

- 1.1. Ιστορικά προηγούμενα..... 4
- 1.2. Οι σημαντικότερες ημερομηνίες της Ευρωπαϊκής Οικοδόμησης..... 8
- 1.3. Σύνοψη Ιστορικής Αναδρομής..... 22

2. ΘΕΩΡΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ 23

- 2.1. Έννοια και περιεχόμενο των νομισματικών ενώσεων..... 23
- 2.2. Θεωρία για τις άριστες Νομισματικές ενώσεων 24
- 2.3 Συνθήκες οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης. Η ανάγκη για πρόοδο..... 26
- 2.4. Θεωρία χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης και νομισματικής ενοποίησης..... 29
- 2.5. Αξιολόγηση του ενιαίου νομισματικού χώρου..... 30

3. Εμπειρία από διάφορες Νομισματικές Ενώσεις..... 30

- 3.1. Η Λατινική Νομισματική Ένωση..... 32
- 3.2. Σκανδιναβική Νομισματική Ένωση..... 36
- 3.3. Προϋποθέσεις για τη διατήρηση μιας Νομισματικής Ένωσης..... 37
- 3.4. Ερωτήσεις και Απαντήσεις..... 38**
- 3.4.1. Μπορεί η Νομισματική Ένωση να προηγηθεί της Πολιτικής Ένωσης; 38
- 3.5. Μονοεθνικές ή Πολυεθνικές Νομισματικές Ενώσεις..... 39
- 3.6. Συμπέρασμα:..... 39

4. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986)..... 40

4.1. Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.....	40
4.2. Το Συμβούλιο των Υπουργών.....	41
4.2.1. Τρόπος λήψης των αποφάσεων του Συμβουλίου.....	41
4.2.2. Αρμοδιότητες του Συμβουλίου.....	42
4.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	43
4.3.1. Οργάνωση – Λειτουργία.....	44
4.3.2. Αρμοδιότητες της Επιτροπής.....	45
4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.....	47
4.1. Αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου.....	48
4.2. Διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	49
4.3. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.....	51
4.4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.....	51
4.5. Τα Επικουρικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.....	53
5. Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	55
5.1. Τα Έσοδα του Κοινοτικού Προϋπολογισμού.....	55
5.2. Δαπάνες του Κοινοτικού Προϋπολογισμού.....	55
6. Η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης, Μέχρι τη Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.....	56
6.1. Η έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, Το ECU και ο Μηχανισμός των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών.....	57
6.2. Η Λειτουργία του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών.....	58
6.3. Από το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα στη Συνθήκη του Μάαστριχ.....	59
7. ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ.....	61
7.1. Παράλληλη προώθηση νομισματικής και οικονομικής ενοποίησης.....	61

7.2. Σταδιακή μετάβαση προς την οικονομική και νομισματική ενοποίηση.....	63
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1.ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	64
2.2. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	65
2.3. Η Νομισματική Επιτροπή.....	67
2.4. Δημοσιονομικός συντονισμός.....	68
2.5. Δημοσιονομική πειθαρχία.....	69
2.6. Προετοιμασία του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ.....	71
2.7. Καθήκοντα - Αρμοδιότητες του ΕΝΙ	74
2.8. Προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών.....	76
2.9. ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	78
2.10. Η διαδικασία λήψης της απόφασης.....	79
2.11. Ενέργειες κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 1998.	82
2.12. Καθορισμός των τιμών μετατροπής του ευρώ.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	85
3.1. Συγκρότηση του ΕΣΚΤ.....	85
3.2. Στόχοι και καθήκοντα του ΕΣΚΤ.....	86
3.3. Οργάνωση του ΕΣΚΤ.....	88
3.4. Είναι απαραίτητη η λειτουργία μιας κεντρικής τράπεζας;.....	88
3.5. Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών.....	89
3.6. Θεσμική συνεργασία: η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή.....	91

3.7. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤ.....	92
3.7.1. Το Διοικητικό Συμβούλιο.....	92
3.7.2. Η Εκτελεστική Επιτροπή.....	96
3.8. Το Γενικό Συμβούλιο.....	98
3.9. Οι νομικές πράξεις των οργάνων της ΕΚΤ.....	100
3.10. Δικαστικός έλεγχος και επαγγελματικό απόρρητο.....	101
3.11. ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΚΤ.....	103
3.11.1. Το κεφάλαιο της ΕΚΤ.....	103
3.12. Συναλλαγματικά διαθέσιμα.....	105
3.13. Κατανομή του νομισματικού εισοδήματος των εθνικών κεντρικών τραπεζών.....	107
3.14. Κατανομή καθαρών κερδών και επιμερισμός ζημιών της ΕΚΤ.....	108
3.15. Χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί της ΕΚΤ.....	109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	109
4.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	111
4.3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	113
4.4. Η ΠΡΩΤΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ.....	115
4.5. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ.....	116
4.6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΟΝΕ.....	118
4.7. Ο Διαχωρισμός μεταξύ Εποπτικών Φορέων και Φορέων Άσκησης και Χάραξης Νομισματικής Πολιτικής.....	119
4.8. Συμπέρασμα:.....	121
4.9. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΝΕ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	122

4.9.1. Οι αρνητικές επιπτώσεις.....	122
4.9.2. Οι θετικές επιπτώσεις.....	123
4.10. Διάφορες γενικές επιπτώσεις, Ερωτήματα και Απαντήσεις:.....	124
4.10.1. Επιπτώσεις που θα έχει ενδεχόμενη αποτυχία της Οικονομικής και.....	124
4.10. 2. Ποιοι θα είναι οι κερδισμένοι και ποιοι οι χαμένοι από την ΟΝΕ;.....	125
4.10.3: Πόσο θα κοστίσει η εφαρμογή της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης;.....	125
4.10.4. Θα προκαλέσει η οικονομική και Νομισματική Ένωση μετατόπιση επενδύσεων προς τρίτες χώρες;.....	125
4.10.5. Η ΟΝΕ θα προκαλέσει υποτίμηση των νομισμάτων των κρατών που δεν συμμετέχουν από την αρχή στη ζώνη του ευρώ;	126
4.10.6. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στην ανταγωνιστικότητα των συμμετεχόντων κρατών – μελών;.....	126
4.10.7. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στη διεθνή οικονομία;	127

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1. ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ.....	128
5.2. ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ.	131
5.3. ΟΝΕ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ : Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ.....	134
5.4. Ερωτήσεις – Απαντήσεις:	
5.4.1. Ποιες επιπτώσεις θα έχει ενδεχόμενη αποτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης;.....	135

• Β ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. ΤΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.....	136
1.1. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995).....	136
1.2. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995).....	137
1.3. Οι διατάξεις του πρώτου Κανονισμού σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ.....	138
1.4. Οι κρίσιμες ημερομηνίες της διαδικασίας εισαγωγής του ευρώ.....	141
1.5. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.....	142
1.5.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	142
2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΝΕ.....	143
3. Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	145
3.1. Οι ημερομηνίες για την εισαγωγή του ευρώ στη Ελλάδα.....	145
3.2. Ποιες είναι οι ισοτιμίες των νομισματικών μονάδων των κρατών μελών της ευρωζώνης ως προς το ευρώ: οι σταθερές ισοτιμίες μετατροπής των νομισματικών μονάδων.....	147
3.3. Γενικός Κανόνας Μετατροπής και Στρογγυλοποίησης.....	147
3.4. Κανόνες Μετατροπής.....	148
3.5. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	149
3.6. Τα ελληνικά χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ.....	150
3.7. Ζητήματα προσαρμογής και ανησυχίες.....	151
3.7.1. Ο Ρόλος του Δημόσιου Τομέα.....	151
3.7.2. Ειδικά Θέματα Μετάβασης του Δημόσιου Τομέα.....	151
3.7.3. Προσαρμογή των Δημόσιων Λογαριασμών.....	152

3.7.4. Έκδοση-Μετατροπή Δημόσιου Χρέους σε Ευρώ.....	152
3.8. Τι σημαίνει για τις επιχειρήσεις η μετάβαση στο ευρώ.....	153
4. Η διαχείριση της μετάβασης στο ευρώ σε δύο 2 φάσεις.....	154
5. Θέματα-κλειδιά Ενέργειες/ επιπτώσεις.....	155
5.1. Νομικά θέματα.....	156
5.2. Ρυθμίσεις μετατροπής.....	156
5.3. Αγορά – Ανάπτυξη Πωλήσεων Προϊόντα.....	157
5.4. Τιμολόγηση.....	157
5.5. Πελάτες- Προμηθευτές.....	157
5.6. Ανθρώπινο δυναμικό.....	158
6. Ερωτήματα – Απαντήσεις	158
6.1. Πως μπορούν να προετοιμαστούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την πλήρη μετάβαση στο ευρώ;	158
6.2. Ποιες επιπτώσεις θα έχει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;	159
6.3. Πως μπορούν να προετοιμαστούν οι μεγάλες εταιρείες για τη μετάβαση στο ευρώ;	160
6.4. Πως θα πρέπει να προετοιμαστούν οι πολυεθνικές εταιρείες για την πλήρη μετάβαση στο ευρώ;	161
6.5. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις μεγάλες επιχειρήσεις;	161
6.6.Ως μη μισθωτός εργαζόμενος, πως μπορώ να προετοιμαστώ για τη μετάβαση στο ευρώ;	162
7. Εμπορικές επιχειρήσεις:	162
7.1. Τουριστικές Επιχειρήσεις:	163
8. Καταναλωτές. Ειδικά θέματα καταναλωτών.....	165

8.1. προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίσουν οι καταναλωτές.....	166
9. Ανησυχίες που εκφράζουν οι καταναλωτές με το ευρώ και ποιες;.....	167
10. Ευρωπαρατηρητήρια:	169
10.1. Το εθνικό πρόγραμμα επικοινωνιακής πολιτικής για το ευρώ	171
10.2. Διαφημιστική εκστρατεία στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα.	171
10.3. Παραγωγή και διανομή έντυπου υλικού.....	172
10.4. Διεξαγωγή ερευνών αγοράς.....	172
11. Πρακτικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του ευρώ (καταθέσεις, επιτόκια, δάνεια κλπ. Διάφορα ερωτήματα και Απαντήσεις).....	172
11.1.1. Ποια προβλήματα θα δημιουργήσει η παράλληλη κυκλοφορία δραχμής ευρώ την περίοδο 1 Ιανουαρίου 2002 μέχρι 28 Φεβρουαρίου 2002;	173
11.1.2. Τι πρέπει να κάνω προκειμένου να περιορίσω τα παραπάνω προβλήματα και να διευκολυνθώ καλύτερα στη χρήση του ευρώ;	173
11.1.3. Τι θα γίνει με τα βιβλιάρια καταθέσεων; Πρέπει να επισκεφθώ την τράπεζά μου και πότε να κάνω την μετατροπή;	173
11.1.4. Η μετάβαση στο ευρώ συνεπάγεται κάποια ιδιαίτερη συνέπεια για τους κατόχους των τραπεζικών καρτών;	173
11.1.5. Κατά την μεταβατική περίοδο (1.1.2001- 31.12.2001) οι τόκοι που αποτελούν προϊόν καταθέσεων χωρών – μελών της ευρωζώνης φορολογούνται; Εάν είναι καταθέσεις σε συνάλλαγμα εκτός ευρωζώνης και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης φορολογούνται οι τόκοι;	173
11.1.6. Τι θα γίνει με τις πιστώσεις και τα δάνεια που συνάπτονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (Μέχρι 31.12.2001); Τι θα γίνει με τις επιταγές ή συναλλαγματικές που λήγουν μετά την 31.12.2001 και έχουν εκφραστεί σε δραχμές;	174
11.1.7. Η εισαγωγή του ευρώ θα επηρεάσει τα ασφαλιστήρια συμβόλαια;	174

11.1.8. Ποιες είναι οι επιπτώσεις του ευρώ και γενικότερα της ΟΝΕ στον τομέα των χορηγήσεων;	174
11.1.9. Από πότε μπορούν οι τράπεζες να ανοίγουν χορηγητικούς λογαριασμούς σε ευρώ;	175
11.1.10. Τι προβλέπεται για τις συμβάσεις σταθερού επιτοκίου μετά την εφαρμογή του ευρώ;	175
11.1.11. Υπάρχει διαφορά στα επιτόκια μεταξύ των εθνικών νομισμάτων και του ευρώ;	175
11.1.12. Μπορεί κάποιος να αρνηθεί την εκτέλεση κάποιας συμβατικής υποχρέωσή του επικαλούμενος την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος;	176
11.1.13. Τα αυτόματα μηχανήματα πώλησης και τα άλλα μηχανήματα που λειτουργούν με κέρματα και χαρτονομίσματα θα προσαρμοστούν ώστε να δέχονται χαρτονομίσματα και κέρματα σε ευρώ;	176
11.1.15. Πως διαμορφώνονται οι διεθνείς συναλλαγές μέσα στη ζώνη του ευρώ και εκτός αυτής;	177
12. Προσαρμογή της Φορολογίας	179
12.1. Ποιες επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα επιλογής του ευρώ από φέτος (2001)	179
12.2. Έναρξη Χρήσης του ευρώ	180
12.3. Υποβολή Ανέκκλητης Δήλωσης-Διαδικασία	180
12.4. Μετάβαση από δραχμές σε ευρώ- τήρηση Λογιστικών Βιβλίων	181
12.5. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	181
12.6. Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	182
12.7. Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)	182
13. Πως λειτουργεί το χρηματιστήριο στο νέο περιβάλλον	182
13.1. Ερωτήματα – Απαντήσεις	184

13.1.1. Τι επιπτώσεις θα έχει η μετάβαση στο ευρώ για τις μετοχές και τις συμμετοχές σε κεφάλαια επενδύσεων;	184
13.1.2. Ποιες επιπτώσεις θα έχει στα κρατικά ομόλογα που έχω ήδη αγοράσει η μετάβαση στο ευρώ;	185
14. Το Νομικό Πλαίσιο	185
14.1. Επηρεασμός συμβάσεων από τη μετάβαση στο ευρώ	186
15. ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ	187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1.Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ	189
2.2. Τα επιτόκια μετά το ευρώ	194
3. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΝΕ	196
3.1. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	197
3.2. Κίνδυνοι αγοράς	198
3.3. Ποιο είναι το κόστος και τα οφέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) για εταιρείες και παρέχοντες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες;	200
3.4. Ευρώ και πληθυσμός σε δυσμενή κοινωνική και οικονομική κατάσταση	200
• ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	201
4.1. Τα υπέρ και κατά του ευρώ	201
4.2. Τα ΥΠΕΡ μπορούν να καταγραφούν	201
4.3. Στα ΚΑΤΑ μπορούν να καταγραφούν	202

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σ' αυτό το σημείο τελειώνει η δική μας πορεία σαν σπουδαστές, που διήρκησε περίπου 4 χρόνια. Η αποφοίτησή μας είναι πια γεγονός. Ο δρόμος ήταν μακρύς, δεν έλειψαν τα προβλήματα στην σπουδαστική μας ζωή, η αγωνία και το άγχος για την τύχη μας, έξω από το χώρο του Τ.Ε.Ι. στον ανταγωνιστικό χώρο της εργασίας.

Οι γνώσεις που αντλήσαμε, μέσα από όλη τη διαδικασία της μάθησης, συνέβαλλαν στο να αποκτήσουμε δεξιότητες ικανές να μας βοηθήσουν στην επαγγελματική μας κατάρτιση.

Όμως τελειώνοντας, γνωρίζουμε καλά ότι οι γνώσεις αυτές δεν επαρκούν, ιδιαίτερα σε έναν τομέα σαν τον δικό μας που η ενημέρωση πάνω στην νομολογία και τους φορολογικούς κώδικες, που συνεχώς αλλάζουν, είναι το ήμισυ του παντός.

Η πτυχιακή αυτή εργασία που εκπονήθηκε από εμάς έχει σαν θέμα της την ΟΝΕ και το ΕΥΡΩ. Ένα θέμα που ομολογουμένως βρήκαμε ότι είναι πολύ ενδιαφέρον και επίκαιρο. Προσπαθήσαμε δε, να προσεγγίσουμε το αντικείμενο της εργασίας όσο το δυνατό καλύτερα.

Η εργασία μας αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μια ιστορική αναφορά και η πορεία προς την ΟΝΕ. Στο δεύτερο μέρος αναφερόμαστε στο ΕΥΡΩ και στις διάφορες επιπτώσεις, θετικές ή αρνητικές, ερωτήματα και απαντήσεις πάνω σε απορίες των απλών πολιτών της νέας Ευρώπης του 2002. Αναλυτικότερα:

Η εργασία αυτή αποτελεί μια συστηματική προσπάθεια να καταγράψει, να αναλύσει και να αξιολογήσει την διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, εισάγοντας στον αναγνώστη και γενικότερα στο μη ειδικό στους θεσμούς και τις κυριότερες πολιτικές της Ευρωπαϊκής κοινότητας. Επιχειρεί ακόμη να εξετάσει τις κυριότερες παραμέτρους και τα σημαντικότερα προβλήματα στην προοπτική της ιστορικής διαδικασίας για την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

Η Ευρωπαϊκή ήπειρος αποτελεί σήμερα το επίκεντρο των διεθνών εξελίξεων. Η κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης, η επανένωση της Γερμανίας και το οριστικό τέλος του "ψυχρού πολέμου", η Γιουγκοσλαβική κρίση αλλά και οι ραγδαίες εξελίξεις στο εσωτερικό της κοινότητας είναι μερικά από τα γεγονότα που ώθησαν την Κοινότητα να αποκτήσει μια αυξανόμενη δυναμική στο τέλος της δεκαετίας του 80.

Η διάσκεψη των δώδεκα αρχηγών και κυβερνήσεων της Κοινότητας στο Maastricht τον Δεκέμβριο του 1991 σηματοδοτεί το νέο σταθμό της συνεχώς ολοκληρούμενης Ευρώπης. Έχοντας παύσει προ πολλού να είναι ένας απλός διεθνής οργανισμός, έστω και με την προχωρημένη μορφή του "διακρατικού υπερεθνικού τύπου", η Κοινότητα κατέληξε στο Maastricht σε αποφάσεις και σε διαδικασίες που εμβαθύνουν αλλά και επεκτείνουν περαιτέρω την ολοκλήρωση σε τομείς της πολιτικής συνεργασίας, της εξωτερικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής, της εσωτερικής ασφάλειας, της υγείας, του περιβάλλοντος και βέβαια της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Σήμερα κάθε κρατική αρμοδιότητα αποτελεί συγχρόνως και δραστηριότητα της κοινότητας.

Η προσπάθεια μιας συνολικής θεώρησης της ευρωπαϊκής ενοποίησης και ιδιαίτερα της ευρωπαϊκής οικονομίας είναι ένα έργο δύσκολο. Η προσέγγιση που επιχειρούμε δεν προσπαθεί να δώσει λύσεις στα δύσκολα ούτε να εξειδικεύσει συγκεκριμένα ζητήματα που απαιτούν πλήθος γνώσεων και τεράστια εμπειρία. Επιδιώκει να παρουσιάσει μια εισαγωγή στην ιστορική εξέλιξη της Ενωμένης Ευρώπης και με τις προοπτικές που διανοίγονται με την ολοκλήρωσή της, αφού σήμερα είναι πια αναντίρρητο ότι η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση είναι μια από τις τρεις παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις δίπλα στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, και το 2001 είναι η μεταβατική περίοδος για την κυκλοφορία του ευρώ.

Στο σημείο αυτό θεωρούμε απαραίτητο να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας στους κ. κ. Πρόεδρο της Εθνικής Τράπεζας Αθηνών, τον Σπήλιο Κωνσταντινίδη, Νέτου Χριστίνα των

Κεντρικών γραφείων της Εθνικής Τράπεζας Αθηνών – Πατρών, τον κ. Θεοδωρακόπουλο Εμπορικής Τράπεζας, την EUROBANK, τους εργαζόμενους διοικητικούς Υπαλλήλους στη Βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι. Πάτρας, το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξηπερέτηση του πολίτη, την Ένωση για την προστασία του καταναλωτή, την Δημοτική Βιβλιοθήκη της Πάτρας και ιδιαίτερα τον καθηγητή μας και επιβλέπων της εργασίας μας καθηγητή κ. Ανδρέα Γαλάνη που μας έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθούμε με αυτό το πολύ ενδιαφέρον και επίκαιρο θέμα αλλά και για την βοήθειά του για την ολοκλήρωση της εργασίας μας.

Τελειώνοντας ελπίζουμε ότι η εργασία μας αυτή θα εκπληρώσει τους σκοπούς για τους οποίους γράφτηκε και θα βρεί την κατάλληλη ανταπόκριση.

Οι Σπουδαστές

Αθανασόπουλος Φώτιος- Σούκερα Ελένη – Τάτσης Παναγιώτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

1.1. Ιστορικά προηγούμενα

Η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης έχει ιστορικές ρίζες που φτάνουν έως τον 13^ο αιώνα. Οι ενωτικοί παράγοντες αυτής της Ευρώπης ήταν αφενός η Καθολική Εκκλησία και αφετέρου η λατινική γλώσσα που ήταν η επίσημη και ομιλούμενη γλώσσα της Εκκλησίας και των Πανεπιστημίων και διευκόλυνε την επικοινωνία στους τομείς της εκκλησίας, της επιστήμης και των τεχνών καθώς και κατά παρέκταση, σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Δεν έλειψαν όμως ούτε οι μεγάλοι θεωρητικοί οραματιστές της ιδέας της Ενωμένης Ευρώπης, όπως ο Δούκας de sully που εκπόνησε το «Μεγάλο Σχέδιο» (le grand dessein).

Από τον 16^ο αιώνα επικράτησε ο κατακερματισμός της Ευρώπης σε πολυάριθμα κράτη με βάση την μοναρχική πρώτα (16^ο –18^ο αιώνα) και λαϊκή κατόπιν κυριαρχία. Στον 19^ο αιώνα η εθνικιστική έξαρση οδήγησε στην δημιουργία ενοποιημένων εθνικών μονάδων με έντονους ανταγωνιστικούς προσανατολισμούς.

Η ιδέα για μια διαδικασία ειρηνικής και δημοκρατικής ενοποίησης του Ευρωπαϊκού χώρου ξαναγεννιέται στη διάρκεια του μεσοπολέμου (1920-1939) έχοντας συμβάλει σ' αυτό και η δημιουργία της κοινωνίας των εθνών. Όμως παρά την ύπαρξη της τελευταίας ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος δεν μπόρεσε να αποτραπεί επιφέροντας φοβερά δεινά στην ανθρωπότητα.

Μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο και ιδιαίτερα στα αμέσως επόμενα χρόνια από τη λήξη του δημιουργούνται στον Ευρωπαϊκό χώρο πάρα πολλοί διεθνείς οργανισμοί που σκοπό έχουν την συνεργασία των κρατών στους τομείς της οικονομίας και της άμυνας. Οι διεθνείς αυτοί οργανισμοί άλλοτε έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα (π.χ. ΟΗΕ) και άλλοτε περιφερειακό (π.χ. ΟΕΟΣ). Διεθνείς οργανισμοί στον τομέα της άμυνας υπήρξαν π.χ. η Δυτική αργότερα

Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (West European Union)1948, το NATO (North Atlantic Treaty Organization)1949, το Σύμφωνο της Βαρσοβίας (Warsaw Pact)1955.

Η οικονομική συνεργασία, από την άλλη πλευρά, επιδιώχθηκε με άλλους ειδικούς οργανισμούς όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Moretary Fund)1944 που λειτουργούσε στο πλαίσιο του ΟΗΕ, η Διεθνής Τράπεζα Ανοικοδομήσεως (International Bank for Reconstruction and Development) (IBRD) 1944, και η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου η λεγόμενη GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) 1947 που συνομολογήθηκε στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.

Οι διεθνείς αυτές συμφωνίες έπαιξαν σπουδαίο ρόλο για τα ευρωπαϊκά κράτη γιατί συνέβαλαν στην οικονομική τους αλληλοπροσέγγιση. Αποτελεσματική υπήρξε ακόμη η συμβολή τους στην δημιουργία θετικού κλίματος για την έναρξη της διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης ενός κλίματος που ενισχύθηκε, μεταξύ άλλων, με τη δημιουργία το1946 της Ευρωπαϊκής Ένωσης Φεντεραλιστών (European Union of Federalists) και την τοποθέτηση του γηραιού Βρετανού πολιτικού W. Churchill το ίδιο έτος με τη "δίδυμη" ομιλία στο Fulton και την Ζυρίχη για την "αναγκαιότητα δημιουργίας" των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης".

Η αναζήτηση δημιουργίας ενός υπερεθνικού πολιτικού πλαισίου που θα περιόριζε θεσμικά την ιδέα του εθνικού κράτους που είχε κλονιστεί στην διάρκεια του πολέμου και θα αποτελούσε προϋπόθεση για τη διασφάλιση της σταθερότητας και "ειρήνης" στον ευρωπαϊκό χώρο, το θέμα της Γερμανίας, το γεγονός ότι η Ευρώπη έπαψε να αποτελεί το κέντρο του διεθνούς συστήματος με τη μετατόπιση της εξουσίας σε κέντρα έξω από τα ευρωπαϊκά σύνορα- Ουάσινγκτον και Μόσχα-, η εμφάνιση της "Σοβιετικής απειλής", ο ψυχρός πόλεμος- η δημιουργία της Cominform (1947), ο αποκλεισμός του Βερολίνου (1949) θα ενισχύσουν τις πιέσεις για Ευρωπαϊκή Ενοποίηση.

Θα πρέπει να τονίσουμε και τον αποφασιστικό ρόλο που έπαιξε, για την συνεργασία των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, το σχέδιο Μάρσαλ, (1947), European Recovery Programme) από το όνομα του τότε αμερικανού υπουργού εξωτερικών George Marshall που το εξήγγειλε, με το οποίο δινόταν σημαντική βοήθεια από την Αμερική στην Ευρώπη για την οικονομική ανόρθωσή της. Η αμερικάνικη πρωτοβουλία για οικονομική βοήθεια έδωσε στις διψασμένες για δολάρια οικονομίες της Δυτικής Ευρώπης τη δυνατότητα χρηματοδότησης των μεγάλων ελλειμμάτων του ισοζυγίου πληρωμών, ελλειμμάτων που με τη σειρά τους ήταν το αναπόφευκτο αποτέλεσμα των φιλόδοξων στρατηγικών ανάπτυξης που ακολούθησαν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Ταυτόχρονα, προϋπόθεση της χορήγησης βοήθειας από της ΗΠΑ ήταν η συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων και η βαθμιαία ελευθέρωση του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου και του συστήματος πληρωμών.

Τα κίνητρα της πρωτοβουλίας αυτής ήταν σύνθετα. Πρώτα απ' όλα οι ΗΠΑ ανησυχούσαν για το ενδεχόμενο αναθέρμανσης των ανταγωνισμών ανάμεσα στα κράτη της Δυτικής Ευρώπης σε μια περίοδο διαμόρφωσης ενός συνασπισμού στην Ανατολική Ευρώπη. Προσπαθούσαν επιπλέον να επηρεάσουν την πολιτική των ανατολικοευρωπαϊκών χωρών που είχαν περιθώρια ελιγμών γι' αυτό και επέμεναν στην από κοινού κατάρτιση προγράμματος σαν όρο για την παροχή βοήθειας.

Φυσικά και η ίδια η αμερικάνικη οικονομία, που αντιμετώπιζε προβλήματα μετάβασης από το πολεμικό στάδιο σ' ένα ειρηνικό; θα αντλούσε οφέλη από τη γρήγορη αναθέρμανση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη. Επίσης η αμερικανική κυβέρνηση υπολόγιζε πως βοηθώντας την Ευρώπη να ξεπεράσει τις συναλλαγματικές της στενότητες θα διεύρυνε τις αγορές αμερικανικών προϊόντων.

Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) που ιδρύθηκε το 1948 από 16 ευρωπαϊκά κράτη ήταν η πρώτη μορφή οργανωμένης συνεργασίας και θεωρήθηκε η ευρωπαϊκή απάντηση στην αμερικανική πρόκληση του σχεδίου Marshall για μια συλλογική

προσπάθεια ανόρθωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας με ταυτόχρονη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου. Ο ΟΕΟΣ που αποτελούσε έναν κλασικό περιφερειακό οργανισμό μετασχηματίστηκε το 1960 με τη συμμετοχή των ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλίας, Νέας Ζηλανδίας και Ιαπωνίας σε παγκόσμιο οργανισμό που ονομάστηκε Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Επίσης και η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Πληρωμών (ΕΕΠ) το 1950 για την οργάνωση και τη λειτουργία ενός πολυμερούς συστήματος πληρωμών έγινε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του προγράμματος ανοικοδόμησης της βοήθειας Μάρσαλ.

Όλοι πάντως οι προαναφερθέντες οργανισμοί (αμυντικοί-οικονομικοί) παραμένουν στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων και χαρακτηριστικό είναι είτε εξαρχής ήταν, είτε πολύ γρήγορα εξελίχθηκαν, σε παγκόσμιους οργανισμούς και όχι αμιγώς ευρωπαϊκούς. Κατά συνέπεια δεν συνέβαλαν τουλάχιστον αποφασιστικά στην ενοποίηση της Ευρώπης.

Παρ' όλα αυτά η κίνηση για συνεργασία στον πολιτικό και οικονομικό τομέα ιδιαίτερα μετά την ίδρυση του ΟΕΟΣ κερδίζει έδαφος. Έτσι το Μάιο του 1948 πραγματοποιείται στη Χάγη συνέδριο με συμμετοχή 800 αντιπροσώπων για προαγωγή της ιδέας της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Εκεί εκδηλώθηκαν οι πρώτες έντονες αντιθέσεις γύρω από το ρόλο του εθνικού κράτους στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Οι κεντροευρωπαίοι εκπρόσωποι υποστήριξαν θέσεις που θα μείωναν σημαντικά τον κυρίαρχο ρόλο του εθνικού κράτους, ενώ αντίθετα Βρετανοί και Σκανδιναβοί επιθυμούσαν στενότερη συνεργασία αλλά ανάμεσα στις εθνικές μονάδες.

Το Συνέδριο της Χάγης έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία που κατέληξε στη σύσταση, το Μάιο του 1949, του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το Συμβούλιο της Ευρώπης έλαβε διακυβερνητικό χαρακτήρα, αφού επικράτησαν οι βρετανικές απόψεις. Σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να πραγματοποιήσει στενότερο σύνδεσμο μεταξύ των μελών του προς διαφύλαξη και προαγωγή των ιδεωδών και των αρχών που είναι κοινό κτήμα τους και να προωθήσει την οικονομική και κοινωνική τους πρόοδο. Όμως η δραστηριότητα του Συμβουλίου

της Ευρώπης κατευθύνθηκε κυρίως στον πολιτιστικό και νομικό τομέα γι' αυτό και η ουσιαστικότερη συμβολή του σημειώθηκε στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1950

Οι πρώτες απόπειρες για συνεργασία στην Ευρώπη άρχισαν στις 9 Μαΐου όταν ο Υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας Robert Schuman, εμπνευσμένος από τον Jean Monnet, σε ομιλία του προτείνει την από κοινού εκμετάλλευση των πόρων άνθρακα και χάλυβα (ΕΚΑΧ) μεταξύ της Γαλλίας και της τότε Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στα πλαίσια ενός οργανισμού, ανοικτού στις άλλες χώρες της Ευρώπης που ήταν πρόθυμες να συμμετάσχουν. Το νέο στοιχείο στην πρόταση αυτή βρισκόταν στην ιδέα της "Κοινότητας" δηλαδή στην τοποθέτηση τομέων της οικονομίας υπό τον έλεγχο μιας υπερεθνικής αρχής, που επέτρεπε όχι απλά την αλληλοπροσέγγιση, αλλά την βαθμιαία ενοποίηση των τομέων αυτών.

1.2. Οι σημαντικότερες ημερομηνίες της Ευρωπαϊκής Οικοδόμησης

1951

18^η Απριλίου

Ιστορική ημερομηνία της αφετηρίας προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση θα την θεωρήσουμε αφού οι δύο επανειλημμένοι ιστορικοί αντίπαλοι, η Γαλλία και η (Ομοσπονδιακή τότε) Γερμανία συνηγορούν μαζί με τα κράτη της τελωνειακής ένωσης Benelux (Ολλανδία, Βέλγιο, και το Λουξεμβούργο) και η Ιταλία την συνθήκη των Παρισίων με την οποία ιδρύεται η **Ευρωπαϊκή κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)**, με στόχο την "από κοινού" χάραξη και εφαρμογή μιας ενιαίας πολιτικής των (6) σ' αυτούς τους δύο σημαντικούς τομείς της οικονομίας τους που άρχισε να ισχύει την 23 Σεπτεμβρίου 1952.

1952

Το τόλμημα της ΕΚΑΧ ακολούθησε ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο σχέδιο για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ). Η πρόταση ήλθε και πάλι από την γαλλική πλευρά και συγκεκριμένα από τον υπουργό άμυνας Pleven. 27 Μαΐου υπογράφεται στο Παρίσι η συνθήκη περί της υδρύσεως της Ευρωπαϊκής κοινότητας Άμυνας (ΕΑΚ).

1954

Η Γαλλική Εθνοσυνέλευση στις 30 Αυγούστου απορρίπτει τη συνθήκη περί της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής κοινότητας Άμυνας (ΕΑΚ).

Στις 20 και 23 Οκτωβρίου του ίδιου έτους στο Παρίσι μετά τη διάσκεψη του Λονδίνου καταλίγουν σε συμφωνίες που καθορίζουν τους τρόπους διεύρυνσης του συμφώνου των βρυξελλών που καθίσταται η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ).

1955

1 και 2 Ιουνίου οι Υπουργοί εξωτερικών των έξι στη Μεσσήνη αποφασίζουν να επεκτείνουν την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε ολόκληρο τον τομέα της οικονομίας. Μια επιτροπή με επικεφαλής τον Βέλγο υπουργό εξωτερικών Χένρυ Σπάακ συστήθηκε για το σκοπό αυτό. Η σπουδαιότερη απόφαση της επιτροπής αυτής ήταν ότι η οικονομική ολοκλήρωση θα έπρεπε να είχε ως πρώτο βήμα μια μορφή τελωνειακής ένωσης με κοινό εξωτερικό δασμολόγιο. Η επιτροπή Σπάακ παρουσίασε την έκθεση το 1956 και οι υπουργοί εξωτερικών των χωρών – μελών της ΕΚΑΧ υιοθέτησαν το σχέδιο έκθεσης και προετοίμασαν το κείμενο των συνθηκών.

1957

25 Μαρτίου,

Μετά την εξάχρονη πορεία της ΕΚΑΧ, γίνεται το επόμενο βήμα. Με την προετοιμασία των διασκέψεων της Μεσίνας και της Βενετίας και την υπογραφή των δύο συνθηκών στη Ρώμη για

την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και για την Ευρωπαϊκή Ατομική Ενέργεια (ΕΥΡΑΤΟΜ) που έχουν σαν στόχο, η μεν πρώτη τις οικονομικές σχέσεις των (6) μεταξύ τους, και των (6) ως συνόλου, με τις τρίτες εκτός ΕΟΚ χώρες, η δε δεύτερη έχει σκοπό την ειρηνική χρήση της Ατομικής ενέργειας στη διαδικασία της βιομηχανικής και οικονομικής ανάπτυξης των (6).

1958

1^η Ιανουαρίου τέθηκαν σε ισχύ οι συσθήκες της Ρώμης και έγινε εγκατάσταση στις Βρυξέλλες των Επιτροπών της ΕΟΚ και της ΕΥΡΑΤΟΜ.

Οι αντικειμενικοί στόχοι που τέθηκαν στις ιδρυτικές συνθήκες των τριών κοινοτήτων ήταν έως σε ένα βαθμό παρόμοιοι: οικονομική επέκταση και άνοδος του βιοτικού επιπέδου. Τα μέσα, όμως, επίτευξης των στόχων αυτών διέφεραν σημαντικά. Η ΕΟΚ επεδίωξε τους στόχους της με την δημιουργία μιας κοινής αγοράς και τη σύγκλιση των οικονομιών, των κρατών μελών.

Η δημιουργία μιας κοινής αγοράς είχε σαν προϋπόθεση την κατάργηση των εμποδίων για την ελεύθερη κίνηση αγαθών, υπηρεσιών και παραγωγικών συντελεστών, καθώς και την εφαρμογή κοινών πολιτικών σε συγκεκριμένους τομείς της αγοράς.

Το δεύτερο μέσο για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν το 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης, δηλαδή η σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, δεν αποτελούσε στόχο από μόνη της αλλά και μια αναγκαία συνθήκη για την πλήρη επίτευξη της κοινής αγοράς μέσω της σύγκλισης των εθνικών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών και της ανάπτυξης κοινών κοινωνικών και περιφερειακών πολιτικών.

1960

Το Ηνωμένο Βασίλειο προτοστατεί στη δημιουργία ενός "αντίπαλου δέους" της ΕΟΚ και στις 4 Ιανουαρίου υπογράφει τη σύμβαση της Στοκχόλμης που δημιουργεί την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που έχει στόχο την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου ανάμεσα στα Κράτη – μέλη της, (Αυστρία, Σουηδία, Ελβετία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Δανία).

1962

30 Ιουλίου γίνεται η έναρξη Ισχύος μιας κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ).

1963

14 Ιανουαρίου ο Στρατηγός De Gaulle αναγγέλλει , κατά τη διάρκεια συνέντευξης τύπου ότι, η Γαλλία θα ασκήσει το δικαίωμα αρνησικυρίας όσον αφορά την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ.

Στις 20 Ιουλίου στη Γιαουντέ Υπογράφεται σύμβαση συνεργασίας μεταξύ της ΕΟΚ και 18 Αφρικανικών Χωρών.

1965

Τον Απρίλιο υπογράφεται η συνθήκη για τη συγχώνευση των εκτελεστικών οργάνων των τριών κοινοτήτων σε μία υπερεθνική οντότητα, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ) και τη σύσταση ενιαίου συμβουλίου και ενιαίας επιτροπής για όλες τις δραστηριότητές της: το Συμβούλιο, την Επιτροπή, το Δικαστήριο, το Κοινοβούλιο και τέθηκε σε ισχύ τη 1^η Ιουλίου 1967 .

1966

29 Ιανουαρίου γίνεται ο συμβιβασμός του "Λουξεμβούργου " η Γαλλία αποδέχεται τη θέση της στο Συμβούλιο με αντιστάθμισμα τη διατήρηση του κανόνα της ομοφωνίας όταν διακυβεύονται "πολύ σημαντικά συμφέροντα"

1968

1^η Ιουλίου καταργούνται, ενάμιση έτος νωρίτερα οι τελευταίοι ενδοκοινοτικοί δασμοί για τα βιομηχανικά προϊόντα και θεσπίζεται κοινό εξωτερικό δασμολόγιο (ΚΕΔ).

1969

1 και 2 Δεκεμβρίου στη σύνοδο κορυφής της Χάγης οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν να διέλθουν από το μεταβατικό στο οριστικό στάδιο της κοινότητας

εκδίδοντας τους οριστικούς γεωργικούς κανονισμούς και επιβάλλοντας την αρχή των ιδίων πόρων της ΕΟΚ.

1970

Στο Λουξεμβούργο στις 22 Απριλίου υπογράφεται συνθήκη που επιτρέπει την προοδευτική χρηματοδότηση των κοινοτήτων από τους ίδιους πόρους και την επέκταση των εξουσιών ελέγχου του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Στις 30 Ιουνίου αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις με (4) τέσσερα υποψήφια κράτη για να γίνουν μέλη στην ΕΟΚ. Αυτά είναι (η Δανία , το Ηνωμένο Βασίλειο , η Ιρλανδία και η Νορβηγία).

1972

Στις Βρυξέλλες υπογράφονται οι συνθήκες της προσχώρησης νέων μελών 22 Ιανουαρίου στην ΕΟΚ, της Δανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Νορβηγίας, οι πρώτες τρεις γίνονται μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενώ η Νορβηγία μένει εκτός λόγω του αρνητικού Νορβηγικού δημοψηφίσματος για την ένταξή της.

Στις 24 Απριλίου κατέληξαν σε νομισματικές συμφωνίες και στη δημιουργία του "νομισματικού Φιδιού" οι Έξι αποφασίζουν να περιορίσουν σε 2,25 % τα περιθώρια διακύμανσης των νομισμάτων τους μεταξύ τους.

1973

1^η Ιανουαρίου ολοκληρώνεται η προσχώρηση της Δανίας , της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ, η πρώτη διεύρυνση της Ε.Κ. είναι γεγονός και γίνεται η κοινότητα των (9). (Δημοψήφισμα με αρνητικό αποτέλεσμα στη Νορβηγία).

1974

Σύνοδος κορυφής στις 9 και 10 Δεκεμβρίου στο Παρίσι, όπου οι (9) αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν να συνέρχονται τακτικά στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (τρεις φορές το χρόνο), προτείνουν την εκλογή της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης με καθολική

Ψηφοφορία και αποφασίζουν την σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

1975

28 Φεβρουαρίου στη Λομέ, υπογράφετε σύμβαση μεταξύ κοινότητας και 46 κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ)

22^ο Ιουλίου υπογραφή της σύμβασης που ενισχύει τη δημοσιονομική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης και δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο που αρχίζει να λειτουργεί την 1^η Ιουνίου 1977.

1978

6 και 7 Ιουλίου γίνεται στη Βρέμη σύνοδος κορυφής. Η Γαλλία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προτείνουν επανάληψη της νομισματικής συνεργασίας με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ), που αντικαθιστά το "Φίδι."

1979

13 Μαρτίου αρχίζει η λειτουργία του Ε.Ν.Σ. η οποία έδρασε ως καταλύτης για την έναρξη μιας μη αναστρέψιμης πορείας προς τη νομισματική ενοποίηση.

28 Μαΐου έγινε η προσχώρηση της Ελλάδας στην κοινότητα με την υπογραφή της πράξης ένταξής της.

7 και 10 Ιουνίου έγινε η πρώτη εκλογή με καθολική ψηφοφορία των 410 μελών του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

31 Οκτωβρίου υπεγράφη στη Λομέ η δεύτερη σύμβαση (Λομέ II) μεταξύ της ΕΟΚ και 58 κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1981

Με την προσχώρηση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή κοινότητα που πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιανουαρίου έγινε κοινότητα των (10).

1984

28 Φεβρουαρίου εγκρίνεται το Ευρωπαϊκό στρατηγικό πρόγραμμα Esprit, έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφόρησης.

14 και 17 Ιουνίου γίνονται οι δεύτερες Ευρωπαϊκές εκλογές.

Στις 8 Δεκεμβρίου υπογραφή στο Τόγκο της τρίτης σύμβασης Λομέ μεταξύ των δέκα και 66 κρατών της Αφρικής , της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1985

Ιανουάριος ο Jacques Delors διορίζεται πρόεδρος της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2 έως 4 Δεκεμβρίου γίνεται Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λουξεμβούργο και οι δέκα συμφωνούν για την αναθεώρηση της συνθήκης της Ρώμης και τη συνέχιση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με την εκπόνηση της **“ενιαίας Ευρωπαϊκής πράξης.”**

1986

1^η Ιανουαρίου η κοινότητα των (10) με την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας γίνεται κοινότητα των (12).

17 Φεβρουαρίου στο Λουξεμβούργο και στις 28 στη Χάγη υπεγράφη η **“ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη”** και η έναρξη ισχύος της αρχίζει την 1^η Ιουλίου, αποτέλεσε δε την πρώτη σημαντική τροποποίηση της συνθήκης της Ρώμης του 1957 και συντάχθηκε με σκοπό να παράσχει τις θεσμικές βάσεις για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και της συναλλαγματικής πολιτικής, στόχος των οποίων είναι η διατήρηση των τιμών και η στήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση .

1987

14 Απριλίου υποβάλλεται η υποψηφιότητα της Τουρκίας στην ΕΟΚ.

27 Οκτωβρίου εκδίδεται στη Χάγη από τη Δυτικοευρωπαϊκή ένωση ένα κοινό πρόγραμμα για την ασφάλεια.

1988

Φεβρουάριος γίνεται αναμόρφωση της χρηματοδότησης των πολιτικών της ΕΟΚ. Πολυετής προγραμματισμός των δαπανών 1988-1992, αναμόρφωση των διαρθρωτικών ταμείων.

1989

Ιανουάριος, ανανεώνεται η θητεία του Προέδρου της Επιτροπής Jacques Delors για ακόμα τέσσερα χρόνια .

15 και 18 Ιουνίου γίνονται εκλογές για Τρίτη φορά με άμεση καθολική ψηφοφορία για εκλογή του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

17 Ιουλίου η Αυστρία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΟΚ.

9 Νοεμβρίου γίνεται η πτώση του τείχους του Βερολίνου.

9 Δεκεμβρίου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Στρασβούργο αποφασίζει τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης.

15 Δεκεμβρίου υπογράφεται η σύμβαση Λομέ IV με τις Χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1990

29 Μαΐου υπογράφεται η συμφωνία για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και ανάπτυξης (ΕΤΑΑ). Υπογραφή της συμφωνίας του Schengen στις 9 Ιουνίου.

4 και 16 Ιουλίου υποβάλουν αίτηση προσχώρησης της Μάλτας και της Κύπρου.

3 Οκτωβρίου γίνεται η Γερμανική ενοποίηση.

14 Δεκεμβρίου αρχίζουν στη Ρώμη διακυβερνητικές διασκέψεις σχετικά με την οικονομική και νομισματική Ένωση και την πολιτική Ένωση.

1991

1^η Ιουλίου υποβολή αίτησης της Σουηδίας για προσχώρηση στην ΕΟΚ.

21 Οκτωβρίου γίνεται συμφωνία για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού χώρου (ΕΟΧ) που συνδέει την Κοινότητα με τους γείτονες της Δυτικής Ευρώπης.

9 και 10 Δεκεμβρίου αποφασίζεται από τους (12) στο Μάαστριχ, η οριστική δρομολόγηση της μετεξέλιξης, μέσα σε μια οκταετία το αργότερο σε μια ολοκληρωμένη οικονομική και νομισματική Ένωση.

1992

7 Φεβρουαρίου υπογράφεται η συνθήκη στο Μάαστριχτ.

18 Μαρτίου η Φινλανδία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης.

25 Μαρτίου αίτηση προσχώρησης της Νορβηγίας.

2 Μαΐου υπογράφεται στο Πόρτο η συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

2 Ιουνίου γίνεται δημοψήφισμα στη Δανία για τη συνθήκη του Μάαστριχτ και είναι αρνητικό.

20 Ιουνίου στην Ιρλανδία που διεξάγεται δημοψήφισμα είναι θετικό.

20 Σεπτεμβρίου στη Γαλλία που διεξήχθη δημοψήφισμα για ένταξη εγκρίνεται.

1993

1^η Ιανουαρίου η θέσπιση της ενιαίας αγοράς έγινε πραγματικότητα.

18 Μαΐου διεξήχθη δεύτερο δημοψήφισμα στη Δανία και εγκρίνεται η συνθήκη του Μάαστριχτ.

1^η Νοεμβρίου γίνεται η έναρξη ισχύος της συνθήκης του Μάαστριχ.

1994

1^η Απριλίου η Ουγγαρία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

8 Απριλίου υποβάλλει αίτηση προσχώρησης και η Πολωνία.

15 Απριλίου υπογράφεται η τελική πράξη των διαπραγματεύσεων του γύρου της Ουρουγουάης της GATT, στο Μαρακές.

9 και 12 Ιουνίου διεξάγονται οι τέταρτες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση ψηφοφορία, έγκριση με άμεσο δημοψήφισμα της συνθήκης προσχώρησης της Αυστρίας.

24 και 25 Ιουνίου πραγματοποιείται στην Κέρκυρα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και υπογράφονται οι πράξεις προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Αυστρίας, της Φιλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας.

16 Οκτωβρίου με δημοψήφισμα που έγινε στη Φιλανδία εγκρίνεται η συνθήκη προσχώρησης στην Ε.Ε. καθώς και στη Σουηδία που διεξήχθη.

13 Νοεμβρίου, στη Νορβηγία το δημοψήφισμα απορρίπτει την προσχώρηση στην Ε.Ε.

9 Δεκεμβρίου συνέρχεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Έσσεν.

1995

1^η Ιανουαρίου γίνεται η προσχώρηση της Αυστρίας, της Φιλανδίας και της Σουηδίας στην Ε.Ε.

23 Ιανουαρίου γίνεται η ανάληψη καθηκόντων της Επιτροπής υπό την Προεδρία του Jacques Saunter (1995-2000).

26 Μαρτίου μπαίνει σε ισχύ η σύμβαση Schengen.

2 Ιουνίου γίνεται η πρώτη συνεδρίαση της Ομάδας μελέτης για μια διακυβερνητική διάσκεψη επιφορτισμένη να μελετήσει την αναθεώρηση των συνθηκών.

12 Ιουνίου υπογράφονται Ευρωπαϊκές συμφωνίες με την Εσθονία, τη Λετονία και τη Λιθουανία.

22 Ιουνίου η Ρουμανία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης.

26 και 27 συνέρχεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Κάνες, δίνει την εντολή στην ομάδα μελέτης που είναι επιφορτισμένη να προετοιμάσει τη διακυβερνητική διάσκεψη.

27 Ιουνίου η Σλοβακία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης .

27 Οκτωβρίου η Λετονία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης.

24 Νοεμβρίου υποβάλλει αίτηση προσχώρησης η Εσθονία.

27 και 28 Νοεμβρίου διεξάγετε στη Βαρκελώνη η Ευρωμεσογειακή διάσκεψη.

8 Δεκεμβρίου η Λιθουανία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης.

14 Δεκεμβρίου υποβάλλει η Βουλγαρία.

15 και 16 Δεκεμβρίου συνέρχεται το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στη Μαδρίτη.

1996

16 Ιανουαρίου υποβάλλει αίτηση προσχώρησης η Σλοβενία.

17 Ιανουαρίου υποβάλλει αίτηση Προσχώρησης η Τσεχική Δημοκρατία.

29 Μαρτίου γίνεται έναρξη της διακυβερνητικής διάσκεψης κατά το Ευρωπαϊκό συμβούλιο που γίνεται στο Τορίνο.

21 και 22 Ιουνίου συνέρχεται το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στη Φλωρεντία.

13 και 14 Δεκεμβρίου συνέρχεται το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στο Δουβλίνο.

1997

17 Φεβρουαρίου ο Jacques Saunter κάνει παρέμβαση για τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΣΕΒ) ενώπιον του Ευρωπαϊκού συμβουλίου.

16 και 17 Ιουνίου συνήλθε το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στο Άμστερνταμ, την πρώτη ημέρα γίνεται η παρουσίαση τη "Ατζέντας 2000" στο Ευρωπαϊκό συμβούλιο.

2 Οκτωβρίου στο Άμστερνταμ υπογράφεται η σύμβαση της ενοποιημένης συνθήκης.

20 και 21 Νοεμβρίου γίνεται διάσκεψη κορυφής στο Λουξεμβούργο για την απασχόληση.

12 και 13 Δεκεμβρίου το Ευρωπαϊκό συμβούλιο συνέρχεται στο Λουξεμβούργο.

1998

1^η Ιανουαρίου αρχίζει η Βρετανική Προεδρία.

30 Μαρτίου αρχίζει η διαδικασία προσχώρησης των δέκα υποψηφίων κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Κύπρου – δρομολόγηση διμερών διακυβερνητικών διασκέψεων, αρχής γενομένης από την Κύπρο, Ουγγαρία, Πολωνία, Εσθονία , Τσεχική Δημοκρατία και την Σλοβενία.

1 έως 3 Μαΐου συνέρχεται το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών των δεκαπέντε και το Ευρωπαϊκό συμβούλιο και αποφασίζουν για τις χώρες που είναι έτοιμες να εισέλθουν στην Τρίτη φάση της ΟΝΕ.

15 και 16 Ιουνίου συνεδριάζει το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στο Κάρντιφ.

1 Ιουλίου αρχίζει η Θητεία της Αυστριακής Προεδρίας .

1999

1^η Ιανουαρίου Αρχίζει η Γερμανική Προεδρία, έντεκα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπαίνουν στην Τρίτη φάση της ΟΝΕ και υιοθετούν το Ευρώ.

25 Μαρτίου το Ευρωπαϊκό συμβούλιο συνέρχεται στο Βερολίνο και γίνεται συνολική συμφωνία σχετικά με την Ατζέντα 2000 και ανανέωση των δημοσιονομικών προοπτικών.

1^η Μαΐου μπαίνει σε ισχύ η συνθήκη του Άμστερνταμ.

3 και 4 Ιουνίου το Ευρωπαϊκό συμβούλιο συνεδριάζει στην Κολονία.

8 έως 13 Ιουνίου διεξάγονται οι πέμπτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

1^η Ιουλίου αρχίζει η Φιλανδική Προεδρία.

15 Σεπτεμβρίου εγκρίνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή με επικεφαλής τον Romano Prodi.

10 και 11 Δεκεμβρίου στο Ελσίνκι συνεδριάζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

2000

1^η Ιανουαρίου αρχίζει η Θητεία της Πορτογαλικής Προεδρίας.

1^η Ιουλίου έναρξη της Γαλλικής Προεδρίας.

2001

1^η Ιανουαρίου αρχίζει η θητεία της Σουηδικής προεδρίας.

Έναρξη της υποχρεωτικής αναγραφής των τιμών και σε Ευρώ, στην Ελληνική αγορά, πλάι σε όλες τις τιμές των προϊόντων και τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών που θα είναι σε δραχμές.

Οι Τιμοκατάλογοι σε καταστήματα, σούπερ – μάρκετ, προϊόντα, ταξί, βενζινάδικα, προσφορές, εκπτώσεις, προώθηση προϊόντων, κέντρα εστίασης και επιχειρήσεις πάσης φύσεως, με εξαίρεση όσες απασχολούν κάτω από 10 άτομα που αρχίζουν την εφαρμογή από την 1^η Μαρτίου 2001 πρέπει να δείχνουν ευρώ και δραχμές.

2002

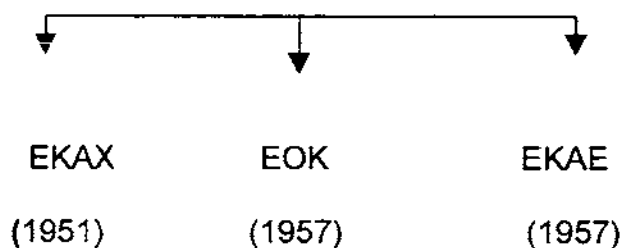
1^η Ιανουαρίου Έναρξη κυκλοφορίας των κερμάτων και χαρτονομισμάτων του ευρώ. Θα κυκλοφορήσουν επτά χαρτονομίσματα των 5, 10, 20, 50, 100, 200, και 500 ευρώ. Τα κέρματα θα είναι των 1 και 2 ευρώ και των 1, 2, 5, 10, 20, και 50 λεπτών (eurocents). Στην μπροστινή όψη κάθε χαρτονομίσματος υπάρχει το γεωγραφικό περίγραμμα της Ευρώπης και μία γέφυρα που συμβολίζει τις σχέσεις των χωρών και των λαών της. Στην πίσω όψη κάθε χαρτονομίσματος απεικονίζονται πύλες και παράθυρα που συμβολίζουν το πνεύμα ευρύτητας και συνεργασίας, κυκλωμένα από 12 αστέρια, το σύμβολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η λέξη ευρώ θα είναι γραμμένη με λατινικούς και ελληνικούς χαρακτήρες. Όλες οι επιχειρήσεις θα πρέπει να λειτουργούν με βάση το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα.

1^η Ιουλίου απόσυρση των εθνικών νομισμάτων.

Σχεδιάγραμμα 1

Οι διευρύνσεις της Κοινότητας

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΜΕΛΗ

ΒΕΛΓΙΟ

Benelux

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

(λειτουργούσε ως τελωνειακή

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

ένωση από το 1948)

Ευρώπη των έξι

ΓΑΛΛΙΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΙΤΑΛΙΑ

Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

1973 α' διεύρυνση

ΔΑΝΙΑ

ΕΛΛΑΔΑ

1/1/ 1981 β' διεύρυνση

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

1986 γ' διεύρυνση

ΑΥΣΤΡΙΑ

ΣΟΥΗΔΙΑ

ΦΙΛΑΝΔΙΑ

1995 δ' διεύρυνση

1.3. Σύνοψη Ιστορικής Αναδρομής

Στις αρχές της δεκαετίας του 80 επικρατεί ανάμεσα στα μέλη της ΕΚ ``ευρωπαϊσμός``, ή ευρω-απαισιοδοξία κατά τις προσφιλείς εκφράσεις των δημοσιογράφων. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της οικονομικής δυσπραγίας που βρισκόταν η Ευρώπη τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας. Η ``ευρωσκληρήωση`` αυτή ενισχυόταν τόσο από τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης, όσο και από τις επίπονες εσωτερικές συνομιλίες σχετικά με την κατανομή των δημοσιονομικών βαρών και τη βρετανική συνεισφορά στον κοινοτικό προϋπολογισμό, θέμα που προέκυψε μετά την άνοδο της M.Thatcher στην βρετανική κυβέρνηση το 1979.

Σ' αυτή την περίοδο παρά το απαισιόδοξο του κλίματος έγιναν δύο προσπάθειες προς την κατεύθυνση της ενοποιητικής διαδικασίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, η πρώτη ήταν η πρόταση που έκαναν το 1981 οι Genscher-Colombo για νέα Ευρωπαϊκή πράξη που θα αντικαθιστούσε τις υπάρχουσες συνθήκες και θα βελτίωνε το ζήτημα του ``δημοκρατικού ελλείμματος``,(έλλειψη δημοκρατικού ελέγχου λόγω ανεπαρκών εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) στην Κοινότητα, η δεύτερη ήταν το σχέδιο συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1984.

Το 1985 ανέλαβε καθήκοντα η νέα επιτροπή υπό τον Πρόεδρο Delors, που προσπάθησε να προωθήσει την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) αποτελεί την σπουδαιότερη συμβολή στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά την ίδρυση της ΕΟΚ. Πάντως η συγκυρία για την ΕΕΠ ήταν ευνοϊκή καθώς ιδιαίτερα μετά το 1984 το πολιτικό και οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη βελτιώνεται συνεχώς με αποτέλεσμα την μείωση της ανεργίας, την βελτίωση του τομέα των επενδύσεων και την αύξηση του ΑΕΠ. Στην περίοδο αυτή η Δυτική Ευρώπη γνώρισε ένα από τα πιο οικονομικά ανθηρά διαστήματα της μεταπολεμικής περιόδου. Τον Ιούνιο του 1985 η Επιτροπή Delors παρουσίασε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τη Λευκή Βίβλο, ένα πρόγραμμα δηλαδή για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Η Λευκή

Βίβλος περιλάμβανε κατάλογο μέτρων με χρονοδιάγραμμα έγκρισής τους με καταληκτική ημερομηνία 31^η Δεκεμβρίου 1992.

Με αφετηρία την Ενιαία Πράξη, η Κοινότητα εγκαινίασε σειρά νέων πρωτοβουλιών (όπως το πακέτο Delors) και θέσπισε νέες πολιτικές (όπως η ΟΝΕ) και δέσμη μέτρων που επέτρεψαν την διεύρυνση του πεδίου της ενοποιητικής διαδικασίας. αναμφίβολα η ΕΕΠ συνέβαλε σημαντικά στην αξιοπιστία του στόχου του 1992 και δημιούργησε το ερέθισμα για μια σειρά θετικών εξελίξεων.

Τα διεθνή γεγονότα που ακολούθησαν την θέσπιση της ΕΕΠ και κυρίως η κατάρρευση των ολοκληρωτικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και η ενοποίηση της Γερμανίας αποτέλεσαν την κινητήρια δύναμη για παραπέρα διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινότητας.

2. ΘΕΩΡΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ.

2.1. Έννοια και περιεχόμενο των νομισματικών ενώσεων.

Νομισματική Ένωση καλείται η σύνδεση δύο ή περισσότερων χωρών σε ένα ενιαίο νομισματικό χώρο υπό συνθήκες πλήρους ελευθερίας στην κίνηση χρήματος, κεφαλαίων και πληρωμών με περιεχόμενο το «κλείδωμα» των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων τους κατά αμετάκλητο τρόπο (νομισματική ένωση με πολλαπλά νομίσματα).

Δυνατή είναι επίσης, η καθιέρωση ενός κοινού νομίσματος το οποίο, μετά το κλείδωμα των ισοτιμιών, να κυκλοφορεί παράλληλα προς τα εθνικά νομίσματα (νομισματική ένωση με κοινό νόμισμα).

Η ολοκλήρωση, όμως, της διαδικασίας της νομισματικής ενοποίησης προϋποθέτει: την εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος σε όλη την έκταση του νομισματικού χώρου με λογιστική και φυσική μορφή (κέρματα και τραπεζογραμμάτια), και την απόσυρση (ταυτόχρονη ή σταδιακή)

από την κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων στις εθνικές νομισματικές μονάδες των χωρών που συμμετέχουν στην ένωση.

Έτσι λοιπόν, Νομισματική Ένωση καλείται, η διαδικασία η οποία κατατείνει στο συντονισμό της νομισματικής πολιτικής δύο ή περισσότερων ανεξαρτήτων κρατών με επιδίωξη: τον αμετάκλητο καθορισμό των ονομαστικών συναλλαγματικών ισοτιμιών ανάμεσα στα εθνικά τους νομίσματα, τη θέση σε λειτουργία μηχανισμών κατάλληλων για την άσκηση μιας ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, και την καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος το οποίο θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα των χωρών μελών της ένωσης.

2.2. Θεωρία για τις άριστες Νομισματικές Ενώσεις.

Η αρχική βιβλιογραφία για τις άριστες νομισματικές ενώσεις, ενδιαφέρθηκε κυρίως, πρώτον, να απεικονίσει τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά μιας εθνικής οικονομίας τα οποία θα καθιστούσαν μη αναγκαίες ή αναποτελεσματικές τις μεταβολές στις συναλλαγματικές της ισοτιμίες σε σχέση με άλλα νομίσματα και, δεύτερο, να μελετήσει το κόστος και το όφελος για μια χώρα από τη συμμετοχή της στην Νομισματική Ένωση.

Σε σχέση με το πρώτο θέμα υπάρχουν διάφορα κριτήρια για την επιλογή των πιθανών κρατών μελών της ένωσης. Συνδέονται με τον βαθμό κινητικότητας της εργασίας, τον βαθμό ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών, το άνοιγμα και το μέγεθος της οικονομίας, τον βαθμό διαφοροποίησης του προϊόντος, την ευελιξία τιμών και μισθών, τον βαθμό ολοκλήρωσης της αγοράς αγαθών και τη δημοσιονομική ολοκλήρωση.

Για το δεύτερο θέμα γίνεται προσπάθεια να προσδιοριστεί το κόστος και το όφελος για μια χώρα που εισέρχεται σε μια νομισματική ένωση. Εδώ αναφέρονται η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, η μείωση του κόστους των συναλλαγών, η εξοικονόμηση συναλλαγματικών διαθεσίμων και η μείωση των κερδοσκοπικών κινήσεων κεφαλαίου από τη μια πλευρά και η απώλεια άσκησης ανεξάρτητης εθνικής νομισματικής πολιτικής από την άλλη.

Τα τελευταία χρόνια η θεωρία των νομισματικών ενώσεων έχει τροποποιηθεί σε συνδυασμό με τις παρατηρούμενες εξελίξεις σε άλλες περιοχές της μακροοικονομικής θεωρίας.

Η πρώτη σχετίζεται με τον σχηματισμό πληθωριστικών προσδοκιών και στο ότι αν δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στον πληθωρισμό και στην ανεργία τότε είναι προτιμότερο για την κάθε οικονομία να επιδιώκει χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού.

Η δεύτερη αναφέρεται στο θέμα της χρονικής ασυνέπειας και συνδέεται με το πώς οι νομισματικές αρχές μπορούν καλύτερα να καταστήσουν αξιόπιστη τη δέσμευσή τους για τη μείωση του πληθωρισμού. Αυτές οι εξελίξεις βοηθούν στον προσδιορισμό του οφέλους και του κόστους συμμετοχής μιας χώρας σε μία νομισματική ένωση ώστε να αποτελεί σωστή επιλογή η είσοδος της σε αυτή, γιατί ένα μειονέκτημα μιας λανθασμένης επιλογής αναφέρεται στο υψηλό κόστος της διάλυσης των δεσμών της με τη νομισματική ένωση αργότερα.

Για την σχέση πληθωρισμού και ανεργίας, σε αρκετές χώρες παρατηρήθηκε συνύπαρξη ανερχόμενης ανεργίας και υψηλού πληθωρισμού.

Η συνέπεια από αυτήν την εξέλιξη είναι ότι η ανεργία δεν μπορεί να μειωθεί μέσω της ανόδου του πληθωρισμού και, επομένως το μόνο όφελος από τις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες και από την ανεξάρτητη νομισματική πολιτική αναφέρεται στην ικανότητα να επιλέγεται ένας διαφορετικός ρυθμός πληθωρισμού από τις άλλες χώρες χωρίς επίδραση στην ανεργία.

Αν οι μεταβολές στην προσφορά χρήματος δεν ασκούν πραγματικές μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην οικονομία τότε η νομισματική πολιτική θεωρείται ως ουδέτερη.

Το θέμα της χρονικής ασυνέπειας σχετίζεται με το γεγονός ότι μια συνεχής επίδοση χαμηλών ρυθμών πληθωρισμού εξαρτάται από αξιόπιστες και σταθερές κρατικές πολιτικές, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την νομισματική πολιτική. Μια χώρα της οποίας οι αρχές χαρακτηρίζονται από την ανάληψη πληθωριστικών πολιτικών θα βρεθεί σε δυσκολία να

εξαλείψει αυτόν τον χαρακτηρισμό καθώς θα πρέπει να γίνει μια μεγάλη και δαπανηρή διαδικασία αποπληθωρισμού.

Για να κερδίσουν αξιοπιστία οι αρχές θα πρέπει να ακολουθήσουν μια πολιτική η οποία είναι συνεπής χρονικά, δηλαδή, να μην δηλώνουν ότι επιδιώκουν ένα χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού και στη συνέχεια να ανατρέπουν αυτές τις δεσμεύσεις (γιατί επιθυμούν ξαφνικά μέσω της αύξησης του πληθωρισμού να μειώσουν την ανεργία) μόλις το κοινό τις αποδεχθεί. Αν γίνει αυτό, το κοινό δεν πρόκειται να πιστέψει ότι ο χαμηλός πληθωρισμός θα διατηρηθεί, εκτός αν οι αρχές παράσχουν μαρτυρία ότι ακολουθούν έναν μη αναστρέψιμο κανόνα πολιτικής ο οποίος θα οδηγήσει σε χαμηλό πληθωρισμό. Έτσι ένας τρόπος για να υπάρξει αξιοπιστία είναι να δεσμευθούν οι αρχές μέσω μιας θεσμικής μεταβολής.

Η πιο δραστική μεταβολή αναφέρεται στην κατάργηση της ανεξάρτητης νομισματικής πολιτικής μέσω της συμμετοχής της χώρας σε μια ένωση με μια χώρα που χαρακτηρίζεται από χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού.

2.3. Συνθήκες οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης. Η ανάγκη για πρόοδο.

Η έννοια της νομισματικής ενοποίησης, όπως τονίσαμε στα παραπάνω, αναφέρεται σε μια διαδικασία σύμφωνα με την οποία επέρχεται σταθερότητα στις συναλλαγματικές ισοτιμίες ανάμεσα στα νομίσματα των χωρών που την απαρτίζουν, καθώς και η κινητικότητα κεφαλαίων στη γεωγραφική έκταση των κρατών μελών.

Η νομισματική ένωση αποτελεί το τελικό στάδιο αυτής της διαδικασίας. Επέρχεται τότε αμετάκλητη σταθερότητα, χωρίς διακυμάνσεις στις ισοτιμίες των κρατών μελών και πλήρης κινητικότητα κεφαλαίων.

Συνεπάγεται την ενιαία άσκηση, στο επίπεδο της ένωσης, της νομισματικής πολιτικής η οποία διαμορφώνεται και ασκείται από ένα κεντρικό όργανο, την κεντρική τράπεζα, επέρχεται

δηλαδή κατά τη διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης απώλεια της ανεξαρτησίας στην εθνική νομισματική πολιτική.

Αυτή η απώλεια εξαρτάται από το μέγεθος του κάθε κράτους μέλους που απαρτίζει την ένωση και το βαθμό κατά τον οποίο αναγκάζεται να προσαρμόσει τις πολιτικές του για την επίτευξη των στόχων σε βασικές οικονομικές μεταβλητές που καθορίζονται στο επίπεδο της ένωσης.

Ως επιπρόσθετες συνθήκες για την επιτυχή νομισματική ενοποίηση αναφέρονται η άσκηση κοινής εξωτερικής συναλλαγματικής πολιτικής, ο συντονισμός της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής, ώστε να μην υπονομεύεται η αποτελεσματική άσκηση της νομισματικής πολιτικής, και η υπερεθνική δημοσιονομική-περιφερειακή πολιτική, η οποία μεταβιβάζει πόρους προς συγκεκριμένες περιοχές της ένωσης, οι οποίοι τροφοδοτούν την επενδυτική-παραγωγική διαδικασία αλλά και τη βελτίωση της υποδομής.

Έτσι με αυτό τον τρόπο, περιορίζεται το σχετικό κόστος προσαρμογής από τη συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους στην ένωση, ενώ αντλεί όφελος από τη συμμετοχή του σε αυτήν.

Η έννοια αλλά και οι αναγκαίες συνθήκες για τη δημιουργία μιας νομισματικής ένωσης ανάμεσα σε μια ομάδα χωρών κάτω από την παρεμβατική διαδικασία φαίνεται να συνδέουν την νομισματική ενοποίηση με την οικονομική ενοποίηση.

Ο συντονισμός των εθνικών νομισματικών πολιτικών και η άσκηση τους, ο συντονισμός των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών, η ανάγκη για ισόρροπη ανάπτυξη σε όλο το εύρος της ένωσης και η άσκηση για τον σκοπό αυτό υπερεθνικής περιφερειακής πολιτικής οδηγούν στην επίτευξη οικονομικής ενοποίησης ανάμεσα στα κράτη μέλη. Η οικονομική ενοποίηση διευρύνεται καθώς αυξάνεται και η κινητικότητα των προϊόντων και των παραγωγικών συντελεστών.

Τα βασικά στοιχεία μιας οικονομικής ένωσης είναι η ενιαία αγορά και η νομισματική ένωση, τα οποία οδηγούν σε ένα σύνολο οργανικών κανόνων και πολιτικών που χρειάζονται για την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς και της νομισματικής ένωσης.

Αυτοί οι κανόνες και πολιτικές αποσκοπούν στην ενίσχυση της κινητικότητας προϊόντων και παραγωγικών συντελεστών, των μηχανισμών της αγοράς και του ανταγωνισμού, οι περιφερειακές και διαρθρωτικές πολιτικές για την επίτευξη ανάπτυξης των κρατών μελών και περιφερειών της ένωσης, η δημιουργία κεντρικών οργάνων, θα διευκολύνει την επίτευξη βασικών στοιχείων της νομισματικής ένωσης αλλά και των οικονομικών στόχων της ένωσης και των πολιτικών.

Έτσι η νομισματική ένωση πρέπει να συμβαδίζει με την οικονομική ενοποίηση, αυτή η πρόοδος είναι αναγκαία, έτσι ώστε να περιορίζονται οι επιπτώσεις σε ότι αφορά την εξέλιξη βασικών οικονομικών μεταβλητών.

Αυτό ισχύει για τις χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς βαθμούς σύγκλισης της οικονομικής πολιτικής, διαφορετικές δομές και διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης και οι οποίες προσαρμόζονται στην ενιαία αγορά και στις συνθήκες που διαμορφώνονται με τη νομισματική ενοποίηση και τελικά την ένωση.

Οι επιπτώσεις αυτές σχετίζονται με το άνοιγμα των αγορών και την προσαρμογή των πολιτικών όσο και με τη στέρηση οργάνων πολιτικής, τα οποία χρησιμοποιούνταν για την αντιμετώπιση οικονομικών ανισορροπιών.

Έτσι για το σκοπό αυτό, η διαδικασία αυτή προσαρμογής των κρατών μελών θα πρέπει να διευκολύνεται με άλλα μέσα πολιτικής.

2.4. Θεωρία χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης .

Σε αντίθεση με τη διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης, η ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών δύο ή περισσότερων χωρών είναι μια διαδικασία, σύμφωνα με την οποία οι χώρες αυτές λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να ενοποιήσουν τα εθνικά τραπεζικά τους συστήματα και τις κεφαλαιαγορές τους κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις: 1) οι θετικοί αποταμιευτές που είναι κάτοικοι της μιας χώρας να έχουν άμεση πρόσβαση στις υπηρεσίες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις αγορές των άλλων χωρών, προκειμένου να είναι σε θέση να αποκομίσουν τον επωφελέστερο για αυτούς συνδυασμό κινδύνου-κέρδους που είναι εφικτό στην ολοκληρωμένη αγορά, 2) οι αρνητικοί αποταμιευτές να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές αγορές και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και να μπορούν να λάβουν δάνεια για τις επενδύσεις τους και τις καταναλωτικές τους ανάγκες, οι χρηματοπιστωτικοί ενδιάμεσοι φορείς (τράπεζες, εταιρείες επενδύσεων, ασφαλιστικές εταιρείες) που έχουν εγκατασταθεί σε μια χώρα να μπορούν να παρέχουν ελεύθερα τις υπηρεσίες τους σε πελάτες που διαμένουν σε άλλες χώρες.

Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε μια ολοκληρωμένη αγορά μπορούν να παρέχονται είτε άμεσα δηλαδή, σε διασυνοριακή βάση, είτε έμμεσα δηλαδή, με την εγκατάσταση εμπορικής παρουσίας σε άλλες χώρες, χωρίς να υπόκεινται σε διοικητικά εμπόδια της χώρας υποδοχής.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης είναι η υιοθέτηση μέτρων για την κατάργηση των εμποδίων στη διενέργεια διασυνοριακών συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η προώθηση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης επιδρά θετικά στην αποτελεσματική λειτουργία της νομισματικής ενοποίησης, και το αντίστροφο.

2.5. Αξιολόγηση του ενιαίου νομισματικού χώρου

Η επιδίωξη για την καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος, το οποίο μετά τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών θα κυκλοφορεί ως μοναδικό νόμισμα στο νομισματικό χώρο έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

1) η κυκλοφορία ενός ενιαίου νομίσματος εξυπηρετεί ψυχολογικές σκοπιμότητες αποτελώντας επιβεβαίωση του μη ανατρέψιμου χαρακτήρα της νομισματικής ένωσης και αυξάνοντας την αξιοπιστία της βιωσιμότητας, 2) Αν παράλληλα προς το ενιαίο νόμισμα κυκλοφορεί σε κάθε κράτος μέλος της νομισματικής ένωσης ως νόμιμο χρήμα και το εθνικό νόμισμα, δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα ότι σε κάποιο μελλοντικό χρονικό σημείο οι συνθήκες της αγοράς θα μπορούσαν να καταστήσουν αναγκαία την αναπροσαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Με την καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος στη νομισματική ένωση εξαλείφονται, όσες διαταραχές είναι συνυφασμένες με τις προσδοκίες για πιθανή μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας των εθνικών νομισμάτων των χωρών που συμμετέχουν και διασφαλίζεται η συναλλαγματική σταθερότητα, που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομικής παραγωγής.

3) Με την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος αναβαθμίζεται το ειδικό βάρος του στις διεθνείς αγορές χρήματος και συναλλάγματος με την προοπτική να καταστεί διεθνές αποθεματικό.

3. Εμπειρία από διάφορες Νομισματικές Ενώσεις

Ο οικονομολόγος και φιλόσοφος του 19^{ου} αιώνα John Stuart Mill πίστευε ότι η βελτίωση της πολιτικής (political improvement) θα ωθήσει σταδιακά τις χώρες στην υιοθέτηση ενός ενιαίου νομίσματος σε παγκόσμια κλίμακα (Mill [1878]). Οι πρωτοβουλίες των χωρών της Ευρώπης στο δεύτερο ήμισυ του 19^{ου} αιώνα αναφορικά με το νομισματικό τους σύστημα έδωσαν την αίσθηση

ότι οι απόψεις του Mill σύντομα θα αποτελούσαν πραγματικότητα. Την τελευταία εικοσιπενταετία του 19^{ου} αιώνα, οι περισσότερες χώρες είχαν υιοθετήσει τον κανόνα του χρυσού.

Η επόμενη ενέργειά τους, όπως προσδιορίστηκε σε μια συνδιάσκεψη που πραγματοποιήθηκε το 1878, ήταν η υιοθέτηση ενός ενιαίου νομίσματος με βάση το χρυσό.

Η πορεία προς την παγκόσμια νομισματική ενοποίηση, όμως, ανεστάλη αφού η προσήλωση των χωρών στην αντιμετώπιση των οικονομικών τους προβλημάτων εμπόδισε την περαιτέρω συνεργασία στο νομισματικό τομέα. Η αποτυχία στη διαμόρφωση κοινής πολιτικής για τα νομισματικά θέματα έγινε περισσότερο αισθητή στην περίοδο του μεσοπολέμου, όταν πολλές χώρες επεδίωξαν να επαναφέρουν τον κανόνα του χρυσού που ίσχυε μέχρι το 1914, χωρίς όμως ιδιαίτερη επιτυχία.

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οι χώρες αξιοποίησαν τα πλεονεκτήματα του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods προκειμένου να ανορθώσουν τις καταστραμμένες από τον πόλεμο οικονομίες τους. Η πρώτη όμως πετρελαϊκή κρίση, σε συνδυασμό με την πληθωριστική κρίση που προκλήθηκε από της υπέρογκες δαπάνες για τη χρηματοδότηση του πολέμου των ΗΠΑ στο Βιετνάμ, οδήγησε σε διάλυση του συστήματος του Bretton Woods.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, οι ευρωπαϊκές χώρες προχώρησαν για πρώτη φορά στη διατύπωση ολοκληρωμένων προτάσεων με χρονοδιάγραμμα για τη νομισματική ενοποίηση της Ευρώπης. Έτσι, την 1-1-1999 ξεκίνησε η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) με τη συμμετοχή έντεκα χωρών.

Η δημιουργία της ΟΝΕ δείχνει ότι η πρόβλεψη του Mill για ένα ενιαίο παγκόσμιο νόμισμα μπορεί να επαληθευτεί με καθυστέρηση ενός αιώνα και να αφορά μόνο τις χώρες της Ε.Ε. Την ίδια όμως στιγμή παρατηρούμε μια αντίθετη τάση σε πολλές περιοχές του κόσμου, και ιδιαίτερα στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη, όπου νέες χώρες που προέκυψαν από τη διάλυση

κρατών (Τσεχοσλοβακία, Σοβιετική Ένωση, Γιουγκοσλαβία) υιοθέτησαν νέο νόμισμα εγκαταλείποντας τη νομισματική ένωση στην οποία ανήκαν .

Ακολουθεί πίνακας με Νομισματικές Ενώσεις και οι αιτίες διάλυσής τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Νομισματικές Ενώσεις & Αιτίες Διάλυσης Νομισματικών Ενώσεων στον 20ο Αιώνα		
Νομισματική Ένωση	Χρόνος	Αιτίες Διάλυσης
1. Αυστρία	1919-1927	Ήτα στον πόλεμο, δημιουργία νέων εθνικών κρατών.
2. Ρωσία	1918-1920	Δημιουργία νέων εθνικών κρατών.
3. Σοβιετική Ένωση	1992-1994	Πολιτική αστάθεια, δημιουργία νέων εθνικών κρατών.
4. Γιουγκοσλαβία	1991-1994	Εμφύλιος πόλεμος, δημιουργία νέων κρατών
5. Τσεχοσλοβακία	1993	Δημιουργία νέων κρατών
6. Λατινική Νομισματική Ένωση	1914-1927	Αποκλίνουσα νομισματική πολιτική των μελών
7. Σκανδιναβική Νομισματική Ένωση	1914-1924	Αποκλίνουσα νομισματική πολιτική των μελών

Πηγή: Bordo και Jonung [1999]

3.1. Η Λατινική Νομισματική Ένωση

Η Λατινική Νομισματική Ένωση (ΛΝΕ) συστάθηκε το 1865 με ιδρυτικά μέλη τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ελβετία και την Ιταλία. Τον ίδιο χρόνο, εισήλθαν τα Παπικά κρατίδια ενώ το 1867

εισήλθαν η Ελλάδα και η Ρουμανία. Ως αιτία δημιουργίας της ΛΝΕ στη βιβλιογραφία (Kindlerberger [1993], Redish [1993]) αναφέρεται η απόφαση της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ελβετίας να καθορίσουν κανόνες για την καθαρότητα των νομισμάτων (ώστε να Περιορίσουν το φαινόμενο της αποθησαύρισης των νομισμάτων με υψηλότερη περιεκτικότητα σε άργυρο ή χρυσό) και την αντιμετώπιση των συνεπειών από τη διακύμανση της σχετικής τιμής αργύρου.

Στη δεκαετία του 1850, η μείωση της αξίας του χρυσού έναντι του αργύρου είχε σαν αποτέλεσμα να οδηγούνται τα αργυρά νομίσματα στα χυτήρια και να πωλούνται ως μέταλλο. Καθώς η τιμή του χρυσού μειωνόταν συνεχώς λόγω ότι γίνονταν νέες ανακαλύψεις ορυχείων χρυσού στην Αυστραλία και την Καλιφόρνια των ΗΠΑ, ακόμη και τα φθαρμένα από τη χρήση νομίσματα με χαμηλότερη περιεκτικότητα αργύρου άρχισαν να εξαφανίζονται. Το αποτέλεσμα ήταν στην αγορά να κυκλοφορούν ουσιαστικά μόνο χρυσά νομίσματα και να μην υπάρχουν τα νομίσματα μικρών υποδιαίρέσεων που ήταν αργυρά.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος πραγματοποιήθηκε σύσκεψη το 1865 με θέμα τη διευθέτηση εκκρεμοτήτων αναφορικά με την περιεκτικότητα των κερμάτων και την ποσότητα νομισμάτων που θα μπορούσε να κυκλοφορήσει η κάθε χώρα. Στη σύσκεψη επίσης αποφασίστηκε η ένωση να λειτουργεί στη βάση του διμεταλλικού συστήματος, το οποίο λειτουργούσε στη Γαλλία από το 1803.

Η ΛΝΕ βρέθηκε σε δύσκολη θέση με την πτώση των τιμών του αργύρου, αιτία η ανακάλυψη νέων ορυχείων αργύρου που οδήγησαν σε μείωση της εμπορευματικής αξίας του. Επίσης η διακοπή της μετατρεψιμότητας των τραπεζογραμμάτων της Ιταλίας με (υποτίμηση της ιταλικής λιρέτας) και της Γαλλίας λόγω του πολέμου με τη Γερμανία το 1870-1871 δημιούργησαν ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα στη λειτουργία της.

Τα παραπάνω γεγονότα κατέστησαν αναγκαία τη σύγκλιση σύσκεψης το έτος 1874.τη σύσκεψη αυτή ακολούθησαν και άλλες. Οι χώρες της ΛΝΕ πήραν διάφορες πρωτοβουλίες για

την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών. Η ΛΝΕ επιβίωσε μέχρι τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έχοντας περάσει προηγουμένως στον κανόνα του χρυσού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Χαρακτηριστικά Γνωρίσματα Νομισματικών Ενώσεων.				
Νομισματική Ένωση	Ενιαίο νόμισμα Ή Πολλά νομίσματα	Έλεγχος προσφοράς χρήματος	Περιορισμός προσφοράς χρήματος	Αιτία αποτυχίας ελέγχου προσφοράς χρήματος
Νέα Αγγλία	Πολλά	Η κάθε αποικία χωριστά	Από την πολιτεία της Massachusetts *	Ανάπτυξη μικρότερων αποικιών
Λατινική Νομισματική Ένωση	Πολλά	Εθνικές τράπεζες	Υφιστάμενο απόθεμα χρυσού και αργύρου	Η υποτίμηση του αργύρου.
Σκανδιναβική Νομισματική Ένωση	Πολλά	Εθνικές τράπεζες	Κανόνας χρυσού	Εγκατάλειψη του κανόνα του χρυσού στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
Νομισματική Περιοχή Ανατολικής Αφρικής	Πολλά	Εθνικές τράπεζες	Μετατρεψιμότητα στη ζώνη της στερλίνας	Η μετατρεψιμότητα διακόπηκε μετά τη διάλυση της ζώνης της στερλίνας
Νομισματική	Πολλά	Εθνικές	Πρωσία *	

Ενοποίηση της Γερμανίας κατά το 19 ^ο αιώνα (Zollverein) (1)		τράπεζες	Μεταλλική κανόνες	
Βέλγιο/ Λουξεμβούργο	Πολλά	Βέλγιο (2)	Βέλγιο *	
Ελβετία/ Λιχενστάιν	Ενιαίο	Ελβετία	Ελβετία *	
Γαλλία/ Μονακό/ Ανδόρα	Ενιαίο	Γαλλία	Γαλλία *	
Ιταλία/ Αγ. Μαρίνος/Βατικανό	Πολλά	Ιταλία/Βατικα -νό (3)	Ιταλία *	
CFA ζώνη του γαλλικού φράγκου	Ενιαίο	Κεντρικές Τράπεζες	Γαλλία *	
ΗΠΑ/Λιβερία	Ενιαίο	ΗΠΑ (4)	ΗΠΑ*	
ΗΠΑ/Παναμά	Ενιαίο	ΗΠΑ (4)	ΗΠΑ *	

Πηγή: Craboyes (1990)

* Το μέγεθος της «ηγεμονικής» χώρας της επέτρεπε να περιορίζει την κυκλοφορία.

(1) Μετεξελίχθηκε σε νομισματική ένωση με νόμισμα το μάρκο.

(2) Το Λουξεμβούργο διατηρούσε κάποια εξουσία αναφορικά με το νομικό πλαίσιο για συναλλαγές σε συνάλλαγμα.

(3) Ο Άγιος Μάρινος κόβει κέρματα.

(4) Η Λιβερία και ο Παναμάς έχουν δικά τους νομίσματα (το δολάριο Λιβερίας και η Μπαλμπόρα του Παναμά) αλλά στην πράξη περιορίζονται στην κοπή κερμάτων.

3.2. Σκανδιναβική Νομισματική Ένωση

Η ΣΝΕ δημιουργήθηκε το 1872 με σκοπό να εναρμονίσει τα νομισματικά συστήματα των Σκανδιναβικών χωρών ώστε να διευκολύνονται οι εμπορικές τους συναλλαγές. Η ΣΝΕ λειτουργούσε στη βάση του κανόνα του χρυσού και υιοθέτησε ως ενιαίο νομισματική μονάδα την κορόνα.

Η επιτυχία της ΣΝΕ αποδίδεται στην ομοιογένεια των οικονομιών των χωρών που συμμετείχαν. Η παραγωγική δομή της Νορβηγίας και της Σουηδίας ήταν παρεμφερείς, με το 40% περίπου του εργατικού δυναμικού των δύο χωρών να απασχολείται στην παραγωγή ξυλείας και μηχανικού εξοπλισμού (Bergman, et al.[1993]. Στη Δανία η παραγωγική δομή διέφερε, αφού ο ρόλος του πρωτογενή τομέα ήταν ενισχυμένος. Επισημαίνουμε ότι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν παρόμοιος, δηλαδή οι εξαγωγές να αγγίζουν το 14% του ΑΕΠ και τις εισαγωγές να υπερβαίνουν το 19% του ΑΕΠ και για τις τρεις χώρες.

Η διάλυση της ΣΝΕ προκλήθηκε από τις αποκλίσεις στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής των χωρών – μελών. Οι αποκλίσεις στην ασκούμενη νομισματική πολιτική οδήγησαν σε υποτίμηση της δανικής και της νορβηγικής κορόνας έναντι της σουηδικής.

Η ΣΝΕ διαλύθηκε οριστικά το 1921, όταν οι προσπάθειες για την εμπόδιση εισροής κερμάτων μικρής αξίας στη Σουηδία απέτυχαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Νομισματική Μεγέθυνση στις Σκανδιναβικές Χώρες						
Μέση ετήσια ποσοστιαία αύξηση						
Χρονολογίες	Προσφορά χρήματος			Τραπεζογραμμάτια σε κυκλοφορία		
	Δανία	Νορβηγία	Σουηδία	Δανία	Νορβηγία	Σουηδία
1873-1914	5,1	4,7	5,5	2,7	2,5	3,0
1914-1916	12,2	20,0	11,8	17,6	27,3	14,4
1915-1920	18,0	24,2	18,0	19,9	21,5	16,0

Πηγή: Bergman et al. [1993]

3.3. Προϋποθέσεις για τη διατήρηση μιας Νομισματικής Ένωσης

Οι παράγοντες που καθιστούν βιώσιμη μια νομισματική ένωση μπορούν να διακριθούν σε οικονομικούς, οργανωτικούς και πολιτικούς.

Οι οικονομικοί παράγοντες προσδιορίζονται από τη θεωρία για τις άριστες νομισματικές περιοχές.

Ο ρόλος τους στο να καταστήσουν μια ένωση διαρκή είναι σημαντικός αλλά στην περίπτωση των χωρών της ONE βάσει της μέχρι τώρα βιβλιογραφίας (De Crauwe και Vanhaverbeke [1993], Eichengreen [1991], Goodhart [1995], [1998] παραμένει στην καλύτερη των περιπτώσεων αναπάντητο, ασαφές ή αρνητικό.

Στους οργανωτικούς παράγοντες περιλαμβάνεται και το νομικό πλαίσιο που διέπει την άσκηση της νομισματικής πολιτικής.

Αυτό σημαίνει ότι διαθέτει την απαραίτητη ευλυγισία ώστε να ξεπερνά τις κρίσεις και να τροποποιεί το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο με βάση τις εμπειρίες που προκύπτουν.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει μια νομισματική ένωση είναι το πρόβλημα της αξιοπιστίας. Στο παρελθόν, πολλές χώρες που συμμετείχαν σε μια ένωση αποφάσισαν να την εγκαταλείψουν υπό την πίεση μιας πολιτικής ή οικονομικής κρίσης.

Επομένως, για να γίνει αξιόπιστη η δέσμευση μιας χώρας θα πρέπει η έξοδος της από την ένωση να έχει υψηλό οικονομικό και πολιτικό κόστος. Για παράδειγμα, αν τα μέλη μια ένωσης διατηρούν τις εθνικές κεντρικές τους τράπεζες και τα εθνικά τους νομίσματα και απλώς έχουν "κλειδώσει" τις ισοτιμίες των νομισμάτων τους τότε είναι σχετικά εύκολο για μια χώρα να εγκαταλείψει την νομισματική ένωση ή να προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί τις υπόλοιπες εκδίδοντας ποσότητα χρήματος πέραν της προβλεπόμενης.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι ακόμα και η κατάργηση των εθνικών νομισμάτων ή των εθνικών κεντρικών τραπεζών δεν αποκλείει το ενδεχόμενο εξόδου, κάτι που συνέβη με τη διάλυση των κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, της Γιουγκοσλαβίας και της Τσεχοσλοβακίας.

3.4. Ερωτήσεις και Απαντήσεις

3.4.1. Μπορεί η Νομισματική Ένωση να προηγηθεί της Πολιτικής Ένωσης;

Στο ερώτημα, αν η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης έπρεπε να προηγηθεί της νομισματικής, η ιστορική εμπειρία δεν μπορεί να δώσει οριστική απάντηση.

Η βιωσιμότητα μιας νομισματικής ένωσης εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την παρουσία μιας «ηγemonικής» χώρας, που αναλαμβάνει μέρος του κόστους που απορρέει ως αποτέλεσμα της δημιουργίας της νομισματικής ένωσης.

Στην ONE, ο ρόλος της Γερμανίας, αν και δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ηγεμονικός, υπήρξε όμως σημαντικός σε όλη τη φάση των διεργασιών για την εκκίνησή της. Η διάρκεια της ONE θα καθοριστεί από την πολιτική βούληση των εμπλεκόμενων χωρών να την διατηρήσουν και θα ενισχυθεί από ενδεχόμενη πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης.

3.5. Μονοεθνικές ή Πολυεθνικές Νομισματικές Ενώσεις

Η παρουσία ενός ή περισσοτέρων εθνών δεν είναι καθοριστική για την επιβίωση μιας νομισματικής ένωσης, άλλωστε, έχουμε επιτυχείς νομισματικές ενώσεις, με περισσότερα από ένα έθνος ή και με γλωσσικές μειονότητες εντός χωρών (ΣΝΕ Ελβετία, Βέλγιο, Καναδάς). Πρέπει να σημειώσουμε ότι, από τις Μονοεθνικές νομισματικές ενοποιήσεις (Ιταλία, Γερμανία) καμία δεν διαλύθηκε, ενώ όσες διαλύθηκαν ήταν πολυεθνικές.

Τέλος, σημαντικές θεωρούνται και οι παράλληλες σχέσεις που αναπτύσσουν οι χώρες μιας ένωσης στο πλαίσιο των συνεργασιών τους μέσω άλλων διακρατικών συμφωνιών.

Οι σχέσεις αυτές τονώνουν την αλληλεγγύη των εθνών, καθιστούν τη συνεργασία ευκολότερη ακόμη και σε περιόδους οικονομικών ή πολιτικών κρίσεων.

3.6. Συμπέρασμα:

Πριν από μια δεκαετία η πρόβλεψη ότι η ΟΝΕ θα ξεκινήσει την 1-1-1999 με έντεκα χώρες- μέλη και με την είσοδο της Ελλάδας την 1-1- 2001 δώδεκα χώρες-μέλη χαρακτηριζόταν παράτολμη. Η ΟΝΕ έκλεισε τα δύο χρόνια και αναμένεται μέχρι το 2005 να αποκτήσει άλλα τρία μέλη (Σουηδία, Δανία, Ην. Βασίλειο). Η διερεύνηση ενώσεων του παρελθόντος και όσα παραμένουν σε ισχύ μας έδωσε τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε τους οργανωτικούς και πολιτικούς παράγοντες, που αναφέρονται ως σημαντικές προϋποθέσεις για τη διατηρησιμότητα της ΟΝΕ.

Στο ερώτημα , αν θα διαρκέσει η ΟΝΕ, η απάντηση είναι καταφατική όσο υπάρχει βούληση των εμπλεκόμενων χωρών.

Σημαντική για το μέλλον της ΟΝΕ θεωρείται η παρουσία της Γερμανίας, η οποία ακολούθησε μια συναινετική πολιτική αμοιβαίων υποχωρήσεων με τις υπόλοιπες χώρες. Στη βιβλιογραφία αναφέρεται ότι η Γερμανία σε οικονομικούς όρους βγαίνει μάλλον ζημιωμένη από τη συμμετοχή της λόγω των σημαντικών υποχωρήσεων. (Gros & Thygesen [1998]. Τέλος

εκτιμάται ότι η νομισματική ενοποίηση θα αποκτήσει βάθος στο χρόνο ως διακανονισμός των νομισματικών σχέσεων των εμπλεκόμενων χωρών, αν ακολουθήσει και πολιτική ενοποίηση.

4. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986).

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη όπως προαναφέραμε, η οποία υπεγράφη στις 17 Φεβρουαρίου 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 1987, αποτέλεσε την πρώτη σημαντική τροποποίηση της Συνθήκης της Ρώμης του 1957 και συντάχθηκε με σκοπό να παράσχει τις θεσμικές βάσεις για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Η έννοια της «εσωτερικής αγοράς» εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη «Λευκή Βίβλο περί Ολοκλήρωσης της Εσωτερικής Αγοράς», ένα έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το οποίο υπεβλήθη στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μιλάνου τον Ιούνιο 1985, περιείχε ένα αναλυτικό πρόγραμμα σχετικά με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς μέχρι το τέλος του 1992, καθώς και προτάσεις για την πλήρη κατάργηση όλων των φυσικών, τεχνικών και δημοσιονομικών εμποδίων που συνεχίζουν να υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών.

Ο όρος «εσωτερική αγορά» υιοθετήθηκε στη συνέχεια στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και ορίστηκε ως μια περιοχή χωρίς εσωτερικά σύνορα, στα πλαίσια της οποίας διασφαλίζεται η ελεύθερη κίνηση των αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης.

4.1. Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας μπορούν να διακριθούν σε κύρια, πρόσθετα και επικουρικά τα οποία συμμετείχαν στη νομοθετική διαδικασία δηλαδή, στην πρώτη κατηγορία ανήκουν το Συμβούλιο των Υπουργών, η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Συμβούλιο αρχηγών). Πρόσθετα όργανα είναι το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Συμβουλευτική

Επιτροπή. Επίσης η Κοινότητα έχει ένα σημαντικό αριθμό επικουρικών οργάνων όπως π.χ. η επιτροπή μεταφορών, η νομισματική επιτροπή, η επιτροπή μόνιμων αντιπροσώπων κ.λ.π. Πάντως χρειάστηκε να υιοθετήσουν τα αναγκαία και ικανά μέτρα που θα συνέβαλαν στην προοδευτική ίδρυση της εσωτερικής αγοράς μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1992.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω σκοποί, οι δραστηριότητες της Κοινότητας περιελάμβαναν την προσέγγιση των νόμων των κρατών μελών στο βαθμό που ήταν απαραίτητο για τη λειτουργία της κοινής αγοράς και την υιοθέτηση μιας οικονομικής πολιτικής βασιζόμενης στο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά και στον καθορισμό κοινών αντικειμενικών στόχων.

4.2. Το Συμβούλιο των Υπουργών

Στο Συμβούλιο των Υπουργών εκπροσωπούνται οι Κυβερνήσεις των Κρατών μελών με έναν ή περισσότερους αντιπροσώπους, που συνήθως είναι οι αρμόδιοι Υπουργοί ή Υφυπουργοί για τα διάφορα επί μέρους θέματα, π.χ. Εξωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Άμυνας, Εργασίας, Γεωργίας, Μεταφορών κ.λ.π. Μολονότι, καταστατικά το Συμβούλιο Υπουργών είναι ένα και μοναδικό όργανο, η ποικιλία και η εξειδίκευση των θεμάτων επέβαλε την πρακτική να συγκροτούνται επί μέρους Συμβούλια π.χ. (<<Γενικών Υποθέσεων>> από τους Υπουργούς Εξωτερικών, << Οικονομικών και Προϋπολογισμού>> από τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, <<Γεωργίας>> από τους Υπουργούς Γεωργίας κ. ο. κ.).

Η Προεδρία στο Συμβούλιο ασκείται διαδοχικά για χρονική περίοδο έξι μηνών από κάθε κράτος. το κράτος που προεδρεύει στο Συμβούλιο (υπό διάφορες συνθέσεις του) ασκεί και την προεδρία στην ΕΟΚ, δηλαδή στις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή διασκέψεις κορυφής. Επίσης προεδρεύει και σε κάθε επιτροπή ή υποεπιτροπή που λειτουργεί στα πλαίσια του Συμβουλίου.

4.2.1. Τρόπος λήψης των αποφάσεων του Συμβουλίου

Στα ζητήματα ψηφοφορίας των Συμβουλίων σύμφωνα με τις συνθήκες εφαρμόζονται τρεις τρόποι: είτε η μέθοδος της “απλής πλειοψηφίας”, είτε η μέθοδος της “ειδικής” (ή ενισχυμένης) Πλειοψηφίας είτε η μέθοδος της ομοφωνίας.

Απλή Πλειοψηφία είναι ο γενικός κανόνας λήψης των αποφάσεων του Συμβουλίου. Σύμφωνα με το άρθρο 148 παρ.3 Συνθ. ΕΟΚ Εκτός αντιθέτων διατάξεων της παρούσης Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών του.

Κατά κανόνα πάντως και σε αρκετές περιπτώσεις σημαντικών αποφάσεων (π.χ. θέματα εσωτερικής αγοράς) οι συνθήκες απαιτούν και εφαρμόζεται η **ειδική Πλειοψηφία**, την οποία η ψήφος κάθε κράτους – μέλους σταθμίζεται με κριτήριο το μέγεθός του. Έτσι, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν από δέκα (10) ψήφους, η Ισπανία Οκτώ (8) ψήφους, το Βέλγιο, οι Κάτω Χώρες, η Ελλάδα και η Πορτογαλία από πέντε (5), η Δανία και η Ιρλανδία από τρεις (3) και το Λουξεμβούργο δύο (2) ψήφους.

Η σημασία της **ειδικής πλειοψηφίας** είναι διπλή. Από τη μια μεριά τα λεγόμενα **μικρά** κράτη – μέλη δεν μπορούν συνασπιζόμενα, να αποτρέψουν τη λήψη αποφάσεων σε ζητήματα που κρίνονται πολύ σημαντικά από τα τέσσερα ή πέντε μεγάλα κράτη-μέλη. Από την άλλη μεριά, όμως, και αυτό είναι, ίσως, σπουδαιότερο, η ειδική πλειοψηφία επιτρέπει **συμμαχίες** μικρών και μεγάλων κρατών μελών, έτσι που να αποτρέπει το μπλοκάρισμα σημαντικών αποφάσεων από λίγα αλλά ισχυρά κράτη – μέλη.

Ομοφωνία: Για να ληφθεί απόφαση ομόφωνα απαιτείται, όπως γίνεται φανερό, να συμφωνήσουν όλα τα παριστάμενα στο Συμβούλιο κράτη-μέλη. Ομοφωνία απαιτούν οι Συνθήκες σε σχετικά λίγες περιπτώσεις οι οποίες μάλιστα μετά την ΕΕΠ μειώθηκαν σημαντικά.

4.2.2. Αρμοδιότητες του Συμβουλίου

Το Συμβούλιο αποτελεί το κύριο αποφασιστικό όργανο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αυτός είναι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο βρίσκεται στην κεντρική θέση των οργάνων της Κοινότητας. Το Συμβούλιο καθορίζει την εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Κοινότητας, εκδίδει πολύ μεγάλο αριθμό των κανόνων δικαίου κυρίως με την μορφή κανονισμών και οδηγιών, ψηφίζει τον προϋπολογισμό, συνάπτει διεθνείς συμβάσεις. Αναλυτικά λοιπόν οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι:

α) **Η Συντονιστική:** σύμφωνα με το άρθρο 145 της Συνθήκης το Συμβούλιο διασφαλίζει το συντονισμό της γενικής οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών.

β) **Η Αποφασιστική:** Το Συμβούλιο έχει νομοθετική αρμοδιότητα, δηλαδή να εκδίδει, τροποποιεί ή καταργεί κανόνες δικαίου. Αποφασίζει επίσης για σύναψη διεθνών συνθηκών από την Κοινότητα.

Η Εκτελεστική το Συμβούλιο είναι αρμόδιο να εκτελεί τις αποφάσεις ειδικά με την ψήφιση της ΕΕΠ και με την σύνθεση των υπουργών εξωτερικών αποτελεί το κύριο όργανο του συντονισμού της εξωτερικής πολιτικής των κρατών-μελών στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας.

4.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένα από τα βασικά όργανα του κοινοτικού θεσμικού συστήματος. Είναι αυτοτελές ιδιότυπο κοινοτικό όργανο, που λόγω της πλήρους ανεξαρτησίας του από τα κράτη-μέλη θεωρείται το "υπερεθνικό" όργανο της κοινότητας. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ότι η επιτροπή εκπροσωπεί το κοινοτικό συμφέρον και όχι το κρατικό όπως το Συμβούλιο. Αποτελείται από 17 μέλη Επίτροπους, πέντε κράτη έχουν από δύο μέλη και τα υπόλοιπα κράτη από ένα μέλος. Ο αριθμός αυτός πάντως μπορεί να τροποποιηθεί σύμφωνα από το Συμβούλιο.

Αναλυτικότερα: από 2 μέλη έχουν, η Γερμανία, η Γαλλία, η Βρετανία, η Ιταλία και η Ισπανία και οι υπόλοιπες από ένα. Διορίζονται **με κοινή συμφωνία** από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Ένας από τους Επιτρόπους είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής (διοριζόμενος επίσης μετά από κοινή συμφωνία των κρατών - μελών) και έξι από τους 16 Επιτρόπους φέρουν τον τίτλο του Αντιπροέδρου της Επιτροπής.

Τα κύρια προσόντα για το διορισμό μελών της Επιτροπής είναι η ``γενική ικανότητα`` και η ``πλήρης εγγύηση για την ανεξαρτησία τους``. Τα πρόσωπα αυτά μπορεί να είναι πολιτικοί ή τεχνοκράτες αφού οι συνθήκες δεν προβλέπουν τίποτα το σχετικό. Βέβαια πρόκειται αναμφίβολα για πολιτική θέση γι αυτό και οι κυβερνήσεις επιλέγουν πρόσωπα που είναι πάνω απ' όλα φίλα προσκείμενα σ' αυτές. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών με κοινή συμφωνία. Στην πράξη όμως πρώτα διορίζεται ο Πρόεδρος ο οποίος διαβουλεύεται κατόπιν με τους εκπροσώπους των κρατών για την υπόλοιπη σύνθεση της Επιτροπής. Η Θητεία των μελών είναι τετραετής, αλλά μπορεί να ανανεωθεί. Πρόωρη λήξη της θητείας επιφέρει ο θάνατος, η εκούσια παραίτηση, η υποχρεωτική συλλογική παραίτηση ύστερα από πρόταση μομφής που υποβάλλει το Κοινοβούλιο και η κήρυξη μέλους ως έκπτωτου από το δικαστήριο.

4.3.1. Οργάνωση – Λειτουργία

Η Επιτροπή λειτουργεί σύμφωνα με τη Συνθήκη και τον κανονισμό που εκδίδει και δημοσιεύει χωρίς τη σύμπραξη άλλου οργάνου η ίδια. Η Επιτροπή έχει ένα Πρόεδρο και έξι αντιπροέδρους, που διορίζονται μεταξύ των μελών της με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων για περίοδο δύο ετών. Η θητεία του προεδρείου μπορεί να ανανεωθεί.

Το σώμα των Επιτρόπων επικουρείται από έναν διοικητικό μηχανισμό, η έδρα του οποίου είναι κυρίως στις Βρυξέλλες και το Λουξεμβούργο. Η Επιτροπή προϊστάται ενός συμπλέγματος υπηρεσιών, που ονομάζονται **γενικές διευθύνσεις**. Κάθε Επίτροπος εποπτεύει

μιας ή δύο διευθύνσεων. Οι 23 γενικές διευθύνσεις που υπάρχουν σήμερα π.χ. γεωργίας, ανάπτυξης κ.λ.π. αποτελούν ειδικούς τομείς στην εφαρμογή των κοινών πολιτικών και στη γενική διοικητική διαχείριση. Η Επιτροπή λειτουργεί πάντοτε ως συλλογικό όργανο. Αποφασίζει κατά κανόνα σε συνεδρίαση, που είναι μυστική. Συνέρχεται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα με ημερήσια διάταξη που καθορίζεται από τον Πρόεδρο. Βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τα μισά συν ένα μέλη. Δηλαδή εννέα από τα δέκα επτά.

4.3.2. Αρμοδιότητες της Επιτροπής

Όλες οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνουν στην Επιτροπή εκτεταμένες αρμοδιότητες που αποσκοπούν σύμφωνα με το άρθρο 155 της Συνθήκης στη διασφάλιση της λειτουργίας και της ανάπτυξης.

A. Η Επιτροπή είναι θεματοφύλακας των Συνθηκών. Μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των Συνθηκών καθώς και των αποφάσεων που παίρνουν τα κοινοτικά όργανα. Βέβαια, η Επιτροπή δεν είναι το μόνο κοινοτικό όργανο που διασφαλίζει την εφαρμογή του Κοινοτικού δικαίου, αλλά η θέση του ως του πιο "κοινοτικού" οργάνου του επιτρέπει να επεμβαίνει αποτελεσματικά. Αν διαπιστώσει η Επιτροπή ότι κάποιο κράτος – μέλος παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο, τότε το καλεί να της υποβάλλει τις παρατηρήσεις του ή τα αιτιολογικά επιχειρήματά του σε σύντομο χρονικό διάστημα (συνήθως δύο μήνες). Η Επιτροπή αφού εξετάσει της παρατηρήσεις του κράτους και κρίνει ότι δεν είναι επαρκείς υποβάλλει αιτιολογημένη γνώμη απόφαση προς την οποία το κράτος –μέλος οφείλει να συμμορφωθεί μέσα σε τακτή χρονική προθεσμία. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας η Επιτροπή μπορεί να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο, του οποίου η απόφαση είναι δεσμευτική τόσο για το κράτος όσο και για τα όργανα της κοινότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 155 της Συνθήκης η Επιτροπή ως **όργανο Πρωτοβουλίας** συμμετέχει στη διαμόρφωση των πράξεων του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να προτείνει την κοινοτική νομοθεσία.

Β. Αποφασιστική αρμοδιότητα. Η αρμοδιότητα αυτή της Επιτροπής αναφέρεται σε κάθε είδους πράξη με νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα, όπως οι κανονισμοί, οι οδηγίες, οι προς τα κράτη ή ιδιώτες απευθυνόμενες ``αποφάσεις``, καθώς και άλλες ``άτυπες`` πράξεις.

Γ. Εκτελεστική εξουσία Η επιτροπή έχει τη δυνατότητα να εκτελεί τις αποφάσεις που λαμβάνει η ίδια. Η εκτελεστική αυτή αρμοδιότητα σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να βασίζεται απευθείας στις συνθήκες. Όμως αρμοδιότητες μπορεί να αναθέτει και το Συμβούλιο στην Επιτροπή για την εκτέλεση των πράξεών του. Είναι οι λεγόμενες κατ' ανάθεση αρμοδιότητες σύμφωνα με το άρθρο 155. Εδώ πρόκειται για ορισμένες πράξεις του Συμβουλίου και όχι για το σύνολο των αποφάσεών του.

Δ. Εκπροσώπηση της Κοινότητας. Η Επιτροπή αντιπροσωπεύει την κοινότητα ως νομικό πρόσωπο, ενώ είναι το όργανο που διαπραγματεύεται τις διεθνείς συνθήκες που συνάπτουν αυτές με τρίτα κράτη και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Ε. Διατύπωση Συστάσεων και Γνωμών. Η Επιτροπή μπορεί να διατυπώνει συστάσεις και γνώμες, δηλαδή μη δεσμευτικές πράξεις και να τις απευθύνει είτε σε κράτη – μέλη είτε στα άλλα κοινοτικά όργανα όταν η ίδια κρίνει αυτό απαραίτητο.

Στ. Η σύνταξη της Γενικής Έκθεσης. Η Επιτροπή κάθε χρόνο, ένα μήνα πριν την έναρξη της συνόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, (δηλαδή κατά τις αρχές Φεβρουαρίου) δημοσιεύει την **γενική έκθεση** των δραστηριοτήτων της κοινότητας που αφορά όλα τα κοινοτικά όργανα. Η έκθεση αυτή συζητείται από το κοινοβούλιο.

4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η πολιτική πρόθεση των Κυβερνήσεων των 15 μετά την Τρίτη διεύρυνση, για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξακολουθεί να παραμένει εξαιρετικά **φειδωλή** ως προς τις εξουσίες του και ιδιαίτερως, ως προς τις **νομοθετικές** εξουσίες του.

Ο πυρήνας της θεσμοθετημένης αποστολής του Κοινοβουλίου το οποίο περιορίζεται στο να αποτελεί ένα κάποιο εργαλείο “δημοκρατικού ελέγχου” των πράξεων των άλλων οργάνων (Συμβουλίου των Υπουργών και Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

α. Στο νομοθετικό επίπεδο, οι εξουσίες του Κοινοβουλίου εξαντλούνται στον συμβουλευτικό του ρόλο κατά τη νομοθετική διαδικασία του Συμβουλίου Υπουργών.

Η κατάρτιση του προϋπολογισμού, αποτελεί την μοναδική εξαίρεση των πολύ περιορισμένων νομοθετικών εξουσιών του Κοινοβουλίου με την τροποποίηση της συνθήκης της Ρώμης το 1975 μπορεί να τροποποιεί τις λεγόμενες “**μη υποχρεωτικές δαπάνες**” και επίσης μπορεί να υιοθετήσει ή να απορρίψει ολόκληρο το σχέδιο Προϋπολογισμού.

β. Στο πεδίο του Κοινοβουλευτικού ελέγχου, το Κοινοβούλιο έχει δικαίωμα με τη διαδικασία της “**μομφής**” να **απολύσει** την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επίσης τα μέλη του Κοινοβουλίου συζητούν τις θεσμοθετημένες αναφορές της Επιτροπής και υποβάλουν ερωτήσεις τόσο στην Επιτροπή όσο και στο Συμβούλιο.

Με τις λεγόμενες συμφωνίες του Maastricht, (Φεβρουάριος 1992)ο νομοθετικός ρόλος του Κοινοβουλίου αναβαθμίσθηκε αρκετά αφού πλέον καθιερώθηκε μια διαδικασία **συναπόφασης** Κοινοβουλίου και Συμβουλίου Υπουργών στους ακόλουθους συγκεκριμένους τομείς:

- ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων
- εσωτερική αγορά
- διευρωπαϊκά δίκτυα
- προστασία καταναλωτών
- υγεία

- πολιτισμός
- περιβάλλον
- έρευνα
- εκπαίδευση

Στους πιο πάνω τομείς το Κοινοβούλιο έχει πλέον το δικαίωμα να απορρίψει, με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του, τις τυχόν αποφάσεις που έχει λάβει το Συμβούλιο των Υπουργών και, ουσιαστικά, να ωθήσει το Συμβούλιο των Υπουργών σε μια εξαρχής νομοθετική διαδικασία που θα λαμβάνει υπόψη τις εκπεφρασμένες θέσεις του Κοινοβουλίου.

4.1. Αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κυρίως συμβουλευτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες ενώ μετά την ΕΕΠ αυξήθηκαν σημαντικά και οι αποφασιστικές αρμοδιότητές του.

A. Ελεγκτική αρμοδιότητα : Το Κοινοβούλιο είναι το όργανο που ασκεί τον πολιτικό ή κοινοβουλευτικό έλεγχο στα πλαίσια της κοινότητας. Ο έλεγχος απευθύνεται στην Επιτροπή και όχι το κύριο αποφασιστικό όργανο της Κοινότητας το Συμβούλιο. Τα μέσα που ασκείται ο έλεγχος αυτός είναι τρία.

1) Οι Ευρωβουλευτές μπορούν να απευθύνουν στην Επιτροπή ερωτήσεις είτε γραπτές είτε προφορικές και η τελευταία είναι υποχρεωμένη να απαντά.

2) Το κοινοβούλιο συζητά την γενική έκθεση που κάθε χρόνο συντάσσει η Επιτροπή για τις δραστηριότητες των κοινοτικών οργάνων.

3) Το Κοινοβούλιο μπορεί να εκφράσει την έλλειψη εμπιστοσύνης του προς την Επιτροπή, με αποτέλεσμα την υποχρεωτική παραίτηση της τελευταίας. Όπως είναι γνωστό, η Επιτροπή ευθύνεται πολιτικά ενώπιον του Κοινοβουλίου. Η ελεγκτική αρμοδιότητα του κοινοβουλίου στρέφεται μόνο κατά της επιτροπής και όχι κατά του Συμβουλίου που έχει περισσότερο σημαντικές εξουσίες και ιδιαίτερα αποφασιστικές αρμοδιότητες. Σημαντική πάντως είναι η πρακτική που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια και η νέα Επιτροπή παρουσιάζει το

πρόγραμμά της ενώπιον του Κοινοβουλίου και αυτό εκφράζεται επ' αυτού με ``ψήφο εμπιστοσύνης``. Η άρνηση του προγράμματός της από το κοινοβούλιο έχει πολιτική σημασία και δεν μπορεί να εξαναγκάσει την επιτροπή σε παραίτηση, απλώς να την πιέσει να αλλάξει κάποια σημεία του προγράμματός της.

Β. Συμβουλευτική αρμοδιότητα. Το κοινοβούλιο έχει κατά βάση συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις με σημαντικό πολιτικό περιεχόμενο εκδίδονται, κατά τις συνθήκες, μετά ,από προηγούμενη γνώμη του κοινοβουλίου. Όπου οι Συνθήκες προβλέπουν γνώμη του κοινοβουλίου, πρόκειται για ``ουσιώδη τύπο`` του οποίου η παράβαση συνεπάγεται ακυρότητα προσβαλλόμενης πράξης.

Γ. Προϋπολογισμός. Το Κοινοβούλιο έχει τη δυνατότητα να απορρίψει τον προϋπολογισμό της κοινότητας, πράγμα που έχει γίνει ήδη δύο φορές. Στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή αναγκάζεται να υποβάλλει νέο προσχέδιο. Ο προϋπολογισμός, που καταρτίζεται από την Επιτροπή, εξετάζεται διαδοχικά από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, τα δύο όργανα που αποτελούν την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή.

Δ. Συναπόφαση Συμβουλίου – Κοινοβουλίου. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη απέδωσε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ένα ουσιαστικό δικαίωμα συναπόφασης στα θέματα του άρθρου 237. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τα άρθρα 237 και 238 της συνθήκης όπως τροποποιήθηκαν με την ΕΕΠ, για να λάβει απόφαση το Συμβούλιο υπέρ της Προσχώρησης ή της Σύνδεσης ενός κράτους στην Κοινότητα, απαιτείται η **σύμφωνη γνώμη** του κοινοβουλίου. Θα πρέπει πάντως να αναφέρουμε ότι αν το κοινοβούλιο εκφράσει γνώμη υπέρ της προσχώρησης ή της σύνδεσης, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει αρνητικά.

4.2. Διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Συνθήκη του Maastricht έφερε σημαντικές τροποποιήσεις στις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αποκτά πρόσθετες εξουσίες αναγνωρίσθηκε ως νομοθετικό

όργανο, αφού η συμμετοχή του στη νομοθετική διαδικασία είναι πια ουσιαστική. Πιο αναλυτικά οι αρμοδιότητες του κοινοβουλίου είναι:

(I) Δικαίωμα Πρωτοβουλίας, σύμφωνα με το άρθρο 138β, το κοινοβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των μελών του να ζητάει από την επιτροπή να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα για τα οποία χρειάζεται κατά τη γνώμη του να εκπονηθούν κοινοτικές πράξεις προκειμένου να υλοποιηθεί η Συνθήκη. Βέβαια οι προτάσεις του κοινοβουλίου δεν είναι δεσμευτικές για την Επιτροπή και αν θέλει τις λαμβάνει υπόψη του. Η Επιτροπή παραμένει το όργανο που έχει αποκλειστικά το δικαίωμα της πρωτοβουλίας.

(II) Διαδικασία της Συναπόφασης. (άρθρο 189β) Η διαδικασία της συναπόφασης Συμβουλίου-Κοινοβουλίου συμβάλλει σημαντικά στην ενδυνάμωση του νομοθετικού ρόλου του Κοινοβουλίου, και στην προσπάθεια εκδημοκρατισμού της νομοθετικής διαδικασίας της Κοινότητας. Η δυνατότητα συναπόφασης έχει πεδίο εφαρμογής σε καθορισμένους τομείς: ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, εσωτερική αγορά, εκπαίδευση, έρευνα, περιβάλλον, διευρωπαϊκά δίκτυα, υγεία, πολιτιστικά θέματα, καταναλωτές.

(III) Διαδικασία συνεργασίας (άρθρο 189Γ). Σύμφωνα με τη Συνθήκη το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας του άρθρου 189Γ εκτείνεται σε δεκατέσσερις περιπτώσεις, από τις οποίες οι δέκα ανήκουν σε θέματα της πολιτικής Ένωσης και οι τέσσερις στον τομέα της ΟΝΕ. Οι πιο σημαντικές από τις περιπτώσεις αυτές είναι: απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, εφαρμογή πολιτικής μεταφορών, θέσπιση μέτρων εναρμόνισης κυκλοφορίας νομισμάτων κ.λ.π.

(IV) Σύμφωνη Γνώμη. Η διατύπωση της σύμφωνης γνώμης προβλέπεται σε συνολικά επτά περιπτώσεις στη Συνθήκη Ε.Ε. (πέντε για Πολιτική Ένωση και δύο για ΟΝΕ), ενώ στην ενιαία πράξη προβλέπονταν μόνο σε δύο περιπτώσεις (άρθρο 237 για ένταξη χώρας στην Κοινότητα και 238 για τη σύνδεση χωρών). Βέβαια η πρόβλεψη της σύμφωνης γνώμης για την ένταξη νέων μελών στην Ε.Ε. (άρθρο 3) προσφέρει στο κοινοβούλιο σημαντική δυνατότητα για άσκηση επιρροής προκειμένου να βελτιώσει τη θεσμική του θέση και το ρόλο του.

(V) Συμμετοχή Κοινοβουλίου στην τοποθέτηση Επιτροπής. Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών ορίζουν τα άτομα που προτίθενται να διορίσουν ως μέλη της Επιτροπής και σε συνεννόηση μεταξύ τους με κοινή συμφωνία και διαβουλεύσεις με το Κοινοβούλιο ορίζουν τον Πρόεδρο.

4.3. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποτελείται από 13 Δικαστές και υποβοηθούνται στο έργο τους από 6 Γενικούς Εισαγγελείς που υποδεικνύονται από τα κράτη-μέλη και επιλέγονται από το Συμβούλιο των Υπουργών για περίοδο 6 ετών. Κάθε τρία χρόνια γίνεται μερική ανανέωση των δικαστών και των εισαγγελέων που αφορά το μισό του προσωπικού (7 ή 6 δικαστές και 3 εισαγγελείς).

Είναι δυνατή πρόωρη λήξη της θητείας ενός δικαστή ή εισαγγελέα σε περίπτωση θανάτου, παραιτήσεως ή με ομόφωνη απόφαση όλων των άλλων δικαστών και γενικών εισαγγελέων αν ο δικαστής ή εισαγγελέας δεν εκπληρώνει τις αναγκαίες υποχρεώσεις του λειτουργημάτων του για διάφορους λόγους (ασθενείας διανοητικής ή παραβίασης των καθηκόντων του κ.λ.π.). Τα μέλη του Δικαστηρίου πρέπει να διέπονται από την αρχή της προσωπικής ανεξαρτησίας, η οποία πρέπει να υπάρχει και καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας των δικαστών.

Οι δικαστές εκλέγουν μεταξύ τους σε μυστική συνεδρίαση τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου για τριετή θητεία που μπορεί να ανανεωθεί, ενώ κάθε χρόνο εκλέγουν τους προέδρους των τμημάτων και τον πρώτο γενικό εισαγγελέα. Επίσης διορίζει τον Γραμματέα του για θητεία έξι ετών.

Οι υποθέσεις που ασχολούνται στο Δικαστήριο μπορεί να αφορούν είτε σε διαφορές μεταξύ κρατών-μελών, είτε σε διαφορές της Κοινότητας ως συνόλου με κράτη-μέλη, είτε σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών και Κοινότητας, είτε σε διαφορές μεταξύ κοινοτικών οργάνων -κ.ο.κ. Κυριότερες προσφυγές ενώπιον του δικαστηρίου είναι: προσφυγή κατά κράτους, προσφυγή

ακύρωσης, προσφυγή κατά παράλειψης, προσφυγή αποζημίωσης λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, Προδικαστική παραπομπή κ.λ.π. Συνεδριάζει σε ολομέλεια και κατ' εξαίρεση σε τμήματα που αποτελούνται από 3 ή 5 δικαστές, στα οποία ανατίθεται η εκδίκαση ορισμένων προσφυγών και η διενέργεια ορισμένων προπαρασκευαστικών ενεργειών (π.χ. Αποδείξεων). Τα τμήματα μπορούν να παραπέμπουν υπόθεση στην ολομέλεια.

Οι διασκέψεις είναι πάντα μυστικές, και οι αποφάσεις δημοσιεύονται χωρίς να αναφέρονται ούτε η πλειοψηφία με την οποία λαμβάνονται αλλά ούτε η γνώμη της μειοψηφίας. Βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντες επτά τουλάχιστον δικαστές, ενώ τα τμήματα έχουν απαρτία με τρεις δικαστές.

4.4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, το ευρωπαϊκό συμβούλιο αποτέλεσε θεσμό, του οποίου η λειτουργία έγινε αποδεκτή από την κοινοτική πρακτική, αφού οι αποφάσεις του δημοσιεύονται στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ. Συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο και προεδρεύει ο αρχηγός του κράτους ή ο πρωθυπουργός της χώρας που ασκεί την προεδρία στο συμβούλιο υπουργών, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παίρνει τις μεγάλες πολιτικές αποφάσεις που συχνά είναι απαραίτητες για το ξεπέρασμα των δυσχερειών ή τη δραστηριοποίησή της σε νέους τομείς. Μερικές από τις κυριότερες αποφάσεις του είναι: οι άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, η χρηματοδότηση της Κοινότητας, η μεταρρύθμιση της γεωργικής πολιτικής, η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η ΟΝΕ και η Ευρωπαϊκή πολιτική Ένωση. Αποφασιστικός και ο ρόλος του σε θέματα εξωτερικής πολιτικής αφού η κοινότητα προσπαθεί να αποκτήσει κοινή εξωτερική πολιτική, κυρίως σε θέματα διεθνούς πολιτικής ή άλλα παγκόσμια πολιτικά προβλήματα. Με τη Συνθήκη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίστηκε ως πολιτικό όργανο με αρμοδιότητα να δίνει την

αναγκαία "ώθηση" και να καθορίζει τους γενικούς προσανατολισμούς, συμπεριλαμβανομένων και των προσανατολισμών στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής.

4.5. Τα Επικουρικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Εκτός από τα θεσμικά όργανα της ΕΚ έχουμε και κάποια επικουρικά που συμπληρώνουν την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων των θεσμικών οργάνων και αυτά είναι, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

α) Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, ιδρύθηκε βάσει της συνθήκης της 22ας Ιουλίου 1975, συνεδρίασε για πρώτη φορά στο Λουξεμβούργο τον Οκτώβριο 1977. Αποτελείται από 12 μέλη, ένα από κάθε κράτος-μέλος, που προτείνονται από τις κυβερνήσεις κατόπιν κοινής συμφωνίας για εξαετή θητεία και διορίζονται από το Συμβούλιο. Βασικά το Ελεγκτικό Συνέδριο ασχολείται με τον έλεγχο και πιστοποίηση των λογαριασμών, εσόδων και δαπανών που τηρούνται από τα Όργανα της Κοινότητας. Το Ελεγκτικό Συνέδριο συντάσσει ετήσια έκθεση μετά το κλείσιμο κάθε χρήσης, που δημοσιεύεται στην επίσημη εφημερίδα και στην οποία επισυνάπτεται η απάντηση των οργάνων στις παρατηρήσεις του. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ κατατάσσει το Ελεγκτικό ως πέμπτο όργανο της κοινότητας (μαζί με το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Δικαστήριο) χωρίς να αλλάζει η οργανωτική του διάρθρωση ή σύνθεση. Επίσης με την προσθήκη του άρθρου 188 Α που αναφέρει ότι το "Ελεγκτικό Συνέδριο εξασφαλίζει τον έλεγχο των λογαριασμών" κάτι που συνιστά ενίσχυση των εξουσιών δημοσιονομικού ελέγχου του Συνεδρίου.

β) Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Είναι ένα καθαρά συμβουλευτικό σώμα που αποτελείται από εκπροσώπους των συνδικαλιστικών και των συνεταιριστικών οργάνων των κρατών-μελών. Είναι δηλαδή διάφορες ομάδες της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της κοινότητας (βιομήχανοι, αγρότες, έμποροι, βιοτέχνες, εργαζόμενοι, ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ.) εκφράζουν, θεσμοθετημένα, την γνώμη τους για ένα μεγάλο φάσμα των υπό ψήφιση ρυθμίσεων και πράξεων τόσο του Συμβουλίου όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η γνωμοδότηση της ΟΚΕ είναι υποχρεωτική όταν απαιτείται από τις ιδρυτικές Συνθήκες της Ρώμης. Σε αυτή την περίπτωση η μη ύπαρξή της αποτελεί λόγο ακύρωσης της πράξης λόγω παράβασης ουσιώδους τύπου

Το σύνολο των μελών της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής είναι 189 άτομα και διορίζονται από το Συμβούλιο μετά από πρόταση των κρατών – μελών. Οι τέσσερες μεγάλες χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο) διαθέτουν η κάθε μία από 24 μέλη, η Ισπανία 21 μέλη, το Βέλγιο η Ελλάδα η Ολλανδία και η Πορτογαλία από 12 μέλη η κάθε μία η Δανία και η Ιρλανδία από 9 μέλη, και το Λουξεμβούργο 6 μέλη.

γ) Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.) προβλέπεται από τα άρθρα 129 και 130 της Συνθήκης και αποτελεί το μοναδικό χρηματοπιστωτικό όργανο της Κοινότητας. Σκοπός της είναι η συμβολή στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη για το συμφέρον της Κοινότητας προσφεύγοντας στην κεφαλαιαγορά και στους ίδιους πόρους. Το Κεφάλαιο της Ε.Τ.Ε. ανέρχεται σε 57,6 δις ECU από τα οποία τα 4,3 δις ECU αποτελούν **Κατατεθειμένο**, δηλαδή ήδη καταβλημένο από τα κράτη – μέλη της κοινότητας κεφάλαιο.

Η Ε.Τ.Ε. διοικείται από ένα **Διοικητικό Συμβούλιο** που αποτελείται από 21 μέλη, προερχόμενα από τα κράτη-μέλη της κοινότητας και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα μέλη του Δ.Σ. εκλέγονται από το **Συμβούλιο των Διοικητών** το οποίο συγκροτείται από τους

12 Υπουργούς Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας των κρατών μελών και συνέρχεται μια φορά τον χρόνο για να χαράξει την γενική πολιτική της Ε.Τ.Ε και να εγκρίνει τα πεπραγμένα του Δ.Σ.

5. Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

5.1. Τα Έσοδα του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

Τα έσοδα του Κοινοτικού προϋπολογισμού τις δύο πρώτες δεκαετίες προέρχονταν κυρίως από τις λεγόμενες **εθνικές συμβολές** που βασίζονταν, κυρίως, σε ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος των κρατών-μελών, από το 1970 άρχισε μια προοδευτική υποκατάσταση των εθνικών συμβολών από τους λεγόμενους **ίδιους πόρους** της Κοινότητας.

Οι ίδιοι πόροι κατανέμονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες: α) Ένα ποσοστό του συνόλου των εθνικών φορολογικών εσόδων από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας Φ.Π.Α. Το ποσοστό αυτό είναι ενιαίο για όλα τα κράτη-μέλη και κυμαίνεται από 1,6% -1,7% των εσόδων Φ.Π.Α. Τα έσοδα από τον Φ.Π.Α. συγκροτούν το 60% περίπου των εσόδων της Ε.Κ. β) Μια συμβολή των κρατών – μελών που βασίζεται στην συμμετοχή τους μέσα στο κοινοτικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. γ) Το σύνολο των δασμών που επιβάλλονται, βάσει του **εξωτερικού δασμολογίου**, στα εισαγόμενα , προϊόντα από τρίτες χώρες στην ΕΚ, και ανέρχονται περίπου στο 30% των **ιδίων πόρων** της ΕΚ.

δ) Το σύνολο των λεγόμενων **αντισταθμιστικών εισφορών**, που επιβάλλονται σε αγροτικά προϊόντα τρίτων χωρών τα οποία εισάγονται στην ΕΚ. Τα έσοδα αυτά συγκροτούν περίπου το 5% των ιδίων πόρων της ΕΚ.

5.2. Δαπάνες του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

Οι δαπάνες του κοινοτικού Προϋπολογισμού αφορούν τη χρηματοδότηση κυρίως διαφόρων κοινοτικών πολιτικών οι οποίες είναι:

α) Για τη Γεωργική και Αλιευτική πολιτική που απορροφούν περίπου το 65% του συνόλου των κοινοτικών δαπανών.

β) την Περιφερειακή Πολιτική που απορροφούν το 10% περίπου των κοινοτικών δαπανών.

γ) Οι δαπάνες για την Κοινωνική Πολιτική που απορροφούν το 7,5% του συνόλου των δαπανών.

δ) δαπάνες για την Αναπτυξιακή Συνεργασία με Τρίτες χώρες που απορροφούν το 3% περίπου του συνόλου.

ε) Τις δαπάνες για την Ενέργεια, το Περιβάλλον, την Έρευνα, και τις Μεταφορές που απορροφούν περίπου το 4% του συνόλου.

Το υπόλοιπο ποσοστό απορροφάται από άλλες μικρότερης σημασίας, δραστηριότητες της ΕΚ μεταξύ αυτών είναι και τα έξοδα λειτουργίας των οργάνων και των υπαλλήλων που ανέρχεται στο 5% του συνόλου των δαπανών του Προϋπολογισμού.

6. Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης.

Μέχρι τη Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε, όπως προαναφέρθηκε, το 1957 με έξι κράτη μέλη και με αρχική πραγματική επιδίωξη να εξελιχθεί σε μια τελωνειακή ένωση με ελευθερία στη διακίνηση προϊόντων και κοινή εξωτερική εμπορική πολιτική.

Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών ήταν τότε σταθερές λόγω της συμμετοχής των κρατών στο σύστημα ισοτιμιών του Bretton Woods του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Η συναλλαγματική αστάθεια που ξεκίνησε από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, με την ουσιαστική παύση της μετατροπής του δολαρίου σε χρυσό, τη διεύρυνση των ορίων

συναλλαγματικής διακύμανσης και τα προβλήματα που συσσωρεύτηκαν στο δολάριο, έθεσαν σε κίνδυνο όσα είχαν μέχρι τότε επιτευχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για αυτούς τους λόγους αποφασίστηκε, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 η ενεργοποίηση μηχανισμών για την προώθηση της νομισματικής ενοποίησης.

Οι πρώτες προσπάθειες, που κατέληξαν σε νομισματικές συμφωνίες και στη δημιουργία του «νομισματικού φιδιού» μετά την κρίση του δολαρίου υπήρξαν ανεπιτυχείς. Βασική αιτία ήταν η απουσία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών (που είχαν αυξηθεί σε εννέα με την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας). Επίσης, η Ευρωπαϊκή και διεθνής οικονομική αστάθεια οδηγούσε σε σοβαρή οικονομική απόκλιση των οικονομικά ισχυρότερων κρατών μελών, δηλαδή του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ιταλίας.

Η αστάθεια συνεχίστηκε μέχρι το 1978, όταν αποφασίστηκε να δημιουργηθεί μια ζώνη νομισματικής σταθερότητας με τη θέση σε λειτουργία τον Μάρτιο 1979, του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ).

6.1. Η έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.

Το ECU και ο Μηχανισμός των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών

Το ΕΝΣ ξεκίνησε την λειτουργία του το Μάρτιο του 1979, στις αρχές με προβλήματα καθώς ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών ήταν πολύ χαλαρός και γνώρισε αρκετές νομισματικές αναπροσαρμογές, που εκφράστηκαν, κυρίως, με τις ανατιμήσεις του Γερμανικού Μάρκου, παράλληλα με αρκετές υποτιμήσεις άλλων κοινοτικών νομισμάτων, (κυρίως της Λίρας και της Λιρέτας).

Εντούτοις, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα φαίνεται πως αντέχει τις εκτεταμένες νομισματικές κρίσεις και συνεχίζει τη λειτουργία του (όχι, πάντως χωρίς προβλήματα) τίθεται σε ισχύ στις 13 Μαρτίου 1979. Το ΕΝΣ βασίζεται στα παρακάτω τρία κύρια στοιχεία στο ECU,

που αποτελεί το κεντρικό στοιχείο του συστήματος και συνιστά μια δέσμη που αποτελείται από το καλάθι με τα νομίσματα των κρατών μελών, και θεωρείται το σύμβολο του ΕΝΣ.

Στον συναλλαγματικό μηχανισμό και το μηχανισμό παρέμβασης, Το ποσοστό συμμετοχής στο καλάθι του ECU είναι συμφωνημένο και εκφράζει την οικονομική και χρηματοπιστωτική σπουδαιότητα του κάθε νομίσματος μέσα στην κοινότητα των κρατών - μελών.

Για παράδειγμα ,το Γερμανικό Μάρκο έχει μία στάθμιση γύρω στο 30 % μέσα στο καλάθι η Βρετανική λίρα έχει στάθμιση 12%, ενώ η δραχμή έχει στάθμιση περίπου 0,8%.

Η στάθμιση κάθε νομίσματος μέσα στο συνολικό καλάθι λαμβάνει υπόψη της τρεις κυρίως, παράγοντες: α) το ποσοστό του ΑΕΠ κάθε χώρας – μέλους στο σύνολο του Κοινοτικού ΑΕΠ, β) το ποσοστό του όγκου του διεθνούς εμπορίου κάθε χώρας-μέλους στο συνολικό ενδοκοινοτικό εμπόριο και γ) το ποσοστό κάθε χώρας-μέλους στους μηχανισμούς της κοινοτικής χρηματοδοτικής αλληλεγγύης.

Στους πιστωτικούς μηχανισμούς: οι κεντρικές τράπεζες υποχρεούνται να παρέμβουν με απεριόριστα ποσά μόλις η διμερής τιμή συναλλάγματος φθάσει το όριο $\pm 15\%$ ούτως ώστε το ποσοστό αυτό να μην υπερβεί το ανώτατο αυτό όριο.

6.2. Η Λειτουργία του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών

Στο ΜΣΙ συμμετέχουν μόνο οι 11 χώρες – μέλη, η Ελλάδα παραμένει εκτός την εποχή εκείνη, (μπήκε αργότερα) ενώ το 1992 και 1993, η Αγγλική Λίρα και η Ιταλική Λιρέτα έχουν προσωρινά αποχωρήσει.

Τα κοινοτικά νομίσματα που συμμετέχουν έχουν τη δυνατότητα να κυμαίνονται μέσα σε ένα πλαίσιο του $\pm 2,25\%$ της συμφωνημένης κεντρικής ισοτιμίας τους. Σημειώνεται ότι υπάρχει και η ευρύτερη ζώνη του $\pm 6\%$ κυρίως για τα νεοεισερχόμενα κοινοτικά νομίσματα.

Οι Κεντρικές Τράπεζες των χωρών – μελών που μετέχουν στο ΜΣΙ οφείλουν να παρεμβαίνουν στις αγορές συναλλάγματος μόλις η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία ενός νομίσματος πλησιάζει στο όριο του + 2,25% (ή στο +6%) ή στο -2,25% (ή το- 6% ανάλογα με το αν η χώρα – μέλος μετέχει στη στενή ή στην ευρεία ζώνη) με στόχο την επαναφορά της ισοτιμίας σε ασφαλέστερα επίπεδα μέσα στη ζώνη. Και ακριβώς για να μην πλησιάζουν στο όριο υπάρχει ένας πρόσθετος μηχανισμός που μόλις διαπιστώσει ότι η κεντρική ισοτιμία ξεπέρασε το 75% του $\pm 2,25\%$ (ή του $\pm 6\%$) δηλαδή φθάσει στο 1,6875% (ή $\pm 4,5\%$) η Νομισματική Επιτροπή της Κοινότητας (στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι όλων των κρατών – μελών) συνέρχεται εκτάκτως και αποφασίζει τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να ληφθούν από την αντίστοιχη χώρα.

Σημειώνεται ότι το 1993 μετά από μια νομισματική κρίση αποφασίστηκε η διεύρυνση της ζώνης διακύμανσης από το $\pm 2,25\%$ στο 15%. Η τροποποίηση αυτή γίνεται για πρώτη φορά στην ιστορία του ΕΝΣ, και δείχνει ότι πάσχει σοβαρά.

6.3. Από το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα στη Συνθήκη του Μάαστριχ.

Το 1989, η Επιτροπή Ντελόρ έθεσε για πρώτη φορά συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη διαδικασία μετάβασης στο καθεστώς ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.

Η υλοποίηση των προτάσεων της έγινε στη διάσκεψη των 12 αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων το Δεκέμβριο του 1991 που σηματοδότησε ένα νέο σταθμό της συνεχώς ολοκληρούμενης Ευρώπης.

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπεγράφη στο Μάαστριχ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, και οι Ευρωπαϊκές Οικονομικές Κοινότητες μετονομάστηκαν σε **Ευρωπαϊκή Κοινότητα**.

Πιο συγκεκριμένα, οι συμφωνίες του Μάαστριχ αφορούν τις ακόλουθες κατηγορίες θεμάτων:

α) Νόμισμα. Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα το ECU, θα αποτελεί το κοινό νόμισμα των χωρών που θα ενταχθούν στην Τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

β) Την ίδρυση ταμείου συνοχής που σκοπό θα έχει να διοχετεύει προς τις τέσσερις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες-μέλη της Ε.Κ. οικονομικούς πόρους, ώστε να ενισχυθεί η Σύγκλιση των οικονομιών τους με τις άλλες πιο ανεπτυγμένες οικονομίες της Ε.Κ. γ) Εργασιακές σχέσεις. Για τους εργαζόμενους στα κράτη-μέλη (εκτός της Βρετανίας που παρέμεινε έξω από τη ρύθμιση αυτή).

Το συμβούλιο Υπουργών θα αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, για θέματα που αφορούν στις συνθήκες εργασίας, στη βελτίωση των χώρων εργασίας, στην πληροφόρηση των εργαζομένων και στη συμβουλευτική συμμετοχή τους στις αποφάσεις των επιχειρήσεων, στη ισότητα ανδρών και γυναικών, καθώς και την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Ήδη, από τη δεύτερη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο (ENI) με βασική αρμοδιότητα να συντονίζει τις νομισματικές πολιτικές των κρατών μελών προετοιμάζοντας το έδαφος για την έκδοση του ενιαίου νομίσματος.

Το Φεβρουάριο του 1992 με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχ, τα κράτη μέλη αποφάσισαν τα ακόλουθα θέτοντας χρονοδιάγραμμα σε τρία στάδια. Τα κριτήρια μετάβασης στο τρίτο στάδιο καθορίστηκαν ως εξής: α.) σταθερότητα των τιμών: το ποσοστό του πληθωρισμού δεν μπορεί να υπερβαίνει κατά παραπάνω από 1,5% τον μέσο όρο των συντελεστών των τριών κρατών που έχουν τον χαμηλότερο πληθωρισμό.

- Επιτόκια: τα επιτόκια δεν θα μπορούν μακροπρόθεσμα να κυμαίνονται κατά περισσότερο από 2% σε σχέση με το μέσο όρο των τριών κρατών που έχουν τα χαμηλότερα.

- Ελλείμματα: τα εθνικά δημοσιονομικά ελλείμματα πρέπει να είναι πλησίον ή χαμηλότερα του 3% του ΑΕΠ.

-Χρέος: το δημόσιο χρέος δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ παρά μόνο εάν παρουσιάζει τάση να μειωθεί στο όριο αυτό.

-Σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών: ένα εθνικό νόμισμα δεν μπορεί να έχει υποτιμηθεί τα δύο προηγούμενα χρόνια και πρέπει να παραμένει εντός των περιθωρίων διακύμανσης του 2,25% που προβλέπεται από το ΕΝΣ επιδόσεις ή μόλις λάβουν τη σχετική πολιτική απόφαση.

7. ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧ.

7.1. Παράλληλη προώθηση νομισματικής και οικονομικής ενοποίησης.

A. Εισαγωγή.

Σε ότι αφορά το ερώτημα κατά πόσο η σύγκλιση των οικονομικών δεικτών των κρατών μελών οφείλει να προηγηθεί του αμετάκλητου καθορισμού των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων δύο ή περισσότερων χωρών που συμμετέχουν σε μια νομισματική ένωση, έχουν αναπτυχθεί δύο αντίθετες απόψεις.

(α) Σύμφωνα με την πρώτη θεωρητική προσέγγιση, ο αμετάκλητος καθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών οφείλει να επιχειρηθεί μόνο αν προηγουμένως έχουν επιτευχθεί: σημαντικός βαθμός σύγκλισης στα ενδιαφερόμενα κράτη με το ρυθμό μεταβολής του γενικού επιπέδου των τιμών, το εξωτερικό χρέος και την μακροοικονομική πολιτική, σημαντική σύγκλιση του βαθμού ανάπτυξης των κοινωνικών και οικονομικών θεσμών ανάμεσά τους.

(β) Αντίθετα, σύμφωνα με τη μονεταριστική θεωρία, μια νομισματική ένωση μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά ακόμα και αν ο βαθμός απόκλισης της οικονομικής δομής των συμμετεχόντων κρατών είναι σημαντικός και δεν υπάρχει ρητός συντονισμός της δημοσιονομικής τους πολιτικής. Η Συνθήκη του Μάαστριχ υιοθέτησε την προσέγγιση της πρώτης σχολής προκρίνοντας την αναγκαιότητα για μία παράλληλη πορεία ανάμεσα στην οικονομική και νομισματική ενοποίηση.

Παράλληλα, λοιπόν, προς τη νομισματική ένωση, και με στόχο την υποβοήθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας της, η δράση των κρατών μελών και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατείνει ταυτόχρονα και στη δημιουργία μιας οικονομικής ένωσης, δηλαδή: τη θέσπιση μίας οικονομικής πολιτικής που βασίζεται στο στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά, καθώς και στον καθορισμό κοινών στόχων. Σύμφωνα εξάλλου, με την Συνθήκη: τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Εν όψει, λοιπόν, της δημιουργίας της νομισματικής ένωσης, η δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών εντάχθηκε σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κινήτρων και περιορισμών. Σύμφωνα με το περιεχόμενο της «Έκθεσης για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (1989) της αρμόδιας Επιτροπής Delors, οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη λειτουργία της οικονομικής ένωσης, είναι οι εξής τέσσερις: (1) η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων, (2) η διαμόρφωση μιας ενεργούς πολιτικής ανταγωνισμού, (3) η ύπαρξη μίας κοινής διαρθρωτικής και περιφερειακής πολιτικής, και (4) ο στενός συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, περιλαμβανομένης της ύπαρξης δεσμευτικών κανόνων για τη δημοσιονομική πολιτική.

B. Οι επιμέρους διαστάσεις.

Επισημαίνουμε ότι, σε αντίθεση με τη νομισματική ένωση, στα πλαίσια λειτουργίας της οικονομικής ένωσης δεν εκχωρούνται αποφασιστικές αρμοδιότητες στα κοινοτικά όργανα. Η άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής παραμένει στην αρμοδιότητα των εθνικών διοικητικών αρχών (δημοσιονομική αυτονομία), κάτω από τους περιορισμούς που θέτουν τα αιτήματα για δημοσιονομικό συντονισμό και δημοσιονομική πειθαρχία.

(1) Δημοσιονομική αυτονομία: σημαίνει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν την αυτονομία στην άσκηση της δημοσιονομικής τους πολιτικής για τον επηρεασμό της οικονομικής συγκυρίας. Η χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής δημοσίων δαπανών και της χρηματοδότησής τους παραμένει, λοιπόν, στη δικαιοδοσία των κρατών μελών.

(2) Δημοσιονομικός συντονισμός: με την καθιέρωση της αρχής του δημοσιονομικού συντονισμού προβλέπεται ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών, αν είναι αυτόνομες, πρέπει να ευρίσκονται σε συμφωνία μεταξύ τους και να είναι συμβατές με την ενιαία νομισματική πολιτική.

Όπως αναφέρεται στη Συνθήκη, τα κράτη μέλη οφείλουν να θεωρούν: τις οικονομικές τους πολιτικές θέμα κοινού ενδιαφέροντος και τις συντονίζουν στα πλαίσια του Συμβουλίου με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των κοινών στόχων.

(3) Δημοσιονομική πειθαρχία: με την καθιέρωση της υποχρέωσης για δημοσιονομική πειθαρχία επιδιώκεται η αποφυγή από τα κράτη μέλη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων, ώστε να μην δυσχεραίνεται ο στόχος των νομισματικών αρχών για διασφάλιση της σταθερότητας του επιπέδου των τιμών. Η δημοσιονομική πειθαρχία ανάγεται σε ουσιαστική προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία της νομισματικής ένωσης και η τήρησή της συγκαταλέγεται στα κριτήρια βάσει των οποίων θα εκτιμηθεί η δυνατότητα συμμετοχής ενός κράτους μέλους στο τρίτο και τελικό στάδιο της ΟΝΕ.

7.2. Σταδιακή μετάβαση προς την οικονομική και νομισματική ενοποίηση.

Για μια σειρά από πρακτικούς, θεωρητικούς και ουσιαστικούς λόγους, απόρροια κυρίως της προαναφερθείσας επιλογής για παράλληλη προώθηση της οικονομικής και της νομισματικής ενοποίησης, το αμετάκλητο κλείδωμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος αποφασίστηκε να μην ολοκληρωθεί αυτόματα, αλλά σε τρία στάδια..

Η Συνθήκη περιέχει συγκεκριμένες ρυθμίσεις τόσο ως προς το χρονοδιάγραμμα έναρξης των σταδίων αυτών όσο και ως προς τις θεσμικές, μακροοικονομικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις που πρέπει να υλοποιηθούν στη διάρκεια τους. Για τα τρία στάδια της οικονομικής και νομισματικής ένωσης θα αναφερθούμε στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1.ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

Το πρώτο στάδιο άρχισε την 1^η Ιουλίου 1990 (ημερομηνία έναρξης της υποχρέωσης εφαρμογής από τα 8 κράτη μέλη με την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων) και ολοκληρώθηκε την 31^η Δεκεμβρίου του 1993. Κατά τη διάρκειά του όφειλαν να λάβουν (και έλαβαν) χώρα οι ακόλουθες ενέργειες:

(1) Κατ' αρχήν, όλα τα κράτη μέλη είχαν υποχρέωση να εντάξουν τα νομίσματά τους στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Η διεθνής νομισματική κρίση του 1993 επηρέασε και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και είχε ως αποτέλεσμα να επέλθει διεύρυνση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων που συμμετείχαν στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών από 2,25% σε 15%.

(2) Απαραίτητη ήταν, επίσης, η θέσπιση από τα κράτη μέλη καταλλήλων μέτρων, ώστε να επιτευχθούν: η διασφάλιση της απόλυτης μετατρεψιμότητας των νομισμάτων των κρατών μελών με κατάργηση των συναλλαγματικών ελέγχων, οι οποίοι παρεμποδίζουν τη χρηματοοικονομική ολοκλήρωση στην ενιαία αγορά, και η κατάργηση όλων των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και στις διασυνοριακές πληρωμές τόσο ανάμεσα στα κράτη μέλη όσο και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

(3) Τα κράτη μέλη όφειλαν, επιπλέον, να θεσπίσουν πολυετή προγράμματα για διασφάλιση της διαρκούς σύγκλισης της οικονομίας τους, ιδίως αναφορικά με τη σταθερότητα των τιμών και την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών.

(4) Τέλος, το Συμβούλιο όφειλε να αξιολογεί την πρόοδο που είχε επιτευχθεί στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής σύγκλισης, ιδίως αναφορικά με τη σταθερότητα των τιμών και την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, καθώς και αναφορικά με την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά.

2.2. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

Η έναρξη του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ άρχισε την 1^η Ιανουαρίου 1994 και αποτελούσε μια μεταβατική περίοδο, στη διάρκεια του οποίας διατηρήθηκαν ή ενισχύθηκαν οι προσπάθειες σύγκλισης. Το ακριβές χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης του σταδίου δεν προσδιορίστηκε στη Συνθήκη της Ρώμης αλλά αφέθηκε στην κρίση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Ως καταληκτική, πάντως, ημερομηνία η Συνθήκη όριζε την 31^η Δεκεμβρίου 1998.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου έλαβαν χώρα οι αναγκαίες ενέργειες για την προετοιμασία του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ. Κυρίαρχο μέλημα υπήρξε η έναρξη της διαδικασίας για τη διαμόρφωση του θεσμικού και λειτουργικού πλαισίου λειτουργίας των κοινοτικών οργάνων τα οποία, με την έναρξη του τρίτου σταδίου, επιφορτίζονται με την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ ιδρύθηκε, σύμφωνα με τη Συνθήκη, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) που λειτουργεί στη Φρανκφούρτη, η αποστολή του συνίσταται στην ενδυνάμωση του συντονισμού των νομισματικών πολιτικών, στην προώθηση του ρόλου του Ecu και την προετοιμασία του τρίτου σταδίου και κυρίως, τη σύσταση και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του

Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, μέλη του ΕΝΙ ήταν οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών.

Το ΕΝΙ υποκαταστάθηκε στις εξουσίες της Επιτροπής Διοικητών, η οποία διαλύθηκε με την ίδρυσή του, μεταβιβάστηκε επίσης, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Νομισματικής Συνεργασίας, το οποίο έπαψε επίσης να υφίσταται από την 1^η Ιανουαρίου 1994. Η διεύθυνση και διαχείριση των υποθέσεων του ΕΝΙ είχε ανατεθεί σε ένα Συμβούλιο το οποίο απαρτιζόταν από δεκαέξι μέλη: έναν πρόεδρο, ο οποίος διοριζόταν με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη Συνθήκη, και τους διοικητές των 15 εθνικών κεντρικών τραπεζών-μελών του.

Με απόφαση του Συμβουλίου του ΕΝΙ, ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Ισπανίας, L. Rojo, διορίστηκε αντιπρόεδρος. Πρώτος πρόεδρος διορίστηκε ο Βέλγος τραπεζίτης Alexander Lamfalussy, και στη συνέχεια ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Ολλανδίας Wim. Duisenberg.

Η απόφαση σχετικά με τη θέσπιση του ενιαίου νομίσματος υπογράφηκε από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών – μελών το Φεβρουάριο 1992, για δύο κράτη – μέλη, ισχύει πρωτόκολλο που τους επιτρέπει να μην το υιοθετήσουν αν δεν το επιθυμούν και αυτά είναι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία .

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, που συνήλθαν στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995, βάφτισαν το μελλοντικό Ευρωπαϊκό νόμισμα **Ευρώ** και κατάρτισαν τις τεχνικές διαδικασίες της καθιέρωσής του.

Αναγκαία ήταν επίσης η εκπλήρωση των ακόλουθων προϋποθέσεων:

(1) καταβολή προσπάθειας από τα κράτη μέλη για εκπλήρωση των νομικής, νομισματικής και δημοσιονομικής φύσεως προϋποθέσεων, τα οποία έχουν τεθεί ως κριτήρια συμμετοχής στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, (2) ενδυνάμωση του συντονισμού της οικονομικής

πολιτικής των κρατών μελών και της εκ μέρους τους δημοσιονομικής πειθαρχίας, ώστε να καταστεί δυνατή και η πραγμάτωση της οικονομικής ενοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το τρίτο στάδιο, (3) διαρκής συρρίκνωση του εύρους των επιτρεπομένων διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών (στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος) μέχρι τον αμετάκλητο καθορισμό των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών ανάμεσα στα νομίσματα των κρατών μελών που θα συμμετάσχουν στη νομισματική ένωση.

2.3. Η Νομισματική Επιτροπή.

A. Σύνθεση.

Για την προώθηση του συντονισμού της πολιτικής των κρατών μελών προβλέφθηκε η σύσταση κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ μιας συμβουλευτικού χαρακτήρα επιτροπής, της Νομισματικής Επιτροπής. Στη σύνθεση της εν λόγω επιτροπής, η οποία διαλύθηκε με την έναρξη του τρίτου σταδίου, μετείχαν από δύο εκπρόσωποι της Επιτροπής και των κρατών μελών.

B. Αρμοδιότητες της Νομισματικής Επιτροπής.

Στις αρμοδιότητες της Νομισματικής Επιτροπής ενέπιπταν τα εξής:

(1) Η παρακολούθηση της νομισματικής και πιστωτικής κατάστασης και της γενικής κατάστασης πληρωμών των κρατών μελών και η υποβολή σε τακτική βάση σχετικών εκθέσεων προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

(2) Η υποβολή γνωμοδοτήσεων επί διαφόρων θεμάτων προς το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είτε μετά από αίτησή τους είτε με δική της πρωτοβουλία.

(3) Η περιοδική εξέταση της κατάστασης των μέτρων που αφορούν στην κίνηση κεφαλαίων και την ελευθερία πληρωμών στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνει το Συμβούλιο βάσει των διατάξεων της Συνθήκης.

(4) Η συμβολή στην προετοιμασία ορισμένων εργασιών, οι οποίες βάσει της Συνθήκης έχουν ανατεθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ONE στο Συμβούλιο.

2.4. Δημοσιονομικός συντονισμός.

Από την έναρξη του δεύτερου σταδίου της ONE τυγχάνουν εφαρμογής οι αρχές για την άσκηση υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής από τα κράτη μέλη και επιβάλλονται στα κράτη μέλη συγκεκριμένες υποχρεώσεις συνεργασίας ως προς την άσκηση της οικονομικής τους πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, το Συμβούλιο (Ecofin), το οποίο διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο, προβαίνει στα εξής:

(1) Κατ' αρχήν, διατυπώνει συστάσεις (μη δεσμευτικού χαρακτήρα) στους οποίους εκτίθενται οι «γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών» των κρατών μελών και της Κοινότητας.

(2) Ασκήι πολυμερή εποπτεία στις οικονομικές εξελίξεις στα κράτη μέλη και την Κοινότητα προκειμένου να εξασφαλιστεί ο επιδιωκόμενος συντονισμός της δημοσιονομικής πολιτικής των κρατών μελών. Σημείο αναφοράς αυτής της διαδικασίας είναι η έκδοση μακροχρόνιων κατευθυντηρίων. Το περιεχόμενο των κατευθυντηρίων αυτών καθορίζεται σε κοινοτικό επίπεδο, και έχουν ως στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό ενδείξεων σχετικά με την απόκλιση των κρατών μελών από την άσκηση υγιούς οικονομικής πολιτικής και την επιβολή διορθωτικών μέτρων. Σύμφωνα, λοιπόν, με την Συνθήκη: «το Συμβούλιο, βάσει εκθέσεων που υποβάλλει η Επιτροπή, παρακολουθεί τις οικονομικές εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και τη συνέπεια των οικονομικών πολιτικών με τους γενικούς προσανατολισμούς τους και προβαίνει τακτικά σε συνολική αξιολόγηση.».

Αν διαπιστωθεί ότι η οικονομική πολιτική ενός κράτους μέλους δεν είναι σύμφωνη με τους προαναφερθέντες γενικούς προσανατολισμούς ή ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη

λειτουργία της ΟΝΕ, το Συμβούλιο έχει δικαίωμα να απευθύνει στο εν λόγω κράτος μέλος τις αναγκαίες συστάσεις και, υπό προϋποθέσεις, να τις δημοσιοποιήσει.

2.5. Δημοσιονομική πειθαρχία.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου είχαν τεθεί, επίσης, σε λειτουργία και οι μηχανισμοί για τη διασφάλιση δημοσιονομικής πειθαρχίας, μέσω των εξής:

(1) Της επιβολής στα κράτη μέλη συγκεκριμένων απαγορεύσεων αναφορικά με τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών τους.

Σύμφωνα με την Συνθήκη τα κράτη μέλη είχαν υποβληθεί σε συγκεκριμένους περιορισμούς αναφορικά με τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών τους μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών της αγοράς ως διορθωτικών παραγόντων πιθανών αποκλίσεων. Ειδικότερα καθιερώθηκαν οι εξής απαγορεύσεις:

(α) Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν επιτρέπεται ούτε να προβαίνουν σε άμεση χρηματοδότηση κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών, των κεντρικών κυβερνήσεων των κρατών μελών, ή δημοσίων αρχών, επιχειρήσεων και οργανισμών ούτε να αγοράζουν απευθείας χρεόγραφα έκδοσης αυτών των φορέων.

(β) Απαγορεύεται η προνομιακή πρόσβαση των προαναφερθέντων φορέων σε τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την άντληση χρηματοδότησης, εφόσον αυτή δεν υπαγορεύεται από λόγους προληπτικής εποπτείας.

(γ) Τέλος, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη δεν έχουν ούτε υποχρέωση αλλά ούτε και δικαίωμα να αναλαμβάνουν υποχρεώσεις, οι οποίες έχουν αναληφθεί από τους προαναφερθέντες φορείς, εκτός αν πρόκειται για αμοιβαίες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις για την από κοινού εκτέλεση συγκεκριμένου έργου.

(2) Της καθιέρωσης ελέγχων για την αποφυγή από τα κράτη μέλη υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Τα κράτη μέλη κλήθηκαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ να καταβάλλουν προσπάθειες, ώστε να αποφεύγουν τα μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα. Καθιερώθηκε ειδική διαδικασία για την παρακολούθηση της εξέλιξης της δημοσιονομικής τους κατάστασης και του ύψους του δημοσίου τους χρέους με στόχο τον εντοπισμό μεγάλων αποκλίσεων. Κατ' αρχήν, η επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό έλλειμμα κρίνεται ανάλογα με την εκπλήρωση ή μη των τιμών αναφοράς που τίθενται για τους δύο εξής δείκτες: (α) ο λόγος του δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ (σε αγοραίες τιμές) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3%, και (β) ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ (σε αγοραίες τιμές) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60%.

Η υπέρβαση, όμως, των εν λόγω τιμών αναφοράς δεν συνεπάγεται αυτόματα μη τήρηση δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ειδικότερα, κατά τη σχετική αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

(α) Τα δημοσιονομικά ελλείμματα δεν θεωρούνται υπερβολικά αν είτε ο λόγος δημοσιονομικού ελλείμματος προς ΑΕΠ σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φτάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς, είτε η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς.

(β) Ο λόγος δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ επιτρέπεται να υπερβαίνει την προαναφερθείσα τιμή αναφοράς, εφόσον υπάρχει επαρκής μείωση του και προσέγγιση της τιμής αναφοράς.

(γ) Κατά την εκτίμηση της επίτευξης από ένα κράτος μέλος δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό έλλειμμα, η Επιτροπή οφείλει, επίσης, να λαμβάνει υπόψη κατά τη σύνταξη σχετικής έκθεσης διάφορους παράγοντες, όπως η μεσοπρόθεσμη οικονομική και δημοσιονομική του κατάσταση και αν το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων.

Αν η Επιτροπή κρίνει ότι σε ένα κράτος μέλος υφίσταται ή πρόκειται να εμφανιστεί υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, απευθύνει τη γνώμη της στο Συμβούλιο. Η γνωμοδότηση

αυτή σηματοδοτεί την ενεργοποίηση μιας διαδικασίας, η οποία ξεκινά με τη λήψη απόφασης από το Συμβούλιο για την ύπαρξη ή μη υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος και κορυφώνεται με την υποβολή από το Συμβούλιο συστάσεων στο κράτος μέλος και, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, δημοσιοποίηση των εν λόγω συστάσεων.

2.6. Προετοιμασία του τρίτου σταδίου της ONE.

I. Ο βασικός στόχος που είχε ανατεθεί με τη Συνθήκη της Ρώμης και το Καταστατικό του ENI ήταν η συμβολή στη δημιουργία των αναγκαίων συνθηκών, ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ONE. Για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είχαν ανατεθεί στο ENI οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

(1) Προετοιμασία των μέσων και διαδικασιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες του ENI που αφορούσαν στην ενιαία νομισματική πολιτική μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

σύγκριση των μέσων νομισματικής πολιτικής και της ιστορικής τους εξέλιξης στα κράτη μέλη,

εξέταση του τρόπου συνδυασμού των διαφόρων μέσων, ώστε να σχηματιστεί το λειτουργικό πλαίσιο για την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, με προσδιορισμό εναλλακτικών συνδυασμών των εν λόγω μέσων,

καθορισμός γενικών κατευθυντηρίων αρχών για την επιλογή μέσων και διαδικασιών νομισματικής πολιτικής,

εκπόνηση σχεδίων κανονισμών του Συμβουλίου σχετικά με τα μέσα και τις διαδικασίες της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, περιλαμβανομένου και του εντοπισμού των προσαρμογών τεχνικής υποδομής που απαιτούνται για την εφαρμογή της.

Αντίστοιχες προπαρασκευαστικές εργασίες πραγματοποιήθηκαν και ως προς την άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής, δεδομένου ότι από την έναρξη του τρίτου σταδίου της

ONE (δηλαδή την 1^η Ιανουαρίου 1999) το ΕΣΚΤ εφαρμόζει μια ενιαία συναλλαγματική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ, διαχειριζόμενη τα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση και πραγματοποιώντας πράξεις επί συναλλάγματος.

Το ΕΝΙ επεξεργάστηκε, επίσης, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις νομισματικές σχέσεις των κρατών μελών τα οποία συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ προς τα κράτη μέλη με παρέκκλιση. Κατά τη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δουβλίνου τον Δεκέμβριο του 1996, αποφασίστηκε, μετά από πρόταση του ΕΝΙ, η δημιουργία ενός μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών (του καλούμενου «ERM II») για τη διατήρηση, με την έναρξη του τρίτου σταδίου, ελεγχόμενα κυμαινόμενων ισοτιμιών ανάμεσα στο ευρώ και τα νομίσματα των κρατών μελών με παρέκκλιση. Με την εν λόγω ρύθμιση επιδιώχθηκε να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή πειθαρχία κατά την άσκηση της νομισματικής πολιτικής από τα κράτη μέλη με παρέκκλιση για την ταχεία εκ μέρους τους εκπλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης.

(2) Προώθηση της εναρμόνισης των κανόνων σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία.

Στο ΕΝΙ είχε ανατεθεί, επίσης, η αρμοδιότητα να προωθήσει, όπου αυτό είναι αναγκαίο, την εναρμόνιση των κανόνων και των πρακτικών που διέπουν τη συλλογή, επεξεργασία και διανομή των στατιστικών στοιχείων στο πεδίο της αρμοδιότητάς του.

Τα στατιστικά αυτά στοιχεία, τα οποία είναι αναγκαία για την υποστήριξη των μέτρων νομισματικής πολιτικής που ασκεί το ΕΣΚΤ κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ONE, κατατάσσονται σε τρεις ομάδες:

Στοιχεία αναφορικά με τα νομισματικά μεγέθη (ονομαστικά επιτόκια), το ισοζύγιο πληρωμών των κρατών μελών και τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εθνικών κεντρικών τραπεζών, των πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων ενδιάμεσων πιστωτικών φορέων.

Όσα στοιχεία που αφορούν στην εξέλιξη των αγοραίων τιμών (π.χ., του δείκτη τιμών καταναλωτή) και τα δημόσια οικονομικά (π.χ., ελλείμματα και χρέος της κυβέρνησης).

Στοιχεία που αφορούν σε βασικά οικονομικά μεγέθη (π.χ., εθνικοί λογαριασμοί, παραγωγή, εγχώρια ζήτηση, εξωτερικό εμπόριο).

(3) Προώθηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασυνοριακών πληρωμών.

Οι εργασίες του ΕΝΙ κατέτειναν, επίσης, και στη δημιουργία ενός Διευρωπαϊκού Αυτοματοποιημένου Συστήματος Ταχείας Μεταβίβασης Ακαθάριστων Διακανονισμών σε Πραγματικό Χρόνο (γνωστού ως TARGET-Trans-european Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Το σύστημα αυτό, το οποίο λειτουργεί από την 1^η Ιανουαρίου 1999, παρέχει υπηρεσίες διαχείρισης για διάφορες κατηγορίες διασυνοριακών συναλλαγών, κατ'εξοχήν δε για εκείνες που αφορούν στην άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ.

(4) Εποπτεία της τεχνικής προπαρασκευής που είναι αναγκαία για την έκδοση τραπεζογραμματίων στο ενιαίο νόμισμα.

Μολονότι η θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ αλλά τον Ιανουάριο του 2002, η παραγωγή τους πρέπει να αρχίσει το συντομότερο δυνατόν, ώστε να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τότε. Το ΕΝΙ προχώρησε για το σκοπό αυτό στις αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες, ώστε να καθοριστούν τα χαρακτηριστικά και οι τεχνικές προδιαγραφές των εν λόγω τραπεζογραμματίων.

(5) Καθορισμός του πλαισίου λειτουργίας του ΕΣΚΤ.

Τέλος, το ΕΝΙ έπρεπε μέχρι το αργότερο την 31^η Δεκεμβρίου 1996 να προσδιορίσει το κανονιστικό, οργανωτικό και υλικοτεχνικό πλαίσιο που χρειάζεται το ΕΣΚΤ για να ασκεί τα καθήκοντά του. Η υποχρέωση αυτή εκπληρώθηκε με την υποβολή της μελέτης του ΕΝΙ τον Σεπτέμβριο του 1997.

Επιπλέον, το ΕΝΙ είχε αναλάβει πρωτοβουλίες που κατέτειναν:

— — — Στην εναρμόνιση λογιστικών προτύπων και κανόνων, ώστε να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση ενός ενοποιημένου ισολογισμού του ΕΣΚΤ.

Στον προσδιορισμό των λειτουργικών αναγκών για την υποστήριξη των επιχειρησιακών καθηκόντων του ΕΣΚΤ μέσω συστημάτων πληροφορικής.

Στον προσδιορισμό του ακριβούς ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

2.7. Καθήκοντα - Αρμοδιότητες του ENI

Στην αρμοδιότητα του ENI ενέπιπταν, επίσης, εκτός από την παρακολούθηση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, και τα ακόλουθα καθήκοντα:

(1) Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών και ο συντονισμός της νομισματικής πολιτικής των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο του ENI προέβη τακτικά σε αξιολόγηση των εξελίξεων που αφορούν στην καταλληλότητα της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής των κρατών μελών και στην συμβατότητα ή μη των υιοθετούμενων μέτρων με τους στόχους της ονομαστικής σύγκλισης, που είχαν τεθεί στη Συνθήκη της Ρώμης ως προϋποθέσεις για την μεταβίβαση ενός κράτους μέλους στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, ως κράτους μέλους χωρίς παρέκκλιση.

(2) Η προώθηση της διεξαγωγής διαβουλεύσεων σχετικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Σε όλη τη διάρκεια του δευτέρου σταδίου, πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα του ENI διαβουλεύσεις των εποπτικών αρχών των πιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες αφορούσαν στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

Έρευνα σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται τόσο από εργασίες του ενεργητικού τους όσο και από εργασίες εκτός ισολογισμού.

Μελέτη της επάρκειας των υφισταμένων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των κινδύνων στα πιστωτικά ιδρύματα.

Διαφάνεια των συναλλαγών που πραγματοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

(3) Η διευκόλυνση της χρήσης της λογιστικής μονάδας ECU και η εποπτεία της ανάπτυξής του.

Στις αρμοδιότητες του ENI υπαγόταν και η εποπτεία του αυτοματοποιημένου συστήματος συμψηφισμού και διακανονισμού των πληρωμών σε ECU. Η άσκηση εποπτείας από το ENI στο εν λόγω σύστημα αφορούσε δύο ενέργειες:

Διασφάλιση του ότι οι πράξεις συμψηφισμού δεν εκθέτουν ούτε την αγορά του ECU είτε τις εθνικές αγορές σε κινδύνους.

Έλεγχο των κινδύνων που αναλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα λόγω της συμμετοχής τους στο σύστημα.

(4) Συμβουλευτικές αρμοδιότητες.

Το ENI είχε, επίσης, τις ακόλουθες συμβουλευτικές αρμοδιότητες: (α) Να γνωμοδοτεί προς το Συμβούλιο Ecofin (Συμβούλιο των Υπουργών) σχετικά με κάθε πρόταση κοινοτικής πράξης που εμπίπτει στο πεδίο της αρμοδιότητάς του. (β) Να γνωμοδοτεί προς τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σχετικά με νομοσχέδια που ενέπιπταν στο πεδίο της αρμοδιότητάς του, σύμφωνα με τα όρια και τις προϋποθέσεις που έθετε η απόφαση του Συμβουλίου της 22^{ης} Νοεμβρίου 1993.

(5) Λειτουργικά και τεχνικά καθήκοντα.

Στην αρμοδιότητα του ENI ενέπιπταν τα ακόλουθα λειτουργικά και τεχνικά καθήκοντα: (α) Η διαχείριση του πολύ βραχυπρόθεσμου χρηματοδοτικού μηχανισμού στο πλαίσιο λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, καθώς και του βραχυχρόνιου μηχανισμού νομισματικής στήριξης. (β) Η διεύθυνση, των δανειοληπτικών και δανειοδοτικών εργασιών που διεξάγονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1988.

(6) Καθήκοντα κατ' εξουσιοδότηση.

Τέλος, εκτός από τις καταστατικές του εξουσίες, το ENI μπορούσε να αποκτήσει συμπληρωματικές αρμοδιότητες με πράξεις κοινοτικών οργάνων.

Η περιοδική εξέταση της κατάστασης των μέτρων που αφορούν στην κίνηση κεφαλαίων και την ελευθερία πληρωμών στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνει το Συμβούλιο βάσει των διατάξεων της Συνθήκης:

Η συμβολή στην προετοιμασία ορισμένων εργασιών, οι οποίες βάσει της Συνθήκης έχουν ανατεθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ONE στο Συμβούλιο.

2.8. Προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών.

Διαδικασία αμοιβαίας συνδρομής: Σύμφωνα με την Συνθήκη καθιερώθηκε μια διαδικασία αμοιβαίας συνδρομής σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος αντιμετωπίσει δυσχέρειες ή υπάρξει σοβαρή απειλή δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών του. Αυτές οι δυσχέρειες ή η απειλή θα πρέπει να οφείλονται είτε σε ολική διατάραξη του ισοζυγίου πληρωμών είτε στο είδος των συναλλαγματικών που διαθέτει, και ταυτόχρονα να είναι σε θέση ιδίως να θέσουν σε κίνδυνο τη λειτουργία της κοινής αγοράς ή την προοδευτική πραγματοποίηση της κοινής εμπορικής πολιτικής.

Αν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, η Επιτροπή: εξετάζει την κατάσταση του κράτους και τα μέτρα που αυτό έλαβε ή δύναται να λάβει σύμφωνα με την Συνθήκη, υποδεικνύει τα μέτρα, τη λήψη των οποίων συνιστά στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, και αν αυτά αποβούν αναποτελεσματικά συνιστά στο Συμβούλιο την παροχή της αμοιβαίας συνδρομής και τις κατάλληλες μεθόδους, μετά από σχετική διαβούλευση με τη Νομισματική Επιτροπή:

Η αμοιβαία συνδρομή, η οποία παρέχεται από το Συμβούλιο Ecofin με ειδική πλειοψηφία, συνίσταται στα εξής: (α) συντονισμένη δράση ενώπιον των άλλων διεθνών οργανισμών, στους οποίους τα κράτη μέλη δύνανται να προσφεύγουν, (β) λήψη αναγκαίων μέτρων για την

αποφυγή εκτροπών του εμπορίου, αν το κράτος που βρίσκεται σε δυσχέρεια διατηρεί ή επανεισάγει ποσοτικούς περιορισμούς έναντι τρίτων χωρών, (γ) χορήγηση, με τη σύμφωνη γνώμη τους, περιορισμένων πιστώσεων εκ μέρους άλλων κρατών μελών.

Αν η προτεινόμενη από την Επιτροπή αμοιβαία συνδρομή δεν παρασχεθεί από το Συμβούλιο ή αν η παρασχεθείσα αμοιβαία συνδρομή και τα μέτρα που έχουν ληφθεί είναι ανεπαρκή, η Επιτροπή επιτρέπει στο κράτος που βρίσκεται σε "δυσχέρεια" να λάβει μέτρα διασφάλισης. Οι όροι και οι λεπτομέρειες αυτών των μέτρων καθορίζονται από την Επιτροπή. Το Συμβούλιο έχει δικαίωμα, πάντως, με ειδική πλειοψηφία, να ανακαλεί την άδεια αυτή και να τροποποιεί τους όρους και τις λεπτομέρειές της.

Μέτρα διασφάλισης.

Σε περίπτωση αιφνίδιας κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών ενός κράτους μέλους, επιτρέπεται η προσφυγή του σε μέτρα διασφάλισης. Οι όροι που τίθενται για το έγκυρο της λήψης τέτοιων μέτρων από ένα κράτος μέλος είναι οι εξής: (α) πρέπει να μην έχει ληφθεί αμέσως μετά την εκδήλωση της κρίσης απόφαση για τη χορήγηση αμοιβαίας συνδρομής, (β) τα μέτρα δεν επιτρέπεται να προκαλούν παρά την ελάχιστη διαταραχή στη λειτουργία της κοινής αγοράς, ούτε να υπερβαίνουν τα απολύτως απαραίτητα όρια για την αντιμετώπιση των αιφνίδιων δυσχερειών που ανέκυψαν, (γ) το κράτος μέλος που λαμβάνει τα μέτρα διασφάλισης υποχρεούται να ενημερώσει σχετικά την Επιτροπή και τα άλλα μέλη το αργότερο κατά την έναρξη ισχύος τους.

Η Επιτροπή έχει δικαίωμα να συστήσει στο Συμβούλιο την αμοιβαία συνδρομή, σύμφωνα με την Συνθήκη. Η Επιτροπή δικαιούται, όμως, επίσης να γνωμοδοτήσει προς το Συμβούλιο αναφορικά με την τροποποίηση, αναστολή ή κατάργηση των μέτρων διασφάλισης. Αυτή η απόφαση του Συμβουλίου λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία, μετά από διαβούλευση με τη Νομισματική Επιτροπή.

2.9. ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

Σύμφωνα με την Συνθήκη το Συμβούλιο, συνεργόμενο σε επίπεδο αρχηγών ή κυβερνήσεων, είχε δικαίωμα να αποφασίσει μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1996 αν η πλειοψηφία των κρατών μελών πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος και αν είναι σκόπιμο για την Ένωση να εισέλθει στο τρίτο στάδιο. Σε θετική περίπτωση το Συμβούλιο θα όριζε και την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ.

Το Δεκέμβριο του 1996 το Συμβούλιο συνήλθε σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων στο Δουβλίνο και αποφάσισε ότι το τρίτο στάδιο δεν θα αρχίσει το 1997. Έτσι, ενεργοποιήθηκε μια διάταξη της Συνθήκης, η οποία αναφέρει ότι, αν ως το τέλος του 1997, δεν έχει οριστεί η ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου, το τρίτο στάδιο αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου 1999.

Εν όψει των παραπάνω, η Συνθήκη προέβλεπε ότι το Συμβούλιο, συνεργόμενο εκ νέου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, έπρεπε μέχρι την 1^η Ιουλίου 1998 να αποφασίσει ποια κράτη μέλη πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ. Η απόφαση για το πρώτο κύμα των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ ελήφθη σε ειδική συνεδρίαση του εν λόγω Συμβουλίου, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 2 και 3 Μαΐου 1998.

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ τα κράτη μέλη διακρίνονται, στις εξής δύο κατηγορίες: (α) όσα κρίθηκαν με την παραπάνω απόφαση ότι πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος εντάσσονται στην κατηγορία των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, και (β) τα υπόλοιπα καλούνται κράτη μέλη με παρέκκλιση.

2.10. Η διαδικασία λήψης της απόφασης.

Η διαδικασία λήψης της απόφασης του Συμβουλίου αναφορικά με το ποια κράτη μέλη θα υιοθετήσουν το ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999 και ποία θα υπαχθούν στο καθεστώς της παρέκκλισης κλιμακώθηκε σε τρία στάδια ως εξής:

A. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού-Ιδρύματος.

Η ενεργοποίηση της διαδικασίας έλαβε χώρα με την κατάρτιση από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα εκθέσεων για όλα τα κράτη μέλη σχετικά με την πρόοδο που έχουν επιτελέσει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι εκθέσεις αυτές, οι οποίες υπεβλήθησαν στο Συμβούλιο Ecofin, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών, εξέτασαν τις εξής τρεις κατηγορίες θεμάτων:

- Την συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας του κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της κεντρικής του τράπεζας, με την Συνθήκη και τις σχετικές διατάξεις του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (νομοθετική σύγκλιση).
- Την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής οικονομικής σύγκλισης με κανόνα την εκπλήρωση των κριτηρίων, τα οποία αναφέρονται στη Συνθήκη και εξειδικεύονται σε Πρωτόκολλα.
- Την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

Η εκτίμηση της επίτευξης από τα κράτη μέλη του επιδιωκόμενου υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης, έγινε βάσει στοιχείων από τα οποία προέκυψε αν το κράτος μέλος πληροί τα ακόλουθα τέσσερα κριτήρια:

(1) Υψηλό βαθμό σταθερότητας τιμών.

Η επίτευξη από ένα κράτος μέλος υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών αποδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού το οποίο δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών περισσότερο από 1,5%.

(2) Σταθερότητα δημοσίων οικονομικών.

Η σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών αποδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα. Τα κριτήρια που κρίνουν την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό έλλειμμα είναι: (α) ο λόγος δημοσιονομικού ελλείμματος προς ΑΕΠ δεν υπερβαίνει το 3%, (β) ο λόγος δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ δεν υπερβαίνει το 60%.

(3) Συναλλαγματική σταθερότητα.

Η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος του κράτους μέλους πρέπει να έχει διατηρηθεί για μια διετία τουλάχιστον πριν από την εξέταση της συμμετοχής του στη ζώνη του ευρώ στα κανονικά περιθώρια διακύμανσης του μηχανισμού συναλλαγών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, χωρίς να έχει υπάρξει σοβαρή ένταση ούτε να έχει υποτιμηθεί η κεντρική ισοτιμία του νομίσματός του έναντι οποιουδήποτε άλλου νομίσματος που συμμετέχει στο μηχανισμό.

(4) Διάρκεια σύγκλισης και συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Η διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από το κράτος μέλος και της συμμετοχής του στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος αντανακλάται στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Ειδικότερα, η διαφορά ανάμεσα

στο μέσο ονομαστικό επιτόκιο των μακροχρόνιων τίτλων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων του κράτους μέλους και στο αντίστοιχο επιτόκιο των τίτλων που έχει εκδώσει το Δημόσιο των τριών κρατών μελών με την καλύτερη επίδοση από άποψη σταθερότητας τιμών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 2%.

B. Η απόφαση του Συμβουλίου Ecofin.

Το Συμβούλιο των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Συμβούλιο Ecofin) συνήλθε την 1^η Μαΐου για να εκτιμήσει με τη σειρά του ποια κράτη μέλη πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και να υποβάλει σχετική σύσταση στο Συμβούλιο, το οποίο είναι αποφασιστικής αρμοδιότητας. Η απόφαση του Συμβουλίου Ecofin έπρεπε να ληφθεί με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής.

Τα πορίσματα του Συμβουλίου Ecofin διαβιβάστηκαν στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, στη συνεδρίαση της 2^{ης} Μαΐου. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε με απόφασή του, που ελήφθη με ειδική πλειοψηφία και βάσει των συστάσεων του Συμβουλίου Ecofin, ποια κράτη μέλη πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος. Το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του τις προαναφερθείσες εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, καθώς και σχετική γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Έτσι, με τη λήψη της απόφασης του Συμβουλίου καθορίστηκε η σύνθεση της ομάδας του πρώτου κύματος των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, καθώς και εκείνη των κρατών μελών με παρέκκλιση. Ειδικότερα αποφάσισε ότι τα κράτη μέλη τα οποία πληρούσαν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ ήταν έντεκα (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Αυστρία, Πορτογαλία και Φιλανδία). Η Ελλάδα και η Σουηδία δεν πληρούσαν τα κριτήρια, ενώ η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο έκαναν χρήση του δικαιώματος αυτοεξαίρεσης που είχαν κατοχυρώσει κατά την υπογραφή της Συνθήκης του

Μάαστριχ, είχαν δηλώσει πριν από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου ότι δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρώ (προς το παρόν τουλάχιστον). Στις 19 Ιουνίου 2000 η Ελλάδα έγινε δεκτή από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μέλος της ζώνης του ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 2001, αφού εκτιμήθηκε ότι πληροί τους αναγκαίους όρους των κριτηρίων σύγκλισης.

2.11. Ενέργειες κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 1998.

A. Διορισμός των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ρώμης, αμέσως μετά την απόφαση για την ομάδα των κρατών μελών που θα υιοθετήσουν το ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 1999, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση όφειλαν, ακολουθώντας το Καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, να διορίσουν τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τα υπόλοιπα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ.

Οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων από τα κράτη μέλη που αποφασίστηκε ότι θα ξεκινήσουν στη ζώνη του ευρώ προχώρησαν στη συνέχεια σε μια πολιτική συμφωνία αναφορικά με τα πρόσωπα που κρίνονται κατάλληλα για να διοριστούν ως μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της υπό σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Βάσει αυτής της συμφωνίας, το Συμβούλιο Ecofin (το οποίο συνήλθε εκ νέου μετά τη λήξη της συνεδρίασης του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων) υπέβαλε, σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης και του Πρωτοκόλλου για το Καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, σύσταση για το διορισμό του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των υπολοίπων μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής. Η επικύρωση του διορισμού των προταθέντων προσώπων έγινε με απόφαση των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, βάσει

της σύσταση του Συμβουλίου Ecofin και μετά από γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος. Επίσης, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα καταργείται και αρχίζει την λειτουργία της η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που, μαζί με τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών μελών, συγκροτεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ).

B. Υιοθέτηση κανονισμών.

Το Συμβούλιο Ecofin όφειλε να θεσπίσει άμεσα τις διατάξεις της Συνθήκης και μέσω των οποίων του ανατίθενται, σύμφωνα με το Καταστατικό του ΕΣΚΤ, συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Στο πλαίσιο αυτής της αρμοδιότητάς του, το Συμβούλιο υιοθέτησε στις 3 Μαΐου (με ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση) δυο Κανονισμούς, το περιεχόμενο των οποίων είχε ήδη συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο: (α) του Κανονισμού για την εισαγωγή του ευρώ, με τις διατάξεις του οποίου νομοθετείται ρητά η σταδιακή εισαγωγή του ευρώ στις συναλλαγές και προσδιορίζεται η νομική του φύση κατά τη διάρκεια της τριετούς μεταβατικής περιόδου που θα υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή, (β) του Κανονισμού για την τεχνική εναρμόνιση των κερμάτων σε ευρώ.

2.12. Καθορισμός των τιμών μετατροπής του ευρώ.

Στις 3 Μαΐου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΕΝΙ καθώς και οι υπουργοί Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών που αποφασίστηκε ότι θα υιοθετήσουν το ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 1999, εξέδωσαν κοινή ανακοίνωση για να δηλώσουν τη συμφωνία τους αναφορικά με τη μέθοδο υπολογισμού των τιμών μετατροπής, οι οποίες θα ορισθούν αμετάκλητα την 1^η Ιανουαρίου 1999 και με τις οποίες το ευρώ θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση. Ειδικότερα, συμφώνησαν ότι για τον προσδιορισμό των αμετάκλητα σταθερών τιμών

μετατροπής του ευρώ θα ληφθούν υπόψη οι διμερείς κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών, οι οποίες ισχύουν σήμερα στο πλαίσιο λειτουργίας του ΜΣΙ του ΕΝΣ. Η λύση αυτή κρίθηκε αναγκαία για τη διασφάλιση σταθερότητας στις αγορές συναλλάγματος κατά τη διάρκεια του οκταμήνου μέχρι την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ.

Δεδομένου πάντως, ότι η Συνθήκη της Ρώμης προβλέπει ότι η υιοθέτηση των αμετάκλητα σταθερών τιμών μετατροπής των εθνικών νομισμάτων από το ευρώ δεν πρέπει να μετατρέψει την εξωτερική αξία του επίσημου ECU, η υιοθετηθείσα μέθοδος έπρεπε να ικανοποιεί τόσο το αίτημα της συναλλαγματικής σταθερότητας όσο και τη διάταξη της Συνθήκης. Αυτό διασφαλίστηκε με τον εξής τρόπο:

Στις 31 Δεκεμβρίου 1998 οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση προέβησαν στις κατάλληλες ενέργειες για να διασφαλίσουν ότι οι τρέχουσες διμερείς ισοτιμίες των νομισμάτων τους έναντι των νομισμάτων των υπολοίπων κρατών μελών της ζώνης του ευρώ ισούνται με τις ισχύουσες κεντρικές ισοτιμίες. Οι διμερείς ισοτιμίες προέκυψαν από τις ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων έναντι του δολαρίου των Η.Π.Α., μέσω των οποίων, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος καθοριζόταν, τόσο η αξία του ECU έναντι του δολαρίου (και των υπολοίπων διεθνών νομισμάτων) όσο και η συναλλαγματική ισοτιμία των εθνικών νομισμάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι του ECU.

Με τον έλεγχο των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές τράπεζες, οι ισοτιμίες του επίσημου ECU έναντι των εθνικών νομισμάτων την 31^η Δεκεμβρίου αντανάκλασαν απόλυτα τις τρέχουσες κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπόρεσε, έτσι, να προτείνει στο Συμβούλιο ECOFIN να υιοθετήσει αυτές τις συναλλαγματικές ισοτιμίες ως προς το ευρώ ικανοποιώντας απόλυτα τις διατάξεις της Συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

3.1. Συγκρότηση του ΕΣΚΤ.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει παραπάνω, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) έχει ομοσπονδιακή δομή και αποτελείται από : την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), όργανο με νομική προσωπικότητα που ιδρύθηκε την 1^η Ιουνίου 1998, και τις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών, του Νομισματικού Ινστιτούτου του Λουξεμβούργου τεκμαιρομένου ως της κεντρικής τράπεζας του Λουξεμβούργου.

Στο ΕΣΚΤ συμμετέχουν οι κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στη ζώνη του ευρώ είτε όχι. Ορισμένες από τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης και του Καταστατικού του ΕΣΚΤ αφορούν, πάντως, μόνο στις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση.

Το πλαίσιο των εξουσιών του ΕΣΚΤ περιγράφεται στη Συνθήκη της Ρώμης και το προσαρτημένο σ' αυτήν Πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η δομή του ΕΣΚΤ είναι ομοσπονδιακή, αλλά η διαδικασία λήψης των αποφάσεων είναι συγκεντρωτική.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν τμήμα του συστήματος, αλλά η δραστηριότητά τους οριοθετείται από τις οδηγίες τις οποίες εκδίδει η ΕΚΤ, στη διαμόρφωση των οποίων συμμετέχουν οι ίδιες.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ εκπροσωπούνται στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ και συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσω των διοικητών τους, δεν έχουν, όμως εξουσία άσκησης αυτόνομης νομισματικής και

συναλλαγματικής πολιτικής. Ο ρόλος τους περιορίζεται στην εφαρμογή στην επικράτειά τους της ενιαίας πολιτικής.

Οι σχέσεις ανάμεσα στην ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες κανονίζονται από την αρχή της επικουρικότητας, η οποία καθιερώθηκε από το Καταστατικό. Η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση να προσφεύγει στις εθνικές κεντρικές τράπεζες για τη διεξαγωγή των συναλλαγών που αποτελούν τμήμα των στόχων του ΕΣΚΤ. Για την εκτέλεση, συνεπώς, των πράξεων που υπάγονται στα καθήκοντα του ΕΣΚΤ: εφόσον κρίνεται δυνατόν και εύλογο, η ΕΚΤ προσφεύγει στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να εκτελούν και λειτουργίες άλλες από εκείνες που καθορίζονται στο Καταστατικό, εκτός αν το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφανθεί, με πλειοψηφία δύο τρίτων των ψήφων, ότι οι λειτουργίες αυτές παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Αυτές οι λειτουργίες εκτελούνται με ευθύνη των εθνικών κεντρικών τραπεζών και δεν θεωρούνται ότι αποτελούν μέρος των λειτουργιών του ΕΣΚΤ.

3.2. Στόχοι και καθήκοντα του ΕΣΚΤ.

Α. Σύμφωνα με τη Συνθήκη οριοθετούνται ο πρωτογενής και οι δευτερογενείς στόχοι του ΕΣΚΤ: πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση, προκειμένου να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ορίζονται από τη Συνθήκη. Το ΕΣΚΤ ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν στο ΕΣΚΤ γίνονται, συνεπώς, αρμόδιες για την άσκηση της νομισματικής και την εφαρμογή της συναλλαγματικής πολιτικής κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται ο έλεγχος της εξέλιξης του πληθωρισμού. Συνεπάγεται,

λοιπόν, ότι το ΕΣΚΤ πρέπει να ασκεί τα καθήκοντά του με κύριο κανόνα την καταπολέμηση του πληθωρισμού και όχι τον επηρεασμό της οικονομικής δραστηριότητας ή τη διατήρηση ισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών.

B. Καθήκοντα.

Οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες που συνθέτουν το ΕΣΚΤ καθορίζονται από την Συνθήκη. Τα βασικά καθήκοντα του ΕΣΚΤ είναι τα εξής: (α) η χάραξη και εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, (β) η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος, στο πλαίσιο της εφαρμογής της ενιαίας συναλλαγματικής πολιτικής, καθώς και η κατοχή και διαχείριση των επισήμων συναλλαγματικών διαθεσίμων των κρατών μελών, (γ) η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών, (δ) η συμβολή στην ομαλή άσκηση των πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Οι γνωμοδοτικές αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ αναφέρονται στη Συνθήκη, σύμφωνα με την οποία η γνώμη της ΕΚΤ ζητείται από τα αρμόδια κοινοτικά όργανα για κάθε προτεινόμενη πράξη που εμπίπτει στο πεδίο της αρμοδιότητάς της. Η ΕΚΤ δικαιούται, επίσης, να διατυπώνει γνώμες για θέματα των αρμοδιοτήτων της προς τα αρμόδια κοινοτικά όργανα, διεθνείς οργανισμούς ή τις εθνικές αρχές.

Το ΕΣΚΤ έχει αναλάβει, επίσης, την εκπλήρωση των αποστολών που είχε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα για τα κράτη μέλη για τα οποία ισχύει παρέκκλιση. Σχετικά επιβαρύνεται το Γενικό Συμβούλιο.

3.3. Οργάνωση του ΕΣΚΤ.

A. Η έδρα της ΕΚΤ.

Ως έδρα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ορίστηκε με κοινή απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων η γερμανική πόλη της Φρανκφούρτης.

B. Τα όργανα λήψης των αποφάσεων.

Η ΕΚΤ οφείλει να διασφαλίζει ότι η αποστολή η οποία έχει ανατεθεί στο ΕΣΚΤ σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης εκτελείται είτε με δικές της ενέργειες είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Για την υλοποίηση της αποστολής του ΕΣΚΤ, η ΕΚΤ προβαίνει μέσω των οργάνων της στην έκδοση νομικών πράξεων, το πλαίσιο του περιεχομένου των οποίων έχει διαμορφωθεί με συγκεκριμένες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού.

Η διοίκηση του ΕΣΚΤ έχει ανατεθεί στα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Τα όργανα αυτά προβλέπονται στη Συνθήκη και είναι τα εξής τρία: (α) το Διοικητικό Συμβούλιο, (β) η Εκτελεστική Επιτροπή, και (γ) το Γενικό Συμβούλιο.

Γ. Προνόμια και Ασυλίες.

Η ΕΚΤ απολαμβάνει στην επικράτεια των κρατών μελών όλων των αναγκαίων προνομίων και ασυλιών για την ολοκλήρωση της αποστολής της, υπό τους όρους που καθορίζονται στο πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που προσαρτάται στη Συνθήκη για την ίδρυση Ενιαίου Συμβουλίου και Ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3.4. Είναι απαραίτητη η λειτουργία μιας κεντρικής τράπεζας;

Η παρουσία μιας κεντρικής τράπεζας επιλύει το πρόβλημα των «τσαμπατζήδων» αφού η νομισματική επέκταση αποφασίζεται από τα όργανα ενιαίας τράπεζας στην οποία εκπροσωπούνται όλες οι χώρες.

Στη ζώνη του ευρώ, τη νομισματική πολιτική χαράζει το ευρωσύστημα αλλά την εφαρμογή της αναλαμβάνουν από κοινού οι εθνικές κεντρικές τράπεζες. Τα έσοδα από το εκδοτικό προνόμιο μοιράζονται στις χώρες με βάση την κλειδα κατανομής στο εταιρικό κεφάλαιο της ΕΚΤ.

3.5. Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

A. Οι διαστάσεις της έννοιας της ανεξαρτησίας.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, τόσο η ΕΚΤ όσο και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες οφείλουν να επιδιώκουν κατά κύριο λόγο τη διατήρηση της σταθερότητας του επιπέδου των τιμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί συνδυασμό της διασφάλισης της ανεξαρτησίας τόσο της ΕΚΤ όσο και των εθνικών κεντρικών τραπεζών από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής.

Η έννοια της ανεξαρτησίας αναλύεται σε τέσσερις επιμέρους παραμέτρους: θεσμική, λειτουργική, προσωπική και οικονομική.

(1) Η θεσμική ανεξαρτησία αφορά στη δυνατότητα άσκησης της νομισματικής και των υπολοίπων καθηκόντων που υπάγονται στην αρμοδιότητα της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών χωρίς παρέμβαση είτε από τα κοινοτικά όργανα είτε από τις εθνικές πολιτικές αρχές.

(2) Η λειτουργική ανεξαρτησία της ΕΚΤ διασφαλίζεται στην έκταση που τα όργανά της έχουν στη διάθεσή τους όλα τα μέσα που είναι απαραίτητα για την άσκηση των εξουσιών της.

(3) Η διασφάλιση της προσωπικής ανεξαρτησίας προϋποθέτει ότι τα μέλη των αποφασιστικών οργάνων της ΕΚΤ ορίζονται για μακρύ χρονικό διάστημα θητείας και η εκλογή ή ο διορισμός τους είναι αμετάκλητοι.

(4) Η οικονομική, τέλος, ανεξαρτησία της ΕΚΤ προϋποθέτει την ύπαρξη χρηματοδοτικής αυτονομίας:

Β. Οι διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού.

Η θεσμική ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών θεσπίζεται από την Συνθήκη: κατά την άσκηση των εξουσιών και την εκτέλεση των καθηκόντων και των υποχρεώσεων που τους ανατίθενται από την παρούσα συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ, ούτε η ΕΚΤ ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών, δεν ζητάει ούτε δέχεται υποδείξεις από τα κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, από την κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλο οργανισμό. Τα κοινοτικά όργανα ή οργανισμοί καθώς και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν την αρχή αυτή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ ή των εθνικών κεντρικών τραπεζών, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άλλωστε, σύμφωνα με την συνθήκη, κάθε κράτος εξασφαλίζει, το αργότερο μέχρι και την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ, ότι η εθνική νομοθεσία του, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμφωνεί με την παρούσα Συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ.

Αυτή η υποχρέωση, η οποία αποτελεί και ένα από τα κριτήρια για τη συμμετοχή ενός κράτους μέλους στη ζώνη του ευρώ, έχει ήδη εκπληρωθεί από όλα ανεξαιρέτως.

Η διασφάλιση της προσωπικής ανεξαρτησίας έχει επιτευχθεί με τις διατάξεις του Καταστατικού, όπου προβλέπεται ότι τα καταστατικά των εθνικών κεντρικών τραπεζών οφείλουν να προβλέπουν ότι: (α) η θητεία του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερη από πέντε έτη, (β) ο διοικητής μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνο αν δεν πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα.

3.6. Θεσμική συνεργασία: η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή.

A. Σύνθεση.

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE ιδρύθηκε η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή. Στη σύνθεσή της συμμετέχουν ανά δύο εκπρόσωποι των κρατών μελών, της ΕΚΤ και της Επιτροπής, ενώ λεπτομερείς διατάξεις θα καθοριστούν από το Συμβούλιο Ecofin μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ και τη Νομισματική Επιτροπή.

B. Αρμοδιότητες.

Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή υποκαταστάθηκε στο έργο της Νομισματικής Επιτροπής (η οποία διαλύθηκε με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE) και έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

(1) Γνωμοδοτεί προς το Συμβούλιο Ecofin ή την Επιτροπή είτε μα αίτησή τους είτε με δική της πρωτοβουλία.

(2) Παρακολουθεί την οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση των κρατών μελών και της Ένωσης και συντάσσει τακτικά εκθέσεις προς το Συμβούλιο Ecofin και την Επιτροπή για τα θέματα αυτά, ιδίως όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνής οργανισμούς.

(3) Με την επιφύλαξη των διατάξεων της Συνθήκης, συμβάλλει στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου που αναφέρονται στη Συνθήκη.

(4) Εκτελεί τα υπόλοιπα συμβουλευτικά και προπαρασκευαστικά καθήκοντα που της ανατίθενται από το Συμβούλιο Ecofin.

(5) Εξετάζει, τουλάχιστον μια φορά το έτος, την κατάσταση ως προς την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελευθερία των πληρωμών, όπως προκύπτουν από την εφαρμογή της Συνθήκης και των μέτρων που λαμβάνει το Συμβούλιο Ecofin. Η εξέταση αυτή καλύπτει όλα τα μέτρα που έχουν σχέση με κινήσεις κεφαλαίων και πληρωμές, συντάσσοντας σχετική έκθεση.

(6) Τέλος, εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση, η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή παρακολουθεί τη νομισματική και πιστωτική τους κατάσταση, καθώς και το γενικό σύστημα πληρωμών τους, υποβάλλοντας τακτικά σχετική έκθεση στο Συμβούλιο Ecofin και την Επιτροπή.

3.7. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤ.

3:7.1: Το Διοικητικό Συμβούλιο.

A. Σύνθεση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ (Δ.Σ.) απαρτίζεται από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Ecofin και ένα μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. της ΕΚΤ (χωρίς δικαίωμα ψήφου), ενώ ο πρόεδρος του Συμβουλίου Ecofin έχει δικαίωμα να υποβάλλει προτάσεις προς εξέταση και ψήφιση από το Δ.Σ. της ΕΚΤ. Αντίστοιχα, ο πρόεδρος της ΕΚΤ καλείται να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ecofin, όταν εξετάζονται θέματα σχετικά με τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ.

B. Αρμοδιότητες.

Το Δ.Σ. είναι το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων για όλα τα θέματα που αφορούν στην εκπλήρωση των στόχων του ΕΣΚΤ. Στις αρμοδιότητές του εμπίπτουν τα εξής:

(1) Ο καθορισμός των κατευθυντηρίων γραμμών και η λήψη των αναγκαίων αποφάσεων για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο ΕΣΚΤ με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού.

(2) Η διαμόρφωση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ και η χάραξη των κατευθυντηρίων γραμμών που είναι αναγκαίες για την εκτέλεσή της. Στη χάραξη αυτής της πολιτικής εντάσσεται ενδεικτικά η λήψη των αποφάσεων σχετικά με τους ενδιάμεσους νομισματικούς στόχους, τα βασικά επιτόκια και την προσφορά διαθεσίμων στο ΕΣΚΤ.

(3) Η διασφάλιση της συμμόρφωσης των εθνικών κεντρικών τραπεζών προς τις κατευθυντήριες αρχές και οδηγίες της ΕΚΤ.

(4) Η λήψη αποφάσεων σχετικά με διάφορα θέματα που θίγονται των χρηματοοικονομικών του ΕΣΚΤ.

(5) Η θέσπιση του εσωτερικού κανονισμού για την οργάνωση της ΕΚΤ και των λοιπών οργάνων λήψης αποφάσεων. Ο εσωτερικός κανονισμός θεσπίστηκε στις 7 Ιουλίου 1998 και τροποποιήθηκε στις 22 Απριλίου 1999.

(6) Η άσκηση των συμβουλευτικών λειτουργιών που αναφέρονται στο Καταστατικό.

(7) Η λήψη αποφάσεων αναφορικά με τα θέματα που αναφέρονται στο Καταστατικό σχετικά με τη διεθνή συνεργασία του ΕΣΚΤ.

(8) Η έγκριση της έκθεσης που υποβάλλεται σε ετήσια βάση στα κοινοτικά όργανα (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο Ecofin, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Επιτροπή) αναφορικά με τις δραστηριότητες του ΕΣΚΤ και τη νομισματική πολιτική του προηγούμενου και του επομένου έτους.

(9) Ο καθορισμός των όρων απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ μετά από πρόταση της Εκτελεστικής Επιτροπής.

(10) Η λήψη απόφασης για την προσφυγή της ΕΚΤ στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σύμφωνα με το Καταστατικό.

(11) Η υποβολή σύστασης για την τροποποίηση από το Συμβούλιο Ecofin άρθρων του Καταστατικού.

(12) Η λήψη των καταλλήλων μέτρων για τη διασφάλιση του ότι τα τραπεζογραμμάτια που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ θα ανταλλάσσονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες έναντι ευρώ στην αντίστοιχη άρτια ισοτιμία τους.

Το Δ.Σ. δικαιούται να εκχωρήσει μία ή περισσότερες από τις προαναφερθείσες αρμοδιότητές του στην Εκτελεστική Επιτροπή.

Γ. Διαδικασία λήψης αποφάσεων.

(1) Πρόσωπα που δικαιούνται να ψηφίσουν.

Με την επιφύλαξη των περιπτώσεων για τις οποίες προβλέπεται σταθμισμένης ψηφοφορία (στις οποίες δεν συμμετέχουν τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής) δικαίωμα ψήφου στο Δ.Σ. της ΕΚΤ έχουν όλα τα μέλη του. Η άσκηση, όμως, του δικαιώματος ψήφου προϋποθέτει την αυτοπρόσωπη παρουσία τους. Η υποχρέωση για αυτοπρόσωπη παρουσία υποχωρεί, πάντως, σε τρεις περιπτώσεις:

(α) Ο εσωτερικός κανονισμός της ΕΚΤ μπορεί να ορίζει ότι τα μέλη του Δ.Σ. έχουν δικαίωμα να ψηφίζουν και μέσω τηλεσύσκεψης.

(β) Ο εσωτερικός κανονισμός μπορεί, επίσης, να προβλέπει ότι αν ένα μέλος κωλύεται να ψηφίσει επί μακρό χρονικό διάστημα, δικαιούται να ορίσει αναπληρωτή για να τον αντικαθιστά ως μέλος του Δ.Σ.

(γ) Τέλος, στις περιπτώσεις που ισχύει η αρχή της σταθμισμένης ψηφοφορίας, αν ένα μέλος του Δ.Σ. αδυνατεί να είναι παρόν δικαιούται να ορίσει αναπληρωτή.

(2) Απαρτία.

Για την έγκυρη λήψη αποφάσεων στο Δ.Σ. απαιτείται απαρτία των δύο τρίτων των μελών του. Αν δεν επιτευχθεί απαρτία, ο πρόεδρος του Δ.Σ. έχει δικαίωμα να συγκαλέσει έκτακτη επαναληπτική συνεδρίαση, στην οποία δεν είναι απαραίτητη η προαναφερθείσα απαρτία.

(3) Η αρχή της ισοτιμίας της ψήφου και οι εξαιρέσεις της.

Κατά κανόνα, για τη λήψη αποφάσεων του Δ.Σ. ισχύει η αρχή της ισοτιμίας της ψήφου όλων των μελών. Κατ'εξαίρεση, όταν το Δ.Σ. αποφασίζει για τον καθορισμό των όρων απασχόλησης των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής, δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο οι

διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Επίσης, στις ακόλουθες, περιοριστικά στο Καταστατικό αναφερόμενες περιπτώσεις οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με σταθμισμένη ψηφοφορία: (α) αύξηση του κεφαλαίου της ΕΚΤ, (β) καθορισμός του ποσού και του τρόπου καταβολής του κεφαλαίου από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών, (γ) μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες στην ΕΚΤ, (δ) κατανομή του νομισματικού εισοδήματος των εθνικών κεντρικών τραπεζών, (ε) κατανομή των κερδών και ζημιών της ΕΚΤ, και (στ) παρέκκλιση από τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου.

Η στάθμιση της ψήφου των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών γίνεται σύμφωνα με την κλειδα κατανομής για την εγγραφή τους στο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής δεν λαμβάνουν μέρος ούτε σε αυτές τις ψηφοφορίες, δεδομένου ότι η ψήφος τους έχει μηδενική στάθμιση.

(4) Απλή και ειδική πλειοψηφία.

Κατά κανόνα οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία των μελών του. Οι εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα είναι οι ακόλουθες:

(α) Για την τροποποίηση από το Συμβούλιο Ecofin άρθρων του Καταστατικού απαιτείται προηγούμενη σύσταση της ΕΚΤ. Για την έκδοση αυτής της σύστασης απαιτείται ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ.

(β) Σε δύο περιπτώσεις, για την έγκυρη λήψη απόφασης απαιτείται πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών: (i) όταν το Δ.Σ. αποφαινεται ότι η εκτέλεση από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες λειτουργιών επιπλέον εκείνων οι οποίες καθορίζονται στο Καταστατικό παρεμποδίζει τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ, (ii) όταν το Δ.Σ. αποφασίζει τη χρησιμοποίηση συμπληρωματικών μέτρων νομισματικής πολιτικής, διότι κρίνει ότι αυτά απαιτούνται για την εκπλήρωση των στόχων του ΕΣΚΤ.

(γ) Τέλος, σε δύο από τις περιπτώσεις για τις οποίες έχει καθιερωθεί η διαδικασία της σταθμισμένης ψηφοφορίας (αύξηση του κεφαλαίου της ΕΚΤ και διαδικασία καταβολής του

κεφαλαίου) οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται η πλειοψηφία των δύο τρίτων του εγγεγραμμένου κεφαλαίου της ΕΚΤ και ταυτόχρονα των μισών μεριδιούχων.

3.7.2. Η Εκτελεστική Επιτροπή.

A. Σύνθεση.

(1) Γενικές διατάξεις.

Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι το δεύτερο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από έξι μέλη, τεχνοκράτες του χρηματοπιστωτικού τομέα, τα οποία διορίζονται μεταξύ προσώπων ανεγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής εμπειρίας σε νομισματικά ή τραπεζικά θέματα, με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, κατά σύσταση του Συμβουλίου μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ.

Ο Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής, ή σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος, προεδρεύει του Δ.Σ., της Εκτελεστικής Επιτροπής και του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Έχει, επίσης, την εξουσία της εξωτερικής εκπροσώπησης της ΕΚΤ.

Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, τα οποία πρέπει να είναι υπήκοοι κράτους μέλους χωρίς παρέκκλιση, υποχρεούνται να ασκούν τα καθήκοντά τους σε βάση πλήρους απασχόλησης. Η θητεία τους είναι οκταετής και δεν επιτρέπεται να ανανεωθεί ούτε μία φορά. Αν ένα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής παύσει να πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του ή αν διαπράξει βαρύ παράπτωμα, μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, μετά από αίτηση του Δ.Σ. ή της Εκτελεστικής Επιτροπής. Η πλήρωση των κενών θέσεων πραγματοποιείται με το διορισμό νέων μελών σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις.

(2) Τα αρχικά μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής.

Τα αρχικά μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής διορίστηκαν τον Μάιο του 1998 με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, μετά από σύσταση του Συμβουλίου Ecofin και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο του ENI. Ο πρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής διορίστηκε για περίοδο οκτώ ετών, ο αντιπρόεδρος για περίοδο τεσσάρων ετών και τα άλλα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής για θητεία μεταξύ πέντε και οκτώ ετών. Πιο συγκεκριμένα, πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής διορίστηκε ο Ολλανδός Wm Duisenberg με θητεία 8 ετών, αντιπρόεδρος διορίστηκε ο Γάλλος Christian Noyer με θητεία 4 ετών, 1^ο μέλος διορίστηκε ο Γερμανός Otmar Issing με θητεία 8 ετών, 2^ο μέλος διορίστηκε ο Ιταλός Tommaso Padoa Schioppa με θητεία 7 ετών, 3^ο μέλος διορίστηκε ο Ισπανός Domingo Solans με θητεία 6 ετών, και τέλος, 4^ο μέλος διορίστηκε η Φιλανδή Sirka Hamalainen με θητεία 5 ετών.

B. Αρμοδιότητες.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ έχει τις εξής αρμοδιότητες:

(1) Υλοποιεί την ενιαία νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που χαράσσει και τις αποφάσεις που λαμβάνει το Δ.Σ.. Για την εκπλήρωση αυτής της αρμοδιότητας, η Εκτελεστική Επιτροπή δίνει τις απαραίτητες οδηγίες στις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση.

(2) Ευθύνεται για την προετοιμασία των συνεδριάσεων του Δ.Σ.

(3) Ευθύνεται για τη διαχείριση των τρεχόντων θεμάτων της ΕΚΤ.

(4) Τέλος, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το Δ.Σ. μπορεί να εκχωρήσει στην Εκτελεστική Επιτροπή ορισμένες από τις αρμοδιότητές του, σύμφωνα με τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού.

Γ. Διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων από την Εκτελεστική Επιτροπή διέπεται από τους εξής κανόνες:

- (1) Τα μέλη οφείλουν να παρίστανται αυτοπροσώπως για να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου τους.
- (2) Η αρχή της ισοδυναμίας των ψήφων ισχύει ανεξαιρέτως.
- (3) Δεν έχει καθιερωθεί περιορισμός σχετικά με την απαιτούμενη απαρτία.
- (4) Οι αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία, εκτός αν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας.

3.8. Το Γενικό Συμβούλιο.

A. Σύνοψη.

Το τρίτο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο θα υφίσταται για όσο διάστημα υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση. Το Γενικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές όλων ανεξαιρέτως των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Τα άλλα τέσσερα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής επιτρέπεται μιν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου, δεν έχουν, όμως, δικαίωμα ψήφου.

B. Αρμοδιότητες.

Οι αρμοδιότητες του Γενικού Συμβουλίου καθορίζονται από το Καταστατικό και είναι οι εξής:

- (1) Ανάλυση των καθηκόντων του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, τα οποία πρέπει να συνεχίσουν να ασκούνται κατά το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ λόγω (και υπό την προϋπόθεση) της ύπαρξης κρατών μελών με παρέκκλιση.

(2) Συμβολή στις συμβουλευτικές λειτουργίες που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ σύμφωνα με το Καταστατικό.

(3) Συμβολή στα ακόλουθα θέματα: (α) στη συλλογή στατιστικών πληροφοριών από την ΕΚΤ, (β) στη σύνταξη και δημοσίευση εκθέσεων της ΕΚΤ για τις δραστηριότητες του ΕΣΚΤ, (γ) στη θέσπιση από το Δ.Σ. της ΕΚΤ των κανόνων που είναι αναγκαίοι για την τυποποίηση της λογιστικής παρακολούθησης και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις πράξεις των εθνικών κεντρικών τραπεζών αναφορικά με τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών, (δ) στη λήψη από το Δ.Σ. όλων των συμπληρωματικών μέτρων που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων του Καταστατικού αναφορικά με τον καθορισμό της κλείδας κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ, (ε) στη θέσπιση από το Δ.Σ. των όρων απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ, (στ) στις προετοιμασίες που είναι αναγκαίες για τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των κρατών μελών με παρέκκλιση έναντι του ενιαίου νομίσματος, όταν καταργηθεί για αυτά το καθεστώς της παρέκκλισης.

Η ενημέρωση του Γενικού Συμβουλίου αναφορικά με τις αποφάσεις του Δ.Σ. πραγματοποιείται από τον Πρόεδρο της ΕΚΤ.

Γ. Διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Το Καταστατικό δεν καθιερώνει συγκεκριμένους κανόνες αναφορικά με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου. Σχετικοί κανόνες θεσπίστηκαν στον εσωτερικό κανονισμό που θεσπίστηκε από το ίδιο το όργανο.

3.9. Οι νομικές πράξεις των οργάνων της ΕΚΤ.

A. Γενική επισκόπηση.

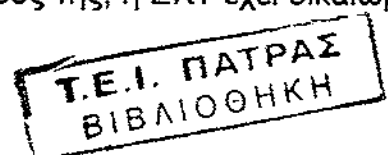
Για την εκπλήρωση του έργου τους τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ έχουν εξουσία να εκδίδουν διάφορες κατηγορίες νομικών πράξεων: κανονισμούς, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες. Μέσα στα όρια και κάτω από τους όρους που θεσπίζονται από το Συμβούλιο, η ΕΚΤ δικαιούται να επιβάλει πρόστιμα ή περιοδικές χρηματικές ποινές σε όσες επιχειρήσεις δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους κανονισμούς ή τις αποφάσεις της.

B. Κανονισμοί.

Η ΕΚΤ εκδίδει κανονισμούς κάτω από τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη Συνθήκη και στο Καταστατικό. Πρόκειται για νομικές πράξεις αναγκαίες προς εκτέλεση των εξής καθηκόντων της: (1) χάραξη και εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, (2) καθιέρωση των υποχρεωτικών δεσμεύσεων επί των καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων ως μέσου νομισματικής πολιτικής, (3) εξασφάλιση αποτελεσματικών και υγιών συστημάτων πληρωμών και συμψηφισμού, τόσο μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και με άλλες χώρες, (4) εκτέλεση ειδικών καθηκόντων αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Σύμφωνα με ρητή διάταξη της Συνθήκης, οι εκδιδόμενοι κανονισμοί πρέπει να είναι αιτιολογημένοι και εφόσον επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση σε βάρος προσώπων, αποτελούν εκτελεστούς τίτλους.

Η ισχύς των κανονισμών της ΕΚΤ, οι οποίοι έχουν δεσμευτικότητα ως προς όλα τα μέρη τους, είναι γενική και άμεση στα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση. Αν μία επιχείρηση δεν συμμορφώνεται με υποχρεώσεις που απορρέουν από κανονισμούς της, η ΕΚΤ έχει δικαίωμα να

της επιβάλλει πρόστιμα και περιοδικές χρηματικές ποινές. Τα όρια και οι προϋποθέσεις της επιβολής προστίμων και ποινών καθορίζονται από το Συμβούλιο.

Γ. Αποφάσεις.

Για την εκτέλεση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο ΕΣΚΤ σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, η ΕΚΤ έχει δικαίωμα να λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις. Οι αποφάσεις της ΕΚΤ, οι οποίες πρέπει να είναι αιτιολογημένες και αποτελούν εκτελεστικούς τίτλους, είναι δεσμευτικές ως προς όλα τους τα μέρη για όλους τους αποδέκτες τους. Η ΕΚΤ έχει δικαίωμα επιβολής προστίμων και ποινών σε όσους δεν συμμορφώνονται με υποχρεώσεις που απορρέουν από αποφάσεις της κάτω από τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους κανονισμούς.

Δ. Συστάσεις και γνώμες.

Τέλος, τα όργανα της ΕΚΤ έχουν δικαίωμα να διατυπώνουν συστάσεις και γνώμες οι οποίες, όμως, δεν έχουν νομική δεσμευτικότητα.

3.10. Δικαστικός έλεγχος και επαγγελματικό απόρρητο.

Α. Δικαστικός έλεγχος.

Σε ότι αφορά τον δικαστικό έλεγχο των ενεργειών της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών καθιερώθηκαν οι εξής κανόνες:

(1) Οι πράξεις ή παραλείψεις της ΕΚΤ υπόκεινται σε έλεγχο ή ερμηνεία από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις περιπτώσεις και υπό τους όρους που καθορίζονται στη Συνθήκη. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει μάλιστα αρμοδιότητα να αποφαινεται δυνάμει διοικητικής ρήτηρας, η οποία περιλαμβάνεται σε σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που έχει συναφθεί είτε από την ίδια την ΕΚΤ ή για λογαριασμό της.

(2) Σε όσες περιπτώσεις προβλέπονται και σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στη Συνθήκη, η ΕΚΤ δικαιούται, με απόφαση του Δ.Σ. της, να κινήσει δικαστική διαδικασία.

(3) Οι διαφορές μεταξύ της ΕΚΤ, αφενός, και των πιστωτών και χρεοφειλετών της ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου, αφετέρου, εκδικάζονται από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια, εκτός από τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

(4) Η ΕΚΤ υπόκειται στο καθεστώς ευθύνης που προβλέπεται στη Συνθήκη, ενώ οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ευθύνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού τους δικαίου.

(5) Αν η ΕΚΤ διαπιστώσει ότι μια εθνική κεντρική τράπεζα έχει αθετήσει υποχρέωσή της δυνάμει του Καταστατικού ακολουθείται η εξής διαδικασία:

η ΕΚΤ παρέχει στην ενδιαφερόμενη εθνική κεντρική τράπεζα την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη επί του θέματος και θέτει στην εθνική κεντρική τράπεζα ορισμένη προθεσμία συμμόρφωσης,

αν η εθνική κεντρική τράπεζα δεν συμμορφωθεί με τη γνώμη εντός της προθεσμίας που έχει οριστεί, η ΕΚΤ δικαιούται να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο είναι αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς.

B. Επαγγελματικό απόρρητο.

Τα μέλη των διοικητικών οργάνων και του προσωπικού της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών υποχρεούνται, ακόμη και όταν έχουν παύσει να ασκούν τα καθήκοντά τους, να μην αποκαλύπτουν πληροφορίες οι οποίες, λόγω της φύσης του, καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου. Τα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση σε στοιχεία που καλύπτονται από κοινοτική νομοθεσία η οποία επιβάλλει υποχρέωση απορρήτου, υπόκεινται σε αυτήν την νομοθεσία.

3.11. ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΚΤ.

3.11.1. Το κεφάλαιο της ΕΚΤ.

A. Κάλυψη.

Για τη διασφάλιση της οικονομικής ανεξαρτησίας της ΕΚΤ, αποφασίστηκε ότι αυτό το κοινοτικό όργανο θα διαθέτει ίδια κεφάλαια. Το αρχικό κεφάλαιό της ανέρχεται σε πέντε δισεκατομμύρια ευρώ και καθίσταται λειτουργικό κατά την ίδρυσή της. Η κάλυψη του κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών (με ή χωρίς παρέκκλιση), οι οποίες είναι και οι αποκλειστικοί μεριδιούχοι.

Η εγγραφή των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο κεφάλαιο της ΕΚΤ έγινε σύμφωνα με ορισμένη κλείδα κατανομής. Η στάθμιση που αποδόθηκε σε κάθε εθνική τράπεζα για τον υπολογισμό της κλείδας κατανομής ισούται με το άθροισμα δύο κονδυλίων: (1) του 50% του μεριδίου συμμετοχής του κράτους μέλους στον πληθυσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το προτελευταίο έτος πριν από την ίδρυση του ΕΣΚΤ, (2) του 50% του μεριδίου συμμετοχής του κράτους μέλους στο ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αγοραίες τιμές, όπως μετρήθηκε κατά την πενταετία που προηγείται του προτελευταίου έτους πριν από την ίδρυση του ΕΣΚΤ.

Οι αποδοθείσες εκτιμήσεις θα αναπροσαρμόζονται ανά πενταετία μετά την ίδρυση του ΕΣΚΤ, κατά αναλογία με όσα ισχύουν για την αρχική στάθμιση.

Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του Καταστατικού σχετικά με την κλείδα κατανομής για την εγγραφή των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο κεφάλαιο της ΕΚΤ καθορίστηκαν με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου της 9^{ης} Ιουνίου 1998, η οποία ελήφθη με τη διαδικασία της σταθμισμένης ψηφοφορίας. Στη συνέχεια, την 1^η Δεκεμβρίου 1998, η κλείδα κατανομής αναπροσαρμόστηκε με νέα απόφαση του Δ.Σ. της ΕΚΤ, καθώς πραγματοποιήθηκε τροποποίηση των ποσοστών των μεριδίων συμμετοχής σε αυτήν των εθνικών κεντρικών τραπεζών βάσει αναθεωρημένων στοιχείων.

B. Καταβολή.

Ο καθορισμός του ποσού και του τρόπου καταβολής του κεφαλαίου από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση έγινε από το Δ.Σ. με απόφαση που ελήφθη με τη διαδικασία της σταθμισμένης ψηφοφορίας. Αντίθετα, οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών με παρέκκλιση δεν υποχρεούνται κατ' αρχήν, σε καταβολή του εγγεγραμμένου κεφαλαίου τους. Κατ' εξαίρεση, το Γενικό Συμβούλιο δικαιούται να επιβάλλει και σε αυτές την υποχρέωση καταβολής ενός ελάχιστου ποσού ως συμβολή στις δαπάνες λειτουργίας της ΕΚΤ. Η απόφαση λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία των δύο τρίτων του εγγεγραμμένου κεφαλαίου της ΕΚΤ και του 50% των μεριδιούχων.

Γ. Αύξηση.

Για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΚΤ απαιτείται απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου που λαμβάνεται με τη διαδικασία της σταθμισμένης ψηφοφορίας.

Δ. Ιδιότητες μεριδίων.

Τα μερίδια των εθνικών κεντρικών τραπεζών στην ΕΚΤ είναι κατ' αρχήν αμεταβίβαστα και ακατάσχετα, ενώ απαγορεύεται και η ενεχυρίασή τους. Κατ' εξαίρεση, όταν γίνεται αναπροσαρμογή των σταθμίσεων που αποδίδονται στις εθνικές κεντρικές τράπεζες για τον υπολογισμό της κλείδας κατανομής (όπως συνέβη το Δεκέμβριο του 1998), οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δικαιούνται να προβούν σε αμοιβαία μεταβίβαση των μεριδίων κεφαλαίου που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση αντιστοιχίας ανάμεσα στην κατανομή των μεριδίων στο κεφάλαιο της ΕΚΤ και την προσαρμοσμένη κλείδα κατανομής.

Ε. Μεταβατικές διατάξεις.

Όταν καταργηθεί για ένα κράτος μέλος το καθεστώς της παρέκκλισης, η εθνική κεντρική του τράπεζα αναλαμβάνει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

(1) Υποχρεούται να καταβάλει το μερίδιό της στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ στην ίδια έκταση όπως και οι κεντρικές τράπεζες των άλλων κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, και μεταβιβάζει στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα. Το μεταβιβαστέο ποσό ορίζεται ως το γινόμενο της αξίας σε ευρώ (υπολογιζόμενης σε τρέχουσες τιμές) των συναλλαγματικών διαθεσίμων που έχουν ήδη μεταβιβαστεί στην ΕΚΤ επί τον λόγο του αριθμού μεριδίων για τα οποία έχει εγγραφεί η εν λόγω εθνική κεντρική τράπεζα προς τον αριθμό μεριδίων τα οποία έχουν ήδη καταβάλει οι άλλες εθνικές κεντρικές τράπεζες.

(2) Η εθνική κεντρική τράπεζα οφείλει να εισφέρει στα αποθεματικά της ΕΚΤ και στους εξομοιωμένους προς αυτά λογαριασμούς, καθώς και στο ποσό που απομένει να πιστωθεί στα αποθεματικά και λογαριασμούς σύμφωνα με το υπόλοιπο του λογαριασμού κερδών και ζημιών της 31^{ης} Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται της κατάργησης της παρέκκλισης.

Το καταβλητέο ποσό καθορίζεται ως το γινόμενο του ποσού των αποθεματικών επί τον λόγο του αριθμού μεριδίων για τα οποία έχει εγγραφεί η κεντρική τράπεζα προς τον αριθμό μεριδίων τα οποία έχουν ήδη καταβάλει οι άλλες κεντρικές τράπεζες.

3.12. Συναλλαγματικά διαθέσιμα.

Α. Μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων στην ΕΚΤ.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών υποχρεούνται να μεταβιβάσουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα μέχρι ποσού ισοδύναμου προς 50 δις ευρώ. Τα μεταβιβαζόμενα διαθέσιμα πρέπει να είναι εκφρασμένα σε οποιοδήποτε ελεύθερα διαπραγματευόμενο νόμισμα, όχι όμως σε νομίσματα των κρατών μελών, σε ευρώ, σε

αποθεματικές θέσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, σε ειδικά τραβηχτικά δικαιώματα και σε χρυσό. Η ΕΚΤ μπορεί να ζητήσει να της καταβληθούν, επιπλέον, συναλλαγματικά διαθέσιμα εντός των ορίων και υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει το Συμβούλιο Εκοφip.

Οι εισφορές κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας ορίζονται σύμφωνα με την κλείδα κατανομής κατά αναλογία προς το μερίδιο συμμετοχής της στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Τμήμα των συναλλαγματικών διαθεσίμων έχει καταβληθεί κατά την ίδρυση της ΕΚΤ (39,5 δις ευρώ από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση), ενώ το υπόλοιπο θα καταβληθεί σε μεταγενέστερες ημερομηνίες σύμφωνα με απόφαση του Δ.Σ. (η οποία λαμβάνεται με τη διαδικασία της σταθμισμένης ψηφοφορίας).

Η ΕΚΤ δικαιούται να κατέχει και να διαχειρίζεται τα μεταβιβαζόμενα συναλλαγματικά διαθέσιμα και να τα χρησιμοποιεί για τους καταστατικούς σκοπούς της. Δικαιούται, επίσης, να κατέχει και να διαχειρίζεται αποθεματικές θέσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Β. Κατοχή συναλλαγματικών διαθεσίμων από εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Η διενέργεια πράξεων στα συναλλαγματικά διαθέσιμα τα οποία παραμένουν στην κατοχή των εθνικών κεντρικών τραπεζών μετά τις προαναφερθείσες μεταβιβάσεις προς την ΕΚΤ ανήκει μεν στην εξουσιαστική ευχέρειά τους, υπόκειται όμως, και σε ορισμένους περιοριστικούς κανόνες.

Γ. Ειδικότερα:

(1) Κατ' αρχήν, η διενέργεια των συναλλαγών που αποσκοπούν σε εκπλήρωση των υποχρεώσεων τις οποίες οι εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν αναλάβει προς διεθνείς οργανισμούς σύμφωνα με το Καταστατικό δεν υπόκειται σε κανένα απολύτως περιορισμό.

(2) Επιπλέον, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δικαιούνται να πραγματοποιούν ελεύθερα πράξεις σε συναλλαγματικά διαθέσιμα, εφόσον το ύψος των συναλλαγών δεν υπερβαίνει ένα

όριο το οποίο καθορίζεται από το Δ.Σ. της ΕΚΤ. Το ίδιο ισχύει και για τις συναλλαγές των κρατών μελών που διενεργούνται με τα τρέχοντα ταμειακά διαθέσιμα σε συνάλλαγμα.

(3) Αντίθετα, εφόσον οι παραπάνω συναλλαγές υπερβαίνουν το όριο που έχει καθορίσει το Δ.Σ., απαιτείται η έγκριση της ΕΚΤ για διασφάλιση συνέπειας με την ενιαία νομισματική και συναλλαγματική πολιτική.

3.13. Κατανομή του νομισματικού εισοδήματος των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

A. Ορισμός και μέθοδοι υπολογισμού.

Το εισόδημα που συγκεντρώνουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στον τομέα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής καλείται νομισματικό εισόδημα. Για τον υπολογισμό του νομισματικού εισοδήματος κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας προβλέπονται δύο μέθοδοι:

(1) Σύμφωνα με τη βασική μέθοδο υπολογισμού, το νομισματικό εισόδημα ισούται με το ετήσιο εισόδημα το οποίο αποφέρουν στην κεντρική τράπεζα τα στοιχεία του ενεργητικού της έναντι των κυκλοφορούντων τραπεζογραμμάτων και των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων. Από το ποσό του νομισματικού εισοδήματος αφαιρείται ποσό το οποίο αντιστοιχεί με τους τόκους τους οποίους η ΕΚΤ ενδέχεται να καταβάλλει σε πιστωτικά αναφορικά με τις υποχρεωτικές δεσμεύσεις επί των καταθέσεων τους, αν υιοθετήσει το εν λόγω μέσο νομισματικής πολιτικής σύμφωνα με το Καταστατικό.

Το Δ.Σ. της ΕΚΤ δικαιούται να προβαίνει σε αποζημίωση των εθνικών κεντρικών τραπεζών ως προς τις δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται κατά την έκδοση των τραπεζογραμμάτων ή σε έκτακτες περιπτώσεις, για ειδικές ζημιές που αφορούν πράξεις νομισματικής πολιτικής τις οποίες διενεργούν για λογαριασμό του ΕΣΚΤ.

Τα ποσά αυτά επιτρέπεται να συμψηφίζονται με το νομισματικό τους εισόδημα.

(2) Κατά εξαίρεση, το Δ.Σ. της ΕΚΤ μπορεί να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία ότι, για περίοδο που δεν θα υπερβαίνει την πενταετία, το νομισματικό εισόδημα θα υπολογίζεται σύμφωνα με μια εναλλακτική μέθοδο, εφόσον κρίνει ότι οι δομές του ισολογισμού των εθνικών κεντρικών τραπεζών δεν επιτρέπουν την εφαρμογή της παραπάνω βασικής μεθόδου.

B. Διαδικασία κατανομής.

Το νομισματικό εισόδημα κατανέμεται στο τέλος κάθε οικονομικού έτους μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών, κατά αναλογία με την κλείδα κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ, με την επιφύλαξη τυχόν αποφάσεων που λαμβάνει το Δ.Σ. σύμφωνα με το Καταστατικό.

Τα στοιχεία του ενεργητικού ταυτοποιούνται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που θεσπίζει το Δ.Σ.. Ο συμψηφισμός και διακανονισμός των υπολοίπων που προέρχονται από την κατανομή του νομισματικού εισοδήματος γίνονται από την ΕΚΤ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Δ.Σ..

3.14. Κατανομή καθαρών κερδών και επιμερισμός ζημιών της ΕΚΤ.

Τα καθαρά κέρδη της ΕΚΤ κατανέμονται με την ακόλουθη σειρά:

- (α) με απόφαση του Δ.Σ., ποσό το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του καθαρού κέρδους μεταβιβάζεται στα γενικά αποθεματικά με ανώτατο όριο το 100% του κεφαλαίου,
- (β) το υπόλοιπο καθαρό κέρδος διανέμεται μεταξύ των μεριδιούχων της ΕΚΤ κατά αναλογία προς τα καταβεβλημένα μερίδιά τους.

Σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ, αυτή μπορεί να καλυφθεί από το γενικό αποθεματικό της ΕΚΤ και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, μετά από απόφαση του Δ.Σ., από το νομισματικό εισόδημα

του αντίστοιχου οικονομικού έτους, κατά αναλογία και μέχρι το ύψος των ποσών που κατανέμονται στις εθνικές τράπεζες σύμφωνα με το Καταστατικό.

3.15. Χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί της ΕΚΤ.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΚΤ καταρτίζονται από την Εκτελεστική Επιτροπή σύμφωνα με αρχές που θέτει το Δ.Σ.. Οι λογαριασμοί εγκρίνονται από το Δ.Σ. και ακολούθως δημοσιεύονται. Για αναλυτικούς και λειτουργικούς σκοπούς η Εκτελεστική Επιτροπή καταρτίζει, επίσης, ενοποιημένο ισολογισμό του ΕΣΚΤ που περιλαμβάνει τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού των εθνικών κεντρικών τραπεζών που υπάγονται σε αυτό.

Οι λογαριασμοί της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών ελέγχονται από ανεξάρτητους εξωτερικούς ελεγκτές, τους οποίους υποδεικνύει το Δ.Σ. της ΕΚΤ και εγκρίνει το Συμβούλιο Ecofin. Οι ελεγκτές έχουν πλήρη εξουσιοδότηση να εξετάζουν όλα τα βιβλία και τους λογαριασμούς της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών και να ενημερώνονται πλήρως σχετικά με τις συναλλαγές τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Ο κύριος ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε μια οικονομία, είναι η συγκέντρωση των αποταμιεύσεων από τις πλεονασματικές μονάδες της οικονομίας (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, δημόσιο) και στη συνέχεια η διανομή τους στις ελλειμματικές μονάδες της οικονομίας (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, δημόσιο), οι οποίες χρειάζονται χρηματοδότηση των επενδυτικών τους προγραμμάτων ή των καταναλωτικών τους αναγκών.

Αν δεν υπήρχε το χρηματοπιστωτικό σύστημα, η δυνατότητα χρηματοδότησης των επενδυτικών και καταναλωτικών αναγκών θα ήταν περιορισμένη. Θα έπρεπε κάποιος με χρηματικό πλεόνασμα να βρει κάποιον με ανάγκη για χρηματοδότηση, τον οποίο να εμπιστεύεται ότι θα του επιστρέψει το κεφάλαιο που θα του δανείσει, επιπλέον δε, δανειστής και δανειζόμενος να μπορέσουν να συμφωνήσουν στο ποσό και τη λήξη του δανείου.

Το τελευταίο, ειδικά αν πρόκειται για χρηματοδότηση επένδυσης, είναι σχεδόν αδύνατο, δεδομένου ότι οι επενδύσεις απαιτούν μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση, την οποία ελάχιστοι αποταμιευτές επιθυμούν ή μπορούν να προσφέρουν. Μέσα όμως στο σύστημα τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται χάνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για χρηματοδότηση αναγκών διαφορετικών χαρακτηριστικών.

Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα είναι οι Τράπεζες, οι εταιρείες Ασφάλισης Ζωής, τα Αμοιβαία Κεφάλαια, τα Ταμειυτήρια, τα Ταμεία Συντάξεων και οι Πιστωτικές Ενώσεις.

Οι Τράπεζες είναι από τους σημαντικότερους εκπροσώπους των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων και όπως έχουμε αναφέρει, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία. Η λειτουργία τους δεν συνίσταται μόνο στη συγκέντρωση και διανομή του χρήματος, αλλά και μέσω των πιστώσεων που παρέχουν, δημιουργούν χρήμα. Δηλαδή με τις χρηματοδοτήσεις που κάνουν οι τράπεζες, και των οποίων μεγάλο μέρος επιστρέφει σε αυτές υπό μορφή καταθέσεων, εκχωρούν αγοραστική δύναμη στους δανειοδοτούμενους έναντι μελλοντικών τους εισοδημάτων.

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα έχει και έναν άλλα ρόλο εκτός από τον παραπάνω. Μέσω των δεσμεύσεων και υποχρεωτικών τοποθετήσεων διαθεσίμων σε Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου είναι σημαντικός χρηματοδότης των υψηλών ελλειμμάτων του δημοσίου. Η απορρόφηση σημαντικών αποταμιευτικών πόρων από το δημόσιο τους στερεί από τον παραγωγικό τομέα της οικονομίας και έχει αρνητικές επιδράσεις στην αγορά και επηρεάζει τα επιτόκια, αυξάνοντάς τα. Αυτό γίνεται, επειδή οι Τράπεζες πληρώνουν περισσότερο τόκο ενώ

δεν μπορούν να επενδύσουν πλήρως το ποσό των Έντοκων Γραμματίων Δημοσίου, εξαιτίας του ότι το δημόσιο δεσμεύει ένα ποσό μεγαλύτερο από αυτό που δεσμεύει η Τράπεζα. Έτσι οι Τράπεζες αναγκάζονται να διατηρούν υψηλά τα επιτόκια των χορηγήσεων με αποτέλεσμα το κόστος αυτό να επιβαρύνει την οικονομική δραστηριότητα. Έτσι και το δημόσιο, προκειμένου να χρηματοδοτήσει τα ελλείμματά του αναγκάζεται στον καθορισμό υψηλών επιτοκίων στα Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου και στην παροχή φορολογικών διευκολύνσεων και προνομίων, σε όσους επενδύουν σε τίτλους έκδοσής του. Η τακτική αυτή, πέραν του ότι διατηρεί υψηλά τα επιτόκια, υπονομεύει τα μελλοντικά έσοδα του Δημοσίου και οδηγεί σε φαύλο κύκλο.

4.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

Οι Τράπεζες, ανάλογα με το που δραστηριοποιούνται γεωγραφικά διακρίνονται σε: τοπικές, εθνικές και πολυεθνικές.

Ανάλογα με τον κλάδο της οικονομίας προς το οποίο προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ή την εξειδίκευση τους διακρίνονται σε: εκδοτικές, εμπορικές, ναυτιλιακές, εξαγωγικές, επενδυτικές, κτηματικές, κ.α.

Ανάλογα με το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς διακρίνονται σε: 1)δημόσιες, όταν ο φορέας τους είναι το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ, 2)ιδιωτικές, όταν φορέας τους είναι ιδιώτες, 3)μικτές, όταν φορέας τους είναι το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ και ιδιώτες, 4)συνεταιριστικές, όταν ανήκουν σε συνεταιρισμούς.

Ιδιαίτερη περίπτωση είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία ανήκει εξ' ολοκλήρου στο Δημόσιο, το οποίο της έχει εκχωρήσει και το εκδοτικό προνόμιο. Επίσης, η Τράπεζα της Ελλάδος είναι τραπεζίτης του Δημοσίου και των άλλων Τραπεζών. Εποπτεύει τις άλλες Τράπεζες, διαθέτει το μονοπώλιο στη διαχείριση του χρυσού και με τις επεμβάσεις της στη Διατραπεζική αγορά επηρεάζει τον καθορισμό των επιτοκίων.

Οι δραστηριότητες των τραπεζών χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

α) **Καταθέσεις**: Είναι τα επιστρεπτέα κεφάλαια που εμπιστεύεται το κοινό στην Τράπεζα.

Οι καταθέσεις διακρίνονται σε άτοκες και έντοκες.

Άτοκες καταθέσεις είναι οι καταθέσεις όψεως, τις οποίες κάνουν οι επιχειρήσεις και οι οποίες μέσω των χορηγούμενων μπλοκ επιταγών έχουν το ρόλο του ταμείου της επιχείρησης. Οι έντοκες καταθέσεις τοκίζονται για το χρόνο που μένουν στην Τράπεζα και διακρίνονται σε Ταμιευτήριο, τρεχούμενες και Προθεσμιακές. Επίσης υπάρχουν και μερικές ειδικότερες μορφές καταθέσεων, όπως Στεγαστικό Ταμιευτήριο, Ταμιευτήριο Νεότητας, κ.α..

Οι καταθέσεις Ταμιευτηρίου και οι Τρεχούμενοι λογαριασμοί προσφέρουν άμεση ρευστότητα ανά πάσα στιγμή. Στις προθεσμιακές καταθέσεις, τα κατατεθειμένα ποσά είναι δεσμευμένα για ένα συμφωνημένο διάστημα στο οποίο δεν επιτρέπονται αναλήψεις ή καταθέσεις. Τα επιτόκια που λαμβάνουν οι καταθέσεις είναι αντιστρόφως ανάλογα της δυνατότητας ρευστοποίησης που παρέχουν.

Οι ειδικές μορφές καταθέσεων παρέχουν ορισμένα πλεονεκτήματα σε αντίβαρο της υποχρέωσης των καταθετών να διατηρούν και να επαυξάνουν τους λογαριασμούς τους για κάποιο, αρκετά μεγάλο, χρονικό διάστημα.

β) **Χορηγήσεις**: Είναι οι πιστώσεις που παρέχει η Τράπεζα προς το κοινό. Οι χορηγήσεις διακρίνονται σε κατηγορίες χρησιμοποιώντας διάφορα κριτήρια: α) ανάλογα με το χρόνο εξόφλησης: βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες, κ.α. β) ανάλογα με το κλάδο δραστηριότητας που χρηματοδοτούν: βιοτεχνικές, βιομηχανικές, εμπορικές, κ.α.

γ) ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο χορηγούνται: για κεφάλαιο κίνησης, για αγορά παγίων και μηχανολογικού εξοπλισμού. δ) ανάλογα με τις εξασφαλίσεις που λαμβάνονται:

εμπράγματα ασφάλειες, ενοχικές ασφάλειες, κ.α. ε)ανάλογα με το αν εξοφλούνται κανονικά ή όχι: ενήμερες, επισφαλείς, κ.α.

Επίσης, μπορούμε να διακρίνουμε χορηγήσεις σε συνάλλαγμα, χορηγήσεις μέσω υπεραναλήψεων λογαριασμών καταθέσεων, εγγυητικές επιστολές, κ.α.

Οι χρηματοδοτήσεις που γίνονται από τις Τράπεζες, βασίζονται σε συμβάσεις όπου αναφέρονται οι όροι και οι προϋποθέσεις με τις οποίες διενεργείται η συγκεκριμένη χορήγηση.

δ) Μεσολαβητικές εργασίες: Είναι οι εργασίες τις οποίες η τράπεζα εκτελεί για λογαριασμό και με κίνδυνο των πελατών της ή υπηρεσίες που προσφέρει η τράπεζα και οι οποίες δεν εντάσσονται στις βασικές τραπεζικές εργασίες, των χορηγήσεων και των καταθέσεων, όπως ενοικίαση θυρίδων, εκπόνηση μελετών, κ.α.

Για τις υπηρεσίες αυτές η τράπεζα εισπράττει προμήθειες, οι οποίες μαζί με τους τόκους συνιστούν τα βασικά της έσοδα.

4.3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.

Τα τελευταία 10 χρόνια, πολιτικά και οικονομικά γεγονότα και κρίσεις έχουν προκαλέσει μεταβολές στο σχετικά σταθερό περιβάλλον των Τραπεζικών και χρηματοδοτικών αγορών.

Η τεχνολογική εξέλιξη διεθνοποίησε τον χρηματοοικονομικό τομέα της οικονομίας και δημιούργησε μια μεταβαλλόμενη και συνδεδεμένη αγορά. Η άμεση επικοινωνία και η αλληλεξάρτηση των αγορών, οδήγησε το σύστημα σε μια αυξανόμενη αστάθεια, η οποία έχει προκαλέσει πολλές κρίσεις. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η Ε.Ε. καθόρισε την πολιτική της για τον Τραπεζικό Τομέα.

Η πολιτική της Ένωσης συνίσταται στη δημιουργία μια Ενιαίας Τραπεζικής Αγοράς και άρχισε να ενεργοποιείται κυρίως μετά την υιοθέτηση της Λευκής Βίβλου και της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης. Όπως έχουμε αναφέρει παραπάνω, στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η

Εσωτερική Αγορά ορίζεται, ως ο χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης. Η Ενιαία Τραπεζική Αγορά, δομείται γύρω από την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών και κεφαλαίων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει μεγάλη σημασία στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, και αυτό γιατί πιστεύει ότι παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία. Πολλοί πιστεύουν, ότι στις σημερινές συνθήκες με τον έντονο διεθνή καταμερισμό της εργασίας και τον ανταγωνισμό από τις χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος, η ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής βιομηχανίας εξαρτάται από τη φθηνή χρηματοδότησή της. Η ανεπάρκεια του χρηματοδοτικού τομέα, δημιουργεί πρόσθετα βάρη στους άλλους οικονομικούς τομείς και επιδρά στην παραγωγή επιβάλλοντας μεγαλύτερο κόστος χρηματοδότησης και ασφάλισης. Όταν αναφερόμαστε στον χρηματοδοτικό τομέα εννοούμε τις Τράπεζες, τις Ασφαλιστικές, Χρηματιστηριακές και εταιρείες Επενδύσεων. Το κόστος παραγωγής μιας Ελληνικής βιομηχανίας είναι επιβαρημένο σε σχέση με μιας άλλης εθνικότητας επιχείρησης, αφού τα χρηματοοικονομικά έξοδα της Ελληνικής επιχείρησης είναι μεγαλύτερα.

Πέρα από την άμεση αρνητική επιρροή στην ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής επιχείρησης δημιουργούνται και άλλα προβλήματα, όπως για παράδειγμα, λόγω του υψηλού κόστους χρηματοδότησης, δεν αντικαθίσταται εύκολα ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός. Το αποτέλεσμα είναι μια βιομηχανία με απώλεια θέσεων εργασίας και πολλές άλλες δυσμενείς συνέπειες.

Η Ένωση, στη προσπάθειά της για τη δημιουργία της Ενιαίας Τραπεζικής Αγοράς, ανέπτυξε τη στρατηγική της με σκοπό να ενθαρρύνει τις τάσεις απελευθέρωσης των Εθνικών Τραπεζικών Συστημάτων που ήδη βρίσκονταν σε εξέλιξη, κυρίως λόγω της εισαγωγής της τεχνολογίας και της απελευθέρωσης των κεφαλαιαγορών σε παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι, στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς, δημιουργείται ένας ανοικτός χρηματοδοτικός χώρος όπου οι

Ευρωπαϊκές Τράπεζες θα εξυπηρετούν μια απεριόριστη αγορά των Ευρωπαίων πολιτών. Το πεδίο δράσης των τραπεζών είναι μεγάλο και τους δίνει τη δυνατότητα να σταθούν ανταγωνιστικά στο διεθνές περιβάλλον.

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τραπεζικό τομέα συνδυάζει δυο θεμελιακές παραμέτρους. Η μία έχει σχέση με τη λειτουργικότητα του συστήματος και η άλλη με τη σταθερότητά του. Έτσι από τη μια μεριά έχουμε τη φροντίδα για ένα αποδοτικό τραπεζικό σύστημα, στο οποίο πρέπει να λειτουργούν οι κανόνες του ανταγωνισμού και να ικανοποιούνται επαρκώς οι ανάγκες της οικονομίας και των καταναλωτών. Από την άλλη μεριά έχουμε την ενίσχυση της τραπεζικής εποπτείας με σκοπό τη διασφάλιση των κεφαλαίων του κοινού και τη σταθερότητα του συστήματος.

4.4. Η ΠΡΩΤΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ.

Στα πλαίσια της εφαρμογής της πολιτικής της, η Ένωση εξέδωσε την Πρώτη Τραπεζική Οδηγία. Οι κανόνες που περιέχει αυτή η οδηγία, προσπαθούν να εναρμονίσουν τις Τραπεζικές Νομοθεσίες των κρατών μελών και αναφέρονται ως εξής:

1) Πρόσβαση στην Τραπεζική Αγορά. Καθορίζει τη σχετική διαδικασία για τη σύσταση μιας τράπεζας και τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί για την απόκτηση άδειας λειτουργίας. Οι διευθύνοντες πρέπει να είναι πρόσωπα με εντιμότητα και ήθος και να έχουν επαρκή εμπειρία στις Τραπεζικές εργασίες.

2) Άσκηση των Τραπεζικών εργασιών. Περιέχει κανόνες που ρυθμίζουν την άσκηση των Τραπεζικών δραστηριοτήτων. Επίσης, θεσπίζει συντελεστές εποπτείας, οι οποίοι είναι οι εξής: α) Ο συντελεστής κινδύνου. Είναι ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς όλα τα στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν κίνδυνο, π.χ. δάνεια, πλέον όλων των εκτός ισολογισμού στοιχείων τα οποία επίσης εμπεριέχουν κινδύνους, π.χ.

χορηγηθείσες εγγυήσεις. **β) Ο συντελεστής παθητικού.** Είναι ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του παθητικού. Η θέσπιση των συντελεστών αυτών με την παρεπόμενη διευκόλυνση της εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, θεωρείται ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εξυγίανσης και σταθεροποίησης του Τραπεζικού συστήματος και την διασφάλιση των καταθέσεων του κοινού.

3) Διαχείριση της οικονομικής κρίσης των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Είναι κανόνες και προτάσεις που έχουν σαν στόχο, την εξυγίανση και εκκαθάριση των Τραπεζών και τη δημιουργία συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων.

4) Συνεργασία εποπτικών αρχών. Τίθενται οι βάσεις και ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών των χωρών της Ένωσης.

5) Κριτήριο οικονομικής ανάγκης. Σύνολο διατάξεων βάσει των οποίων ένα κράτος μέλος για λόγους που έχουν σχέση με τη δομή και οργάνωση της εθνικής του αγοράς δεν επιτρέπει την είσοδο και εγκατάσταση αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος.

4.5. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ.

Το 1988 εκδόθηκε η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία, η οποία ενισχύει, βελτιώνει και συμπληρώνει τη Πρώτη. Η σημαντικότερη καινοτομία της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας είναι η Ενιαία Τραπεζική Άδεια. Αυτή σημαίνει το δικαίωμα ενός Πιστωτικού Ιδρύματος, το οποίο έχει λάβει άδεια λειτουργίας σε ένα κράτος μέλος, να μπορεί αυτόματα να εγκαθίσταται και να λειτουργεί σε όλα τα κράτη μέλη, χωρίς να απαιτείται άλλη άδεια από τις κατά κράτος μέλος αρχές.

Άλλη καινοτομία της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας, είναι η θέσπιση του Χρηματοδοτικού Ιδρύματος, το οποίο είναι επιχείρηση η οποία δεν συνιστά Πιστωτικό Ίδρυμα και της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή πιστωτικών

διευκολύνσεων, συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων, ή στην απόκτηση συμμετοχών ή στη πραγματοποίηση τοποθετήσεων. Χρηματοδοτικά Ιδρύματα, θυγατρικά Τραπεζών, μπορούν να επωφεληθούν από την εφαρμογή της Ενιαίας Τραπεζικής Άδειας.

Οι δραστηριότητες που μπορεί να ασκήσει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα, αναφέρονται στη Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία και είναι οι εξής: 1) συλλογή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων, 2) δάνεια, 3) χρηματοδοτική μίσθωση, 4) πράξεις πληρωμής, 5) έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμών (πιστωτικών καρτών, ταξιδιωτικών επιταγών, πιστωτικών επιστολών), 6) παροχή εγγυήσεων ή ανάληψη άλλων υποχρεώσεων, 7) συναλλαγές για λογαριασμό του ιδρύματος ή της πελατείας του, σε: α) χρηματοδοτικά όργανα (επιταγές, γραμμάτια, κ.α.), β) αγορές συναλλάγματος, γ) άλλους χρηματοδοτικούς τίτλους, δ) τίτλους σχετικούς με συνάλλαγμα και επιτόκια, ε) τίτλους, 8) συμμετοχές στις εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών, 9) διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές, 10) διαχείριση ή παροχή συμβουλών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, 11) διατήρηση τίτλων, 12) εμπορικές πληροφορίες, 13) ενοικίαση θυρίδων.

Ένα άλλο στοιχείο που ενισχύει τη λειτουργικότητα του συστήματος είναι η δυνατότητα των ιδρυμάτων να χρησιμοποιήσουν στο κράτος μέλος υποδοχής τις χρηματοδοτικές τεχνικές που χρησιμοποιούν στη χώρα καταγωγής τους, ακόμα και αν οι τεχνικές αυτές δεν είναι γνωστές ή δεν επιτρέπονται στις εγχώριες τράπεζες. Αυτό εντείνει τον ανταγωνισμό και εκσυγχρονίζει την αγορά.

Η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία θεσπίζει επίσης, την υποχρέωση παροχής πληροφοριών και για τους μετόχους των τραπεζών, καθώς και για τις συμμετοχές των Πιστωτικών Ιδρυμάτων σε άλλες επιχειρήσεις:

Η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα για την εναρμόνιση της νομοθεσίας της προς τις Κοινοτικές Οδηγίες. Τα περισσότερα τα έχει καταφέρει από τότε που απελευθερώθηκε η κίνηση των κεφαλαίων, και από την δημιουργία του Συστήματος Εγγύησης Καταθέσεων (ΣΕΚ), του οποίου στόχος είναι η προστασία των αποταμιευτών και η ενίσχυση της σταθερότητας του Τραπεζικού συστήματος, δεδομένου ότι θα περιορίσει τα φαινόμενα του μεταδοτικού πανικού σε περίπτωση προβλημάτων σε κάποια τράπεζα.

Στο ΣΕΚ συμμετέχουν υποχρεωτικά τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία καταβάλουν κάθε χρόνο τακτικές ασφαλιστικές εισφορές, ανάλογα με το ύψος των καταθέσεών τους, για τη δημιουργία αποθεματικού κεφαλαίου. Το κεφάλαιο αυτό θα χρησιμοποιηθεί για ενδεχόμενη αποζημίωση καταθετών.

4.6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ONE.

Η έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE, αφήνει ανοικτά ζητήματα που σχετίζονται με το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης του συστηματικού κινδύνου στη ζώνη του ευρώ και αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών κρίσεων.

Μετά την εισαγωγή του ευρώ, ενώ η νομισματική και η συναλλαγματική πολιτική ασκούνται με ενιαίο τρόπο σε υπερεθνικό επίπεδο, η προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων παραμένει αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, σύμφωνα με τη Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία (89/646/ΕΟΚ).

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων άσκησης τραπεζικής εποπτείας με βάση του κανόνα της χώρας καταγωγής, δεν άλλαξε από τις διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχ. Το σημερινό θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει την ίδρυση ενός υπερεθνικού οργάνου Τραπεζικής Εποπτείας.

Ο φορέας άσκησης νομισματικής πολιτικής διαφέρει από το φορέα τραπεζικής εποπτείας. Επιπλέον, η εποπτική λειτουργία είναι κατακερματισμένη σε ένα πλήθος εθνικών αρχών.

Το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει τη συστηματική παροχή εποπτικών πληροφοριών από τις εθνικές αρχές στο ΕΣΚΤ.

Αντίθετα, το ΕΣΚΤ ζητάει, όταν κρίνει σκόπιμο, από τις αρμόδιες εθνικές αρχές εποπτικές πληροφορίες (και οι τελευταίες εξετάζουν το αίτημά του).

Δεν ορίζεται, επίσης, ποιος φορέας θα λειτουργεί ως ύστατος διαθέσιμος δανειστής στη ζώνη του ευρώ. Ωστόσο, η Συνθήκη περιέχει διάταξη που επιτρέπει την αναθεώρηση του σημερινού θεσμικού πλαισίου εποπτείας.

4.7. Ο Διαχωρισμός μεταξύ Εποπτικών Φορέων και Φορέων Άσκησης και Χάραξης Νομισματικής Πολιτικής

Τα τελευταία χρόνια, η ανάληψη της εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις κεντρικές τράπεζες έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση. Υποστηρίζεται ότι, ο συνδυασμός της άσκησης της νομισματικής πολιτικής και της τραπεζικής εποπτείας από τις κεντρικές τράπεζες, οδηγεί σε σύγκρουση συμφερόντων με αποτέλεσμα η κεντρική τράπεζα να μην μπορεί να επιτύχει τους αντιπληθωριστικούς της στόχους. Όμως μια προσεχτική και αυστηρή πολιτική τραπεζικής εποπτείας αποτελεί μια ισχυρή βάση για την επιτυχή άσκηση της νομισματικής πολιτικής.

Μια εποπτική αποτυχία μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια της αξιοπιστίας της κεντρικής τράπεζας και στο ρόλο της ως νομισματικής αρχής. Όσο ευρύτερος είναι ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας, τόσο πιθανότερο είναι να υποστεί πολιτικές πιέσεις. Οι υποστηρικτές της διατήρησης εποπτικών αρμοδιοτήτων από τις κεντρικές τράπεζες θεωρούν ότι οι αρμοδιότητες αυτές συνδέονται με το ρόλο των κεντρικών τραπεζών ως ύστατων διαθέσιμων δανειστών.

Στην πράξη, τα τελευταία χρόνια, η χρηματοδότηση των Εμπορικών Τραπεζών που αντιμετωπίζουν προβλήματα, γίνεται κυρίως από άλλες πηγές χρηματοδότησης, εκτός κεντρικής τράπεζας. Η ΕΚΤ δεν έχει αναλάβει το ρόλο του ύστατου διαθέσιμου δανειστή στη ζώνη του ευρώ.

Η αρχή της εθνικής εποπτικής αρμοδιότητας είναι επακόλουθο της έλλειψης κοινού νομικού πλαισίου τραπεζικής εποπτείας. Η έλλειψη συγκεντρωτικής εποπτείας δικαιολογείται από την καλύτερη γνώση των τοπικών αγορών που διαθέτουν οι εθνικές αρχές και την περιορισμένη διεθνοποίηση των Ευρωπαϊκών Τραπεζών. Η διεθνοποίηση δεν είναι ο μόνος τρόπος διασύνδεσης των τραπεζικών συστημάτων. Τα χρηματοπιστωτικά συστήματα συνδέονται μέσω της ενοποίησης των κεφαλαιαγορών και της αυξανόμενης σημασίας της άμεσης χρηματοδότησης.

Ο συστηματικός κίνδυνος δεν προκύπτει μόνο από τους πιστωτικούς κινδύνους, αλλά και από τον κίνδυνο μιας μεγάλης και απρόβλεπτης διακύμανσης στις τιμές των αξιογράφων. Συστήματα, που η χρηματοδότηση πραγματοποιείται μέσω χρηματιστηριακών αγορών, παρουσιάζουν μεγαλύτερο συστηματικό κίνδυνο. Ο συστηματικός κίνδυνος αυξάνεται και λόγω της εμφάνισης και ανάπτυξης των συγκροτημάτων.

Μετά την εισαγωγή του ευρώ, τα ευρωπαϊκά χρηματοοικονομικά συστήματα θα αρχίσουν να ομοιάζουν στο σύστημα άμεσης χρηματοδότησης των ΗΠΑ, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη συντονισμένης εποπτείας σε υπερεθνικό επίπεδο. Ο τρόπος αντιμετώπισης μιας χρηματοοικονομικής κρίσης στη ζώνη του ευρώ είναι ασαφής. Η ασάφεια αναφέρεται όχι στο ποια απόφαση θα πάρουν οι αρχές στην περίπτωση μιας τραπεζικής κρίσης, αλλά στο ποιος είναι ο αρμόδιος για τη λήψη της απόφασης.

Η έλλειψη δέσμευσης εκ μέρους των αρχών μπορεί να ερμηνευθεί ως έμμεση εγγύηση διάσωσης και η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να

λειτουργήσουν ως ύστατοι διαθέσιμοι δανειστές. Η Εθνική Κεντρική Τράπεζα ενδεχομένως να μην μπορεί να παρέχει από μόνη της επαρκή ρευστότητα για την αντιμετώπιση τραπεζικής κρίσης. Η ΕΚΤ διαθέτει ρευστότητα, υπάρχουν όμως αμφιβολίες για το αν θα μπορέσει να αποφασίσει εγκαίρως να παρέμβει για την αντιμετώπιση κρίσης. Οι εθνικές εποπτικές αρχές δεν έχουν κίνητρο να κοινοποιήσουν τις εποπτικές πληροφορίες στην ΕΚΤ. Η διαδικασία λήψης απόφαση από την ΕΚΤ είναι σύνθετη και απαιτεί χρόνο ενώ η αντιμετώπιση μιας κρίσης απαιτεί ταχεία αντίδραση των αρχών. Υπάρχουν αμφιβολίες για το αν το σημερινό καθεστώς επιτρέπει την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των κρίσεων.

4.8. Συμπέρασμα:

Η κυριότερη αδυναμία του σημερινού θεσμικού πλαισίου τραπεζικής εποπτείας είναι η έλλειψη συντονισμένης εποπτείας σε υπερεθνικό επίπεδο και όχι το γεγονός της μη συμμετοχής της ΕΚΤ στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Για πολλούς αναλυτές, η κυριότερη αδυναμία του σημερινού εποπτικού θεσμικού πλαισίου στη ζώνη του ευρώ είναι έλλειψη των κατάλληλων υπερεθνικών θεσμικών οργάνων που θα μπορούσαν να εγγυηθούν τη συγκέντρωση και παρακολούθηση των απαραίτητων εποπτικών πληροφοριών για την επιτυχή αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών κρίσεων και την παροχή τους είτε στην ΕΚΤ είτε σε κάποιο άλλο υπερεθνικό φορέα που θα αναλάβει το ρόλο του ύστατου διαθέσιμου δανειστή.

4.9. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΝΕ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

4.9.1. Οι αρνητικές επιπτώσεις.

1) Μείωση των τραπεζικών εσόδων των τραπεζών:

Η απώλεια των εσόδων, προμηθειών και η όξυνση του ανταγωνισμού αναμένεται να είναι βασικοί παράγοντες που θα επηρεάσουν την κερδοφορία των τραπεζών μεσοπρόθεσμα.

Η απώλεια των εσόδων από εργασίες που θα συρρικνωθούν μετά την εισαγωγή του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος αναμένεται να είναι της τάξεως του 10% περίπου.

Παράλληλα, δεδομένου ότι το 80% των συναλλαγών αφορά πράξεις σε ευρώ και δραχμή, οι τομείς που εκτιμάται ότι κατά κύριο λόγο θα επηρεαστούν είναι, μεταξύ άλλων, οι συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων, οι μεταβιβάσεις κεφαλαίων και εμβάσματα, οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα και η τήρηση τρεχούμενων λογαριασμών ξένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε ελληνικές τράπεζες.

Παράγοντες της αγοράς εκτιμούν, επίσης, ότι τα έσοδα από τις αγοραπωλησίες ομολόγων, και γενικότερα τίτλων, θα καταγράψουν πτώση, χωρίς να αποκλείουν το ενδεχόμενο να συρρικνωθούν μέχρι και 50% το 2001 για ορισμένες τράπεζες.

Οι απώλειες των εσόδων από προμήθειες και ορισμένες παραδοσιακές τραπεζικές δραστηριότητες αναμένεται να καλυφθούν από τη σημαντική αύξηση των χορηγήσεων. Η εν λόγω αύξηση ενδέχεται την επόμενη διετία να φθάσει το 25%.

2) Οι επιπτώσεις από τα ομόλογα:

Η καθιέρωση του ευρώ έχει δημιουργήσει θετικές προσδοκίες για τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς ομολόγων εφάμιλλης του δολαρίου. Η εισαγωγή του ευρώ αναμένεται να ενισχύσει τον ανταγωνισμό, να διευρύνει την τιτλοποίηση απαιτήσεων και να εναρμονίσει τις κοινές πρακτικές συναλλαγών.

Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου αναμένεται να οδηγήσει σε ανακατατάξεις στη δομή χαρτοφυλακίων ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών. Το ευρώ θα συμβάλλει στην αύξηση της ενδοευρωπαϊκής κίνησης κεφαλαίου.

Η αγορά ομολόγων σε ευρώ δεν θα γίνει κατ' ανάγκη εφάμιλλη αυτής του δολαρίου. Η ευρωπαϊκή αγορά εταιρικών ομολόγων υστερεί σε σχέση με αυτή των ΗΠΑ.

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στηρίζονται σε σημαντικό βαθμό στην τραπεζική χρηματοδότηση και λιγότερο στις αγορές κεφαλαίου. Λόγω του ανταγωνισμού οι τράπεζες δεν θα έχουν κίνητρο μελλοντικά να δανείζουν μεγάλες επιχειρήσεις.

Η ρευστότητα και ο πιστωτικός κίνδυνος θα παίζουν καθοριστικό ρόλο στην τιμολόγηση των ομολόγων. Διεθνείς αξιολογικοί οίκοι δεν έχουν συμφωνήσει στον τρόπο αξιολόγησης του πιστοληπτικού κινδύνου μετά την εισαγωγή του ευρώ.

Το συμπέρασμα είναι ότι, η εισαγωγή του ευρώ θα προκαλέσει σημαντικές ανακατατάξεις στην ευρωπαϊκή και κατ' επέκταση στην παγκόσμια αγορά ομολόγων. Δεδομένο με αυτό, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δέχεται συνέπειες από τα ομόλογα.

3) Το κόστος της προετοιμασίας για την υποδοχή του ευρώ:

Μια επίπτωση είναι το κόστος της προετοιμασίας. Τα έξοδα που χρειάστηκαν για να προετοιμαστούν οι τράπεζες για την υποδοχή του ευρώ.

4) Επιπτώσεις από τα επιτόκια:

Οι τράπεζες δέχονται αρνητικές συνέπειες από την μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων, τα οποία μειώνουν το κόστος για την αγορά συναλλάγματος.

4.9.2.. Οι θετικές επιπτώσεις.

1) Σταθερή Ισοτιμία:

Μία από τις θετικές επιπτώσεις είναι η σταθερή ισοτιμία και η εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίο νόμισμα, το οποίο θα φέρει στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα πολλές αλλαγές.

2) Μείωση του πληθωρισμού:

Μία άλλη θετική επίπτωση είναι η μείωση του πληθωρισμού, ο οποίος θα μειωθεί περισσότερο και θα συγκλίνει στα ευρωπαϊκά επίπεδα.

Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρά τη σημαντική μείωση στα τραπεζικά του έσοδα, επιμένει στην ΟΝΕ και το ευρώ. Η απάντηση είναι ότι με την εισαγωγή του ευρώ και την αλλαγή, ο τραπεζικός δανεισμός είναι φθηνότερος, τα επιτόκια είναι χαμηλότερα, κτλ. Αυτό συμφέρει τα ελληνικά νοικοκυριά και οι συναλλαγές τους με τις τράπεζες θα αυξηθούν. Η ελληνική οικογένεια θα αποκτήσει μεγαλύτερη εξάρτηση από το τραπεζικό σύστημα και οι συναλλαγές θα μεγιστοποιηθούν.

Γι' αυτό το λόγο τα τραπεζικά ιδρύματα ενδυναμώνονται με εξαγορές και συγχωνεύσεις, θέλουν να αυξήσουν το μερίδιό τους στην τραπεζική αγορά και να επωφεληθούν από τις καινούργιες νομισματικές συνθήκες που θα επικρατήσουν.

Όσο και αν φαίνεται ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει δυσκολίες με την αλλαγή των νομισματικών συνθηκών, τα πράγματα δείχνουν ακριβώς το αντίθετο. Αυτό γίνεται για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των ελληνικών νοικοκυριών. Έτσι λοιπόν οι τράπεζες θα κερδίζουν μακροπρόθεσμα.

4.10. Διάφορες γενικές επιπτώσεις, Ερωτήματα και Απαντήσεις:

4.10.1. Επιπτώσεις που θα έχει ενδεχόμενη αποτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Η αποτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα ήταν επιζήμια για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χωρίς ενιαίο νόμισμα υπάρχει σοβαρός κίνδυνος υποτίμησης των νομισμάτων ορισμένων κρατών μελών, καθώς και κίνδυνος γενικής συναλλαγματικής αβεβαιότητας. Αβεβαιότητες τέτοιου τύπου δεν ωφελούν ποτέ την οικονομική

ανάπτυξη. Οι υποτιμήσεις θα οδηγούσαν επίσης σε υψηλότερο κόστος των εισαγωγών και, συνεπώς, σε άνοδο του πληθωρισμού και των επιτοκίων στη συγκεκριμένη χώρα.

4.10. 2. Ποιοι θα είναι οι κερδισμένοι και ποιοι οι χαμένοι από την ΟΝΕ;

Οι κερδισμένοι θα είναι οι ευρωπαϊκοί πολίτες που θα διαπιστώνουν τα πλεονεκτήματα που επιφέρει η οικονομική σταθερότητα της «ευρω-ζώνης» στην καθημερινή τους ζωή ως εργαζόμενοι υπάλληλοι, καταναλωτές, ιδιοκτήτες ακινήτων και επιχειρηματίες. Από συνολική άποψη, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) θα οικοδομήσει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην οικονομία της Ευρώπης. Άλλα οφέλη για τους πολίτες θα είναι η αυξημένη σταθερότητα των επιτοκίων, καθώς και μια βελτιωμένη ισορροπία στα οικονομικά του ιδιωτικού τομέα. Οι χαμένοι της ΟΝΕ θα είναι τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος και οι τράπεζες που έχουν στηρίξει σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων τους στην ανταλλαγή νομισμάτων των χωρών της Ε.Ε. καθώς οι δραστηριότητες αυτές θα εκλείψουν.

4.10.3. Πόσο θα κοστίσει η εφαρμογή της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης;

Δεν έχει γίνει συνολική εκτίμηση του κόστους εφαρμογής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Εφόσον η συνολική επίπτωση της ΟΝΕ θα είναι επωφελής για τις συμμετέχουσες χώρες, οι δαπάνες που προκύπτουν από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος πρέπει να θεωρηθούν ως επένδυση παρά ως κόστος. Το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης αφορά τον τραπεζικό τομέα και τον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών.

4.10.4. Θα προκαλέσει η οικονομική και Νομισματική Ένωση μετατόπιση επενδύσεων προς τρίτες χώρες;

Δεν αναμένεται να σημειωθεί αύξηση των καθαρών επενδύσεων προς τρίτες χώρες λόγω της εισαγωγής του ευρώ. Το ευρώ θα βελτιώσει την αποδοτικότητα των

βιομηχανικών συντελεστών παραγωγής στα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Τοιουτοτρόπως, θα αυξηθεί η ελκυστικότητα της ζώνης του ευρώ τόσο για ευρωπαίους όσο και για μη ευρωπαίους επενδυτές.

4.10.5. Η ΟΝΕ θα προκαλέσει υποτίμηση των νομισμάτων των κρατών που δεν συμμετέχουν από την αρχή στη ζώνη του ευρώ;

Όχι απαραίτητα. Ένα ισχυρό ευρώ θα μπορούσε να προκαλέσει φαινόμενα κερδοσκοπίας έναντι των νομισμάτων των κρατών – μελών που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Επιπλέον, οι κεφαλαιαγορές ενδέχεται να απαιτήσουν κάποιο πριμ επιτοκίων για προστασία από το συναλλαγματικό κίνδυνο. Όλα αυτά όμως δεν είναι ούτε σίγουρα ούτε αναπόφευκτα. Εφόσον οι μη συμμετέχουσες χώρες ακολουθούν υπεύθυνες οικονομικές πολιτικές που προάγουν τη σταθερότητα, δεν υπάρχει κανένας λόγος να τεθούν σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση από τις κεφαλαιαγορές.

Η εμπιστοσύνη των κεφαλαιαγορών δεν εξαρτάται από το μέγεθος μιας χώρας, αλλά από την αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής της. Τα κράτη που δεν θα συμμετάσχουν από την αρχή πρέπει να έχουν επιτύχει υψηλό βαθμό σύγκλισης που θα τους επιτρέψει να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ στο εγγύς μέλλον. Εν προκειμένω, τα μη συμμετέχοντα κράτη-μέλη που έχουν υιοθετήσει φιλόδοξα αλλά αξιόπιστα προγράμματα σύγκλισης θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των κεφαλαιαγορών στα νομίσματά τους.

4.10.6. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στην ανταγωνιστικότητα των συμμετεχόντων κρατών – μελών;

Εξ ορισμού, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) αποκλείει οιοδήποτε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ή μειονέκτημα για τις συμμετέχουσες χώρες λόγω νομισματικών ανισορροπιών. Η ΟΝΕ ορίζει ένα νέο σταθερό οικονομικό περιβάλλον εντός του οποίου οι

εταιρείες μπορούν να λειτουργούν βάσει θεμιτού ανταγωνισμού. Επιπλέον, η ΟΝΕ θα ενεργεί ως σταθεροποιητικός παράγοντας των οικονομικών προσδοκιών. Οι εργαζόμενοι γνωρίζουν ότι οι υπερβολικές αυξήσεις των μισθών «τιμωρούνται» αμέσως από τις αγορές, ενώ οι εταιρείες γνωρίζουν ότι οι υπερβολικές αυξήσεις τιμών δεν είναι δυνατές.

Η ανταγωνιστικότητα μπορεί να αυξηθεί μόνο με αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων. Η ΟΝΕ θα ενθαρρύνει την ταχύτερη ανάπτυξη νέων γραμμών παραγωγής, τη σταθερότερη εφαρμογή νέων τεχνικών στην παραγωγική διαδικασία και την αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό. Συνεπώς, θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη της παραγωγής, του εισοδήματος και της απασχόλησης και θα συγκρατήσει τον πληθωρισμό.

4.10.7. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στη διεθνή οικονομία;

Δεδομένης της έκτασης της ζώνης του ευρώ, αναμένεται ότι το ευρώ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως διεθνές νόμισμα. Ως νόμισμα τιμολόγησης εμπορικών συναλλαγών, το ευρώ θα διαδραματίσει επίσης σημαντικό ρόλο στα διεθνή χρηματοπιστωτικά χαρτοφυλάκια και ως βασικό αποθεματικό νόμισμα, στηριζόμενο στέρεα στις σταθεροποιητικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στις υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές των κρατών μελών.

Η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) μπορεί να μετατρέψει το ισχύον μονο-πολικό διεθνές νομισματικό σύστημα, όπου το δολάριο ΗΠΑ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο, σε πολυ-πολικό σύστημα.

Ένα τέτοιο σύστημα δεν είναι εγγενώς λιγότερο σταθερό από το μονο-πολικό. Ωστόσο, η επίτευξη κατάλληλων διευθετήσεων για τη συνεργασία μεταξύ των πόλων είναι ουσιαστικής σημασίας για τη σταθερότητα του συστήματος.

Καθώς το νομισματικό σύστημα καθίσταται περισσότερο συμμετρικό, τα εν δυνάμει κέρδη από το συντονισμό θα διανέμονται με πιο ομοιόμορφο τρόπο μεταξύ των βασικών

πρωταγωνιστών. Συνεπώς, η δημιουργία του ευρώ μπορεί να σταθεροποιήσει το διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να προωθήσει το διεθνές εμπόριο. Οι διεθνείς επενδυτές θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκιά τους και να ελέγχουν τους κινδύνους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1. ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ.

Κάθε κράτος μέλος προώθησε την ΟΝΕ πιστεύοντας ότι θα προκύψουν καθαρά οφέλη απ' αυτή τη διαδικασία. Ωστόσο, βασική προϋπόθεση γι' αυτά ήταν η σύγκλιση του με τα υπόλοιπα κράτη μέλη σε ότι αφορά τις βασικές οικονομικές μεταβλητές, τα μέσα άσκησης της οικονομικής πολιτικής αλλά και τη διάρθρωση της οικονομίας του. Διαφορετικά, η ανομοιογένεια στις οικονομικές επιδιώξεις θα είχε αρνητικές συνέπειες για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, ενώ δεν ήταν καθόλου εξασφαλισμένη η δίκαιη κατανομή των ωφελειών. Επίσης, η απελευθέρωση των παραγωγικών συντελεστών κάτω από την ανυπαρξία σύγκλισης δεν θα προωθούσε την ανάπτυξη όλων των περιοχών της Ένωσης, καθώς οι πόροι θα συγκεντρώνονταν στις πλέον αποδοτικές περιοχές.

Πρέπει να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην οικονομική και στη νομισματική ένωση. Η παράλληλη πρόοδος και πορεία κρίνεται αναγκαία, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι ανισορροπίες που μπορεί να προκληθούν, όταν οι οικονομίες των κρατών μελών χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς ρυθμούς σύγκλισης της οικονομικής πολιτικής και από διαφορετικές και επίπεδα ανάπτυξης, επιτυγχάνοντας προσαρμογή στην ενιαία αγορά και στις συνθήκες που θα δημιουργηθούν από την νομισματική ένωση.

Η Ε.Ε. βοήθησε τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες σε θέματα υποδομής μέσω των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Έτσι λοιπόν η Ελλάδα επιδίωξε την αύξηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων σε επίπεδα ικανά να στηρίξουν την ποιοτική και ποσοτική επέκταση της υποδομής της. Ταυτόχρονα, ήταν γνωστό ότι αυτή η κοινοτική βοήθεια δεν επαρκεί για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, όταν συνεχίζονται τα βασικά μακροοικονομικά προβλήματα της χώρας. Έτσι, η Ελλάδα θα έπρεπε να διορθώσει τα σχετικά μεγέθη προς τα κοινοτικά επίπεδα και να επιτύχει τη σταθερότητα που είναι αναγκαία για την προώθηση της ανάπτυξης. Κάτω από την πίεση για συμμετοχή στην ΟΝΕ θα έπρεπε να μειωθούν όλες οι ανισοροπίες, ταυτόχρονα με την απελευθέρωση των αγορών, κεφαλαίου, εργασίας και την επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων τα οποία μειώνουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Έτσι, προσδοκία της χώρας ήταν ότι βαδίζοντας προς την ΟΝΕ θα επιτύγχανε την αναδιάρθρωση της οικονομίας της, θα μειωνόταν ο πληθωρισμός και θα αυξάνονταν τα εισοδήματα και η ευημερία των κατοίκων της μακροπρόθεσμα, παρά τις βραχυπρόθεσμες δυσκολίες και τις τυχόν κοινωνικές αντιπαραθέσεις.

Βέβαια, η μεγάλη προσδοκία της Ελλάδας από την ΟΝΕ, ήταν και είναι να βρίσκονται σε ένα ενιαίο νομισματικό χώρο υπό συνθήκες πλήρους ελευθερίας στη κίνηση χρήματος, κεφαλαίων και πληρωμών με περιεχόμενο το κλείδωμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων τους και την δημιουργία του ενιαίου νομίσματος. Άλλωστε αυτός είναι και ο λόγος της δημιουργίας της ΟΝΕ.

Οι στόχοι της Ελλάδας διέφεραν από στάδιο σε στάδιο της ΟΝΕ. Ανάλογα με το στάδιο της ΟΝΕ, δημιουργούνταν διαφορετικοί στόχοι της Ελλάδας, όσον αφορά στο να εφαρμόζει με συνέπεια ένα πρόγραμμα σύγκλισης και διαρθρωτικών αλλαγών στο πλαίσιο των κοινοτικών διαδικασιών και δεσμεύσεων.

Οι στόχοι αυτοί, όσον αφορά τα τελευταία στάδια, ήταν: 1) δραστική μείωση του πληθωρισμού στο μέσο κοινοτικό επίπεδο, που απαιτούσε δραστικές παρεμβάσεις οικονομικής πολιτικής σε όλα τα μέτωπα, 2) η σταδιακή κατάργηση του υπάρχοντος συστήματος υποχρεωτικών δεσμεύσεων των τραπεζικών καταθέσεων για επενδύσεις σε κρατικά χρεόγραφα και των άλλων χρηματοδοτικών διευκολύνσεων που ίσχυαν για τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, 3) η απελευθέρωση της κίνησης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων, που συνδέεται με την αποκατάσταση της νομισματικής σταθερότητας και την επίτευξη του εκσυγχρονισμού του τραπεζικού συστήματος.

Επίσης, η ανεξαρτοποίηση της κεντρικής τράπεζας από τον έλεγχο της κυβέρνησης και την αποδέσμευση της νομισματικής πολιτικής από τις ανάγκες για την χρηματοδότηση των ελλειμμάτων, 4) η ολοκλήρωση της προετοιμασίας των ελληνικών επιχειρήσεων για τον ανταγωνισμό της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και της μετάβασης της ΟΝΕ, 5) η διασφάλιση της ταυτόχρονης, μαζί με τα άλλα κράτη μέλη, συμμετοχής της Ελλάδας στην ΟΝΕ, 6) η προσπάθεια ώστε ο κοινοτικός προϋπολογισμός να στηρίζει περισσότερο την κοινή οικονομική πολιτική των κρατών μελών, με παρεμβάσεις στον τομέα των επενδύσεων σε υποδομή και σε ανθρώπινο κεφάλαιο, χωρίς να υπονομεύεται η δημοσιονομική πειθαρχία και η νομισματική σταθερότητα. Επίσης, η χορήγηση οικονομικής βοήθειας προς τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η οικονομική πολιτική προσαρμογής ορισμένων χωρών. Ακόμα, ενώ στην πρώτη φάση έπρεπε να επιτευχθεί μεγαλύτερη σύγκλιση και ένταξη της δραχμής στο ΕΝΣ, κατά τη δεύτερη φάση έπρεπε να επιτευχθούν τα κριτήρια σύγκλισης, τα οποία θα αναφέρουμε παρακάτω. Τώρα βέβαια, κυριότερος στόχος της Ελλάδας, είναι να προσαρμοστεί στην αλλαγή του εθνικού νομίσματος, δηλαδή το ευρώ.

5.2. ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ.

Η Ελλάδα θα έπρεπε να ικανοποιεί και τα τέσσερα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχ, το 12μηνο που θα προηγούταν της ημερομηνίας αξιολόγησής της, αφού το σχέδιο σύγκλισης ήταν αυστηρό.

Η Ελλάδα ήδη ικανοποιούσε το διπλό δημοσιονομικό κριτήριο (χρέος, έλλειμμα), ενώ το κριτήριο συναλλαγματικής ισοτιμίας αναμενόταν να ικανοποιηθεί σχετικά εύκολα. Μέχρι και την ημερομηνία αξιολόγησης, η δραχμή θα κυμαίνεται μέσα σε μια ζώνη $\pm 15\%$ από την κεντρική ισοτιμία.

Η δραχμή μετείχε στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών από το Μάρτιο του 1998 και ήταν ανατιμημένη κατά 9% έναντι της κεντρικής της ισοτιμίας ως προς το ευρώ. Η τελική ισοτιμία της εισόδου της δραχμής στην ΟΝΕ αποφασίστηκε μετά την ένταξη της Ελλάδας.

Η Ελλάδα το 1998 μείωσε το δημόσιο χρέος κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Το δημοσιονομικό έλλειμμα βρισκόταν κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ και η περιοριστική νομισματική πολιτική και η μισθολογική πολιτική συμβάλλανε στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Η ικανοποίηση του κριτηρίου για τον πληθωρισμό καθίστατο δυσκολότερη όσο μειωνόταν ο πληθωρισμός στην Ε.Ε. και κατ' επέκταση στις τρεις χώρες με το χαμηλότερο πληθωρισμό. Υπάρχει πιθανότητα ελαστικότερης ερμηνείας του κριτηρίου του πληθωρισμού για τις χώρες του δεύτερου κύματος.

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών είναι υπεύθυνο για τη χάραξη και την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του το ΕΣΚΤ θα πρέπει να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των οικονομιών των επί μέρους χωρών της ζώνης.

Τα μεγάλα προβλήματα που ήταν γνωστά στους συντάκτες της Συνθήκης του Μάαστριχ, προέβησαν στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος προκειμένου να προετοιμάσει το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων που ανέλαβε να εξετάσει και να προτείνει εναλλακτικές στρατηγικές νομισματικής πολιτικής.

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της δεκαετίας του 1990, αναφορικά με το σκοπό της νομισματικής πολιτικής, είναι ότι υπήρχε σχεδόν ομοφωνία ανάμεσα σε ακαδημαϊκούς και πολιτικούς ότι πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής ήταν η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Η στρατηγική της νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να προσδιορίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στη βάση ορισμένων στόχων που έχουν ανακοινωθεί έτσι ώστε οι ενέργειες της κεντρικής τράπεζας να είναι διαφανείς και κατανοητές στο κοινό.

Το ΕΝΙ εξέτασε πέντε εναλλακτικές στρατηγικές νομισματικής πολιτικής, που τελικά τις περιόρισε σε δυο: τη στρατηγική του πληθωριστικού στόχου και τη στρατηγική του ενδιάμεσου στόχου. Η αξιολόγησή τους έγινε στη βάση ορισμένων κατευθυντήριων αρχών.

Η στρατηγική του ενδιάμεσου νομισματικού στόχου θεμελιώνεται πάνω σε τρεις υποθέσεις: α) ο πληθωρισμός μακροχρόνια είναι νομισματικό φαινόμενο, β) υπάρχει μια σταθερή ή προβλέψιμη σχέση ανάμεσα στα νομισματικά μεγέθη και του πληθωρισμού, γ) οι νομισματικές αρχές έχουν στη διάθεσή τους τα μέσα με τα οποία μπορούν να ελέγχουν την πορεία των νομισματικών μεγεθών.

Η Bundes Bank είναι η μόνη Τράπεζα που ακολούθησε για 24 χρόνια στρατηγική ενδιάμεσου νομισματικού στόχου. Αναφορικά, με τη συμβατότητα της στρατηγικής του ενδιάμεσου νομισματικού στόχου με το κριτήριο της αποτελεσματικότητας διαφαίνεται ότι η στρατηγική είναι αποτελεσματική στην επίτευξη σταθερότητας των τιμών, ενώ παράλληλα διευκολύνει την ΕΚΤ στο θέμα της λογοδοσίας, αφού την καθιστά υπεύθυνη μόνο για

πληθωριστικές πιέσεις που έχουν ως αφετηρία την αύξηση προσφοράς χρήματος και όχι κάποια εξωτερική διαταραχή της οικονομίας.

Η στρατηγική, που όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ακολουθείται από χώρες της Ε.Ε. έχει μεσοπρόθεσμη προοπτική και μπορεί να υποστηριχτεί ότι ενισχύει την ανεξαρτησία του ΕΣΚΤ. Η δεύτερη εναλλακτική στρατηγική είναι σχετικά πρόσφατη. Αυτή στοχεύει άμεσα στον πληθωρισμό, χωρίς τη χρήση ενδιάμεσης μεταβλητής ως στόχου. Στο βαθμό που η νομισματική πολιτική επιδρά στο επίπεδο τιμών με χρονική υστέρηση, οι ενέργειες των νομισματικών αρχών στα πλαίσια της συγκεκριμένης στρατηγικής προσδιορίζονται με βάση την απόκλιση ανάμεσα στην πρόβλεψη για τον πληθωρισμό και τον πληθωριστικό στόχο.

Η στρατηγική του πληθωριστικού στόχου υιοθετήθηκε πρόσφατα από αρκετές ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες (Αγγλίας, Σουηδίας, Φιλανδίας, Ισπανίας) κυρίως ως αποτέλεσμα της αποτυχίας άλλων στρατηγικών (Bundes Bank 1998).

Το Δ.Σ. του ΕΣΚΤ επέλεξε μια στρατηγική που συνδυάζει χαρακτηριστικά και από τις δυο στρατηγικές που πρόκρινε το ΕΝΙ και παράλληλα, αποφάσισε ότι η σταθερότητα των τιμών ορίζεται ως ο πληθωρισμός κάτω του 2%. Το ΕΣΚΤ θα στοχεύει στην επίτευξη πληθωρισμού κάτω του 2% στη ζώνη του ευρώ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και παράλληλα ανακοίνωσε ως στόχο για τον ετήσιο ρυθμό μεταβολής του M3 στο 1999 το 4,5%. Επίσης εξασφάλισε υψηλούς βαθμούς ελευθερίας, δεδομένης της χαμηλής ποιότητας των στατιστικών στοιχείων για τα νομισματικά μεγέθη και της πιθανότητας να παρουσιάσουν υψηλή μεταβλητότητα στην αφετηρία της νομισματικής ένωσης.

Το ΕΣΚΤ επέλεξε μια ευέλικτη στρατηγική νομισματικής πολιτικής που συνδυάζει ένα νομισματικό στόχο με χαρακτηριστικά ενός πληθωριστικού στόχου, ενώ στηρίζεται ταυτόχρονα στη χρήση και άλλων δεικτών με προβλεπτική ικανότητα.

Η ερμηνεία του ενδιάμεσου νομισματικού στόχου δεν θα γίνεται μηχανιστικά ώστε να υποχρεώνεται το ΕΣΚΤ να αντιδρά σε αποκλίσεις του ρυθμού μεταβολής του M3 από τη ζώνη

διακύμανσης. Η επιλογή αυτή της ΕΚΤ ικανοποιεί την Bundes Bank, χωρίς όμως να σηματοδοτεί και την απόρριψη της στρατηγικής του πληθωριστικού στόχου.

Τελικά, μετά από τις πολλές δυσκολίες για να ικανοποιήσει η Ελλάδα τα κριτήρια σύγκλισης, τα κατάφερε και έγινε μέλος της ζώνης του ευρώ από 19 Ιουνίου 2000.

5.3. ΟΝΕ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ : Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ.

Πέρα από την ονομαστική σύγκλιση της χώρας και την εξαιρετικά δύσκολη συμμετοχή της στην ΟΝΕ, θα πρέπει να αναφέρουμε και την πραγματική σύγκλιση. Το ερώτημα που τίθεται είναι ποιους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης χρειάζεται να έχει η Ελλάδα ώστε το βιοτικό επίπεδο να συγκλίνει στον ευρωπαϊκό μέσο όρο το 2010.

Πολλοί θεωρούν ότι, η σύγκλιση, αναφέρεται σε ονομαστική σύγκλιση οικονομικών επιδόσεων, όπως πληθωρισμός, επιτόκια, ισοτιμίες, ελλείμματα, ενώ δεν αναφέρεται σε πραγματική σύγκλιση, δηλαδή στο επίπεδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος και στο ποσοστό του εισοδήματος που αποταμιεύεται και επενδύεται, ανάμεσα σε άλλα. Η μετάβαση προς την ΟΝΕ δεν προϋποθέτει κάποιον ρυθμό ανάπτυξης παρά μόνο οικονομική και συναλλαγματική σταθερότητα που είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη για ανάπτυξη και συνεπώς προσέγγιση του μέσου κοινοτικού επιπέδου ζωής.

Αν και η Ελλάδα έχει πετύχει την ονομαστική σύγκλιση, αφού είναι πλέον στη ζώνη του ευρώ, υπάρχει ένας δύσκολος δρόμος για να επιτύχει την πραγματική σύγκλιση και να φτάσει στο ευρωπαϊκό μέσο όρο επιπέδου ζωής, και να γίνει ισότιμο μέλος της Ένωσης. Αφού η Ελλάδα είναι πλέον στη ζώνη του ευρώ, έχει τα εξής πλεονεκτήματα: αμετάκλητα σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες και έτσι μείωση του κόστους συναλλαγών, δημιουργία κλίματος

σταθερότητας, αύξηση των επενδύσεων και των εμπορικών συναλλαγών, χαμηλός ρυθμός πληθωρισμού, ενιαίο νόμισμα, ελευθερία κίνησης χρήματος, κεφαλαίων και πληρωμών.

Για να επιτύχουμε πλήρως την πραγματική σύγκλιση, θα πρέπει η κοινοτική προσπάθεια να επικεντρωθεί στη δημιουργία έργων υποδομής, ώστε να προσελκυσθούν επενδύσεις και να αντιμετωπισθεί σταδιακά και μακροπρόθεσμα το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων. Έργα υποδομής πρέπει να γίνουν στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, της προστασίας του περιβάλλοντος, των τηλεπικοινωνιών και του νερού. Βέβαια, έχουν γίνει επενδύσεις σε έργα υποδομής, αφού το δεύτερο πακέτο Ντελόρ που μέρος του δόθηκε στην Ελλάδα, απορροφήθηκε εν μέρει από έργα υποδομής.

Με λίγα λόγια, δεν είναι τόσο μακρύς ο δρόμος για να φτάσει η Ελλάδα το ευρωπαϊκό βιοτικό επίπεδο, όσο όταν ήταν πριν 10 χρόνια. Αλλά θα πρέπει να αυξήσει τους ρυθμούς ανάπτυξής της στο διπλάσιο, αφού και η Ε.Ε. αυξάνει τους ρυθμούς ανάπτυξής της. Έτσι η Ελληνική Οικονομία θα αναπτυχθεί και η Ελλάδα θα συγκλίνει στο ευρωπαϊκό βιοτικό επίπεδο.

5.4. Ερωτήσεις – Απαντήσεις:

5.4.1. Ποιες επιπτώσεις θα έχει ενδεχόμενη αποτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης;

Η αποτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα ήταν επιζήμια για όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χωρίς ενιαίο νόμισμα υπάρχει σοβαρός κίνδυνος υποτίμησης των νομισμάτων ορισμένων κρατών μελών, καθώς και κίνδυνος γενικής συναλλαγματικής αβεβαιότητας. Αβεβαιότητες τέτοιου τύπου δεν ωφελούν ποτέ την οικονομική ανάπτυξη. Οι υποτιμήσεις θα οδηγούσαν επίσης σε υψηλότερο κόστος των εισαγωγών και, συνεπώς, σε άνοδο του πληθωρισμού και των επιτοκίων στη συγκεκριμένη χώρα.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. ΤΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.

1.1. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995).

Την 31^η Μαΐου δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής σχετικά με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Στο κείμενο αυτό, το οποίο παρουσιάστηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Κανών τον Ιούνιο του 1995, δεν προτεινόταν η τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος που τέθηκε στη Συνθήκη της Ρώμης, αλλά η υποβολή ρεαλιστικών προτάσεων σχετικά με την υλοποίηση της μετάβασης προς το καθεστώς του ενιαίου νομίσματος.

Η πρόταση της Επιτροπής βασίστηκε στην εκτίμηση ότι δεν είναι δυνατόν να συμπέσουν χρονικά η έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ με την αντικατάσταση των νομισμάτων των κρατών μελών που θα συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο από το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Με την απόρριψη λοιπόν, του σεναρίου της αυτόματης μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, η Επιτροπή είχε προτείνει ένα χρονοδιάγραμμα μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος το οποίο αναλύεται σε τρεις διαδοχικές φάσεις. Οι προτάσεις της Επιτροπής που περιέχονται στην Πράσινη Βίβλο αφορούσαν σε τέσσερις ενότητες θεμάτων: (1) στη διαδικασία μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος, (2) στο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου οι τράπεζες και άλλες κατηγορίες χρηματοπιστωτικών ενδιάμεσων φορέων, η δημόσια διοίκηση, οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές, (3) στο νομικό καθεστώς του ενιαίου νομίσματος, (4) στις μεθόδους επικοινωνίας που πρέπει να υιοθετηθούν, ώστε να διασφαλιστεί η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης και να τεθούν σε λειτουργία οι

τεχνικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τη μετάβαση στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος.

1.2. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995).

Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης τον Δεκέμβριο του 1995 αποφασίστηκε ότι η νομισματική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αρχίσει την 1^η Ιανουαρίου του 1999 και όχι νωρίτερα. Τον Ιανουάριο του 1999, λοιπόν, έλαβε χώρα ο αμετάκλητος καθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων εκείνων των κρατών μελών τα οποία μέσα στο 1998 κρίθηκε ότι πληρούν τα προαναφερθέντα κριτήρια οικονομικής σύγκλισης. Αντίθετα, η εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων στο ενιαίο νόμισμα θα καθυστερήσει τρία χρόνια ακόμα.

Το χρονοδιάγραμμα μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος αναλύεται σε τρεις διαδοχικές φάσεις. Το σενάριο της αυτόματης μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα απορρίφθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως είχαν πράξει λίγους μήνες νωρίτερα η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα.

(1) Η πρώτη φάση του χρονοδιαγράμματος μετάβασης (Ιανουάριος 1996-31^η Δεκεμβρίου 1998) υπήρξε μια προπαρασκευαστική περίοδος στη διάρκεια της οποίας ελήφθησαν τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή μετάβαση στο καθεστώς των αμετάκλητα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και το σχεδιασμό του ακριβούς τρόπου λειτουργίας των δυο νέων κοινοτικών οργάνων, δηλαδή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

(2) Η έναρξη της δεύτερης φάσης του χρονοδιαγράμματος (1^η Ιανουαρίου 1999 - 31^η Δεκεμβρίου 2001) σηματοδοτεί τη νομισματική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την προηγούμενη της έναρκτηρίας ημερομηνία της, το Συμβούλιο Ecofin (με τη συμμετοχή των υπουργών των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση) καθόρισε με αμετάκλητο τρόπο τις

συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση έναντι του Ευρώ. Το ενιαίο νόμισμα αποτελεί πλέον το εθνικό νόμισμα όλων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, ενώ τα παλιά εθνικά νομίσματά τους θα αποτελούν, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, υποδιαιρέσεις του.

Για πρακτικούς λόγους τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε Ευρώ δεν είχαν τεθεί ακόμα σε κυκλοφορία, με αποτέλεσμα το ευρώ να υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή. Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών, αλλά βέβαια πολλές χρηματοπιστωτικές συναλλαγές άρχισαν να πραγματοποιούνται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ (π.χ., έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου).

(3) Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος ως νομίμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία στα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση θα γίνει την 1^η Ιανουαρίου του 2002, οπότε θα αρχίσει σταδιακά και η απόσυρση των κερμάτων και τραπεζογραμματίων στις εθνικές νομισματικές μονάδες, η οποία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε έξι μήνες από τότε.

1.3. Οι διατάξεις του πρώτου Κανονισμού σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ.

Οι διατάξεις του πρώτου Κανονισμού ισχύουν ήδη σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορούν τις τρεις εξής ενότητες:

(1) Τον τρόπο αντικατάστασης της επίσημης λογιστικής μονάδας ECU από το Ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999, όταν δηλαδή αρχίσει το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ:

Μέχρι την 31^η Ιανουαρίου 1998, λειτουργούσε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Ένα από τα τρία συστατικά στοιχεία αυτού του συστήματος ήταν η

επίσημη λογιστική μονάδα ECU, η οποία οριζόταν από έναν Κανονισμό του Συμβουλίου. Το επίσημο ECU ήταν ένα καλάθι νομισμάτων στο οποίο συμμετείχαν, σε ορισμένη αναλογία, τα εθνικά νομίσματα όλων ανεξαιρέτως των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκτός από το επίσημο ECU υπήρχε, επίσης, και το καλούμενο ιδιωτικό ECU, το οποίο χρησιμοποιούσαν διάφοροι συμβαλλόμενοι στις συναλλαγές τους, χωρίς να κάνουν ρητή αναφορά στον ορισμό του παραπάνω Κανονισμού.

Την 1^η Ιανουαρίου 1999, το ECU έπαψε να ορίζεται ως καλάθι νομισμάτων και αντικαταστάθηκε από το Ευρώ το οποίο, κατέστη αυτοτελές νόμισμα, το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Σύμφωνα με διάταξη της Συνθήκης της Ρώμης, η καθιέρωση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν επιτρεπόταν να μεταβάλει την εξωτερική ισοτιμία του ECU. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ότι η αντικατάσταση του ECU, ως καλαθιού νομισμάτων, από το ευρώ έπρεπε να γίνει και έγινε σε αναλογία 1:1.

Σε απόλυτη συμφωνία με τα παραπάνω, ο Κανονισμός καθιέρωσε τις ακόλουθες ρυθμίσεις αναφορικά με τις συμβάσεις και τις υπόλοιπες νομικές πράξεις που ήταν εκφρασμένες σε ECU με ισχύ από 1^η Ιανουαρίου 1999. Πιο συγκεκριμένα: (α) Σε όσες νομικές πράξεις γινόταν αναφορά στο επίσημο ECU, η αντικατάσταση του ECU από το ευρώ, σε αναλογία 1 προς 1, ήταν αυτόματη. (β) Αντίθετα, για τις νομικές πράξεις στις οποίες γινόταν αναφορά στο ιδιωτικό ECU η αντικατάστασή του από το ευρώ δεν ήταν αυτόματη αλλά τεκμαιρόταν. Αυτό σημαίνει, ότι τα μέρη συμβάσεων συνομολογημένων σε ιδιωτικό ECU δικαιούνται να αποδείξουν ότι δεν επιθυμούσαν τη χρήση της επίσημης λογιστικής μονάδας, αλλά ενός συγκεκριμένου καλαθιού νομισμάτων με σταθερό περιεχόμενο. Στην περίπτωση αυτή, αν αποδειχθεί η σχετική βούληση, δεν επέρχεται η παραπάνω αντικατάσταση.

(2) Την τύχη των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που είναι

συνομολογημένες είτε σε ECU είτε στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς

παρέκκλιση όταν καταστεί αναγκαία η μετατροπή τους σε ευρώ:

Σύμφωνα με τον Κανονισμό καθιερώθηκε η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων στις οποίες ως νόμισμα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων ορίζεται είτε το εθνικό νόμισμα ενός κράτους μέλους με παρέκκλιση είτε η λογιστική μονάδα ECU. Ειδικότερα προβλέπεται ότι η εισαγωγή του ευρώ δεν θα έχει ως συνέπεια την τροποποίηση κάποιου όρου σύμβασης ή την απαλλαγή ενός συμβαλλόμενου από υποχρέωση παροχής που απορρέει από σύμβαση, ούτε θα δίνει σε συμβαλλόμενο μέρος το δικαίωμα για μονομερή τροποποίηση ή καταγγελία σύμβασης.

Μια από τις βασικές συνέπειες από την καθιέρωση της εν λόγω αρχής είναι ότι, στις συμβάσεις σταθερού επιτοκίου, η εισαγωγή του ευρώ δεν μεταβάλλει το οφειλόμενο ονομαστικό επιτόκιο, καθώς κανένας όρος τους δεν μεταβάλλεται. Αντίθετα, στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου η ανατιμολόγηση θα πραγματοποιείται με τα επιτόκια του ευρώ. Οφείλει να επισημανθεί ότι η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων ισχύει ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη σχετικής ρήτρας στις δανειακές συμβάσεις.

Τέλος, αρκετές τρίτες, μη κοινοτικές χώρες έχουν ήδη προβεί στην υιοθέτηση διατάξεων με τις οποίες επιβεβαιώνουν ότι η μετάβαση στο καθεστώς του ευρώ δεν θα έχει επίδραση στις συμβάσεις οι οποίες διέπονται από το δίκαιό τους και είναι συνομολογημένες είτε στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση είτε σε ECU.

(3) Τη μεθοδολογία μετατροπής των χρηματικών ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση σε ευρώ, και αντίστροφα και το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου:

Την 1^η Ιανουαρίου 2002 θα επέλθουν τρεις σημαντικές μεταβολές στο ευρωπαϊκό νομισματικό δίκαιο σε σχέση με τη μεταβατική περίοδο:

(α) Κατ' αρχήν, σε όσες νομικές πράξεις υφίστανται την 1^η Ιανουαρίου 2002 γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες κράτους μέλους χωρίς παρέκκλιση, αυτές θεωρείται

αυτοδύναμα ότι αποτελούν αναφορές σε ευρώ, χωρίς να απαιτείται υλικός επαναπροσδιορισμός των σχετικών ποσών.

(β) Παύει η ισχύς του κανόνα της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση και τη νομισματική μονάδα ευρώ. Έτσι, οι εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση δεν είναι πλέον υποδιαιρέσεις του ευρώ:

(γ) Την 1^η Ιανουαρίου 2002 θα τεθούν σε κυκλοφορία από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ, και από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση τα κέρματα σε ευρώ. Αυτά τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα αποτελούν σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση νόμιμο χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία.

Παράλληλα όμως, και για μία περίοδο η οποία δεν επιτρέπεται να υπερβεί το εξάμηνο (δηλαδή μέχρι την 30^η Ιουνίου 2002, περίοδος γνωστή ως περίοδος απόσυρσης), την ίδια ιδιότητα θα συνεχίσουν να έχουν σε κάθε κράτος μέλος και τα κέρματα και τραπεζογραμμάτια που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές τους μονάδες. Η λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη χρήση αυτών των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων στις συναλλαγές, καθώς και για τη διευκόλυνση της απόσυρσής τους βαρύνει τα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση

1.4. Οι κρίσιμες ημερομηνίες της διαδικασίας εισαγωγής του ευρώ.

Την 2 και 3 Μαΐου 1998 λαμβάνεται η απόφαση για το πρώτο κύμα των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση.

Την 1^η Ιανουαρίου 1999 ξεκινά το τρίτο στάδιο της ONE: (α) καθορίζονται οι αμετάκλητα σταθερές ισοτιμίες με τις οποίες το Ευρώ αντικαθιστά τα εθνικά νομίσματα των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, (β) το Ευρώ καθίστανται επίσημο νόμισμα σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση, υπάρχει όμως μόνο ως λογιστικό χρήμα, (γ) οι εθνικές νομισματικές μονάδες των

κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση αποτελούν υποδιαίρεσεις του ευρώ (μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2001), (δ) στις συναλλαγές χρησιμοποιούνται ως νόμιμο χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες (μέχρι την 30^η Ιουνίου 2002 το αργότερο).

Την 1^η Ιανουαρίου 2002 τίθενται σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ, αρχίζει η διαδικασία απόσυρσης των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες.

Την 1^η Ιουλίου 2002 (το αργότερο) ολοκληρώνεται η διαδικασία απόσυρσης των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες, τα οποία τίθενται εκτός κυκλοφορίας.

1.5. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.

1.5.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ τον Ιούνιο του 1997 οριστικοποιήθηκε το περιεχόμενο δύο Κανονισμών, οι διατάξεις των οποίων θα διέπουν την χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την 1^η Ιανουαρίου 1999. Συγκεκριμένα:

(1) Ο πρώτος κανονισμός (1103/17-6-97) του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες διατάξεις που εξασφαλίζουν την αντικατάσταση του ECU και την εισαγωγή του ευρώ, με σχέση 1 ECU προς 1 ευρώ. Θεσπίζει την «αρχή της συνέχειας των συμβάσεων». Διευκρινίζει τους ισχύοντες κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης για την αντικατάσταση των εθνικών νομισματικών μονάδων από το ευρώ. Η έγκαιρη έκδοσή του, ήδη από το 1997, κρίθηκε σκόπιμη για λόγους ασφάλειας δικαίου, ώστε να ρυθμιστούν έγκαιρα ορισμένα επείγοντα θέματα, τα οποία συνδέονται με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

(2) Ο δεύτερος κανονισμός του Συμβουλίου για την εισαγωγή του ευρώ, ο οποίος βασίζεται στη Συνθήκη της Ρώμης, δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων στις 3 Μαΐου αριθμός φύλλου 974/98 αμέσως δηλαδή μετά τη λήψη της απόφασης σχετικά με την πρώτη ομάδα των κρατών μελών τα οποία θα συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ. Δηλαδή, καθιερώνει το ευρώ ως νόμισμα όσων κρατών μελών συμμετέχουν στη ζώνη του. Προσδιορίζει τους όρους χρήσης του ευρώ, κατά τη μεταβατική περίοδο, όπως επίσης και τον τρόπο απόσυρσης των εθνικών νομισματικών μονάδων μετά την 1-1-2002.

Οι δύο αυτοί κανονισμοί επηρεάζουν τη νομοθεσία περί νομίσματος των κρατών μελών. Όπως ισχύει για όλους τους κοινοτικούς κανονισμούς, έχουν άμεση εφαρμογή και έτσι δεν χρειάζεται να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο για να τεθούν σε εφαρμογή.

2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΝΕ.

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον καθορισμό νέων νομισματικών σχέσεων μεταξύ των συμμετεχόντων και μη συμμετεχόντων των κρατών μελών. Σήμερα υπάρχει ευρεία συναίνεση ότι οι νέες σχέσεις πρέπει να βασίζονται σε μια ρύθμιση των συναλλαγματικών ισοτιμιών που θα συνδέει τα νομίσματα των μη συμμετεχόντων κρατών μελών με το ευρώ.

Το ευρώ θα αποτελέσει τη βάση της νέας ρύθμισης, ενώ το βάρος της προσαρμογής θα έχουν κυρίως οι χώρες που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ. Προκειμένου να εξισορροπήσει τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη σύγκλιση και να ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο κερδοσκοπίας στην αγορά, η νέα ρύθμιση πρέπει να είναι ευέλικτη, δηλαδή να προβλέπει επαρκώς ευρέα περιθώρια διακύμανσης γύρω από τις κεντρικές ισοτιμίες. Επιπλέον, η διαχείριση της νέας ρύθμισης θα πρέπει να στοχεύει στην αποτροπή εντάσεων μεταξύ των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Τα κράτη μέλη, η ΕΚΤ και η Επιτροπή θα

μπορούσαν να αναλάβουν πρωτοβουλία για την έναρξη διαβουλεύσεων σχετικά με την εφαρμογή της ενδεδειγμένης πολιτικής.

Οι εργασίες για πολλές από τις πλέον τεχνικές λεπτομέρειες της ρύθμισης συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν μπορούσαν να ολοκληρωθούν πριν από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στις αρχές του 1998. Ωστόσο, οι εργασίες συνεχίστηκαν με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας για τα κύρια χαρακτηριστικά της ρύθμισης στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Δουβλίνο, στο τέλος του 1998.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ο βαθμός σταθερότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών που απαιτείται για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να διευκολυνθεί η διεργασία της οικονομικής σύγκλισης, το Συμβούλιο Ecofin ζήτησε από την Επιτροπή να αξιολογήσει τις δυνατότητες ενδυνάμωσης της διεργασίας και των διαδικασιών σύγκλισης.

Αρχικά, η Επιτροπή διερευνά τα μέσα για τη βελτίωση της τρέχουσας μορφής των προγραμμάτων σύγκλισης. Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται ουσιώδης η εξασφάλιση μεγαλύτερης πολιτικής δέσμευσης εκ μέρους των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή των αντίστοιχων προγραμμάτων τους και την επίτευξη των αναλόγων στόχων σύγκλισης.

Παράλληλα με τις ενισχυμένες προσπάθειες σύγκλισης που καταβάλλονται σε εθνικό επίπεδο, το Συμβούλιο Ecofin αναμένεται να υποστηρίξει από πολιτική άποψη τα προγράμματα σύγκλισης των κρατών μελών, βάσει θετικής σύστασης εκ μέρους της Επιτροπής.

Οι διαδικασίες της σύγκλισης μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω, αν στους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών δίνονταν ιδιαίτερη έμφαση σε συστάσεις και στόχους που αφορούσαν την κάθε χώρα ξεχωριστά.

Εκτός από τα βελτιωμένα προγράμματα σύγκλισης και την ενίσχυση της πολυμερούς εποπτείας, είχε ζητηθεί από την Επιτροπή να μελετήσει το εφικτό της σύνδεσης ορισμένων πληρωμών εκ μέρους του κοινοτικού προϋπολογισμού με τις εξελίξεις των συναλλαγματικών

ισοτιμιών και της εισαγωγής μακροοικονομικών κριτηρίων όσον αφορά τις πληρωμές των διαρθρωτικών ταμείων. Έτσι υποβλήθηκε έκθεση σχετικά με τα θέματα αυτά.

3. Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

3.1. Οι ημερομηνίες για την εισαγωγή του ευρώ στη Ελλάδα.

Όπως έχουμε αναφέρει στα παραπάνω, την 1^η Ιανουαρίου 1999 άρχισε το τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Το Τρίτο στάδιο χαρακτηρίζεται κυρίως από τον αμετάκλητο καθορισμό των ισοτιμιών έναντι του ευρώ των νομισμάτων των κρατών μελών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ και από την άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ με ευθύνη της Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζας.

Τα έντεκα κράτη μέλη που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ από την αρχή (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Αυστρία, Πορτογαλία και Φιλανδία) καθορίστηκαν με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις αρχές Μαΐου του 1998, η οποία βασιζόταν στο ότι τα κράτη μέλη αυτά είχαν εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης.

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ: Στις 19 Ιουνίου 2000 η Ελλάδα έγινε δεκτή από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ως μέλος της ζώνης του ευρώ από 1^η Ιανουαρίου 2001, αφού εκτιμήθηκε ότι πληροί τους αναγκαίους όρους των κριτηρίων σύγκλισης. Αποφασίστηκε επίσης ότι η ισοτιμία μετατροπής της δραχμής σε ευρώ θα είναι η ισχύουσα κεντρική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών. Δηλαδή, η τιμή μετατροπής του ευρώ θα είναι 340,750 ελληνικές δραχμές.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2000, στις Βρυξέλλες, η Κομισιόν υπολόγισε την τελική επίσημη ισοτιμία της δραχμής του ευρώ, που όπως προαναφέραμε είναι 340,750 δραχμές και κλειδώνει η ισοτιμία της. Πλέον εκτός ευρώ θα είναι τρία μόνο νομίσματα της Ε.Ε. (της Δανίας, της

Σουηδίας και της Βρετανίας). Επίσης, μέσα στο 2000, εφαρμόζεται και η ενημέρωση του Έλληνα πολίτη (σχετικά με το ευρώ) με διάφορα φυλλάδια, κ.τ.λ.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ: Την 1^η Ιανουαρίου 2001, το ευρώ γίνεται επισήμως το νόμισμα της Ελλάδας και η δραχμή συνδέεται οριστικά με το κοινό νόμισμα. Το ευρώ παραμένει βέβαια λογιστικό χρήμα (γιατί δεν θα υπάρχουν ακόμα διαθέσιμα χαρτονομίσματα και κέρματα) και υπάρχει ενιαία νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ. Επίσης, το ευρώ θα μπει στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών που θα λειτουργεί με βάσει αυτό, το Δημόσιο θα εκδίδει κρατικά χρεόγραφα μόνο σε ευρώ σε όλους τους δημόσιους λογαριασμούς και θα εφαρμοστεί η διπλή αναγραφή των τιμών (σε δραχμές και ευρώ) σε όλα τα προϊόντα στην αγορά. Παράλληλα, ορίστηκε ότι η 2^η Ιανουαρίου 2001 να είναι αργία για τις δημόσιες υπηρεσίες και τα πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να τους δοθεί επιπλέον χρόνος προσαρμογής στη λογιστική εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.

Την 3^η Ιανουαρίου 2001, ξεκινάει και στην πράξη η χρήση του ευρώ στην ελληνική αγορά, καθώς χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στις ηλεκτρονικές συναλλαγές των διεθνών αγορών. Κάθε νέο δημόσιο χρέος θα είναι σε ευρώ και πολλά ανεξόφλητα θα μετατραπούν. Τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα δεν θα αντικατασταθούν ακόμη, αλλά υπάρχει η δυνατότητα διεξαγωγής των τραπεζικών εργασιών τόσο σε ευρώ όσο και στο εθνικό μας νόμισμα. Ξεκινάει η παραγωγή των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ. Η αποτύπωσή του σε χαρτονόμισμα πρέπει να περιμένει έως το 2002.

Στη διάρκεια του 2001, θα υπάρχει υποχρεωτική διπλή αναγραφή των τιμών (από τον Ιανουάριο για τις μεγάλες επιχειρήσεις και από το Μάρτιο για τις μικρές). Από τις ίδιες ημερομηνίες θα κόβεται υποχρεωτικά και απόδειξη στα δύο νομίσματα.

Ενημερωτική εκστρατεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά ασφαλείας των τραπεζογραμματίων ευρώ. Ολοκληρώνεται η συστηματική μετάβαση όλης της οικονομίας στο ευρώ.

Από τον Οκτώβριο του 2001, ξεκινάει η προκαταβολική τροφοδότηση των τράπεζών και των μεγάλων λιανοπωλητών με χαρτονομίσματα και κέρματα ευρώ. Επίσης σε αρκετά κράτη (εκτός της Ελλάδας) θα διανεμηθούν ευρώ και στους πολίτες που το επιθυμούν.

ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ: Την 1^η Ιανουαρίου 2002, ξεκινάει επίσημα η χρήση των χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ, παράλληλα με τις δραχμές. Η δημόσια διοίκηση μεταβαίνει πλήρως στο ευρώ. Ξεκινάει η απόσυρση των εθνικών χαρτονομισμάτων και των κερμάτων. Όλες οι λογιστικές συναλλαγές πρέπει να εκφράζονται σε ευρώ. Επίσης, οι τραπεζικοί μας λογαριασμοί θα μετατραπούν σε ευρώ, θα αμειβόμαστε σε ευρώ, θα αγοράζουμε προϊόντα και θα φορολογούμαστε με το νόμισμα αυτό. Η ανταλλαγή των δραχμών θα γίνεται δωρεάν από όλες τις τράπεζες και αν κάποια τράπεζα μας χρεώσει έχουμε το δικαίωμα να καταγγείλουμε αυτή την τράπεζα στην Κομισιόν.

Την 28^η Φεβρουαρίου, παύει οριστικά η χρήση τραπεζογραμματίων και κερμάτων (λήξη περιόδου διπλής κυκλοφορίας) σε δραχμές, αλλά και στα υπόλοιπα νομίσματα της ζώνης των 12. Η δραχμή δεν θα ισχύει πλέον για καθημερινή χρήση, αλλά θα μπορούμε να αλλάξουμε τα δραχμικά τραπεζογραμμάρια με τραπεζογραμμάρια σε ευρώ για αρκετό χρονικό διάστημα πέραν αυτής της ημερομηνίας στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Τα χαρτονομίσματα θα μπορούν να αποσύρονται για δέκα ακόμη χρόνια και τα κέρματα για δύο χρόνια.

3.2. Ποιες είναι οι ισοτιμίες των νομισματικών μονάδων των κρατών μελών της ευρωζώνης ως προς το ευρώ: οι σταθερές ισοτιμίες μετατροπής των νομισματικών μονάδων των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ έναντι του ευρώ είναι οι ακόλουθες:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ

1 ευρώ =	340,750	δραχμές Ελλάδας
	6,55957	φράγκα Γαλλίας
	1,95583	μάρκα Γερμανίας
	1936,27	λιρέτες Ιταλίας
	166,386	πεςέτες Ισπανίας
	5,94573	μάρκα Φιλανδίας
	40,3399	φράγκα Βελγίου
	40,3399	φράγκα Λουξεμβούργου
	0,787564	λίρες Ιρλανδίας
	2,20371	φιορίνια Ολλανδίας
	13,7603	σελίνια Αυστρίας
200,482	εσκούδα Πορτογαλίας	

3.3. Γενικός Κανόνας Μετατροπής και Στρογγυλοποίησης

Ο κοινοτικός κανονισμός 1103/97 ορίζει τους κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης, που πρέπει να εφαρμόζονται από όλους (άρθρα 4 και 5). Δεν προβλέπεται καμιά παρέκκλιση από αυτούς τους «υπερεθνικούς κανόνες», οι οποίοι είναι οι εξής:

3.4. Κανόνες Μετατροπής

Η τιμή μετατροπής περιλαμβάνει 6 χαρακτηριστικά ψηφία. Παρουσιάζεται, συνεπώς, για την Ελλάδα με τη μορφή XXX,XXX (δηλαδή 1 ευρώ = 340,750 δραχμές) ή για την Ιταλία XXXX,XX (δηλαδή 1 ευρώ = 1.936,27 λιρέτες):

Από την τιμή μετατροπής δεν πρέπει να παραλείπονται τα δεκαδικά ψηφία και δεν μπορεί να στρογγυλοποιείται κατά τις μετατροπές.

Απαγορεύεται η χρήση αντιστραμμένων συντελεστών, υπολογισμένων βάσει των τιμών μετατροπής: ο συντελεστής πρέπει να χρησιμοποιείται για τη μετατροπή του ευρώ στην εθνική νομισματική μονάδα και αντιστρόφως.

Η μετατροπή μιας εθνικής νομισματικής μονάδας σε άλλη της ζώνης του ευρώ απαιτεί το «πέραςμα» από ένα ενδιάμεσο ποσό σε ευρώ (που δεν μπορεί να στρογγυλοποιηθεί σε λιγότερο από 3 δεκαδικά ψηφία). Καμιά άλλη μέθοδος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, παρά μόνο αν οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα. Π.χ. η μετατροπή 1.321 δραχμών σε Γερμανικά μάρκα απαιτεί τα ακόλουθα στάδια:

1. Μετατροπή δραχμών σε ευρώ, βάσει της τιμής μετατροπής: 1 ευρώ = 340,750 δραχμές: $1.321/340,750 = 3,877424$ ευρώ που στρογγυλοποιείται σε 3,877 ευρώ.

2. μετατροπή του ευρώ σε Γερμανικά μάρκα, βάσει της τιμής μετατροπής: 1 ευρώ = 1,95583 γερμανικά μάρκα: $3,877 \times 1,95583 = 7,582752$ Γερμανικά μάρκα που στρογγυλοποιείται σε 7,58 μάρκα.

3.5. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τα ποσά που μετατρέπονται σε ευρώ στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω στο πλησιέστερο λεπτό. Π.χ. αν το τρίτο ψηφίο είναι ανώτερο ή ίσο του 5, η στρογγυλοποίηση γίνεται προς τα πάνω στο πλησιέστερο λεπτό: 15,525 ευρώ = 15,53 ενώ αν το τρίτο ψηφίο μετά το κόμμα κατώτερο του 5, η στρογγυλοποίηση γίνεται προς τα κάτω στο πλησιέστερο λεπτό: π.χ. 15,523 ευρώ = 15,53.

3.6. Τα ελληνικά χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ.

1) Κέρματα ευρώ.

Υπάρχουν 8 κέρματα ευρώ και υποδιαιρέσεών του, που αντιστοιχούν στις εξής αξίες: 1 ευρώ, 2 ευρώ, 50 λεπτά (eurocents), 20 λεπτά, 10 λεπτά, 5 λεπτά, 2 λεπτά και 1-λεπτό. Τα κέρματα είναι δίχρωμα, σε χρυσαφί και ασημί χρώμα. Τα σχέδια στη μια όψη των κερμάτων είναι κοινά για όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, ενώ η άλλη όψη σχετίζεται με την εθνική ταυτότητα των χωρών αυτών.

2) Τραπεζογραμμάτια ευρώ.

Υπάρχουν 7 χαρτονομίσματα ευρώ διαφορετικών χρωμάτων και μεγεθών και αντιστοιχούν σε 500, 200, 100, 50, 20, 10 και 5 ευρώ. Τα σχέδια συμβολίζουν την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Ευρώπης. Δεν αναπαριστούν κανένα από τα υπάρχοντα μνημεία. Παράθυρα και πύλες κοσμούν την εμπρόσθια όψη κάθε χαρτονομίσματος ως σύμβολο της ευρύτητας πνεύματος και της συνεργασίας στην Ε.Ε. Η άλλη πλευρά κάθε χαρτονομίσματος αναπαριστά μια γέφυρα μιας συγκεκριμένης εποχής, σύμβολο επικοινωνίας μεταξύ των λαών της Ευρώπης και μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Το όνομα αναγράφεται στα λατινικά και ταυτόχρονα στο ελληνικό αλφάβητο. Επίσης, τα τραπεζογραμμάτια θα έχουν ειδικά σημεία αναγνωρίσιμα δια της αφής για να διευκολύνονται άτομα με ειδικές ανάγκες (μειωμένη όραση). Όλα τα χαρτονομίσματα θα φέρουν τελειοποιημένα χαρακτηριστικά ασφαλείας.

Ήδη στο νομισματοκοπείο έχει ξεκινήσει η κοπή του νέου ευρώνομίσματος. Τα κέρματα φτάνουν 1,6 δις. (τεμάχια) και αναμένεται να ξεκινήσει η εκτύπωση 600 εκατομμυρίων τεμαχίων, και επειδή το νομισματοκοπείο δεν προλαβαίνει, θα κάνουμε και εισαγωγή από το εξωτερικό.

3.7. Ζητήματα προσαρμογής και ανησυχίες.

Είναι προφανές ότι μια τόσο μεγάλη αλλαγή θα απαιτήσει μια σειρά από προσαρμοστικές κινήσεις. Ορισμένες από αυτές έχουν ήδη ξεκινήσει, όπως συμβαίνει με τη σταδιακή προσαρμογή των εθνικών νομοθεσιών, αλλά οι προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση εντατικοποιήθηκαν από την 1^η Ιανουαρίου του 2001.

3.7.1. Ο Ρόλος του Δημόσιου Τομέα

Ο δημόσιος τομέας θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ, λόγω της σημασίας του στην οικονομία, του όγκου των συναλλαγών αλλά και του ρυθμιστικού, συντονιστικού και εκτελεστικού του ρόλου αυτός που επιτελεί. Άξονες θα αποτελέσουν η προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για το ενιαίο νόμισμα, οι αλλαγές στα μηχανογραφικά συστήματα του δημοσίου οι Υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ ΚΕ.ΠΥ.Ο.Τaxis, κ.λ.π.), η εκπαίδευση των στελεχών και των υπαλλήλων των υπηρεσιών τους, ώστε αυτοί να είναι σε θέση να παρέχουν την απαραίτητη ενημέρωση και εξυπηρέτηση προς τους πολίτες.

3.7.2. Ειδικά Θέματα Μετάβασης του Δημόσιου Τομέα

Μετατροπή και τήρηση του Προϋπολογισμού σε ευρώ ο Τακτικός Προϋπολογισμός, καθώς και ο Προϋπολογισμός Δημόσιων Επενδύσεων του 2001 θα καταρτισθούν και θα εκτελεσθούν σε δραχμές, ενώ βασικά μεγέθη θα τηρούνται και στα δύο νομίσματα. Οι αντίστοιχοι προϋπολογισμοί του 2002 θα καταρτισθούν και θα εκτελεσθούν σε ευρώ. Επιπλέον όλες οι συναλλαγές του Ελληνικού Δημοσίου θα εκφράζονται σε ευρώ.

3.7.3. Προσαρμογή των Δημόσιων Λογαριασμών

Για το σύνολο του δημόσιου τομέα, κατά τη μεταβατική περίοδο 2001-2002, οι συναλλαγές, οι πληρωμές, τα λογιστικά βιβλία, οι συντάξεις, η μισθοδοσία και ο τακτικός προϋπολογισμός θα γίνονται σε δραχμές, ενώ κάποιες κατηγορίες θα παρακολουθούνται και στα δύο νομίσματα.

Οι συναλλαγές του Υπουργείου Οικονομικών με την Τράπεζα της Ελλάδος και τις Εμπορικές Τράπεζες θα γίνονται σε ευρώ, ενώ όλες οι άλλες συναλλαγές του θα γίνονται σε δραχμές. Αυτό βέβαια θα πάψει από την 1^η Ιανουαρίου του 2002.

3.7.4. Έκδοση-Μετατροπή Δημόσιου Χρέους σε Ευρώ

Κατά την μεταβατική περίοδο (έτος 2001) οι νέες εκδόσεις κρατικών τίτλων (ομολόγων και εντόκων γραμματίων) θα γίνονται σε ευρώ. Επίσης οι διαπραγματεύσιμοι στη δευτερογενή αγορά και με λογιστική μορφή κρατικοί τίτλοι θα μετατραπούν σε ευρώ. Ήδη έχουν γίνει οι μετατροπές του δραχμικού χρέους σε ευρώ ώστε να εξασφαλιστεί η επανονομαστικοποίησή τους ανά μονάδα τίτλου στο ένα εκατοστό του ευρώ και έχει προσδιοριστεί η ελάχιστη διαπραγματεύσιμη αξία τους στο ακέραιο πολλαπλάσιο της νέας νομισματικής μονάδας (ευρώ) χωρίς η παραπάνω αλλαγή να επηρεάσει τους αρχικούς όρους των εκδόσεων, διατηρώντας την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων.

Από 1-1-2002 και κατά την τελική περίοδο καταργούνται σταδιακά οι μεταβατικές ευκολίες συναλλαγής και εξόφλησης τίτλων σε δραχμές και όλες οι εκδόσεις κρατικών τίτλων θα γίνονται αποκλειστικά σε ευρώ.

Εκτός από το δημόσιο τομέα, προβλήματα προσαρμογής θα αντιμετωπίσουν και οι επιχειρήσεις, όσων αφορά το υψηλό κόστος της διπλής αναγραφής και την περιπλοκότητα της πρακτικής, ειδικά για μικρές και οικογενειακές επιχειρήσεις. Επίσης ζητήματα προσαρμογής, θα

αντιμετωπίζουν και οι επενδυτές στο χρηματιστήριο, αφού θα χρειάζεται κάθε στιγμή να κάνουν υπολογισμούς. Το μεγαλύτερο πρόβλημα προσαρμογής, θα το αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές αφού θα κάνουν καθημερινά τις συναλλαγές τους και έχουν άμεση σχέση με το δημόσιο και τις επιχειρήσεις.

Οι ανησυχίες έχουν να κάνουν με το πώς θα προσαρμοστούν το δημόσιο, οι επιχειρήσεις και γενικά οι καταναλωτές σε μια τόσο μεγάλη αλλαγή στο εθνικό νόμισμα.

3.8. Τι σημαίνει για τις επιχειρήσεις η μετάβαση στο ευρώ

Η μετάβαση στο ευρώ είναι μια διαδικασία πολυδιάστατη.

Ο αναλυτικός προγραμματισμός και η έγκαιρη προετοιμασία προσφέρουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εντοπίσουν τις εμπορικές ευκαιρίες που δημιουργούνται στο νέο περιβάλλον και παράλληλα να μειώσουν το κόστος προσαρμογής.

Η εισαγωγή του ευρώ από 1^{ης} Ιανουαρίου 2001 ως ενιαίας λογιστικής μονάδας για τη χώρα μας και, η σταδιακή καθιέρωσή του ως μέσου συναλλαγών στις χώρες της ΕΕ θα προσφέρει σημαντικά οφέλη στις επιχειρήσεις, κυριότερα των οποίων είναι:

Η εξάλειψη του κόστους κάλυψης έναντι συναλλαγματικών κινδύνων, η μείωση του κόστους συναλλαγών, η ευκολότερη πρόσβαση των επιχειρήσεων στις ευρωπαϊκές αγορές, η μείωση του κόστους χρηματοδότησης.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τη μετάβαση στο ευρώ: ως ανάγκη: η νέα πραγματικότητα είναι πλέον γεγονός και συνεπώς στόχος είναι η ελαχιστοποίηση του απαιτούμενου χρόνου και του κόστους προσαρμογής.

Ως τεχνική πρόκληση : το ευρώ θα επηρεάσει τις διοικητικές λειτουργίες της επιχείρησης και θα προσφέρει την ευκαιρία να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της οργάνωσής της, με την αναζήτηση νέων λύσεων στην υφιστάμενη μηχανογραφική δομή της.

Ως ευκαιρία: το ευρώ θα επηρεάσει άμεσα τις εργασίες της επιχείρησης, και θα δώσει τη δυνατότητα αναδιοργάνωσης-αναθεώρησης όλων των τομέων της.

Σύμφωνα με το χρονικό πλαίσιο της μετάβασης στο ευρώ, κάθε επιχείρηση έχει δύο επιλογές:

Την έναρξη χρήσης του ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (1.1.2001-31.12.2001)

Την έναρξη χρήσης του ευρώ από 1.1.2002.

4. Η διαχείριση της μετάβασης στο ευρώ σε δύο 2 φάσεις

Α΄ ΦΑΣΗ: προσέγγιση διαχείρισης του προγράμματος βήμα-προς – βήμα

Οι βασικές ενέργειες κλειδιά που πρέπει να ακολουθήσουν οι επιχειρήσεις κατά την πρώτη φάση, για να διαχειριστούν αποτελεσματικά τη μετάβασή τους στο ευρώ, είναι:

1.Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος του ευρώ. Κάθε επιχείρηση θα πρέπει να αξιολογήσει τις επιπτώσεις του ευρώ: σε θέματα στρατηγικής σημασίας (νέες αγορές, ανταγωνισμός, πολιτική προμηθειών, χρηματοδοτήσεις κλπ.) και στις δραστηριότητες της επιχείρησης (προϊόντα, τιμολόγηση, συστήματα πληροφορικής, λογιστική διαχείριση κλπ.)

Η στρατηγική της μετάβασης διαφέρει ανάλογα με το μέγεθος και τον τομέα δραστηριοποίησης της επιχείρησης.

Οι απαιτήσεις για την οργάνωση της μετάβασης στο ευρώ θα εξαρτηθούν κυρίως από το είδος της δραστηριότητας που ασκεί η επιχείρηση και από την έκταση των συναλλαγών της με άλλες χώρες.

2.Διορισμός υπεύθυνου προγράμματος εισαγωγής του ευρώ.

Η προετοιμασία για το ευρώ είναι ένα σφαιρικό επιχειρησιακό πρόγραμμα, το οποίο αφορά όλους τους τομείς της επιχείρησης κατά τη διάρκεια του 2001 και θα πρέπει να σχεδιασθεί προσεκτικά από τη διοίκηση της επιχείρησης, ενδεχομένως και σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες ή συμβούλους, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχία του προγράμματος και να αξιοποιηθούν καλύτερα οι ευκαιρίες που θα δημιουργηθούν.

Είναι, επομένως, απαραίτητος ο ορισμός ενός στελέχους με συνολική και στρατηγική άποψη της επιχείρησης, ως υπεύθυνου του προγράμματος και επικεφαλής μιας ομάδας στελεχών, στις αρμοδιότητες του οποίου θα είναι:

Ο σχεδιασμός και συντονισμός του προγράμματος, η παρακολούθηση της εξέλιξης του έργου, η εσωτερική και εξωτερική ροή των πληροφοριών, η τήρηση των χρονικών ορίων του προγράμματος, η επιτυχής υλοποίηση.

3. Προσδιορισμός των θεμάτων που ανακύπτουν και των επιπτώσεών τους.

Κατά τη διάρκεια της μετάβασης στο ευρώ η επιχείρηση θα βρεθεί αντιμέτωπη με σημαντικές οργανωτικές προκλήσεις. Κατά συνέπεια θα πρέπει να προσδιοριστούν τα βασικά ζητήματα και η επίδρασή τους στους επί μέρους τομείς της επιχείρησης. Να εντοπιστούν οι εξωτερικές πηγές πληροφόρησης, όπως λογιστικά γραφεία, τράπεζες, σύμβουλοι, επιμελητήρια κλπ.

4. Προσδιορισμός του σχεδίου μετάβασης.

Το σχέδιο μετάβασης πρέπει να επικεντρωθεί σε τρεις στόχους: μεγιστοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από το ευρώ και ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων κινδύνων, οργάνωση της μετάβασης κατά τον οικονομικότερο τρόπο, αξιοποίηση της μετάβασης στο ευρώ ως μια ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της επιχείρησης.

Β' ΦΑΣΗ: Υλοποίηση του έργου του ευρώ.

Το επόμενο καθοριστικό βήμα είναι η υλοποίηση του σχεδίου και οι λειτουργικές και οργανωτικές προσαρμογές, στις οποίες θα πρέπει να προχωρήσουν οι επιχειρήσεις για την εισαγωγή του ευρώ.

5. Θέματα-κλειδιά Ενέργειες/ επιπτώσεις

Συστήματα πληροφορικής αναπροσαρμογή των συστημάτων στο ευρώ και παράλληλα αναζήτηση ευκαιριών για τη βελτίωσή τους.

Λογιστικά και φορολογικά θέματα, δυνατότητα παράλληλης διεξαγωγής των λογιστικών εργασιών σε δραχμές και σε ευρώ, κατά το διάστημα 1.1.2001-31.12.2001.

Υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών στα τιμολόγια, τις αποδείξεις λιανικής πώλησης, τα αντίγραφα λογαριασμών, τα κουπόνια αγορών και εκπτώσεων, τους τιμοκαταλόγους, σε προσφορές και σε κάθε είδους διαφήμιση στην οποία περιέχεται τιμή, από την 1.1.2001 για τις επιχειρήσεις ιδιωτικού τομέα και από 1.3.2001 για τις επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους.

Μετατροπή και τήρηση όλων των στοιχείων της επιχείρησης σε ευρώ από 1.1.2002.

Μελέτη σε βάθος ειδικότερων τεχνικών θεμάτων, όπως: τα συναλλαγματικά κέρδη και οι απώλειες που θα προκύψουν για την επιχείρηση, η λογιστική απόσβεση των επενδύσεων που απαιτούνται λόγω του ευρώ, η εφαρμογή της μεθόδου στρογγυλοποίησης των μεγεθών κατά την μετατροπή τους από δραχμές σε ευρώ, όπως αυτή έχει καθοριστεί από την Ε.Ε. οι επιπτώσεις στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, η μεταβολή του λογιστικού λογισμικού.

5.1. Νομικά θέματα : οι ρυθμίσεις που έχουν καθοριστεί και ισχύουν για όλα τα κράτη-μέλη περιλαμβάνουν τα εξής:

Ρυθμίσεις συμβάσεων- η αρχή της «συνέχειας των συμβάσεων»σημαίνει ότι, όλες οι συμβάσεις (εθνικές και διεθνείς) θα παραμείνουν ανεπηρέαστες από την μετατροπή των εθνικών νομισμάτων σε ευρώ.

Οι συμβαλλόμενοι δεν δικαιούνται να καταγγείλουν ή να τροποποιήσουν τις υπάρχουσες συμβάσεις λόγω μετάβασης στο ευρώ.

5.2. Ρυθμίσεις μετατροπής : μετά την 1.1.2002, όλες οι συμβάσεις θα εκτελούνται σε ευρώ, Αρχή «μη υποχρέωσης- μη απαγόρευσης»

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (1.1.2001-31.12.2001) οι επιχειρήσεις δεν υποχρεούνται να υιοθετήσουν αποκλειστικά το ευρώ.

Μετατροπή των Νόμων περί Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης.

Από την 1.1.2002 και μέχρι την 31.12.2003 υπάρχει υποχρέωση τροποποίησης του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής για τις ανώνυμες εταιρείες και του εταιρικού κεφαλαίου και της μερίδας των εταίρων για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

5.3. Αγορά – Ανάπτυξη Πωλήσεων Προϊόντα.

Καθορισμός της ανάγκης για ανάπτυξη νέων προϊόντων ή προσαρμογή των υφιστάμενων, προκειμένου να ανταποκριθεί η επιχείρηση στην πρόκληση του αυξανόμενου ανταγωνισμού.

5.4. Τιμολόγηση.

Η έλευση του ευρώ θα επιτρέψει τη σύγκριση των τιμών των αγαθών που διακινούνται στη ζώνη ευρώ.

Πιθανή ανάγκη επανατιμολόγησης των προϊόντων της επιχείρησης και διαφοροποίησής τους, ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά.

Η μετατροπή των τιμών σε ευρώ (στρογγυλοποίηση) μπορεί να οδηγήσει σε υπολογίσιμες διαφορές στις τιμές των ειδών μικρής αξίας.

Ανάγκη προσαρμογής των τιμοκαταλόγων και διπλής αναγραφής των τιμών κατά την μεταβατική περίοδο για ενημέρωση, εξοικείωση και διευκόλυνση των καταναλωτών.

5.5. Πελάτες- Προμηθευτές

Επιδίωξη σύναψης μακροπρόθεσμων συμφωνιών λόγω εξάλειψης του συναλλαγματικού κινδύνου.

Αναζήτηση καλύτερων ευκαιριών και διερεύνηση σύναψης συμφερότερων συμφωνιών συνεργασίας με πελάτες και προμηθευτές εντός της ζώνης ευρώ.

5.6. Ανθρώπινο δυναμικό.

Ενημέρωση και επιμόρφωση του προσωπικού της επιχείρησης στο νέο περιβάλλον. Εξασφάλιση της συμμετοχής των εργαζομένων στη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Οικονομική διαχείριση η μετάβαση στο ευρώ θα μειώσει τον όγκο και το κόστος των συναλλαγών της επιχείρησης σε ξένο νόμισμα, καθώς και τον αριθμό των λογιστικών καταχωρήσεων που συνεπάγεται η διαχείριση πολλών διαφορετικών νομισμάτων, θα μειώσει τον αριθμό των τραπεζικών λογαριασμών σε ξένα νομίσματα, θα δημιουργήσει νέες επενδυτικές ευκαιρίες σε μία διευρυμένη ζώνη νομισματικής σταθερότητας, θα μειώσει το κόστος χρηματοδότησης λόγω διεύρυνσης της αγοράς κεφαλαίων, αύξησης του ανταγωνισμού στον πιστωτικό τομέα και σύγκλισης των επιτοκίων.

6. Ερωτήματα - Απαντήσεις

6.1. Πως μπορούν να προετοιμαστούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την πλήρη μετάβαση στο ευρώ;

Για να προετοιμαστούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) για τη μετάβαση στο ευρώ, θα πρέπει να προσαρμόσουν τις δομές λογιστικής, τιμολόγησης και εμπορίας τους στο ευρώ.

Για την απλούστευση της μετάβασής τους, πολλές από αυτές τις μικρότερες επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν πρότυπα πακέτα «μετάβασης στο ευρώ» που έχουν αναπτύξει ήδη μεγαλύτερες εταιρείες. Αναμένεται ότι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις θα μεταβούν στο ευρώ νωρίτερα από τις ΜΜΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παράσχει στήριξη στις ΜΜΕ υπό μορφή συμβουλών, τεκμηρίωσης, μελετών περιπτώσεων, ενημερωτικών εντύπων, δελτίων αξιολόγησης κλπ, που θα διανεμηθούν σε ευρεία κλίμακα.

Αναμένεται ότι οι περισσότερες ΜΜΕ θα καθυστερήσουν τη μετάβασή τους στο ευρώ μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (αρχές 2002) εφ' όσον λειτουργούν, κατά κύριο λόγο, στις εγχώριες αγορές. Οι περισσότεροι από τους πελάτες και τις επαφές τους θα εξακολουθούν,

κατά την περίοδο αυτή, να χρησιμοποιούν τα εθνικά νομίσματα. Όλες όμως οι ΜΜΕ θα πρέπει να προετοιμαστούν για τη μετάβαση πριν από τη συγκεκριμένη ημερομηνία.

6.2. Ποιες επιπτώσεις θα έχει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) θα παράσχει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μεγαλύτερη ευελιξία, τόσο από εμπορική όσο και χρηματοπιστωτική άποψη, γεγονός που θα καταστήσει πολλές τέτοιες εταιρείες ισχυρότερες και ανταγωνιστικότερες. Ειδικότερα, οι ΜΜΕ θα ωφεληθούν σε διάφορους τομείς:

*Ο μειωμένος συναλλαγματικός κίνδυνος θα αποτελέσει σημαντική πρακτική βελτίωση, καθώς οι μικρότερες αυτές εταιρείες δεν είχαν την ίδια πρόσβαση με τις μεγάλες εταιρείες σε χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των κινήσεων των νομισμάτων.

*Ο αυξημένος ανταγωνισμός στον τραπεζικό κλάδο και τα χαμηλότερα, εν γένει, επιτόκια θα επιτρέπουν στις ΜΜΕ να χρηματοδοτούν τις δραστηριότητές τους με ευνοϊκότερο κόστος απ' ό,τι στο παρελθόν.

* Η διαφάνεια του κόστους στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιτρέψει σε μικρότερες εταιρείες να λειτουργούν σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ όπως σε μία εγχώρια αγορά. Αυτό παρέχει στις συγκεκριμένες εταιρείες τη δυνατότητα να πολλαπλασιάζουν εύκολα τις πωλήσεις των προϊόντων και των υπηρεσιών τους σε μία κατά πολύ ευρύτερη περιοχή (οικονομίες κλίμακας), καθώς και τη δυνατότητα να προσεγγίσουν μία κατά πολύ ευρύτερη βάση δυνάμει πελατών με λογικό κόστος. Με άλλα λόγια, οι εξαγωγές που συνήθως παρουσίαζαν δυσχέρειες θα μετατραπούν σε εγχώριες επιχειρηματικές δραστηριότητες με ελάχιστες δυσκολίες. Η κατάσταση αυτή θα δημιουργήσει σκληρότερο ανταγωνισμό, γεγονός που θα ενθαρρύνει τις

MME να ενσωματώσουν στις επιχειρηματικές στρατηγικές τους καινοτομίες και νέες τεχνικές λύσεις, ένα βήμα προόδου που θα ωφελήσει ολόκληρη την ευρωπαϊκή οικονομία.

6.3. Πως μπορούν να προετοιμαστούν οι μεγάλες εταιρείες για τη μετάβαση στο ευρώ;

Οι μεγάλες εταιρείες- αυτές που δραστηριοποιούνται τόσο στην Ευρώπη όσο και σε άλλες χώρες – θα πρέπει να αλλάξουν τη λογιστική, την τιμολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και όλη την οικονομική διαχείρισή τους για το ευρώ, το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2002. Ωστόσο, όσον αφορά αυτές τις εταιρείες, θα ήταν ορθό από επιχειρηματική άποψη να στραφούν προς το ευρώ, κατά το δυνατόν συντομότερα, εντός της μεταβατικής περιόδου 1999-2002.

Το βασικότερο κίνητρο για να στραφούν οι μεγάλες εταιρείες προς το ευρώ είναι η μείωση του κόστους τους και η αύξηση της διοικητικής αποτελεσματικότητάς τους. Η χρήση επιχειρηματικών πρακτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με βάση το ευρώ θα επιτρέψει στις εταιρείες να συναλλάσσονται σε ένα νόμισμα, εντός της ζώνης ευρώ, και να μειώσουν το συνολικό αριθμό των νομισμάτων που χρησιμοποιούν για τις επιχειρηματικές συναλλαγές.

Για μεγάλες εταιρείες με εκτεταμένα συστήματα πληροφόρησης και διαχείρισης, η έγκαιρη προετοιμασία για τη μετάβαση θα συμβάλει στη μείωση των σχετικών εμποδίων.

Θα υπάρξουν, ενδεχομένως, εμπορικά πλεονεκτήματα για τις εταιρείες που παρέχουν εμπορεύματα και υπηρεσίες σε ευρώ από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας μετάβασης. Οι πρώτοι αυτοί θιασώτες του ευρώ θα προβάλουν στους πελάτες τους την εικόνα μιας διορατικής και καλά οργανωμένης εταιρείας.

6.4. Πως θα πρέπει να προετοιμαστούν οι πολυεθνικές εταιρείες για την πλήρη μετάβαση στο ευρώ;

Οι μεγάλες εταιρείες μπορούν να επωφεληθούν από την εφαρμογή της πλήρους μετάβασης στο ευρώ σε ένα αρχικό στάδιο της μεταβατικής περιόδου. Αυτό θα τους παρέχει πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε ευρώ και θα απλοποιούσε το εμπόριο και τις επενδύσεις σε όλη τη ζώνη ευρώ, μειώνοντας τον αριθμό των νομισμάτων που χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές. Θα διευκόλυνε επίσης την εσωτερική λογιστική και την υποβολή εκθέσεων παρέχοντας στις πολυεθνικές εταιρείες μια και μόνη ονομαστική αξία για όλες τις δραστηριότητές τους στη ζώνη του ευρώ. Για έργα που θα ολοκληρωθούν μετά το 2002, συνιστάται η χρησιμοποίηση του ευρώ από την αρχή ώστε να αποφευχθεί η μετατροπή του νομίσματος.

Μπορεί να υπάρχουν εμπορικά πλεονεκτήματα για επιχειρήσεις που παρέχουν εμπορεύματα και υπηρεσίες σε ευρώ σε ένα αρχικό στάδιο και οι έγκαιρες προετοιμασίες θα έχουν οπωσδήποτε επιπτώσεις στην εικόνα μιας εταιρείας. Για μεγάλες επιχειρήσεις με πολυάριθμα συστήματα πληροφόρησης και διαχείρισης, η έγκαιρη έναρξη των προετοιμασιών μπορεί να συμβάλει στη μείωση των σχετικών με τη διοικητική μέριμνα δυσκολιών και των εμποδίων που τίθενται στη μετάβαση σε ένα ενιαίο νόμισμα.

6.5. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις μεγάλες επιχειρήσεις;

Οι μεγάλες εταιρείες που λειτουργούν σε ολόκληρη την Ευρώπη θα γνωρίσουν μείωση του κόστους τους όσον αφορά τη διαχείριση κεφαλαίων και τις εργασίες σε συνάλλαγμα, καθώς και εξάλειψη σημαντικού μέρους του σημερινού συναλλαγματικού κινδύνου. Η μείωση της αβεβαιότητας στη μακροπρόθεσμη στρατηγική και το χρηματοδοτικό προγραμματισμό θα αποτελέσει ένα ακόμη βασικό όφελος. Οι εταιρείες θα ωφεληθούν επίσης από το μειωμένο

κόστος εξαγωγής των προϊόντων τους. Το βασικό πλεονέκτημα, όμως, για τις μεγάλες εταιρείες προέρχεται από την αγορά. Η δυναμική επίπτωση που θα έχει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή οικονομία θα είναι εν γένει θετική για επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα.

6.6. Ως μη μισθωτός εργαζόμενος, πως μπορώ να προετοιμαστώ για τη μετάβαση στο ευρώ;

Θα πρέπει να προσαρμόσουμε τη λογιστική, τη φορολογική δήλωση και την τιμολόγηση στο ευρώ. Για να απλουστευθούν οι εργασίες, θα έχουμε πρόσβαση σε πρότυπα «πακέτα μετάβασης» που θα αναπτύξουν εταιρείες οι οποίες έχουν ολοκληρώσει τη μετάβαση σε προγενέστερο στάδιο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παράσχει στήριξη σε μη μισθωτούς εργαζόμενους, υπό μορφή παροχής συμβουλών, τεκμηρίωσης, ενημερωτικών εντύπων, δελτίων αξιολόγησης κλπ., που θα διανεμηθούν σε ευρεία κλίμακα.

Δεδομένου ότι πολλοί μη μισθωτοί εργαζόμενοι απασχολούνται κυρίως στην εγχώρια αγορά χρησιμοποιώντας το εθνικό τους νόμισμα, μπορούν να επιλέξουν να μετακινηθούν προς το ευρώ στα τέλη της μεταβατικής περιόδου 1999-2002. Θα είναι, ωστόσο, σημαντικό γι' αυτούς να προετοιμαστούν για τη μετάβαση στο ευρώ πριν από τη λήξη αυτής της περιόδου.

7. Εμπορικές επιχειρήσεις:

Η επιτυχία της μετάβασης στο ΕΥΡΩ εξαρτάται και από την επαρκή προετοιμασία των εμπορικών επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό είναι ανάγκη ο εμπορικός και επιχειρηματικός κόσμος να συνειδητοποιήσει έγκαιρα τις πραγματικές προκλήσεις και να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες προσαρμογές όπως:

Προσαρμογή των τιμοκαταλόγων, αλλαγή των ταμειακών μηχανών, μεταβολή του λογισμικού μέσα στις ταμειακές μηχανές, διπλή λογιστική καταχώρηση για τις πιστωτικές

κάρτες, μεταβολή του λογισμικού του μηχανογραφημένου λογιστηρίου, ειδική μέριμνα για τρία εκατομμύρια περίπου αυτόματες μηχανές πώλησης που θα πρέπει να μετατραπούν ώστε να δέχονται κέρματα ευρώ. Ενημέρωση των πελατών τους, εκπαίδευση προσωπικού. Οι επιχειρήσεις μπορούν να αναγράφουν τις τιμές επί των συσκευασιών των προϊόντων και στα δύο νομίσματα κατά τη μεταβατική περίοδο.

Επειδή ο τελικός καταναλωτής και χρήστης των υπηρεσιών ακόμη και μέχρι και το τέλος της μεταβατικής περιόδου θα χρησιμοποιεί το εθνικό του νόμισμα, οι εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις αλλά και οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, είναι δυνατόν μετά από επιλογή τους να εκδίδουν τα τιμολόγια και τις αποδείξεις είσπραξης στο εθνικό νόμισμα και στο ΕΥΡΩ για όλη τη μεταβατική περίοδο.

Οι μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις είναι σε θέση να κάνουν τις λογιστικές τους εγγραφές και την έκδοση τιμολογίων και στα δύο νομίσματα.

Το προσωπικό των εμπορικών επιχειρήσεων θα εκπαιδευθεί έγκαιρα ώστε να μπορεί να εξυπηρετεί τον καταναλωτή στο θέμα της σύγκρισης των τιμών.

7.1. Τουριστικές Επιχειρήσεις:

Οι τουριστικές επιχειρήσεις συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων που θα πρέπει να προσαρμόσουν τη λειτουργία τους από 1.1.1999, με βάση το ΕΥΡΩ, η Δε προετοιμασία προσαρμογής θα πρέπει να αρχίσει εντός του έτους παράλληλα με τις χώρες που έχουν ήδη ενταχθεί στην ζώνη του ευρώ. Αυτό προσδιορίζεται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών τουριστών (της τάξεως του 70% ή 7,5 εκατ. το 1997) προέρχεται από χώρες της Ε.Ε. που θα χρησιμοποιήσουν το ευρώ από το επόμενο έτος.

Η χρήση του ευρώ από τους τουρίστες θα αποτελέσει συνειδητή επιλογή αφού, θα μειώσει το κόστος των ταξιδιών. Η μείωση αυτή θα είναι : α) άμεση κατά το μέγεθος των προμηθειών που εξαναγκάζονται να πληρώνουν σήμερα στις πολλαπλές ανταλλαγές

νομισμάτων, των διακυμάνσεων των ισοτιμιών και των γραφειοκρατικών δυσκολιών, β) έμμεση λόγω της μείωσης του κόστους των παρεχομένων υπηρεσιών και της βελτίωσης της ποιότητας εξαιτίας του αυξημένου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και της εξασφάλισης φθηνότερων καταναλωτικών δανείων για ταξίδια λόγω χαμηλότερων επιτοκίων. Οι παράγοντες αυτοί εκτιμάται ότι θα εντείνουν τις πιέσεις των τουριστών της Ε.Ε. για άμεση χρήση του ευρώ και θα επηρεάσουν θετικά τις εξελίξεις της ευρωπαϊκής και διεθνούς τουριστικής κίνησης.

Με την εισαγωγή του ευρώ αναμένεται επίσης σημαντική αύξηση των πληρωμών με "πλαστικό χρήμα" (πιστωτικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές κλπ.). αυτό απαιτεί την έγκαιρη προετοιμασία των τουριστικών επιχειρήσεων, ώστε να αντιμετωπίσουν αυτές τις εξελίξεις. Λόγω δε της εκτίμησης ότι τα οφέλη που θα προκύψουν, για τις επιχειρήσεις και τον τομέα γενικότερα (π.χ. μείωση του κόστους εκ των συναλλαγματικών κινδύνων, μείωση των επιτοκίων, διαπραγμάτευση των συμβάσεων με τρίτες χώρες σε ευρώ αντί του δολαρίου, κλπ.) είναι σαφώς περισσότερα από το κόστος προσαρμογής, είναι εύλογο να αναμένει κανείς ότι οι ίδιες θα υποστηρίξουν την προσπάθεια ταχείας μετάβασης στο ευρώ. Απαιτείται όμως άμεση ενημέρωση για τις ραγδαίες εξελίξεις και να γίνει εξ αρχής σαφές ότι η οποιαδήποτε καθυστέρηση προσαρμογής θα έχει πολλαπλάσιο κόστος. Το γεγονός εξάλλου, ότι οι τουριστικοί κλάδοι (ξενοδοχειακός, τουριστικών γραφείων, γραφείων μεταφορών κλπ.) είναι σχεδόν, στο σύνολό τους μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η «αναγκαστική» αναδιοργάνωση και προσαρμογή στις νέες συνθήκες ισχυρότερου ανταγωνισμού, αποτελεί μοναδική ευκαιρία για σωστή οργάνωση, συνεργασία, εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας κλπ.

Στα πλαίσια του σχεδίου προσαρμογής του τομέα στο ευρώ, οι δημόσιοι φορείς (Υπουργείο Ανάπτυξης και οι εποπτευόμενοι οργανισμοί, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος και Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών) σε συνεργασία με τους αντίστοιχους των χωρών που έχουν ήδη επιλεγεί για να συμμετάσχουν στη ζώνη ευρώ, θα προβούν στις αναγκαίες αλλαγές του θεσμικού πλαισίου (π.χ. σε ότι αφορά συμβάσεις μεταξύ

επαγγελματιών, επαγγελματιών και καταναλωτών, εφαρμογή διπλής τιμολόγησης, ενημέρωσης καταναλωτή κλπ.) παράλληλα με τις χώρες αυτές αλλά και σε συνεργασία με άλλα Υπουργεία και φορείς σε περιπτώσεις συναρμοδιότητας, ενώ προτεραιότητα θα δοθεί στην ολοκλήρωση και εφαρμογή του προγράμματος ενημέρωσης.

Οι φορείς των τουριστικών κλάδων (ξενοδοχειακού ,τουριστικών πρακτορείων, θαλάσσιου τουρισμού, τουριστικών λεωφορείων κλπ.) σε συνεργασία με τις αντίστοιχες ενώσεις των χωρών της Ε.Ε. και τους δημόσιους φορείς, επεξεργάζονται το λεπτομερές σχέδιο προσαρμογής τους στις νέες συνθήκες λειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Ήδη πρόσφατα υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ επαγγελματιών φορέων εμπορίου, τουρισμού και βιοτεχνίας της Ε.Ε. προαιρετικής χρήσης από τις επιχειρήσεις, ενός σήματος ευρώ που θα πληροφορεί τον καταναλωτή ότι η επιχείρηση έχει ήδη υιοθετήσει τους κανόνες προσαρμογής στο ευρώ (όπως διπλή αναγραφή τιμών, στρογγυλοποίηση, δυνατότητα πληροφόρησης κλπ.) το σχέδιο αυτό θέτει σε προτεραιότητα ενέργειες όπως ενημέρωσης επιχειρηματιών και καταναλωτών (υφίσταται ήδη δίκτυο ενημέρωσης για θέματα ευρώ μέσω του internet), εκπαίδευσης προσωπικού, προσαρμογής ή αντικατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού, κλπ. Η έγκαιρη ενημέρωση των επιχειρηματιών θα βοηθήσει στη σωστή ιεράρχηση των ενεργειών προσαρμογής και της χρονικής κατανομής του κόστους.

8. Καταναλωτές. Ειδικά θέματα καταναλωτών.

Για την οριοθέτηση του τρόπου προσέγγισης των θεμάτων στρατηγικής και πολιτικής καθώς και των λειτουργικών και πρακτικών πτυχών που άπτονται των διαδικασιών μετάβασης, θα επιδιωχθεί να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο γενικών αρχών. Το πλαίσιο αυτό θα διέπει τις συναλλαγές σε ευρώ, θα προάγει την εξοικείωση και τη γνώση των καταναλωτών στο νέο νόμισμα και θα περιορίζει την αβεβαιότητα στην αξία και στη χρήση του χρήματος.

Το πλαίσιο αυτό θα διέπεται από τις εξής αρχές:

Της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων προς τον καταναλωτή από τη μετάβαση στο ευρώ. Της σταδιακής παροχής υπηρεσιών σε ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο ώστε να διευκολυνθεί η προσαρμογή των καταναλωτών στο νέο νόμισμα. Της απρόσκοπτης συνέχειας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων έτσι όπως αυτά περιγράφονται σε συμβάσεις και άλλες νομικές πράξεις. Της ανάληψης όλων των απαιτούμενων δράσεων για την πληρέστερη ενημέρωση, πληροφόρηση και εκπαίδευση των καταναλωτών και του κοινού γενικότερα (καταθέτες, συνταξιούχοι, αποδέκτες κοινωνικών παροχών, άτομα με ειδικές ανάγκες, νέοι κ.α.)

8.1. προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίσουν οι καταναλωτές.

Είναι φανερό ότι οι καταναλωτές θα έρθουν αντιμέτωποι με μία πληθώρα προβλημάτων, τα οποία εν μέρει μπορούν να μειωθούν ή να εκλείψουν τελείως. Αυτό εξαρτάται από το βαθμό εξοικείωσης του καθενός με το ευρώ πολύ πριν την κυκλοφορία του στην αγορά. Βέβαια τα προβλήματα αυτά ποικίλουν ανάλογα με την ομάδα καταναλωτών στην οποία απευθυνόμαστε. Για παράδειγμα, η υφή των προβλημάτων που θα αντιμετωπίσει ένας τυφλός ή ένας άνθρωπος με μειωμένη όραση είναι διαφορετική από αυτή των προβλημάτων ανθρώπων χωρίς προβλήματα όρασης. Μερικά βέβαια είναι κοινά. Σε αρκετά από αυτά, στα οποία θα αναφερθούμε, θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις, πρακτικές λύσεις ή συμβουλές. Είναι γεγονός ότι κάθε λαός είναι συναισθηματικά δεμένος με το νόμισμα της χώρας του το οποίο έχει συνδέσει με τον πολιτισμό, την εθνική του ταυτότητα και όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που τον διαφοροποιούν από τους άλλους λαούς. Ένα πρόβλημα λοιπόν ή καλύτερα μία ανησυχία των πολιτών, απόρροια της εισαγωγής του ευρώ είναι η πιθανή απώλεια της εθνικής μας ταυτότητας. τις ίδιες ανησυχίες έχουν όλοι οι λαοί των κρατών μελών. Θα πρέπει να τονίσουμε, όμως, ότι το ευρώ συνδέεται καλύτερα με την απόκτηση μιας δεύτερης ταυτότητας παρά με την απώλεια της δικής μας.

9. Ανησυχίες που εκφράζουν οι καταναλωτές με το ευρώ και ποιες;

A. Η πρώτη ανησυχία αφορά την απώλεια των τιμών αναφοράς, τις οποίες επικαλείται κάθε καταναλωτής, λόγω της καθιέρωσης του ευρώ. Το γεγονός ότι κάθε τιμή θα πρέπει να διαιρείται με ένα συντελεστή 340,750 περίπου και η αλλαγή της συσκευασίας των προϊόντων, που ίσως απαιτηθεί, προκειμένου να προσδιοριστούν οι ψυχολογικές τιμές σε ευρώ, θα διαταράξουν την κλίμακα τιμών, στην οποία αναφέρονται πάντα οι καταναλωτές, λιγότερο ή περισσότερο συνειδητά. Για να αποφευχθεί οποιαδήποτε αρνητική επίπτωση για την κατανάλωση, προτείνεται να υπάρξει επαρκής ενημέρωση, το ταχύτερο δυνατό, με συγκεκριμένα στοιχεία, ώστε να μπορέσουν οι καταναλωτές να διαμορφώσουν νέες τιμές αναφοράς σε ευρώ.

B. Η δεύτερη ανησυχία αφορά τις συνέπειες από την εισαγωγή του ευρώ στις τιμές. Οι καταναλωτές φοβούνται μήπως η μετάβαση στο ευρώ αποτελέσει ευκαιρία για αύξηση των τιμών που θα καλύπτεται κάτω από την αλλαγή της νομισματικής μονάδας ή εξαπάτησή τους από τους εμπόρους κατά τις οικονομικές συναλλαγές τους. Σε αυτόν τον τομέα υπεισέρχεται ο αντικειμενικός παράγοντας της εντιμότητας και ειλικρίνειας των εμπόρων. Καλό θα είναι ίσως στην αρχή να κυκλοφορούμε με αριθμομηχανές οι οποίες θα μας δίνουν απευθείας την τιμή ενός προϊόντος σε ευρώ, τα οποία ήδη είναι διαθέσιμα στην αγορά. Και μην ξεχνάμε!!! Τα ίδια προβλήματα με εμάς και, ίσως περισσότερα από εμάς, έχουν να αντιμετωπίσουν και οι έμποροι.

Γ. Η Τρίτη ανησυχία έχει σχέση με τη δυνατότητα των καταναλωτών να κάνουν χρήση όλων των μέσων πληρωμής σε ευρώ (π.χ. επιταγές, τραπεζικές κάρτες) από την 1.1.2001, έτσι ώστε η ενημέρωση για το ευρώ να μπορέσει να συνδεθεί άμεσα με τη χρήση του ενιαίου νομίσματος.

Δ. Η τέταρτη ανησυχία συνδέεται με την ενημέρωση των ευάλωτων, όπως ονομάζονται, πληθυσμιακών ομάδων (ηλικιωμένα άτομα ή άτομα με ειδικές ανάγκες,

μετανάστες κλπ.), καθώς και τη δημιουργία προσωρινών ευέλικτων διαδικασιών διαμεσολάβησης για την επίλυση διαφορών που θα προκύψουν λόγω λαθών κατά τη χρήση του ευρώ. Αναφορικά με τα χαρτονομίσματα, η αναγραφόμενη αξία του είναι σε εμφανή σημεία και το μέγεθος των αριθμών τόσο μεγάλο ώστε να είναι αναγνωρίσιμο ακόμα και από άτομα με προβλήματα όρασης ή άτομα που δουλεύουν σε σκοτεινούς χώρους. Εξάλλου, το μέγεθος των χαρτονομισμάτων είναι τόσο μεγαλύτερο όσο ανεβαίνει η αξία του και φυσικά διαφορετικού χρώματος. Δηλαδή, δεν συμβαίνει αυτό που ισχύει στην Ελλάδα που το πεντοχίλιο είναι μεγαλύτερο σε μέγεθος από το δεκαχίλιο. Λογικά, δεν πρέπει να υπάρξει πρόβλημα στην αναγνώριση των χαρτονομισμάτων από τους καταναλωτές. Όσον αφορά τα νομίσματα, ίσως να υπάρξει ένα μικρό πρόβλημα. Τα νομίσματα όπως έχουμε αναφέρει πιο πάνω είναι οκτώ. Η μία όψη τους θα είναι κοινή για όλους ενώ η άλλη, η εθνική όπως ονομάζεται, είναι διαφορετική για κάθε κράτος-μέλος. Βέβαια, η αξία των νομισμάτων είναι σχετικά μικρή (το μεγαλύτερο νόμισμα είναι αυτό των 2 ευρώ = 681,5 δραχμές).

Ε. Η πέμπτη ανησυχία σχετίζεται με το πώς θα οργανωθεί η απόσυρση της δραχμής και η εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ.

Ήδη, έχει αποφασιστεί να μειωθεί ουσιαστικά η περίοδος των έξι μηνών (1.1.2002-1.7.2002), σε δύο το πολύ μήνες.

Επίσης ένα σημαντικό πρόβλημα που απασχολεί τους καταναλωτές είναι η πιθανή κυκλοφορία και η αναγνώριση πλαστών χαρτονομισμάτων κυρίως, όταν αυτοί δεν γνωρίζουν καθόλου πως είναι τα ευρώ. Σ' αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να καθησυχάσουμε τους καταναλωτές ότι κάτι τέτοιο είναι σχεδόν αδύνατο να συμβεί. Το ευρώ θα κυκλοφορήσει στα τέλη του Δεκέμβρη του 2001- και μόνο για τους εμπόρους ή για φορείς όπως τα κέντρα προστασίας καταναλωτών που τα χρειάζονται για πρακτικούς ή εκπαιδευτικούς λόγους- σε ειδικά κουτιά, -τα starter kits όπως ονομάζονται. Το Σεπτέμβριο του 2001 θα κυκλοφορήσουν επίσης κάποια εκπαιδευτικά κουτιά με νομίσματα και χαρτονομίσματα, τα οποία όμως

χαρτονομίσματα θα έχουν μόνο μία όψη (η άλλη θα είναι κενή) και θα διατεθούν επώνυμα για εκπαιδευτικούς και μόνο λόγους (σεμινάρια για τυφλούς). Άρα, είναι λογικό ότι οι πιθανοί παραχαράκτες δεν έχουν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους να κατασκευάσουν πλαστά χαρτονομίσματα, αφού η κυκλοφορία θα γίνει για όλους την ίδια εποχή, 1.1.2002.

10. Ευρωπαρατηρητήρια:

Επισημαίνεται ότι η δημιουργία τοπικών παρατηρητηρίων για το ευρώ, (τη **δημιουργία τους έχει εισηγηθεί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή**), στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θα εξασφαλίσει την ομαλή και προοδευτική αποδοχή του ενιαίου νομίσματος (βλ.αρ.16, Ν.2842/2000).

Κάθε Ευρωπαρατηρητήριο θα πρέπει κατ' αρχήν να καλύπτει το σύνολο των ενδιαφερομένων επαγγελματικών τομέων, των αρμόδιων δημόσιων αρχών και των πολιτών. Οι ενώσεις πρέπει επίσης να είναι παρούσες. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέγουν τον τόπο εγκατάστασης των Ευρωπαρατηρητηρίων, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας τους, ο οποίος πρέπει να βασίζεται στην οικονομία των μέσων, δηλαδή πρέπει να χρησιμοποιούνται κανονικά για τη λειτουργία τους οι ανθρώπινοι πόροι που έχουν διατεθεί στους υφιστάμενους διοικητικούς φορείς. Όσον αφορά την οργάνωσή τους, μια πειραματική ισομερής δομή διαχείρισης (καταναλωτές, ιδιωτικός και δημόσιος τομέας) θα διευκολύνει την ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στις ενώσεις καταναλωτών, τους δημόσιους φορείς και τους επαγγελματίες. Μια συμμετοχική ενέργεια ενημέρωσης όπως αυτή μπορεί να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης.

Στα Ευρωπαρατηρητήρια θα ανατεθεί η ενημέρωση για το ευρώ σε τοπικό επίπεδο. Θα καλούνται να ενισχύσουν τη διαμεσολάβηση σε μικροδιαφορές, χωρίς διάπραξη απάτης, σχετικά με την κατανάλωση και να τις προλαμβάνουν, επίσης σε τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, τα καθήκοντά τους θα περιλαμβάνουν υποδοχή των πολιτών τους οποίους θα μπορούν να κατευθύνουν προς τις αρμόδιες πηγές πληροφόρησης.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθούν τις πρακτικές και να αξιολογούν τακτικά τη διαδικασία μετατροπής, ενημέρωσης και εφαρμογής στην πράξη του ευρώ, καθώς και την ορθή χρήση των σημάτων.

Τα Ευρωπαϊκά παρατηρητήρια διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην εφαρμογή της συμφωνίας μεταξύ εμπόρων και καταναλωτών σχετικά με τη διπλή αναγραφή. Η δημιουργία τους αποτελεί συνεπώς μέρος συνεκτικού συνόλου που στηρίζεται στην υπογραφή συμφωνιών μεταξύ καταναλωτών και εμπόρων καθώς και στις υπηρεσίες ελέγχου της πραγματικής τους εφαρμογής.

Τι ισχύει στην Ελλάδα σχετικά με τα Ευρωπαϊκά παρατηρητήρια. Ο θεσμός των Ευρωπαϊκών παρατηρητηρίων εισήχθη με το άρθρο 16 Ν.2842/2000 «σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ». Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του Ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') «Προστασία των Καταναλωτών» ασκούν και αρμοδιότητες Ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου».

A. Σκοπός

Σκοπός των Ευρωπαϊκών παρατηρητηρίων είναι να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ.

B. Σύνθεση

Τα Ευρωπαϊκά παρατηρητήρια, που έχουν πενταμελή σύνθεση, αποτελούνται από τον Πρόεδρο, που είναι ο Προϊστάμενος της κατά τόπου Διεύθυνσης ή του τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ή ο αναπληρωτής του και τέσσερα μέλη:

- 1) έναν Δικηγόρο
- 2) έναν εκπρόσωπο του τοπικού Επιμελητηρίου
- 3) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Καταναλωτών

4) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή τον αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

10.1. Το εθνικό πρόγραμμα επικοινωνιακής πολιτικής για το ευρώ

Στόχος του εθνικού προγράμματος επικοινωνιακής πολιτικής (ΕΠΕΠ-ΕΥΡΩ) είναι η καταγραφή των τεχνικών και νομικών πτυχών των διαδικασιών προσαρμογής των κοινωνικοοικονομικών φορέων της χώρας καθώς επίσης και η εφαρμογή δράσεων ενημέρωσης, πληροφόρησης και εκπαίδευσης. Ειδικότερα, με το ΕΠΕΠ-ΕΥΡΩ:

A) ενημερώνονται οι επιχειρήσεις και άλλοι κοινωνικοοικονομικοί φορείς για την προσαρμογή της λειτουργίας τους στο νέο νόμισμα και την καλύτερη εξυπηρέτηση του συναλλασσομένου κοινού,

B) ενημερώνεται και προετοιμάζεται το σύνολο του πληθυσμού καθώς και συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες,

Γ) αναπτύσσονται συνεργασίες μεταξύ των αρμοδίων φορέων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερος συντονισμός των δράσεων επικοινωνίας.

Σημαντικές δράσεις του ΕΠΕΠ_ ΕΥΡΩ είναι η παραγωγή ενημερωτικού υλικού για την προώθηση της πληροφόρησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και το ευρύ κοινό, η διαφημιστική προβολή μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η δημιουργία πολλαπλασιαστών πληροφόρησης της κοινής γνώμης, η εκπαίδευση στα σχολεία κτλ.

10.2. Διαφημιστική εκστρατεία στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

Μία εκτεταμένη ενημερωτική εκστρατεία με τη μορφή διαφημιστικών μηνυμάτων έχει ήδη αρχίσει με μηνύματα στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα όλης της χώρας.

10.3. Παραγωγή και διανομή έντυπου υλικού

Για την πληροφόρηση των καταναλωτών γενικά ή ειδικών ομάδων (νέοι, Τρίτη ηλικία, γυναίκες) έχει γίνει παραγωγή έντυπου υλικού. Επίσης ειδικά εύχρηστα έντυπα μικρών διαστάσεων (μέγεθος πιστωτικής κάρτας) ενημερώνουν τους καταναλωτές για τις τιμές μετατροπής, το χρονοδιάγραμμα της μετάβασης, τη μορφή και την αξία των χαρτονομισμάτων και των κερμάτων του ευρώ.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η ειδική έκδοση – αφιέρωμα στο ευρώ ενός από τα τεύχη του περιοδικού του ΚΕΠΚΑ 'Καταναλωτικά Βήματα' που εκδόθηκε τον περασμένο Απρίλιο.

10.4. Διεξαγωγή ερευνών αγοράς.

Έχουν ήδη προγραμματιστεί ένα σύνολο οκτώ ερευνών αγοράς, που θα υλοποιηθούν στη διάρκεια αυτού του προγράμματος, με στόχο να καταγράψουν τις ανάγκες ενημέρωσης των Ελλήνων καταναλωτών στη διάρκεια της μετάβασης στο ευρώ και να υποστηρίξουν τη στρατηγική της ενημερωτικής εκστρατείας του ΚΕΠΚΑ.

Έχει γίνει ήδη οργάνωση για μια σημαντική έρευνα για την παρακολούθηση των τιμών ενός αριθμού καταναλωτικών αγαθών για να ανιχνεύσουν τυχόν τάσεις κερδοσκοπίας κατά τη διαμόρφωση των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών σε ευρώ, τις πιθανές αλλαγές συσκευασίας κάποιων προϊόντων, τις μεθόδους που θα ακολουθηθούν στις ψυχολογικές τιμές και άλλες πρακτικές που μπορεί να εμφανιστούν στην αγορά από κάθε κακόπιστο.

11. Πρακτικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του ευρώ (καταθέσεις, επιτόκια, δάνεια κλπ. Διάφορα ερωτήματα και Απαντήσεις).

11.1.1. Ποια προβλήματα θα δημιουργήσει η παράλληλη κυκλοφορία δραχμής ευρώ την περίοδο 1 Ιανουαρίου 2002 μέχρι 28 Φεβρουαρίου 2002;

Είναι πολύ πιθανό να δημιουργηθούν πρακτικά προβλήματα στους καταναλωτές τα οποία θα είναι συνέπεια τόσο της έλλειψης δικής τους ενημέρωσης όσο και του φόρτου

εργασίας αλλά και της έλλειψης εμπειρίας που θα υπάρχει στα γκισέ των τραπεζών, στα εμπορικά καταστήματα, στις Δημόσιες Υπηρεσίες κλπ.

11.1.2. Τι πρέπει να κάνω προκειμένου να περιορίσω τα παραπάνω προβλήματα και να διευκολυνθώ καλύτερα στη χρήση του ευρώ;

Πρέπει να προσπαθήσουμε, παρακολουθώντας κάθε σχετική ενημέρωση (φυλλάδια, ομιλίες, δημοσιεύσεις κλπ.) ώστε να εξοικειωθούμε με την νέα κλίμακα αξιών καθώς και με την αναγνώριση των χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ.

Ταυτόχρονα, κατά το δίμηνο της παράλληλης κυκλοφορίας δραχμής ευρώ, πρέπει να φροντίσουμε να έχουμε προσαρμοστεί πλήρως στο νέο νόμισμα και στις τσέπες μας να υπάρχουν μόνο ευρώ.

11.1.3. Τι θα γίνει με τα βιβλιάρια καταθέσεων; Πρέπει να επισκεφθώ την τράπεζά μου και τότε να κάνω την μετατροπή;

Δεν χρειάζεται να κάνουμε τίποτα. Ήδη από τώρα οι τράπεζες στα βιβλιάρια καταθέσεων αναγράφουν τα ποσά και την αντιστοιχία των δραχμών σε ευρώ, ενώ από 1^η Ιανουαρίου 2002 όλες οι χρεοπιστώσεις και οι υπόλοιπες πράξεις θα γίνονται πλέον στο νέο νόμισμα.

11.1.4. Η μετάβαση στο ευρώ συνεπάγεται κάποια ιδιαίτερη συνέπεια για τους κατόχους των τραπεζικών καρτών;

Η μετάβαση στο ευρώ δεν συνεπάγεται και αλλαγή των τραπεζικών καρτών και τούτο διότι η τραπεζική κάρτα είναι μέσο χρέωσης ή πίστωσης του τραπεζικού λογαριασμού του κατόχου της, ανεξάρτητα από την νομισματική μονάδα στην οποία τηρείται ο λογαριασμός.

11.1.5. Κατά την μεταβατική περίοδο (1.1.2001- 31.12.2001) οι τόκοι που αποτελούν προϊόν καταθέσεων χωρών – μελών της ευρωζώνης φορολογούνται; Εάν είναι καταθέσεις σε συνάλλαγμα εκτός ευρωζώνης και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης φορολογούνται οι τόκοι;

Ναι, ως το πρώτο ερώτημα φορολογούνται στην πηγή σε ποσοστό 15%, όπως ακριβώς φορολογούνται και οι τόκοι που αποτελούν προϊόν καταθέσεων δραχμών εάν ο καταθέτης είναι κάτοικος Ελλάδος . Εάν ο καταθέτης είναι μη κάτοικος Ελλάδας τότε οι τόκοι σε νομίσματα εκτός ευρωζώνης και εκτός ευρωπαϊκής ένωσης δεν φορολογούνται.

11.1.6. Τι θα γίνει με τις πιστώσεις και τα δάνεια που συνάπτονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (μέχρι 31.12.2001); Τι θα γίνει με τις επιταγές ή συναλλαγματικές που λήγουν μετά την 31.12.2001 και έχουν εκφραστεί σε δραχμές;

Αν η ημερομηνία λήξης είναι μετά την 31 Δεκεμβρίου 2001 συστήνεται να εκφράζονται όλα σε ευρώ.

Αν όμως έχουν συναφθεί σε εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. δραχμή) θα μετατραπούν αυτόματα σε ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 2002.

Η έκδοση επιταγών σε δραχμές μετά την 1^η Ιανουαρίου 2002 είναι άκυρη.

11.1.7. Η εισαγωγή του ευρώ θα επηρεάσει τα ασφαλιστήρια συμβόλαια;

Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός διασφαλίζει την συνέχεια όλων των ασφαλιστικών συμβολαίων και άλλων νομικών συμβάσεων με την υποκατάσταση των ποσών που είναι εκφρασμένα σε εθνικά νομίσματα με τα ισοδύναμά τους σε ευρώ. Οι μετατροπές θα γίνουν με βάση τις καθορισμένες τιμές μετατροπής.

11.1.8. Ποιες είναι οι επιπτώσεις του ευρώ και γενικότερα της ΟΝΕ στον τομέα των χορηγήσεων;

Η οικονομική σταθερότητα, ο περιορισμός των συναλλαγματικών κινδύνων και η σταθερότητα των τιμών δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις σημαντικής μείωσης των επιτοκίων άρα γίνεται συμφερότερος ο δανεισμός προς επιχειρήσεις και ιδιώτες.

11.1.9. Από πότε μπορούν οι τράπεζες να ανοίγουν χορηγητικούς λογαριασμούς σε ευρώ;

Ήδη από την 1^η Ιανουαρίου 2001 οι τράπεζες χορηγούν δάνεια σε ευρώ ως εθνικό νόμισμα της χώρας, αλλά και από την 1^η Ιανουαρίου 1999 ως συνάλλαγμα.

11.1.10. Τι προβλέπεται για τις συμβάσεις σταθερού επιτοκίου μετά την εφαρμογή του ευρώ;

Από την 1^η Ιανουαρίου 2002 όλοι οι λογαριασμοί θα μετατραπούν σε ευρώ, οι τόκοι των δανείων θα εκφράζονται σε ευρώ και η ανατιμολόγησή τους στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου θα γίνεται στα επιτόκια του ευρώ.

Σημείωση: Για τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια σταθερού επιτοκίου, όπου ο σχετικός συμβατικός όρος λήγει μετά το 2002, το επιτόκιο που έχει συμφωνηθεί είναι υποχρεωτικό για τον δανειολήπτη, ο οποίος στα πλαίσια της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων είναι «κλειδωμένος» σε όλη την συμβατική διάρκεια σταθερού επιτοκίου στα υψηλότερα επιτόκια της δραχμής. Αυτό δεν αποκλείει την επαναδιαπραγμάτευση της σύμβασης με το πιστωτικό ίδρυμα, η οποία συνιστάται.

11.1.11. Υπάρχει διαφορά στα επιτόκια μεταξύ των εθνικών νομισμάτων και του ευρώ;

Όχι. Τα επιτόκια σήμερα είναι ενιαία είτε οι καταθέσεις είναι σε ευρώ είτε σε οποιαδήποτε άλλη εθνική νομισματική μονάδα του συστήματος.

11.1.12. Μπορεί κάποιος να αρνηθεί την εκτέλεση κάποιας συμβατικής υποχρέωσή του επικαλούμενος την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος;

Ο κοινοτικός κανονισμός επιβεβαιώνει ότι κατά μετάβαση στο ευρώ θα ισχύσει η **Αρχή της συνέχειας των συμβάσεων**. Π.χ. αν κάποιος είναι οφειλέτης δραχμών με υψηλό σταθερό επιτόκιο που συνήφθη πριν από 10 χρόνια, δεν μπορεί να επικαλεσθεί ως δικαιολογία για να μην εξυπηρετήσει το χρέος του, την εξαφάνιση της δραχμής από 1 Μαρτίου 2002 και την πτώση των επιτοκίων λόγω της νομισματικής ένωσης.

11.1.13. Τα αυτόματα μηχανήματα πώλησης και τα άλλα μηχανήματα που λειτουργούν με κέρματα και χαρτονομίσματα θα προσαρμοστούν ώστε να δέχονται χαρτονομίσματα και κέρματα σε ευρώ;

Βεβαίως και θα προσαρμοστούν με βάση το νέο νόμισμα (κέρματα, χαρτονομίσματα). Πιθανώς να χρειασθούν λίγο περισσότερο χρόνο από την 1^η Ιανουαρίου 2002.

Τα εθνικά διατραπεζικά επιτόκια έχουν αντικατασταθεί πλέον από τα Ευρωπαϊκά επιτόκια που καθορίζονται από τις κυριότερες εμπορικές τράπεζες της ευρωζώνης. Συνεπώς τα επιτόκια Euribor πήραν τη θέση των εθνικών επιτοκίων αναφοράς.

Στην Ελλάδα το εθνικό επιτόκιο Athibor αντικαταστάθηκε την 1.1.2001 από το Euribor (N.2842/2000).

Athibor: Το διατραπεζικό επιτόκιο της αγοράς συναλλάγματος Αθηνών.

EuRibor: Διατραπεζικός δείκτης επιτοκίου της ευρωζώνης και υπολογίζεται σε ένα δείγμα 64 πιστωτικών ιδρυμάτων από τα οποία 58 είναι στη ζώνη του ευρώ και 6 εκτός αυτής (τα 3 στις ΗΠΑ, 2 στην Ιαπωνία και 1 στην Ελβετία).

11.1.15. Πως διαμορφώνονται οι διεθνείς συναλλαγές μέσα στη ζώνη του ευρώ και εκτός αυτής;

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος για τις συναλλαγές μέσα στη ζώνη του ευρώ εξαλείφεται. Εξακολουθεί όμως να υπάρχει σε περιοχές εκτός αυτής.

12. Προσαρμογή της Φορολογίας

Τα Βιβλία και Στοιχεία των επιχειρήσεων για την μεταβατική περίοδο (έτος 2001)θα τηρούνται σε δραχμές ή και σε ευρώ, υπό όρους. Τα φορολογικά στοιχεία θα εκδίδονται σε δραχμές ή και σε ευρώ (διπλή αναγραφή)και σταδιακά θα γίνεται προσαρμογή σε ευρώ.

Κατά την ίδια περίοδο, η ενδεχόμενη επιλογή της λογιστικής χρήσης του ευρώ θα είναι αμετάκλητη.

Επιπλέον, η μετάβαση στο νέο νόμισμα πρέπει να αφορά στο σύνολο των λογιστικών διαδικασιών της επιχείρησης και να προκύπτει από τη δήλωσή της στο Υπουργείο Οικονομικών.

Οι δηλώσεις που αφορούν τη μεταβατική περίοδο και θα υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της είναι δυνατόν να υποβάλλονται σε δραχμές ή και σε ευρώ, υπό προϋποθέσεις. Επομένως, οι σχετικές δηλώσεις της άμεσης και έμμεσης φορολογίας (εισοδήματος, ΦΠΑ κλπ.) μπορούν να συντάσσονται και να υποβάλλονται είτε σε εθνικό νόμισμα είτε σε ευρώ, με την προϋπόθεση ότι τυχόν επιλογή του θα είναι αμετάκλητη, θα αφορά στο σύνολο της δραστηριότητας, των φορολογικών στοιχείων της επιχείρησης και θα δηλωθεί στην αρμόδια φορολογική υπηρεσία.

Ο υπολογισμός, η εκκαθάριση και ο καταλογισμός των φόρων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνονται κατ' αναλογία και εναρμονισμένα με την επιλογή του

νομίσματος τήρησης των Βιβλίων-Στοιχείων (και υποβολής) των δηλώσεων. Η απόδοση και επιστροφή φόρου και οι πάσης φύσεως πληρωμές μέσω Δ.Ο.Υ. θα γίνονται σε δραχμές, ενώ μέσω τραπεζών είναι δυνατόν να γίνονται και σε ευρώ, ανάλογα με τις δυνατότητες του τραπεζικού συστήματος.

Από 1-1-2002 η τήρηση των Βιβλίων των επιχειρήσεων, η υποβολή φορολογικών δηλώσεων, ο υπολογισμός και οι πληρωμές φόρων και γενικά το σύνολο των δραστηριοτήτων των συναλασσομένων (φυσικών και νομικών προσώπων) θα γίνονται μόνο σε ευρώ. Φορολογία Επιχειρήσεων σε ευρώ. Η επιλογή τρόπου φορολόγησης. Από την 1-1-2001 το ευρώ έχει εισέλθει για τα καλά στη ζωή κυρίως των επιχειρήσεων, αφού οι αναγραφές των τιμών και των άλλων χρηματικών αξιών, η διαπραγμάτευση στο χρηματιστήριο, η υποβολή των φορολογικών δηλώσεων κ.λ.π. θα γίνονται στο νέο νόμισμα. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε και να διευκρινίσουμε τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσουν οι επιχειρήσεις από την 1-1-2001 σχετικά με την τήρηση των βιβλίων και στοιχείων τους καθώς και θεμάτων φορολογίας εισοδήματος.

Από 1-1-2001 τα πρόσωπα που δικαιούνται να επιλέξουν το ευρώ για την τήρηση των βιβλίων και στοιχείων τους και την υποβολή των διαφόρων φορολογικών δηλώσεων κατά την μεταβατική περίοδο είναι: οι κοινωνίες αστικού κώδικα που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες καθώς και το Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Επίσης, τα νομικά πρόσωπα επιτηδευματίες, δηλαδή οι κάθε μορφής εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες όπως Α.Ε., ΕΠΕ, Ο.Ε., Ε.Ε.

Τα φυσικά πρόσωπα θα ξεκινήσουν την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων σε ευρώ από το 2002. Αλλαγές θα υπάρξουν και σε όλα τα έντυπα της φορολογικής δήλωσης.

Τα έντυπα έχουν κορεστεί και όπως αναφέρουν παράγοντες του υπουργείου θα πρέπει να σχεδιαστούν από την αρχή. Το σίγουρο είναι ότι οι σελίδες των εντύπων θα αυξηθούν αφού θα προβλεφθεί επιπλέον χώρος, προκειμένου τα φυσικά πρόσωπα αλλά και οι επιχειρήσεις να

μπορούν να συμπληρώσουν τα στοιχεία τους σε δραχμές αλλά και σε ευρώ. Οι φορολογικές δηλώσεις που θα υποβληθούν μέσα στο 2001 και αφορούν εισοδήματα και μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων του έτους αυτού είναι δυνατόν να υποβάλλονται ή σε δραχμές ή σε ευρώ, με αμετάκλητη επιλογή. Έτσι ο υπολογισμός του φόρου, το εκκαθαριστικό σημείωμα και η κάθε μορφής επικοινωνία με τον φορολογούμενο θα γίνονται από τις υπηρεσίες στο νόμισμα το οποίο ο ίδιος έχει επιλέξει.

Το έντυπο για την περιοδική δήλωση ΦΠΑ 2001 έχει ήδη τροποποιηθεί καθώς επίσης και το έντυπο που αφορά στο φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας.

12.1. Ποιες επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα επιλογής του ευρώ από φέτος (2001).

Δικαίωμα επιλογής του ευρώ από την 1-1-2001 έχουν:

α) Τα νομικά πρόσωπα επιτηδευματίες, δηλαδή:

✓ Οι κάθε μορφής εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες, όπως Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε.,

κ.λ.π. εταιρείες.

✓ Οι Δημόσιες και δημοτικές Επιχειρήσεις.

✓ Οι Συνεταιρισμοί και οι Συνεταιριστικές Ενώσεις.

✓ Οι Αλλοδαπές εταιρικές επιχειρήσεις και τα υποκαταστήματα αυτών.

✓ Οι Αστικές Εταιρείες, που έχουν αποκτήσει νομική προσωπικότητα.

β) Οι κοινωνίες του Αστικού Κώδικα που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τους ανωτέρω επιτηδευματίες είναι η υποχρεωτική τήρηση βιβλίων Γ' κατηγορίας για όλες τις δραστηριότητες, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ. 186/1992 «Κ.Β.Σ.».

γ) Το Δημόσιο καθώς και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)

Τα πρόσωπα αυτά δικαιούνται από 1-1-2001 να επιλέξουν το ευρώ για την τήρηση των βιβλίων, την έκδοση των στοιχείων, την υποβολή δηλώσεων και την εκπλήρωση, γενικά, των φορολογικών υποχρεώσεων, κατά την μεταβατική περίοδο 1-1-2001 – 31-12-2001.

12.2. Έναρξη Χρήσης του ευρώ.

Η έναρξη χρήσης του ευρώ συνδέεται πάντοτε με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1^η εκάστου μήνα, που αρχίζει μετά την 31-12-2000 η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση. Ύστερα από την υποβολή της σχετικής δήλωσης η υποχρέωση χρήσης του ευρώ αφορά στο σύνολο της επιχείρησης, δηλαδή τόσο στην έδρα όσο και σε όλα τα υποκαταστήματα. Έτσι, επιτηδευματίας που ακολουθεί διαχειριστική περίοδο 1/1-31/12/2001 μπορεί να επιλέξει το ευρώ είτε από την 1-1-2001 (έναρξη διαχειριστικής περιόδου) ή από την 1^η οποιουδήποτε μήνα του έτους 2001. Επίσης ο επιτηδευματίας που ακολουθεί διαχειριστική περίοδο 1/7/2000-30/6/2001, μπορεί να επιλέξει το ευρώ από την 1^η οποιουδήποτε μήνα του έτους 2001.

12.3. Υποβολή Ανέκκλητης Δήλωσης-Διαδικασία

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του ευρώ είναι η υποβολή ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. της έδρας ή στην καθ' ύλην αρμόδια Δ.Ο.Υ. πριν την έναρξη της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου, όπως αναλύεται ανωτέρω.

Για την υποβολή της ανέκκλητης δήλωσης χρησιμοποιείται το έντυπο της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του ν.1599/1986, όπως ισχύει, στο οποίο συμπληρώνεται η επωνυμία, η διεύθυνση, το επάγγελμα, ο αριθμός φακέλου (προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία) και ο αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του επιτηδευματία και δηλώνεται η ημερομηνία έναρξης χρήσης του ευρώ κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού. Η

υπεύθυνη αυτή δήλωση υποβάλλεται, νόμιμα υπογεγραμμένη, εις διπλούν (πρωτότυπο και φωτοαντίγραφο) μαζί με αίτηση, στο γραφείο Πρωτοκόλλου της Δ.Ο.Υ.

Η μία από τις ανωτέρω υπεύθυνες δηλώσεις, μαζί με τη σχετική αίτηση, παραδίδονται από το γραφείο Πρωτοκόλλου στο τμήμα Μητρώου της Δ.Ο.Υ., για την εισαγωγή της πληροφορίας στο υποσύστημα Μητρώου. Η άλλη όμοια υπεύθυνη δήλωση, υπογεγραμμένη από τον υπάλληλο του γραφείου Πρωτοκόλλου με την ένδειξη «παραλήφθηκε όμοιο», παραδίδεται στον υπόχρεο, ο οποίος την προσκομίζει, σε περίπτωση που του ζητηθεί, κατά την εκπλήρωση των φορολογικών του υποχρεώσεων.

12.4. Μετάβαση από δραχμές σε ευρώ- τήρηση Λογιστικών Βιβλίων

Προκειμένου να τηρηθούν τα βιβλία σε ευρώ, τα υπόλοιπα των λογαριασμών όλων των βαθμίδων, όπως αυτά προκύπτουν από το αναλυτικό καθολικό ή από τα ισοζύγια του αναλυτικού καθολικού, πρέπει να μετατραπούν από δραχμές σε ευρώ.

Ειδικότερα, για την διαδικασία μετάβασης στα βιβλία από δραχμές σε ευρώ παρέχονται οι παρακάτω διευκρινήσεις και οδηγίες:

Σε περίπτωση επιλογής του ευρώ από την έναρξη διαχειριστικής περιόδου (π.χ. 1-1-2001, 1-7-2001 ή 1-1-2002 υποχρεωτικά) πρέπει να μετατραπούν σε ευρώ όλα τα οριστικά υπόλοιπα των λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. ,που εμφανίζονται στην απογραφή της προηγούμενης χρήσης.

Η μετατροπή των λογαριασμών (υπολοίπων) κρίνεται σκόπιμο να γίνει στην τελευταία βαθμίδα τους, προκειμένου στα βιβλία να εξασφαλιστεί η συνέχεια των υπολοίπων της βαθμίδας αυτής σε ευρώ καθώς και για να αποφευχθούν οι διαφορές στρογγυλοποίησης στις άλλες βαθμίδες λογαριασμών. Έτσι, με βάση το σύνολο (άθροισμα) της τελευταίας βαθμίδας σε ευρώ, θα δημιουργηθούν και οι υπόλοιπες βαθμίδες αυτών.

Τυχόν διαφορές στρογγυλοποίησης, που θα προκύψουν στο τέλος, ως διαφορά μεταξύ συνόλου λογαριασμών Ενεργητικού και Παθητικού κατά το άνοιγμα των λογαριασμών σε ευρώ, θα καταχωρίζονται αναλόγως σε νέο ανοιγόμενο υπολογαριασμό του λογ.81.00 ή 81.01.

12.5. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνει αναπροσαρμογή του θεσμικού πλαισίου, καθώς και των πληροφοριακών συστημάτων τους. Τα στοιχεία που αφορούν στους προϋπολογισμούς, ισολογισμούς και απολογισμούς θα απεικονίζονται σε δραχμές και σε ευρώ.

Από την 1-1-2002 όλα τα χρηματοοικονομικά μεγέθη θα απεικονίζονται σε ευρώ, οι συμβάσεις θα συντάσσονται με βάση το ευρώ και όλες οι συναλλαγές θα γίνονται σε ευρώ.

12.6. Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνει αναπροσαρμογή του θεσμικού πλαισίου των κοινωνικών ασφαλίσεων καθώς και των πληροφοριακών συστημάτων τους. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία θα απεικονίζονται σε δραχμές και σε ευρώ, ενώ όλες οι συναλλαγές θα πραγματοποιούνται σε δραχμές.

Η αναπροσαρμοσμένη με βάση το ευρώ κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία εκτιμάται ότι θα εφαρμοστεί στην τελική περίοδο, οπότε όλα τα στοιχεία θα τηρούνται σε ευρώ και όλες οι συναλλαγές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης θα γίνονται σε ευρώ.

12.7. Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνει αναπροσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων τους, καθώς και του θεσμικού πλαισίου. Θα ακολουθείται η διπλή αναγραφή τιμών στα τιμολόγια και στους λογαριασμούς παροχής υπηρεσιών που θα εκδίδονται και αποστέλλονται στους πελάτες (ηλεκτρικό ρεύμα, υδροδότηση, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομεία

κ.λ.π.), καθώς και στα πάσης φύσεως έντυπα που χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση στις συναλλαγές. Από την 1-1-2002 θα εκφράζονται σε ευρώ οι τιμές των προϊόντων, η μισθοδοσία του προσωπικού, οι πληρωμές και οι συμβάσεις.

13. Πως λειτουργεί το χρηματιστήριο στο νέο περιβάλλον

Από την 1-1-2001 οι τιμές των μετοχών και των τίτλων στο χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών απεικονίζονται σε ευρώ. Οι εντολές και οι τιμές προσφοράς και ζήτησης των μετοχών εκφράζονται σε ευρώ. Οι συναλλαγές στο χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών πραγματοποιούνται και εκκαθαρίζονται σε ευρώ. Τα δελτία τιμών των μετοχών εκδίδονται σε ευρώ. Τα στοιχεία των χρηματιστηριακών συναλλαγών που αναφέρονται στα σχετικά έντυπα και έγγραφα απεικονίζονται τόσο σε δραχμές όσο και σε ευρώ. Να σημειωθεί ότι μέχρι το 2002 τα εθνικά ευρωπαϊκά χρηματιστήρια θα ενταχθούν σε ένα γενικότερο Διευρωπαϊκό Δίκτυο χρηματιστηρίων των χωρών της ζώνης του ευρώ. Με δεδομένες επομένως τις προθέσεις της Ελλάδας αφενός να αποτελέσει το ευρωπαϊκό σημείο αναφοράς στα Βαλκάνια αφετέρου να εξασφαλίσει την πλήρη συμμετοχή της στις ευρωπαϊκές χρηματιστηριακές εξελίξεις, προβλέπονται τα ακόλουθα:

Να ενταχθεί ο βαθμός αξιοπιστίας ώστε να είναι εύκολη η μετάβαση από το εθνικό νομικό πλαίσιο στο αντίστοιχο Ευρωπαϊκό.

Τη διευκόλυνση της ροής ξένων κεφαλαίων από την Ευρώπη ώστε να βοηθηθεί η αναβάθμιση του ΧΑΑ σε Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Χρηματιστήριο.

Από 1.1.2002, οι διευκολύνσεις σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής των συναλλαγών σε δραχμές σταματούν. Νόμισμα και του ΧΑΑ είναι το ευρώ.

Στο νέο Ευρωπαϊκό ορίζοντα, τόσο η διεύρυνση των κεφαλαίων όσο και η ομογενοποίηση των χρηματαγορών θα πολλαπλασιάσει τις επενδυτικές ευκαιρίες. Οι επενδυτές θα πρέπει να εστιάσουν το ενδιαφέρον τους στον κλάδο στον οποίο θα θελήσουν να επενδύσουν. Άλλωστε όλα τα Ευρωπαϊκά χρηματιστήρια πρόκειται να μετατραπούν σε περιφερειακά και εξειδικευμένα χρηματιστήρια. Τα αποτελέσματα δεν θα είναι ορατά μόνο στους

Ευρωπαίους πολίτες, αλλά και στους επενδυτές από τρίτες χώρες που θα βρουν ελκυστικές τιμές στις μετοχές και θα θελήσουν να επενδύσουν στην ισχυρότερη πλέον ομοσπονδιακή οικονομία του κόσμου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη δημιουργήσει ειδική επιτροπή, η οποία θα μελετήσει τις επιπτώσεις στις χρηματαγορές που θα προκύψουν από την ΟΝΕ. Δεδομένη πάντως θα πρέπει να θεωρείται η ενίσχυση των θεσμών διαφάνειας και αξιοπιστίας με κοινό νομικό πλαίσιο για όλα τα κράτη-μέλη.

13.1. Ερωτήματα - Απαντήσεις

13.1.1. Τι επιπτώσεις θα έχει η μετάβαση στο ευρώ για τις μετοχές και τις συμμετοχές σε κεφάλαια επενδύσεων;

Η μετάβαση στο ευρώ δεν θα έχει επιπτώσεις στην αξία των μετοχών και των συμμετοχών σε κεφάλαια επενδύσεων. Κατά τη μετατροπή του εθνικού νομίσματος σε ευρώ θα αλλάξουν οι αριθμοί αλλά η αγοραστική δύναμη των διαθέσιμων σας θα παραμείνει η ίδια. Από την 1^η Ιανουαρίου 2002 το αργότερο, όλες οι αναφορές σε εθνικές νομισματικές μονάδες σε συμβάσεις ή νομικά έγγραφα θα θεωρούνται ως αναφορά στο ευρώ. Το ίδιο ισχύει για τις μετοχές και τους τίτλους μετοχών σε κεφάλαια επενδύσεων. Η μετατροπή θα πραγματοποιείται στην τιμή μετατροπής που έχει καθοριστεί μεταξύ του ευρώ και του εθνικού νομίσματος. Ορισμένες τράπεζες και κεφαλαιαγορές χρησιμοποιούν το ευρώ ήδη από το 1999. Αυτό σημαίνει ότι θα καταστεί δυνατή η διαπραγμάτευση σε ευρώ για ορισμένες μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια πριν το 2002. Ομοίως, ορισμένες εταιρείες θα επιλέξουν να μετατρέψουν τα νόμιμα κεφάλαιά τους σε ευρώ και να καταβάλουν τα μερίσματά τους σε ευρώ πριν το 2002. Ως κάτοχοι τίτλων οι αλλαγές αυτές δεν σας αφορούν, εφόσον αρμόδιες για τη μετατροπή του ευρώ σε εθνικό νόμισμα, και αντίστροφα θα είναι οι τράπεζες. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου,

οι κάτοχοι τίτλων θα λαμβάνουν τα πριμ τους στο νόμισμα που έχουν επιλέξει για το λογαριασμό τους (σε ευρώ ή εθνικό νόμισμα).

13.1.2. Ποιες επιπτώσεις θα έχει στα κρατικά ομόλογα που έχω ήδη αγοράσει η μετάβαση στο ευρώ;

Τα κράτη που συμμετέχουν από την 1^η Ιανουαρίου 1999, στη Νομισματική Ένωση μπορούν και αποφασίζουν για τη μετατροπή σε ευρώ των εκφρασμένων σε εθνικό νόμισμα ομολόγων. Με τη μετατροπή αυτή αλλάζουν μόνον οι αριθμοί, ενώ η αξία των ομολόγων σας παραμένει αμετάβλητη. Η μετάβαση θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις ορισθείσες τιμές μετατροπής εθνικού νομίσματος /ευρώ που θα καθοριστούν σε μόνιμη βάση από την 1^η Ιανουαρίου 1999. Οι όροι υπό τους οποίους έχετε αγοράσει τα κρατικά ομόλογα (επιτόκιο, προθεσμία, κλπ). παραμένουν αμετάβλητοι. Τα κρατικά ομόλογα που θα εκδίδονται μετά την 1^η Ιανουαρίου 1999 θα εκφράζονται αυτόματα σε ευρώ.

Το πλεονέκτημα είναι: καθώς οι τιμές συναλλάγματος καθορίστηκαν οριστικά την 1^η Ιανουαρίου 1999, ο συναλλαγματικός κίνδυνος μεταξύ των συμμετεχόντων νομισμάτων και του ευρώ θα εξαφανιστεί. Ανεξάρτητα του εάν είναι εκφρασμένες σε εθνικά νομίσματα ή ευρώ, τα κρατικά ομόλογα δεν υπόκεινται σε κανένα συναλλαγματικό κίνδυνο. Όλα τα κρατικά ομόλογα θα μετατραπούν αυτόματα σε ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 2002.

14. Το Νομικό Πλαίσιο

Η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων και οι κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης

Το νομικό πλαίσιο για την εισαγωγή του ευρώ καθορίζεται από τους κανονισμούς 1103/97 και 974/98, οι οποίοι θεσπίστηκαν από το Συμβούλιο Υπουργών ECOFIN. Οι κανονισμοί αυτοί προσδιορίζουν τις βασικές αρχές λειτουργίας αναφορικά με την εισαγωγή του ευρώ, όπως την αρχή της « Συνέχειας των Συμβάσεων» (σύμφωνα με την οποία όλες οι

συμβάσεις θα παραμείνουν ανεπηρέαστες από τη μετατροπή των εθνικών νομισμάτων σε ευρώ), καθώς επίσης και τους κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης.

14.1. Επηρεασμός συμβάσεων από τη μετάβαση στο ευρώ

Η συνέχεια των συμβάσεων κατοχυρώνεται από τον κοινοτικό κανονισμό σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ.

Το άρθρο 3 του κανονισμού ορίζει ότι " η καθιέρωση του ευρώ δεν μεταβάλλει τους όρους των νομικών πράξεων ούτε δικαιολογεί τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων δυνάμει νομικών πράξεων ούτε παρέχει μονομερώς το δικαίωμα σε ένα συμβαλλόμενο να μεταβάλει ή να καταργήσει μια νομική πράξη. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται με την επιφύλαξη ότι τα μέρη δεν είχαν συμφωνήσει διαφορετικά". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων.

Δηλαδή, η εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος των κρατών μελών της ευρωζώνης δεν θα έχει επιπτώσεις στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών εκτός αν αυτά έχουν συμφωνήσει διαφορετικά. Από τη μετάβαση στο ευρώ επηρεάζονται όσες συμβάσεις ικανοποιούν ταυτόχρονα δύο κριτήρια: **Ένα χρονικό κριτήριο:** πρόκειται για τις συμβάσεις που έχουν συνομολογηθεί πριν την 1-1-1999 (ή πριν από την 1-1-2001 στην περίπτωση της Ελλάδας) και οι δεσμεύσεις τους ισχύουν και μετά την 1-1-1999 (αντίστοιχα μετά την 1-1-2001) ή ενδεχομένως και μετά την 1-1-2002.

Ένα νομισματικό κριτήριο: πρόκειται για τις συμβάσεις, τις οποίες ως λογιστικό χρήμα ή μέσο πληρωμών αναφέρεται το ecu, η δραχμή ή άλλη νομισματική μονάδα κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ. Οι συμβάσεις που ανταποκρίνονται στα παραπάνω κριτήρια αρχίζουν να επηρεάζονται από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ, δηλαδή από την 1-1-1999, εφόσον το ευρώ αντικαθιστά τα πρώην εθνικά νομίσματα αυτήν την ημερομηνία ή στην περίπτωση της δραχμής, την 1-1-2001. Το ερώτημα είναι, τι γίνεται με τις συμβάσεις που τα κράτη μέλη έχουν

συνάψει στην εθνική τους νομισματική μονάδα με τρίτες χώρες εκτός της Ε.Ε. είναι υποχρεωμένη η έννομη τάξη αυτής της τρίτης χώρας, να αναγνωρίσει την αντικατάσταση της εθνικής νομισματικής μονάδας από το ευρώ σύμφωνα με τους κανονισμούς. Το διεθνές δίκαιο καταλήγει σε καταφατική απάντηση αυτού του ερωτήματος, δηλαδή την αναγνώριση της συνέχειας των συμβάσεων. Για την αποφυγή όμως, ερμηνευτικών προβλημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν, ορισμένες χώρες καθιέρωσαν ρητές σχετικές διατάξεις.

15. ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.

Η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίζεται από την απελευθέρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Με την είσοδο στην ΟΝΕ, η εποπτεία και η ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα παραμένει αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Ο ρόλος της ΕΚΤ είναι μόνο συμβουλευτικός και συντονιστικός.

Το σημερινό θεσμικό πλαίσιο εποπτείας θα πρέπει να επανεξεταστεί, καθώς η ενοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα θα απαιτήσει αυξημένη συνεργασία μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών. Μια λύση θα ήταν η ενοποιημένη εποπτεία σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η δημιουργία ενιαίων εποπτικών αρχών για όλο το χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η εποπτεία θα μπορούσε να ανατεθεί σε δύο διαφορετικούς φορείς ανάλογα με το είδος της εποπτικής λειτουργίας, προς το παρόν το πρόβλημα αντιμετωπίζεται με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών.

Η εισαγωγή του ευρώ θα απαιτήσει άμεσα ορισμένες αλλαγές στην κοινοτική και εθνική εποπτική νομοθεσία. Ο τρόπος υπολογισμού του συναλλαγματικού κινδύνου θα πρέπει να αλλάξει. Επίσης, πρέπει να αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού του κινδύνου θέσης από

διαπραγματεύσιμους χρεωστικούς τίτλους. Το κριτήριο της χώρας πρέπει να διατηρηθεί κατά τον υπολογισμό των απαιτήσεων για την κάλυψη έναντι του κινδύνου θέσης από μετοχές.

Η έλλειψη ιστορικών στοιχείων σε ευρώ, δημιουργεί προβλήματα στη χρήση των υποδειγμάτων VAR. Η μετατροπή των ιστορικών στοιχείων σε ευρώ με βάση τις αμετάκλητες ισοτιμίες δημιουργεί προβλήματα στη σύγκριση ιστορικών σειρών που αναφέρονται σε διαφορετικά εθνικά νομίσματα. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενώσεων Χρηματοοικονομικών Αναλυτών προτείνει τέσσερις βασικές αρχές κατά την παρουσίαση και σύγκριση ιστορικών στοιχείων:

1) Η μετατροπή σε ευρώ δεν πρέπει να επηρεάσει τα ιστορικά στοιχεία των αποδόσεων ή τη λογιστική πληροφόρηση που παρέχεται στους επενδυτές, μεριδιούχους.

2) Το ευρώ δεν υπήρχε πριν την 1^η Ιανουαρίου 1999. Για το λόγο αυτό είναι αδύνατο να υπάρξει έγκυρη ιστορική πληροφόρηση σε ευρώ, η οποία να αφορά είτε σε χαρτοφυλάκια, είτε σε δείκτες μετοχών, είτε σε συναλλαγματικές ισοτιμίες.

3) Ιστορικές αποδόσεις οι οποίες ήταν συγκρίσιμες πριν από την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE πρέπει να παραμείνουν συγκρίσιμες και στη συνέχεια. Παρόμοιες συγκρίσεις πρέπει να διατηρήσουν την προηγούμενη σειρά κατάταξης μεταξύ των αποδόσεων των διαφόρων χαρτοφυλακίων.

4) Οι αποδόσεις χαρτοφυλακίων οι οποίες δεν ήταν συγκρίσιμες πριν από την εισαγωγή του ευρώ, δεν μπορούν να γίνουν αναδρομικά συγκρίσιμες λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1.Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.

Αρκετές τεχνικές προετοιμασίες που σχετίζονται με την εισαγωγή του ευρώ στις συναλλαγές έχουν ήδη ξεκινήσει σε όλα τα επίπεδα στην Ελλάδα και ιδίως στην Τράπεζα της Ελλάδος. Η Τράπεζα έχει ήδη ενσωματώσει στο λειτουργικό της πλαίσιο τα μέσα που χρησιμοποιεί σήμερα η ΕΚΤ για την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Έχει προβεί στην προσαρμογή των μέσων που διαθέτει για τη διενέργεια τακτικών παρεμβάσεων, καθώς και των μέσων που της επιτρέπουν να πραγματοποιεί πράξεις ρύθμισης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά. Τα νέα μέσα είναι απολύτως συνεπή με το λειτουργικό πλαίσιο του συστήματος του Ευρώ. Όσον αφορά τις δύο κατηγορίες πάγιων διευκολύνσεων, δηλαδή τη διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης και τη διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων, με τις πρόσφατες προσαρμογές καταργήθηκε το ανώτατο όριο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης, ορίστηκε η διάρκειά της σε μια ημέρα και συγχωνεύθηκαν τα δύο κλιμάκια της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων.

Επίσης, το σύστημα τήρησης υποχρεωτικών καταθέσεων εναρμονίστηκε πλήρως και το ποσοστό υποχρεωτικών καταθέσεων μειώθηκε από 12% σε 2%. Η Τράπεζα της Ελλάδος υιοθέτησε το Μάρτιο του 2000 ένα νέο σύστημα αποτίμησης των χρεογράφων τα οποία αποδέχεται ως ενέχυρο τόσο στις πράξεις νομισματικής πολιτικής όσο και για το σύστημα πληρωμών. Η αποτίμηση διενεργείται πλέον με βάση τις τρέχουσες αγοραίες τιμές και επί των τιμών των χρεογράφων εφαρμόζονται οι περικοπές και τα περιθώρια του ΕΣΚΤ.

Όσον αφορά τα συστήματα πληρωμών, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αναπτύξει το σύστημα πληρωμών ΕΥΡΩ-ΕΡΜΗΣ, το οποίο συνδέθηκε με το TARGET από τις 4 Ιανουαρίου 1999, κυρίως για τη διενέργεια διασυνοριακών πληρωμών σε ευρώ. Από τις 10 Μαρτίου 2000

άρχισε η επιτυχής λειτουργία του συστήματος πληρωμών ΕΡΜΗΣ σε δραχμές, μετά από τρίμηνη δοκιμαστική περίοδο και τη σταδιακή ενσωμάτωση των επιμέρους εφαρμογών που υποστηρίζει.

Το νέο σύστημα, με το οποίο είναι δυνατός ο άμεσος διακανονισμός των διατραπεζικών εντολών πληρωμής και των πράξεων νομισματικής πολιτικής σε δραχμές, συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της διατραπεζικής αγοράς και στην καλύτερη διαχείριση των αποθεματικών των πιστωτικών ιδρυμάτων και του μηχανισμού της Τράπεζας της Ελλάδος για την παρακολούθηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Παράλληλα, το ωράριο λειτουργίας της διατραπεζικής αγοράς παρατάθηκε ώστε να συμπίπτει με αυτό του ευρωσυστήματος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος προχωρά σχετικά γρήγορα στην περαιτέρω προσαρμογή των συστημάτων πληρωμών και ιδίως στην ενοποίηση του συστήματος ΕΥΡΩ-ΕΡΜΗΣ με το δραχμικό του ανάλογο. Με την ενοποίηση αυτή και με την άρση των ειδικών περιορισμών που ισχύουν για τις ενδοημερήσιες χορηγήσεις και τις χορηγήσεις διάρκειας μιας ημέρας σε ευρώ, το σύστημα πληρωμής ΕΡΜΗΣ \ TARGET αποτελεί, αμέσως μετά από την ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ, έναν καθοριστικό παράγοντα για την ενσωμάτωση της εγχώριας διατραπεζικής αγοράς στην ενιαία χρηματαγορά της ζώνης του ευρώ.

Το Σύστημα Διακανονισμού Χρεογράφων αναπτύχθηκε περαιτέρω το 1999. Τα νέα λειτουργικά χαρακτηριστικά του πληρούν όλους τους όρους που είναι απαραίτητοι για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ (διενέργεια διασυνοριακών συναλλαγών).

Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει προβεί, επίσης, σε συγκεκριμένες ενέργειες για την προσαρμογή της εγχώριας αγοράς συναλλάγματος εν όψει της έλευσης του ευρώ. Ειδικότερα, για τη διασφάλιση της απαιτούμενης τεχνικής υποδομής, έχει δρομολογηθεί η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου και μηχανογραφημένου συστήματος διαχείρισης των συναλλαγματικών διαθεσίμων. Το σύστημα αυτό θα χρησιμεύσει στη διαχείριση των συναλλαγματικών

διαθεσίμων τόσο της ΕΚΤ (τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της οποίας θα διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος σε αποκεντρωμένη βάση), όσο και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Οι Τράπεζες έχουν πραγματοποιήσει ήδη δοκιμές στο νέο περιβάλλον που θα ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 2001. Οι πελάτες των τραπεζών θα πρέπει να γνωρίζουν ότι όλες οι διαδικασίες που αφορούν τη μετατροπή ενός λογαριασμού από δραχμές σε ευρώ θα γίνεται χωρίς έξοδα. Το ίδιο θα ισχύει και για τη μετατροπή των υπολοίπων των δραχμικών δανείων σε ευρώ. Βέβαια σε αρκετές χώρες που είναι ήδη μέλη της ευρωζώνης από την 1^η Ιανουαρίου 1999 έχουν εκφραστεί παράπονα για συνέχιση των χρεώσεων από τις τράπεζες σε τέτοιου είδους συναλλαγές.

Μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις έχει παρέμβει η Κομισιόν προς τράπεζες για τις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι εφαρμόζουν πρακτικές καρτέλ σε αυτά τα θέματα.

Έτσι, μέσα στο Δεκέμβρη προγραμματίστηκαν μια σειρά από πράξεις, οι οποίες είναι:

1) Προκήρυξη του διαγωνισμού ανάληψης του επικοινωνιακού προγράμματος ενημέρωσης για το ευρώ, η οποία σημαίνει ότι οι τράπεζες προχωρούν σε εκστρατεία ενημέρωσης της πελατείας τους για τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται με την έλευση του ευρώ, καθώς από τις 2^η Ιανουαρίου 2001 όλα τα δραχμικά προϊόντα που διαθέτουν στην πελατεία τους (καταθέσεις, χορηγήσεις, αμοιβαία κεφάλαια, leasing) θα προσφέρονται και στο ευρώ. Ειδικά μάλιστα οι μακροχρόνιες συμβάσεις των οποίων η διάρκεια λήγει μετά την 1^η Ιανουαρίου 2001, όπως οι προθεσμιακές καταθέσεις που υπερβαίνουν το ένα έτος ή τα στεγαστικά δάνεια δεν θα έχουν κανένα λόγο να εκφράζονται σε δραχμές ακόμη και στη μεταβατική περίοδο. Έτσι, όλοι οι δραχμικοί λογαριασμοί γίνονται ταυτόχρονα και λογαριασμοί ευρώ.

Αυτό σημαίνει ότι οι τόκοι και οι αναλήψεις πιστώνονται και χρεώνονται αντίστοιχα και σε ευρώ. Όλοι οι λογαριασμοί αυτοί θα μετατραπούν υποχρεωτικά σε ευρώ στο τέλος του 2001.

Στη διάρκεια όμως του 2001 οι καταθέτες θα έχουν τη δυνατότητα να μετατρέψουν στους λογαριασμούς τους σε ευρώ χωρίς μάλιστα να αλλάζει ο αριθμός του λογαριασμού. Οι σημερινοί λογαριασμοί συναλλάγματος σε ευρώ και σε άλλα νομίσματα που βρίσκονται ήδη στη ζώνη του, θα δίνουν από την αρχή του νέου έτους το ίδιο επιτόκιο με τους δραχμικούς καταθετικούς λογαριασμούς.

Κατά συνέπεια οι λογαριασμοί αυτοί δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης. Τα αντίστοιχα θα ισχύουν και για τα δάνεια, καθώς όλες οι κατηγορίες νέων χορηγήσεων της τράπεζας σχεδιάζονται και θα προσφέρονται σε ευρώ. Οι πιστωτικές κάρτες που βρίσκονται σε κυκλοφορία θα μπορούν να πληρώνονται είτε από δραχμικούς λογαριασμούς είτε από λογαριασμούς σε ευρώ. Οι εγγυητικές επιστολές εκφράζονται σε δραχμές και ευρώ, όμως οι νέες που θα εκδίδονται από 1^η Ιανουαρίου 2001 θα είναι μόνο σε ευρώ.

2) Ανακοίνωση του κώδικα δεοντολογίας των τραπεζών, για την προμήθεια που θα λαμβάνουν κατά τις μετατροπές σε ευρώ. Έτσι, στις τράπεζες συνιστάται:

Να παρέχουν δωρεάν ορισμένες υποχρεωτικές υπηρεσίες όπως: α) Μετατροπή χωρίς έξοδα εισερχομένων πληρωμών από την εθνική νομισματική μονάδα στη μονάδα ευρώ και αντίστροφα στην μεταβατική περίοδο, β) Μετατροπή χωρίς έξοδα λογαριασμών από την εθνική νομισματική μονάδα στη μονάδα ευρώ στο τέλος της μεταβατικής περιόδου.

Να μην επιβάλλουν χρέωση σε ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών.

Να προβλέπουν ίση μεταχείριση μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισμάτων, δηλαδή να χρεώνουν την ίδια προμήθεια για πανομοιότυπες υπηρεσίες που έχουν συνομολογηθεί είτε σε εθνικές νομισματικές μονάδες, είτε σε ευρώ.

Να τηρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές διαφάνειας ως προς την προσαρμογή τιμών μετατροπής και στην ενδεχόμενη είσπραξη διαχειριστικών εξόδων.

Επίσης, οι τράπεζες: α) να προσδιορίζουν με εμφανή τρόπο την τιμή μετατροπής με την οποία έγινε η μετατροπή του χρηματικού ποσού, β) να υπολογίζουν χωριστά από την τιμή

μετατροπής τις χρεώσεις, που ενδεχομένως προκύπτουν, και τις οποίες εισπράττουν για την μετατροπή, γ) να παρέχουν στην πελατεία τους, τόσο πριν την συναλλαγή όσο και μετά την ολοκλήρωσή της, ευκρινή και διαφανή πληροφόρηση αναφορικά με το περιεχόμενο των χρεώσεων.

3) Κοινοποίηση του σχεδίου εισαγωγής των τραπεζογραμματίων και των νομισμάτων σε ευρώ. Δίνει τη δυνατότητα προεφοδιασμού με ευρώ της Τράπεζας της Ελλάδος και των τραπεζών από τον Οκτώβριο και των μεγάλων επιχειρήσεων λιανικής από την 1^η Δεκεμβρίου του 2001.

4) Οργάνωση του τρόπου και της ασφάλειας μεταφοράς των νομισμάτων.

Επίσης, είχε τεθεί σχέδιο αντιμετώπισης απρόβλεπτων συμβάντων, το οποίο σημαίνει ότι, στο Σύστημα Αύλων Τίτλων είχαν ληφθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος όλα τα απαραίτητα μέτρα, και με την επάρκεια ειδικευμένου προσωπικού το οποίο σε περίπτωση κατάρρευσης του συστήματος ηλεκτρονικών υπολογιστών, (το οποίο λειτουργεί στο κεντρικό κατάστημα της Τράπεζας της Ελλάδος) θα θέσουν σε λειτουργία το εφεδρικό, το οποίο αν καταρρεύσει και αυτό, η διαδικασία επανέκφρασης θα γίνει χειρογράφως, διαδικασία που θα πάρει πολύ περισσότερο χρόνο από το προβλεπόμενο τριήμερο.

Επίσης, τις 2 Ιανουαρίου 2001, οι τράπεζες και γενικότερα οι δημόσιοι οργανισμοί θα παραμείνουν κλειστοί ως αργία, για να μπορέσει η ελληνική οικονομία να υποδεχτεί το ευρώ χωρίς δυσάρεστες εκπλήξεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετά Σαββατοκύριακα οι περισσότερες τράπεζες λειτούργησαν σε συνθήκες «εικονικής πραγματικότητας» με επανειλημμένες δοκιμές, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι που δημιουργούνται από τη μετατροπή όλων των συστημάτων πληρωμών σε ευρώ.

2.2. Τα επιτόκια μετά το ευρώ.

Η σύγκλιση των ελληνικών επιτοκίων με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά συντελέστηκε κατά κύριο λόγο στο σκέλος των καταθέσεων, ενώ στο σκέλος των χορηγήσεων η εναρμόνιση περιορίστηκε κυρίως στα επιτόκια στεγαστικών δανείων. Αντίθετα, τα επιτόκια των καταναλωτικών δανείων όπως επίσης και τα επιτόκια χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις, εξακολουθούν να εμφανίζουν σημαντική απόκλιση από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά, ενώ ακόμη μεγαλύτερο είναι το *ecart*, δηλαδή η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων καταθέσεων και των επιτοκίων χορηγήσεων που παρατηρούνται στην ελληνική αγορά .

Η εξέλιξη αυτή, που φαίνεται να βρίσκεται σε ευθεία αντίφαση με την έμφαση που αποδίδεται από την πλευρά των τραπεζών στη λιανική τραπεζική (*retail banking*), ερμηνεύεται από την πλευρά των τραπεζών ως αντιστάθμισμα στο υψηλό ρίσκο που συνεπάγεται η αθρόα σχεδόν χορήγηση καταναλωτικών δανείων, στην προσπάθεια που καταβάλλεται για την προσέλκυση νέων πελατών. Η διατήρηση των επιτοκίων χορηγήσεων σε υψηλότερα σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες επίπεδα, δεν εκφράζει τίποτε άλλο παρά την αδυναμία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος να αναπτυχθεί στη βάση μιας πιο υγιούς και ανταγωνιστικής πολιτικής επιτοκίων. Έτσι, παρά το γεγονός ότι ο τομέας της καταναλωτικής πίστης αποτελεί τον πιο αναπτυσσόμενο και προσοδοφόρο τομέα δανείων, χαρακτηρίζεται εντούτοις από τη διατήρηση των επιτοκίων σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, λόγω κυρίως του υψηλού ρίσκου που συνεπάγεται για της τράπεζες και της αδυναμίας του τραπεζικού συστήματος να τιμολογήσει με ανταγωνιστικότερα κριτήρια την επέκταση της καταναλωτικής πίστης. Η διατήρηση από την πλευρά της τραπεζής της Ελλάδος του ανώτατου ορίου χορηγήσεων στα 8 εκατομμύρια δραχμές αποτελεί ένα ακόμα επιχείρημα για τη διατήρηση των επιτοκίων αυτής της κατηγορίας σε υψηλά επίπεδα και στο πλαίσιο αυτό, προβάλλεται και το αίτημα της οριστικής κατάργησης και του τελευταίου περιορισμού στις χορηγήσεις. Η οριστική ωστόσο απελευθέρωση των χορηγήσεων στην καταναλωτική πίστη συνδέεται με τη φάση ωρίμανσης του συγκεκριμένου

τομέα, διαδικασία που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη για τη χώρα μας και απομένει αρκετός δρόμος για να ολοκληρωθεί, αφού, όπως αποκαλύπτουν τα στοιχεία, ο δανεισμός στη χώρα μας μόλις και φθάνει το 25% του ΑΕΠ έναντι του κοινοτικού μέσου όρου, που ξεπερνά το 70%.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΟ	ΣΤΑΘΕΡΟ 3 τές	ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ	ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΠΑΓΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ	5,95	7,05	9,75	15,75	7,50	7,50
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	6,00	6,35	10,25-9,50	-	7,00	7,00
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	6,00	6,50	10,25-10,25	15,00	7,25	7,25
ΑΛΦΑ	6,50	-	10,50-11,75	15,75	7,25	7,25
ΕΓΝΑΤΙΑ	7,50	-	13,90	17,00-17-50	-	-
ΛΑΙΚΗ	6,25	-	10,50-11,50	-	8,50	-
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	6,40	-	12,00-13,00	14,90-15,90	7,50	7,50
ΓΕΝΙΚΗ	5,75	7,50	10,75-11,25	16,25	8,25	8,25
EUROBANK	6,90	6,80	13,00	-	8,75	8,50

ΠΗΓΗ: ΚΕΡΔΟΣ Πολιτική Εφημερίδα 26/5/2001

3. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΝΕ.

Όπως έχουμε αναφέρει η ΟΝΕ, σημαίνει και την εισαγωγή του ευρώ στην Ελληνική Οικονομία. Η εισαγωγή του ευρώ αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για την Ελληνική Οικονομία αφού το ενιαίο νόμισμα θα συμβάλλει:

1) Στο χαμηλό πληθωρισμό. Με την εισαγωγή της Ελλάδας στην ΟΝΕ ο πληθωρισμός έπρεπε να είναι χαμηλός. Έτσι, ο πληθωρισμός έφτασε γύρω στο 4%. Το ποσοστό αυτό είναι πολύ καλό για την Ελλάδα, αφού μετά την πλήρη εισαγωγή του ευρώ θα μειωθεί περισσότερο. Υποθετικά, μέχρι το 2005 θα φτάσει στο 2%.

2) Στα χαμηλά επιτόκια. Θα δημιουργηθεί μια ευρύτερη χρηματοοικονομική αγορά με μεγάλη ποικιλία επενδύσεων και ευκαιριών. Ο ανταγωνισμός θα αυξηθεί μεταξύ των χρηματοοικονομικών κέντρων και οι ευρωπαίοι πολίτες θα επωφεληθούν από τα χαμηλά επιτόκια ευρωζώνης. Το περιθώριο του επιτοκίου θα πέφτει σταδιακά τα επόμενα χρόνια από το επίπεδο του 2,1% και θα σταθεροποιηθεί σε 1,7%.

3) Στη διαφάνεια των τιμών. Λόγω της ανταγωνιστικότητας των τιμών, αυτές θα είναι πλέον καλύτερες για την Ελλάδα.

4) Στη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Η ανταγωνιστικότητα θα αυξηθεί, με συνέπεια καλύτερες τιμές για τον Έλληνα καταναλωτή.

5) Στη συναλλαγματική και νομισματική σταθερότητα. Το ευρώ καθιερώνεται στο Παγκόσμιο Νομισματικό Σύστημα ως ένα διεθνές νόμισμα εμπορίου, επενδύσεων και αποταμιεύσεων. Η ευθύνη της Ε.Ε. στην παγκόσμια νομισματική σταθερότητα αυξάνεται. Εκλείπει το κόστος της μεταφοράς κεφαλαίων και των συναλλαγών, καθώς και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι. Τα οφέλη θα αντιληφθούν οι επιχειρήσεις, οι καταναλωτές και οι ταξιδιώτες. Θετικές θα είναι επίσης οι επιπτώσεις στις αποταμιεύσεις, στη λήψη αποφάσεων των οικονομικών φορέων, ενώ θα διευκολυνθούν οι επενδύσεις και η ανάπτυξη.

6) Στην ισχυροποίηση της θέσης της χώρας μας στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

7) Το σημερινό πολύπλοκο σύστημα των γεωργικών νομισματικών ρυθμίσεων, μέσω των «πράσινων ισοτιμιών», θα απλουστευθεί με την καθιέρωση του ευρώ.

8) Απλουστεύονται σημαντικά δημοσιονομικές πράξεις, όπως συστήματα μηχανοργάνωσης, δημοσιονομικής διαχείρισης, διοίκησης, κ.α.

9) Θα υπάρχουν πολιτικά οφέλη μέσω της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

10) Οι μετανάστευση και οι μεταφορές θα βοηθηθούν. Όσον αφορά τη μετανάστευση, οι Έλληνες εργαζόμενοι θα προωθηθούν για εργασία στα υπόλοιπα κράτη της ζώνης του ευρώ. Όσον αφορά τις μεταφορές, λόγω του ενιαίου νομίσματος θα μειωθεί το κόστος των συναλλαγών. Αυτό θα φέρει και θετική επίπτωση στις εξαγωγές.

Όλα τα παραπάνω δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την ταχύτερη ανάπτυξη, διασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις για υψηλά επίπεδα απασχόλησης και ευημερίας.

3.1. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ.

Η έναρξη του τελικού σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης (ONE), με την καθιέρωση του ευρώ ως κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, μπορεί να χαρακτηριστεί ως το σημαντικότερο γεγονός στη μεταπολεμική Ευρώπη, με ευρύτατες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνέπειες. Είναι φανερό ότι μια από τις σημαντικότερες οικονομικές επιδράσεις αφορά στον αντίκτυπο της καθιέρωσής του στο διεθνή χρηματοπιστωτικό χώρο και ιδιαίτερα στους κίνδυνους που αναλαμβάνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

Τα μακροοικονομικά χαρακτηριστικά της ONE _ δημοσιονομική πειθαρχία, συγκλίνοντα και χαμηλά επιτόκια, εξάλειψη της συναλλαγματικής αστάθειας, βελτίωση της ρευστότητας των αγορών- αναμένεται να συνεισφέρουν σημαντικά στη μείωση των τραπεζικών κινδύνων.

3.2. Κίνδυνοι αγοράς

Η κατάργηση της αγοράς συναλλάγματος μεταξύ των δώδεκα ευρωπαϊκών νομισμάτων θα οδηγήσει στην εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, ενώ η βαθμιαία μείωση των αποδόσεων των ευρωπαϊκών ομολόγων, λόγω της σύγκλισης των επιτοκίων, θα επιφέρει σημαντική μείωση του επιτοκιακού κινδύνου στη ζώνη του ευρώ. Αντίθετα, αβεβαιότητα επικρατεί για τους συναλλαγματικούς κινδύνους έναντι τρίτων νομισμάτων καθώς δεν υπάρχουν επαρκή ιστορικά στοιχεία για τη μεταβλητότητα των ισοτιμιών του ευρώ σε σχέση με τα δύο διεθνή νομίσματα, το γεν και το δολάριο ΗΠΑ.

Οι σημαντικότερες διαρθρωτικές αλλαγές εντός και εκτός της ζώνης του ευρώ επέδρασαν καταλυτικά στη μείωση της σημασίας του συναλλαγματικού κινδύνου , ωστόσο η αβεβαιότητα που υπήρχε για την επίδραση του ιού του 2000 στις διεθνείς αγορές οδήγησε στη σταδιακή ανάκαμψη της μεταβλητότητας των ισοτιμιών του ευρώ με τα βασικά διεθνή νομίσματα κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1999.

Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου στη ζώνη του ευρώ ενίσχυσε τις συσχετίσεις των ήδη χαμηλών αποδόσεων των κρατικών ομολόγων εξουδετερώνοντας ταυτόχρονα τα οφέλη της διαφοροποίησης κινδύνου επιτοκίου.

Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος είναι πιθανό να στερήσει σημαντικούς πόρους διαφοροποίησης κινδύνου από τα διεθνή χαρτοφυλάκια.

Η σημαντική μείωση των δραστηριοτήτων στις αγορές συναλλάγματος, η υψηλή συσχέτιση των ήδη χαμηλών αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, καθώς και η συρρίκνωση του περιθωρίου επιτοκίου λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού στη ζώνη του ευρώ, ίσως ωθήσει

τις Τράπεζες σε αναζήτηση επενδύσεων υψηλότερου κινδύνου με σκοπό την αναπλήρωση των εσόδων από τις εργασίες αυτές και τη διατήρηση της κερδοφορίας τους.

Το γεγονός αυτό είναι πιθανό να οδηγήσει:

- σε αύξηση των τοποθετήσεων στις αναδυόμενες αγορές εκθέτοντας έτσι τις τράπεζες σε μεγαλύτερους κινδύνους αγοράς. Είναι πρόσφατο το παράδειγμα των κρίσεων στις αναδυόμενες αγορές της Ν.Α. Ασίας, της Λατινικής Αμερικής αλλά και της Ρωσίας, όπου οι τράπεζες των περισσότερων αναπτυσσόμενων δυτικών χωρών υπέστησαν σημαντικές ζημιές.
- στη μετατόπιση των τραπεζικών χαρτοφυλακίων από παραδοσιακές επενδύσεις χαμηλού κινδύνου (κρατικά ομόλογα) σε επενδύσεις υψηλότερου κινδύνου (μετοχές, εταιρικά ομόλογα) στις ώριμες ή αναδυόμενες αγορές.

Καθώς η ONE μεταβάλλει τον ορισμό της «εγχώριας αγοράς», είναι πιθανό να ενισχύσει το ρόλο του κλαδικού έναντι του εθνικού παράγοντα στην κατανομή των κεφαλαίων στα ευρωπαϊκά χαρτοφυλάκια μετοχικών αξιών.

Η ταχύτητα δημοσιονομικής προσαρμογής των κρατών μελών της Ε.Ε. ίσως αναδειχθεί ως ένας κρίσιμος παράγοντας διαμόρφωσης του πιστωτικού κινδύνου για κρατικές ομολογιακές εκδόσεις.

Η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για εταιρικές εκδόσεις χαμηλότερης διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου αποτελεί πρόκληση για τις τράπεζες στη ζώνη του ευρώ.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές που συνοδεύουν την ONE θα συνεχίσουν να αποτελούν το βασικό κίνητρο για την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

Η καθιέρωση του ευρώ αναμένεται να προσδώσει μεγαλύτερη ρευστότητα και διαφάνεια στις ευρωπαϊκές αγορές, ωστόσο στην περίπτωση μιας ενδεχόμενης κρίσης η ανεπάρκεια

κατάλληλων εξασφαλίσεων για την παροχή ρευστότητας από την ΕΚΤ. Ίσως οδηγήσει σε εξάπλωση της κρίσης.

3.3. Ποιο είναι το κόστος και τα οφέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE) για εταιρείες και παρέχοντες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες;

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) είναι μια επένδυση για την μελλοντική οικονομική ισχύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτό το λόγο, η ONE δεν πρέπει να θεωρηθεί ως "τίμημα" που πρέπει να καταβληθεί. Για εταιρείες εκτός του χρηματοπιστωτικού τομέα, το βασικό κόστος θα είναι η προσαρμογή των διοικητικών διαδικασιών τους. Το κόστος αυτό θα αντισταθμιστεί από τη μείωση του κόστους της επιβάρυνσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, καθώς και από τα αναμενόμενα κέρδη. Το κόστος στο χρηματοπιστωτικό τομέα θα είναι υψηλότερο. Δεδομένου ότι οι τράπεζες προετοιμάζονται για σκληρότερο ανταγωνισμό σε μια περισσότερο αποδεσμευμένη και ανοικτή αγορά, ορισμένες από τις προγραμματισμένες επενδύσεις είναι ουσιαστικές, ανεξάρτητα από την ONE. Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων καλύπτουν οι νέοι υπολογιστές, το νέο λογισμικό, ο προγραμματισμός, η κατάρτιση των υπαλλήλων και οι εκστρατείες πληροφόρησης. Ακόμα και ξένες τράπεζες, όμως, που δεν επηρεάζονται από την ONE, θα πρέπει να πραγματοποιήσουν επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων τους εάν επιθυμούν να συμβαδίζουν με τις διαρκώς ταχύτερες τεχνικές εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

3.4. Ευρώ και πληθυσμός σε δυσμενή κοινωνική και οικονομική κατάσταση

Η ειδική αυτή κατηγορία του πληθυσμού περιλαμβάνει άτομα από όλα τα κοινωνικά στρώματα τα οποία αντιμετωπίζουν οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Πολλά από τα άτομα αυτά έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, περιορισμένη επαγγελματική εξειδίκευση καθώς επίσης αντιμετωπίζουν και προβλήματα αναλφαβητισμού. Εάν σκεφτεί κάποιος το ποσοστό

των αναλφάβητων στην Ελλάδα μπορεί να κατανοήσει πλήρως τη δυσκολία προσαρμογής αυτών των ατόμων στα νέα δεδομένα.

Επιπλέον, προβλήματα δημιουργεί το γεγονός ότι αυτά τα άτομα αντιμετωπίζουν το θέμα του ευρώ σαν μία προσπάθεια των πλουσίων να εξουθενώσουν ακόμα περισσότερο τις αδύναμες οικονομικά τάξεις. Δεδομένου και του γεγονότος ότι η συζήτηση για χρήματα είναι απαγορευμένο θέμα γι' αυτούς επειδή αισθάνονται άβολα για τη δεινή οικονομική τους κατάσταση, πρέπει να οργανωθούν εκδηλώσεις ενημέρωσής τους πέρα από τα καθιερωμένα. Γι' αυτούς τους ανθρώπους δεν αρκεί η δημιουργία ενός εντύπου ή η προβολή ενός τηλεοπτικού μηνύματος από τα ΜΜΕ. Πρέπει να δρομολογηθούν ειδικοί μηχανισμοί προσέγγισης που θα δίνουν τη δυνατότητα σε αυτούς τους ανθρώπους να εκφέρουν γνώμη, να ακουστούν και να εμπιστευτούν τα άτομα που θα τους ενημερώσουν.

4. Συμπέρασμα

4.1. Τα υπέρ και κατά του ευρώ

4.2. Τα ΥΠΕΡ περιλαμβάνονται:

Η δημιουργία μιας ομοιογενούς αγοράς που θα δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να δημιουργήσουν, και να ανταγωνιστούν, ενώ στους καταναλωτές το προνόμιο να κάνουν ευκολότερα έρευνα αγοράς, συγκρίνοντας τις τιμές προϊόντων και παρεχομένων υπηρεσιών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μείωση του κόστους παραγωγής.

Εξάλειψη του κόστους που προκύπτει από τη μετατροπή του συναλλάγματος.

Θα απλουστευθεί το σημερινό πολύπλοκο σύστημα των γεωργικών νομισματικών ρυθμίσεων μέσω των πράσινων ισοτιμιών.

Θα ενισχυθεί ο ανταγωνισμός και οι κινήσεις συγχώνευσης των επιχειρήσεων.

Η δημιουργία μιας κοινής Ευρωπαϊκής αγοράς χρήματος.

4.3. Στα ΚΑΤΑ μπορούν να καταγραφούν:

Ο εκμηδενισμός της εθνικής ανεξάρτητης νομισματικής πολιτικής

Υιοθέτηση ενιαίας πολιτικής χωρίς να περιλαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες εθνικές ιδιομορφίες.

Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται να καταγραφούν ως οι πιο κερδισμένοι από την εφαρμογή του ευρώ οι εξής τομείς:

- Οι δυναμικές επιχειρήσεις
- Οι πολυεθνικές εταιρείες
- Οι επιστήμονες με εξειδίκευση το ευρώ
- Η αγορά ακινήτων
- Ο τουρισμός

Στους λιγότερο κερδισμένους ή τους χαμένους προβλέπεται να είναι:

- Οι μικρές εθνικές επιχειρήσεις.
- Οι τράπεζες με πολλαπλή και κυρίως μη εξειδικευμένη παροχή υπηρεσιών.

ΤΟ ΕΥΡΩ & Η ΔΡΑΧΜΗ

1€ = 340,750 ΔΡΧ.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ & ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΔΡΑΧΜΕΣ	ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΠΟ ΕΥΡΩ	ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ
ΚΕΡΜΑΤΑ			
1	Δεν υπάρχει ανάλογη κέρμα σε Ευρώ	1 λεπτό	3
2	1 λεπτό	2 λεπτά	7
5	1 λεπτό	5 λεπτά	17
10	3 λεπτά	10 λεπτά	34
20	6 λεπτά	20 λεπτά	68
50	15 λεπτά	50 λεπτά	170
100	29 λεπτά	1 Ευρώ	341
		2 Ευρώ	682
ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ			
100	29 λεπτά	5 Ευρώ	1.704
200	59 λεπτά	10 Ευρώ	3.408
500	1,47 Ευρώ	20 Ευρώ	6.815
1.000	2,93 Ευρώ	50 Ευρώ	17.038
5.000	17,67 Ευρώ	100 Ευρώ	34.075
10.000	29,35 Ευρώ	200 Ευρώ	68.150
		500 Ευρώ	170.375

ΚΕΡΜΑΤΑ ΕΥΡΩ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ EURO COINS: THE ELLENIC ISSUE

Αδελφική Τριήρης
Εξελκυσμένος ποταμός των πρόβατων του Κίμωνος (Νησιωκό Μουσείο)

An advanced model of an Albanian Trireme
Dating from the times of Kimon (Maritime Museum)

Κορβίνα - Καρίτζα
Πλοίο της Επανάστασης του 1821

A Corvette
A type of ship used during the Ellican War of Independence (1821)

Αχιλλεύσιον Τανκέρ
Ευρωπαϊκό εμπορικό πλοίο

Tanker
A modern ship

Ρίγος Βελέστινός-Φερνός
(1757-1798)
Πρόεδρος & πρωτεύων του Ανεξαρτήτου Διασυντακτικού περιλήπτη & κέρμας της Επανάστασης των υποκόσμων Ισών από τους Οθωμανούς

Rigas Veloustinos-Fernos
(1757-1798)
A forerunner & leading figure of Ellican Enlightenment. He was also a visionary & a herald of the Balkan Revolution from Ottoman rule.

Ιωάννης Καποδίστριας
(1776-1831)
Κερσεύας, Έλληνας & Ευρωπαίος πολιτικός & διπλωμάτης, πρώτος συντακτικός αρχηγός του Ελληνικού κράτους

Ioannis Capodistrias
(1776-1831)
A leading national & European politician & diplomat, first Governor (1830-31) of Ellican after the War of Independence

Ελευθέριος Βενιζέλος
(1864-1936)
Σπουδαίος Έλληνας πολιτικός. Έπτά φορές Πρωθυπουργός, πρωτοπόρος κοινωνικός αναμορφωτής & εμπειρογάρμος διπλωμάτης

Eleftherios Venizelos
(1864-1936)
One of Ellican's most important political figures, seven times Prime Minister. He was a pioneer in social reform & a versatile diplomat.

Γλάρος
Αίθρητικό τετραόβριον

Owl
Design taken from an ancient Albanian 4-drachma coin

Από την αρχαία Ελλάδα (Μαθαλαγία)
Η Αφροδίτη της Ευρώπης από τον Δελ μεταμορφώθηκε σε τρωάδα, από ψηφιδωτό της Σπάρτης

A scene from Mythology
Europa being abducted by Zeus in the shape of a bull (from a mosaic in Sparta)

ECOSE

Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98, 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ

Άρθρο 1

Αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή ως νόμισμα της Χώρας, σύμφωνα με τους όρους των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, (ΕΕ L162/97), 974/98, (ΕΕ L139/98), 2866/98 (ΕΕ L359/98) του Συμβουλίου, όπως ισχύουν και τις διατάξεις του παρόντος. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νομίμου χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002.

2. Το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία.

Άρθρο 2

Μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις

1. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ, μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

2. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές μετατρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.

3. Χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη.

4. Οι ενδιάμεσοι υπολογισμοί καλύπτουν όλα τα στάδια κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά απ' εαυτού χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μία αλληλουχία πράξεων η οποία δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής.

5. Διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, εφόσον προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του

Συμβουλίου και των διατάξεων του παρόντος, δεν επηρεάζουν το απαλλακτικό χαρακτήρα των σχετικών πληρωμών ή την ακρίβεια των σχετικών εγγράφων και δεν αναζητούνται.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, είναι δυνατόν να επιβάλλεται μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς και γενικότερα να ρυθμίζονται θέματα μετατροπών από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα, καθώς και στρογγυλοποιήσεων.

Άρθρο 3

Αντικατάσταση επιτοκίων

1. Οποιαδήποτε αναφορά, στο διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών (ATHIBOR) που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου, αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη, ως βάση υπολογισμού των τόκων, οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή εάν δεν συμφωνηθεί ή ορισθεί αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο.

2. Οι αναφορές σε θεσπιζόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος επιτόκια, που υπάρχουν σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις αντικαθίστανται από αναφορές στα αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, η διάταξη αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών ή των συναλλασσομένων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

3. Η αντικατάσταση επιτοκίων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή που διενεργείται δυνάμει άλλων διοικητικών ή κανονιστικών πράξεων, λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ, δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων, μονομερώς, χωρίς να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών.

Άρθρο 4

Αγορά συναλλάγματος

1. Το άρθρο 1 του ν. 1083/1980 αντικαθίσταται ως

εξής:

"Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο, πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζικά γραμμάτια, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις." Καταργούνται οι λοιπές διατάξεις του ν.1083/1980, πλην των διατάξεων του άρθρου 7 της παραγράφου 4 του άρθρου 8 και του άρθρου 9 του νόμου αυτού, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 229/1973.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, εκδίδουν ημερήσια δελτία τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων τα οποία και δημοσιεύουν. Τα ποσοτικά όρια και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων, που περιλαμβάνονται στα δελτία αυτά, καθορίζονται ελεύθερα.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει δελτία τιμών αναφορά του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα με βάση τα αντίστοιχα δελτία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων για τις ανάγκες των καταστημάτων της.

4. Οποιαδήποτε αναφορά σε επίσημη τιμή συναλλάγματος ή σε μέση τιμή (fixing) της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, αντικαθίσταται από την, σύμφωνα με την παράγραφο 3 το παρόντος άρθρου, σχετική τιμή αναφοράς εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

5. Ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της.

6. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις προηγούμενες παραγράφους.

Άρθρο 5

Ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού, χρυσών νομισμάτων και τιμαρίθμου

1. Καταργούνται οι διατάξεις του ν.362/1945, το άρθρο 2 του ν.944/1946 και γενικά κάθε διάταξη που απαγορεύει τη συνομολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην Ελλάδα: α) σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα, β) σε

εγχώριο νόμισμα, εφόσον το ποσό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων αφήνεται να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου.

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2771/1999 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

"Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να θέτει τους όρους αγοράς και πώλησης χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από άλλα πρόσωπα."

3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επισύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τη θέσπιση, από αυτήν, κανόνων πλαισίου αγορά και πώλησης συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμματίων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή την απαγόρευση της διενέργειας των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα, άλλο νομικό ή από φυσικό πρόσωπο.

Άρθρο 6

Φορολογικές διατάξεις

1. Οι επιτηδευματίες Νομικά Πρόσωπα, οι κοινωνίες ή κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες, που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για εισοδήματα ή συναλλαγές ή πράξεις ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων, από οποιαδήποτε αιτία, του έτους 2001, μπορούν να επιλέξουν το ευρώ σε αντικατάσταση της δραχμής στην τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά φορολογικών υποχρεώσεων, που προβλέπονται και απορρέουν από την εφαρμογή των οικείων φορολογικών διατάξεων και αφορούν στο έτος 2001.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του ευρώ, αποτελεί, η υποβολή από τους φορολογουμένους της παραγράφου 1, ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), στην οποία έκαστος υπάγεται, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου. Σε κάθε περίπτωση, η έναρξη της κατά τα ανωτέρω χρήσης του ευρώ συνδέεται με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1η εκάστου μήνα, η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση.

3. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν.2238/1994 "Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος" (ΦΕΚ 151 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής: "Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για τις δαπάνες μετάβασης στο ευρώ, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τα

οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002)."

Άρθρο 7

Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές - Βεβαίωση είσπραξης εσόδων, πληρωμές κατά τη μεταβατική περίοδο

1. Στην παρ. 7 του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992 - ΦΕΚ 84 Α') προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

"δ) οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβένονται είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις."

2. Κατά το έτος 2001, η βεβαίωση των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, η είσπραξη και επιστροφή φόρων, εισφορών και τελών, καθώς και οι πάσης φύσεως συναλλαγές και οι πληρωμές και οι εξοφλήσεις των τίτλων του Δημοσίου που διενεργούνται στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.), πραγματοποιούνται μόνο σε δραχμές.

3. Κατά τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που είναι δυνατόν να προκύπτουν κατά τη μετατροπή δραχμών σε ευρώ και αντιστρόφως, μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά εγγραφή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρειες σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 8

Δημόσιο χρέος

1. Την 1η Ιανουαρίου 2001 επανεκφράζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία, όλοι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές:

α) που έχουν εκδοθεί σε άυλη μορφή στο εσωτερικό υπό τη μορφή Ομολόγων, Ομολογιακών Δανείων και Εντόκων Γραμματίων.
β) που έχουν εκδοθεί σε φυσική μορφή και απουλοποιούνται μέχρι 31.12.2000.

2. Η αξία των τίτλων σε φυσική μορφή που βρίσκονται σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2001 (ονομαστική αξία και αξία τοκομεριδίων) υπολογίζεται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία.

3. Τα δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου, που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες άλλων Κρατών-Μελών της ζώνης ευρώ επανεκφράζονται σε ευρώ, εφόσον και οι αντίστοιχες χώρες έχουν επανεκφράσει το

χρέος του σε ευρώ.

4. Άλλες κατηγορίες δανείων του Ελληνικού Δημοσίου, που έχουν συναφθεί σε δραχμές, μπορούν να επανεκφραστούν σε ευρώ.

5. Το αποτέλεσμα της επανέκφρασης σε μονάδες ευρώ στρογγυλοποιείται προς το πλησιέστερο λεπτό του ευρώ. Σε περίπτωση που κατά την επανέκφραση προκύπτει ακριβώς το μισό μιας υποδιαίρεσης, το ποσό στρογγυλοποιείται στο επόμενο λεπτό του ευρώ.

6. Κάθε ένδικο βοήθημα σε σχέση με τις διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου, ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης.

7. Οι εκδότες χρεωγράφων που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης όπως αυτή ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας του Κανονισμού Ε.Κ. 2223/1996 του Συμβουλίου (Ε.Ε. L310/1996), όπως εκάστοτε ισχύει, μπορούν, από 1.1.2001, να επανεκφράσουν το χρέος τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν σχετικά με την μετατροπή του δημοσίου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού ή με κοινές αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μέθοδο επανέκφρασης του δημοσίου χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Η ισχύς του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται για την υλοποίηση των διατάξεων αυτού αρχίζει από της δημοσίευσής του νόμου.

Άρθρο 9

Τελωνειακές διατάξεις

1. Τα νομικά πρόσωπα ή το Δημόσιο, που συναλλάσσονται κατά το έτος 2001 με τις Τελωνειακές Υπηρεσίες της χώρας μπορούν να επιλέξουν το ευρώ στις πάσης φύσεως δηλώσεις που υποβάλλουν και αφορούν το έτος αυτό. Απαραίτητη προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η υποβολή σχετικής ανέκκλητης δήλωσης του συναλλασσόμενου προς την αρμόδια Τελωνειακή Αρχή, στην τοπική αρμοδιότητα της οποίας ευρίσκεται η έδρα του.

2. Η βεβαίωση, είσπραξη και επιστροφή δασμών και φόρων, καθώς και οποιεσδήποτε πληρωμές μέσω των Τελωνειακών Υπηρεσιών της χώρας κατά το έτος 2001 γίνονται μόνο σε δραχμές. Δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα που προκύπτουν κατά τη μετατροπή εφόσον αυτά δεν είναι ανώτερα του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά πράξη.

Άρθρο 10

Δημόσιο Λογιστικό και Λογιστικό Ν. Π. Δ. Δ.

Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημοσίου Λογιστικού καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

Άρθρο 11

Μετοχικό Κεφάλαιο Ανωνύμων Εταιρειών (Α. Ε.)

1. Ο κωδ. ν. 2190/1920 "Περί Ανωνύμων Εταιρειών", όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 8 η φράση "είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών" αντικαθίσταται από τη φράση "εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ".

β) Η παρ. 3 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής: "Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες που έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ, υποχρεούνται να προσαρμόσουν το κεφάλαιο τους μέχρι του ποσού αυτού και με απόκλιση έως μείον 2.5% το αργότερο μέχρι 31.12. 2003 διαφορετικά ανακαλείται η άδεια σύστασης τους".

γ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 8 η λέξη "διετίας" αντικαθίσταται με τη λέξη "προθεσμίας".

δ) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8α η φράση "δραχμών εκατό εκατομμυρίων (100.000.000)" αντικαθίσταται από τη φράση "τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ".

ε) Στην περίπτωση β της παρ. 2 του άρθρου 12 διαγράφονται οι λέξεις "και των είκοσι πέντε δραχμών".

στ) Η παρ. ... του άρθρου 14 αντικαθίσταται ως εξής: "1. Η ονομαστική αξία εκάστης μετοχής δεν δύναται να οριστεί κατώτερα των τριάντα λεπτών (0.30) του ευρώ και ανώτερα των εκατό (100) ευρώ."

ζ) Η παρ. 2 του άρθρου 30 καταργείται.

η) Στην παρ. 1 του άρθρου 67 η φράση των "30.000 δραχμών" αντικαθίσταται με τη φράση "των εκατό (100) ευρώ".

2. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από 1.1.2002.

3. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων.

Άρθρο 12

Μετατροπή Μετοχικού Κεφαλαίου Α.Ε.

1. Η μετατροπή και η στρογγυλοποίηση της

ονομαστικής αξίας της μετοχής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, γίνεται με αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού, που αποφασίζεται, παρά κάθε αντίθετη διάταξη του καταστατικού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κωδ. ν. 2190/1920 όπως ισχύει, και κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 3, 4 και 5 και 13 παρ. 4 και 8 του ίδιου νόμου. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα και για την παράγραφο 1, περίπτωση β' του άρθρου 11.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό "Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ" και κεφαλοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εταιρείες, μπορούν να εκφράσουν το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους και σε ευρώ.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες που θα συσταθούν από 1.1.2001 έως 31.12.2001 μπορούν να ορίσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ.

4. Από 1.1.2002 για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ανώνυμης εταιρείας απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών της να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

5. Από την 1.1.2004 για την καταχώρηση στοιχείων ανώνυμης εταιρείας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (Μ. Α. Ε.) απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

6. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες αναπροσαρμόζουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 του κωδ. ν. 2190/1920 μέχρι 31.12.2003.

Άρθρο 13

Εταιρικό Κεφάλαιο Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε. Π. Ε.)

1. Ο ν. 3190/1955 "περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης" όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 η φράση "έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών" αντικαθίσταται με τη φράση "δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ".

β) Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

"Οι υφιστάμενες εταιρείες περιορισμένης

ευθύνης που έχουν κεφάλαιο κατώτερο των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ, υποχρεούνται να αυξήσουν το κεφάλαιο τους, μέχρι του ορίου αυτού, και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003.

γ) Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 4 η φράση "των δραχμών δέκα χιλιάδων (10.000)" αντικαθίσταται από τη φράση "των τριάντα (30) ευρώ".

δ) Στην παρ. 3 του άρθρου 41 οι φράσεις "έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών" και "δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών" αντικαθίσταται με τις φράσεις "δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ" και "τριάντα (30) ευρώ", αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν να ισχύουν από 1.1.2002.

Άρθρο 14

Μετατροπή Εταιρικού Κεφαλαίου - Μεριδίων Ε. Π. Ε.

1. Η μερίδα συμμετοχής των εταιρών των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που είναι εκφρασμένη σε δραχμές, μετατρέπεται σε ευρώ και στρογγυλοποιείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, με αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, παρά κάθε αντίθετη διάταξη της σύμβασης, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των εταιρών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3190/1955, όπως ισχύει, με τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, κατά παρέκκλιση των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ. 1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου.

Η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλοποίηση αποθεματικών ή με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό "Διαφορά από μετατροπή εταιρικού κεφαλαίου σε ευρώ" και κεφαλοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2,3 και 4 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου ισχύουν ανάλογα και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 εταιρείες περιορισμένης ευθύνης αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταιρών, σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιο, μέχρι την 31.12.2003.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 11 έως και 14.

Άρθρο 15

Διπλή αναγραφή τιμών

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται σε διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών στις συναλλαγές του με τους

καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβανομένων και των διαφημιστικών μηνυμάτων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 6. Κατ' εξαίρεση η υποχρέωση αυτή αρχίζει, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους την 1.3.2001.

2. Η διπλή αναγραφή τιμών θα πρέπει να είναι σαφής, εύκολα αναγνωρίσιμη και ευανάγνωστη. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι εξαιρέσεις από αυτές. Ειδικότερα τυχόν προβλήματα που θα ανακύψουν από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής τιμών, τα οποία σχετίζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών.

Άρθρο 16

Ευρω - παρατηρητήριο

1. Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') "Προστασία των Καταναλωτών" ασκούν και αρμοδιότητες "Ευρω-παρατηρητηρίου", το οποίο σε τοπικό επίπεδο ασχολείται με το να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, εφαρμοζόμενων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2251/1994.

Οι Επιτροπές αυτές για τη λειτουργία τους, ως ευρω-παρατηρητηρίων, έχουν πενταμελή σύνθεση με τη συμμετοχή του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ως Προέδρου ή του αναπληρωτή του και ενός εκπροσώπου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, ή του αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

2. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί τη λειτουργία του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας ως προς την εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Προς το σκοπό αυτόν κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων, καθώς και τα πορίσματα τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Άρθρο 17

Ευρώ - λογότυπος

1. Χορηγείται ειδικό σήμα (ευρώ-λογότυπος)

σύμφωνα με τις Συστάσεις 98/287/ΕΚ/1.5.98 (L 130/98) και 98/288/ΕΚ/23.4.98 (L 130/98) της Επιτροπής κατά το πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή, για την υποστήριξη της προετοιμασίας της μετάβασης στο ευρώ.

2. Η διάθεση του ευρώ-λογότυπου στις επιχειρήσεις και τα εμπορικά καταστήματα ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι λοιπές προϋποθέσεις χορήγησής του.

Άρθρο 18

Διατάξεις Κεφαλαιαγοράς και Χρηματιστηρίων Αξιών

1. Η διαπραγμάτευση, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών σε οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα διενεργούνται σε ευρώ. Η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των χρηματιστηριακών συναλλαγών θα γίνεται και σε δραχμές.

2. Οι εταιρίες οι οποίες, είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο Χ.Α.Α., υποχρεούνται να απεικονίζουν και σε ευρώ, όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α.

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α. ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο Χρηματιστήριο σε ευρώ και ειδικότερα οι λεπτομέρειες εφαρμογής των μεθόδων διαπραγμάτευσης, ο καθορισμός των μονάδων διαπραγμάτευσης και ο τρόπος καθορισμού του βήματος μεταβολής τιμής, οι κανόνες διαμόρφωσης των χρηματιστηριακών δεικτών, απεικόνισης των τιμών και δημοσίευσής τους, ο τρόπος τήρησης των βάσεων δεδομένων, ο τρόπος διαβίβασης και εκτέλεσης εντολών των μελών του Χ.Α.Α. και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α.

4. Με απόφαση του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία εκκαθάρισης χρηματιστηριακών συναλλαγών σε ευρώ, όπως η απεικόνιση χρηματικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων των χειριστών του συστήματος άυλων τίτλων, η διενέργεια του χρηματικού διακανονισμού και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α. κυρίως όσον αφορά τη σύνταξη και υποβολή των βιβλίων και στοιχείων.

5. Με απόφαση του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (Χ.Π.Α.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και

διαδικασίες διαπραγμάτευσης παραγώγων, τις συναλλαγές επί παραγώγων και την κατάρτιση αυτών στο Χ.Π.Α. σε ευρώ, όπως την αλλαγή της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συναλλαγής, τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας παραγώγων και των τιμών διαπραγμάτευσης αυτών, τον τρόπο απεικόνισης και δημοσίευσής των τιμών των συναλλαγών επί παραγώγων, τις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών του Χ.Π.Α. και Μελών που είναι Ειδικοί Διαπραγματευτές στο Χ.Π.Α.

6. Με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π.), ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών επί παραγώγων σε ευρώ, όπως η μετατροπή και στρογγυλοποίηση κατά την εκκαθάριση, η ημερήσια αποτίμηση των ανοιχτών θέσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές επί παραγώγων, ο διακανονισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές αυτές, η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής εξασφαλίσεων, περιθωρίου ασφάλισης ή ασφαλειών προς την ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών αυτής.

Άρθρο 19

Μετατροπές προστίμων, παραβόλων και χρηματικών ποινών

Οπουδήποτε σε νόμους και κανονιστικές πράξεις προβλέπονται χρηματικά ποσά δραχμών από πρόστιμα, παράβολα και χρηματικές ποινές, ή άλλες οικονομικές επιβαρύνσεις και υποχρεώσεις, τα ποσά αυτά μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίησή τους σε ΕΥΡΩ, είναι δυνατόν, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, να αναπροσαρμόζονται από 1.1.2002.

Άρθρο 20

Πρόστιμο

Για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και από τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενες υπουργικές αποφάσεις, επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 20.000.000 δρχ. και από 1.1.2002 από 150 έως 60.000 ευρώ, το οποίο αποτελεί δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

Με απόφαση του αρμόδιου κατά Περίπτωση Υπουργού καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία βεβαίωσης της παράβασης,

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Βασικές κατευθύνσεις για την επιτάχυνση της προετοιμασίας της χώρας για τη μετάβαση στο ΕΥΡΩ.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αναμενόμενη εισαγωγή του ΕΥΡΩ στην Ελλάδα, την 1.1.2001, δημιουργεί αναμφίβολα μία νέα νομισματική πραγματικότητα, στην οποία πρέπει να προσαρμοσθούν όλοι οι κοινωνικοοικονομικοί φορείς της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό βασική επιδίωξη του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ως καθύλην αρμόδιος συντονιστικός φορέας για την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, είναι η προώθηση της έγκαιρης προετοιμασίας των εμπλεκόμενων φορέων και του κοινού, η εξασφάλιση συνθηκών ομαλής λειτουργίας της αγοράς και η διασφάλιση της αξιοπιστίας στις συναλλαγές σε ΕΥΡΩ.

Πδη το ΥΠΕΘΟ, από τον προηγούμενο χρόνο με την συνεργασία όλων των κοινωνικοοικονομικών φορέων, ετοίμασε εγκαίρως το Εθνικό Σχέδιο της Ελλάδος για τη Μετάβαση στο ΕΥΡΩ. Το Σχέδιο αυτό αποτελεί σε μεγάλο βαθμό τον βασικό οδηγό για την κατά φάση προετοιμασία των φορέων, με βάση το σενάριο μετάβασης της χώρας μας στο ΕΥΡΩ.

Δεδομένου ότι η μεταβατική περίοδο της χώρας μας στο ΕΥΡΩ θα έχει διάρκεια ενός έτους (1/1/2001-31/12/2001), επισημαίνεται η ανάγκη επίσπευσης των διαδικασιών προσαρμογής στο ΕΥΡΩ των εμπλεκόμενων φορέων.

Συγκεκριμένα οι προσπάθειες προετοιμασίας των φορέων θα πρέπει να επικεντρωθούν κυρίως:

στην προσαρμογή των Συστημάτων Πληροφορικής και εν γένει όλων των εφαρμογών Μηχανογραφικής υποστήριξης,

στην ρύθμιση των οικονομοτεχνικών, οργανωτικών και των νομικών πτυχών που άπτονται της εισαγωγής του ΕΥΡΩ με βάση τους σχετικούς κανονισμούς του Συμβουλίου.

στην ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού τους και των συναλλασομένων με αυτούς σε θέματα σχετικά με το ΕΥΡΩ.

Οι βασικές κατευθύνσεις που ακολουθούν απο-

τελούν μία αρχική προσέγγιση και αφορούν τον δημόσιο, χρηματοοικονομικό, επιχειρηματικό, τον μη κυβερνητικό τομέα και το ευρύ κοινό γενικότερα. Οι κατευθύνσεις αυτές εκτός των άλλων αποσκοπούν στην επισήμανση ορισμένων ειδικών και γενικών θεμάτων που ανακύπτουν από την επικείμενη εισαγωγή του ΕΥΡΩ. Η ρύθμιση των θεμάτων αυτών είναι απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλισθεί η απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς με την αποτροπή ανεπιθύμητων επιδράσεων στην Ελληνική Οικονομία και στην Κοινωνία γενικότερα.

Τα θέματα αυτά είναι:

α) Ειδικά θέματα

Διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών.

Στρογγυλοποιήσεις αριθμών.

Διάρκεια διπλής κυκλοφορίας.

Τραπεζικά έξοδα για τις μετατροπές.

Συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Συνέχεια των συμβάσεων.

β) Θέματα γενικού ενδιαφέροντος

Διάλογος με φορείς.

Σήμα ΕΥΡΩ (Λογότυπος) στα εμπορικά καταστήματα.

Εθνικό Παρατηρητήριο ΕΥΡΩ

Επιλογές χρήσης ΕΥΡΩ (EURO - OPTIONS).

Εθνικό Πρόγραμμα Επικοινωνιακής Πολιτικής για το ΕΥΡΩ.

Προετοιμασία εκτύπωσης κερμάτων και τραπεζογραμμάτων ΕΥΡΩ.

Το πρόβλημα του "2000" και το ΕΥΡΩ.

Τα ανωτέρω θέματα συζητήθηκαν σε Κοινοτικό Επίπεδο σε ειδικές συνεδριάσεις των ενδιαφερομένων φορέων των Κρατών - Μελών. Σε συνέχεια των συζητήσεων αυτών και κατόπιν ειδικών μελετών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 1998 προέβη στην έκδοση συστάσεων οι οποίες πλαισιώνουν τους σχετικούς κανονισμούς για την εισαγωγή του ΕΥΡΩ [Καν. ΕΚ 1103/97 και 974/98] που ψήφισε το Συμβούλιο Υπουργών ECOFIN.

Τα θέματα αυτά εξετάστηκαν επίσης σε Εθνικό Επίπεδο στα πλαίσια της Εθνικής Συντονιστικής Επιτροπής για το ΕΥΡΩ (ΕΣΕ). Κατά την εξέταση των θεμάτων αυτών έγινε ανταλλαγή α-

πόψεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς και διεφάνη ευρεία συναίνεση για την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν από την εφαρμογή τους.

Οι παρούσες κατευθύνσεις του ΥΠΕΘΟ έρχονται να διευκρινίσουν ορισμένες πτυχές των θεμάτων αυτών, προκειμένου να διευκολύνουν τους φορείς στην ομαλή και έγκαιρη προετοιμασία τους.

II. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών.

Η διπλή αναγραφή των τιμών και των λοιπών χρηματικών αξιών σε εθνικό νόμισμα και ΕΥΡΩ θα συμβάλλει αποτελεσματικά στην εξοικείωση των συναλλασσόμενων με το νέο νόμισμα.

Η διπλή αναγραφή των τιμών στα καταναλωτικά προϊόντα και τους λογαριασμούς παροχής υπηρεσιών, κατά την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θα διευκολύνει τόσο τους καταναλωτές όσο και τις επιχειρήσεις λόγω της παρεχόμενης διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των τιμών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ομαλή προώθηση των συναλλαγών.

Με τον τρόπο αυτό το νέο νόμισμα θα καταστεί ευκολότερα κατανοητό και αποδεκτό στην χρήση του, θα βοηθήσει στην προστασία του καταναλωτή και θα αποκτήσει την εμπιστοσύνη του κοινού.

Για να διασφαλισθεί ότι η διπλή αναγραφή των τιμών ανταποκρίνεται στις ανάγκες των καταναλωτών και μειώνει τις αβεβαιότητες για το νέο νομισματικό περιβάλλον, είναι αναγκαία η τήρηση προτύπων καλής πρακτικής κατά την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου από τους εμπλεκόμενους κοινωνικοοικονομικούς φορείς. Σύμφωνα με τον κανονισμό της ΕΚ 1103/97 σχετικά με την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, για τον καθορισμό των τιμών σε εθνικό νόμισμα και ΕΥΡΩ θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι τιμές μετατροπής με τις οποίες το ΕΥΡΩ θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα και να τηρούνται οι κανόνες στρογγυλοποίησης των τελικών ποσών.

Για την προστασία των καταναλωτών, όσον αφορά την αναγραφή τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές, λαμβάνεται υπόψη η οδηγία ΕΚ 98/6/1998, η οποία προβλέπει ότι οι αναγραφόμενες τιμές πρέπει να μη δημιουργούν αμφισβήτηση, να μπορούν να εφαρμοζονται με ευχέρεια και να διαβάζονται με ευκρίνεια.

Για το σκοπό αυτό, στις περιπτώσεις διπλής αναγραφής τιμών ή άλλων χρηματικών αξιών, θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες δεσμεύσεις:

Να χρησιμοποιούνται οι τιμές μετατροπής για τον υπολογισμό της ισότιμης αξίας στη διπλή αναγραφή τιμών.

Η στρογγυλοποίηση να γίνεται στο πλησιέστερο εκατοστό και να καθιερωθεί ως το ελάχιστο επίπεδο ακρίβειας για τιμές και άλλες χρηματικές αξίες που έχουν μετατραπεί από εθνικές νομισματικές μονάδες σε ΕΥΡΩ.

Οι διπλές αναγραφές τιμών και άλλων χρηματικών αξιών να είναι σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και ευανάγνωστες.

Οι λιανοπωλητές να επιδείξουν την ετοιμότητά τους για συναλλαγές σε ΕΥΡΩ κατά την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Η διπλή αναγραφή των τιμών σε "δείκτες αναφοράς" όπως αντίγραφα τραπεζικών λογαριασμών και τιμολόγια δημοσίων επιχειρήσεων να ξεκινήσει στην αρχή της μεταβατικής περιόδου.

Οι επαγγελματικές ενώσεις να εξετάσουν τη δυνατότητα καθορισμού κοινών προτύπων ή σχεδίων για τη διπλή αναγραφή των τιμών. Καλούνται επίσης να βοηθήσουν τους μικρούς λιανοπωλητές οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν περισσότερο προβλήματα στην πράξη, οργανώνοντας σχετικά προγράμματα ενημέρωσης ή πιλοτικές δράσεις.

Στρογγυλοποιήσεις αριθμών.

Με τον κανονισμό ΕΚ 1103/98 άρθρα 4 & 5 του Συμβουλίου, σχετικά με την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, θεσπίζονται κανόνες στρογγυλοποίησης που είναι αναγκαίοι για την ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Η στρογγυλοποίηση αφορά τα ποσά που προκύπτουν μετά την μετατροπή τους με βάση τους σταθερούς συντελεστές μετατροπής.

Οι κανόνες μετατροπής των τιμών από το εθνικό νόμισμα στο ΕΥΡΩ και αντιστρόφως καθορίζονται ως εξής:

Η μετατροπή θα πραγματοποιείται με βάση το συντελεστή μετατροπής της αμετάκλητης καθορισμένης ισοτιμίας.

Ο συντελεστής μετατροπής περιλαμβάνει 6 ψηφία συμπεριλαμβανομένων και των δεκαδικών.

Ποσά που μετατρέπονται σε ΕΥΡΩ θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προ την πλησιέστερη υποδιαίρεση.

Ποσά που μετατρέπονται από ΕΥΡΩ θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση του εθνικού νομίσματος.

Ποσά που μετατρέπονται και αντιστοιχούν ακριβώς στο ήμισυ της ελάχιστης υποδιαίρεσης θα στρογγυλοποιούνται προ τα πάνω (σύμφωνα με την μαθηματική πρακτική).

Για παράδειγμα, α) από την μετατροπή 1000 δρχ. σε ΕΥΡΩ με βάση την κεντρική ισοτιμία της 31/12/1998 (1 ΕΥΡΩ = 353,109 δρχ.) προκύπτει το ποσό 2,83198 ΕΥΡΩ, το οποίο στρογγυλοποιείται σε 2,83 ΕΥΡΩ. β) από την μετατροπή 1000 ΕΥΡΩ σε δραχμές αντίστοιχα προκύπτει το ποσό των 353.109 δρχ. γ) ποσά κάτω της αξίας του 1 ΕΥΡΩ π.χ. 90 ΕΥΡΩ - ΛΕΠΤΑ (0,90 ΕΥΡΩ) X 353,109 προκύπτει το ποσό 317,798 δρχ. το οποίο στρογγυλοποιείται σε 317,80 δρχ. δ) αξία 174,8 δρχ. μετατρέπόμενη σε ΕΥΡΩ με την ανωτέρω ισοτιμία δίδει το ποσό 0,49503 ΕΥΡΩ, το οποίο στρογγυλοποιείται σε 0,50 ΕΥΡΩ ή 50 ΕΥΡΩ - ΛΕΠΤΑ.

Οι εμπλεκόμενοι φορείς πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην ορθή εφαρμογή των κανόνων στρογγυλοποίησης, ώστε τα ποσά που θα προκύπτουν μετά τη μετατροπή σε μονάδες ΕΥΡΩ να εκφράζουν την πραγματική αξία (δηλ. ισοδύναμο αποτέλεσμα).

Στην περίπτωση που δεν αποδίδεται η πραγματική αξία υπάρχει ο κίνδυνος να αλλοιωθούν αδικαιολόγητα οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών με επιπτώσεις στον γενικό δείκτη τιμών καταναλωτών της χώρας.

Διάρκεια διπλής κυκλοφορίας.

Σύμφωνα με το σενάριο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης την 1η Ιανουαρίου 2002 θα αρχίσει να κυκλοφορεί σε φυσική μορφή το ΕΥΡΩ παράλληλα με τα εθνικά νομίσματα. Το αργότερο μέχρι 30 Ιουνίου 2002 τα εθνικά νομίσματα θα έχουν αντικατασταθεί πλήρως από το ΕΥΡΩ και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα έχει ολοκληρωθεί (καν. ΕΚ 974/98).

Η παράλληλη κυκλοφορία του ΕΥΡΩ και του εθνικού νομίσματος θα διευκολύνει το ευρύ κοινό και τους καταναλωτές στην χρήση του ΕΥΡΩ καθώς και τις επιχειρήσεις που θα έχουν προετοιμαστεί εγκαίρως στη καλύτερη οργάνωση των συναλλαγών τους σε ΕΥΡΩ.

Σε συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπάρχει έντονη επιθυμία συντόμευσης της διάρκειας (6 μηνών). Η συντόμευση της διάρκειας της διπλής κυκλοφορίας εκτιμάται ότι θα εξυπηρετήσει ορισμένους κοινωνικοοικονομικούς φορείς π.χ. εμπορικές επιχειρήσεις, τράπεζες κ.λπ. διότι μειώνει τα προβλήματα που δημιουργεί η

παράλληλη κυκλοφορία του εθνικού νομίσματος και ΕΥΡΩ.

Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι θέσεις των αντίστοιχων φορέων και στην Ελλάδα. Πδη κατά τις συζητήσεις που έγιναν στα πλαίσια της Επιτροπής των Εκπροσώπων της Εθνικής Συντονιστικής Επιτροπής για το ΕΥΡΩ διατυπώνονται προτάσεις για την συντόμευση του χρόνου διπλής κυκλοφορίας.

Το θέμα αυτό θα ρυθμιστεί από κοινού με τις άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τραπεζικά έξοδα για τις μετατροπές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη σύσταση που εξέδωσε (ΕΕΚ 961/1, 1998) προτείνει ένα πρότυπο καλής πρακτικής που πρέπει να εφαρμόσουν οι τράπεζες κατά τη διάρκεια της μεταβατικής και τελικής περιόδου, για τις μετατροπές χωρίς έξοδα για ορισμένες κατηγορίες που υποβάλλονται από το νόμο (π.χ. από την εθνική νομισματική μονάδα σε ΕΥΡΩ και αντίστροφα) καθώς και άλλες κατηγορίες που αφήνονται στη συνήθη πρακτική, όπου είναι δυνατόν να εισπράττεται διαχειριστική προμήθεια (όχι όμως προμήθεια που αφορά τον συναλλαγματικό κίνδυνο) από τις τράπεζες.

Ειδικότερα στις τράπεζες συνιστάται:

να παρέχουν δωρεάν ορισμένες υποχρεωτικές υπηρεσίες όπως:

μετατροπή χωρίς έξοδα εισερχόμενων πληρωμών από την εθνική νομισματική μονάδα στη μονάδα ΕΥΡΩ και αντίστροφα στην μεταβατική περίοδο,

μετατροπή χωρίς έξοδα λογαριασμών από την εθνική νομισματική μονάδα στη μονάδα ΕΥΡΩ στο τέλος της μεταβατικής περιόδου,

να μην επιβάλλουν χρέωση σε ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών,

να προβλέπουν ίση μεταχείριση μεταξύ του ΕΥΡΩ και των Εθνικών Νομισμάτων δηλαδή να χρεώνουν την ίδια προμήθεια για πανομοιότυπες υπηρεσίες που έχουν συνολομοιολογηθεί είτε σε εθνικές νομισματικές μονάδες είτε σε ΕΥΡΩ,

να τηρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές διαφάνειας ως προς την προσαρμογή τιμών μετατροπής και στην ενδεχόμενη είσπραξη διαχειριστικών εξόδων.

Περαιτέρω, στη σχετική σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τονίζεται η ανάγκη να τηρηθούν οι αρχές της διαφάνειας στις τραπεζικές συναλλαγές πριν από τη μεταβατική περίοδο, για να περιοριστεί ο κίνδυνος να θεωρήσουν οι

συναλλασσόμενοι ότι τα υφιστάμενα έξοδα οφείλονται στην εισαγωγή του ΕΥΡΩ.

Μέχρι σήμερα η συμπεριφορά των Τραπεζών των 11 χωρών της ζώνης ΕΥΡΩ δεν ήταν η αναμενόμενη. Σε πολλές περιπτώσεις δεν υπήρξε διαφάνεια ως προς τη χρέωση των προμηθειών στους συναλλασσόμενους. Για τη βελτίωση της κατάστασης αυτής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει σύντομα νέα πιο αυστηρή σύσταση προς τις Τράπεζες. Οι συστάσεις αυτές αφορούν ουσιαστικά στις συναλλαγές σε Εθνικό επίπεδο και όχι τα διασυνοριακά εμβάσματα.

Από Ελληνικής πλευράς, η Τράπεζα της Ελλάδος τον Δεκέμβριο του 1998 εξέδωσε την με αριθ. 10/22.12.98 εγκύκλιο, στην οποία αναφέρεται ότι οι Τράπεζες μπορούν να χρεώνουν προμήθειες σε συναλλαγές συναλλάγματος, αρκεί να δηλώνουν ρητά το ύψος της συγκεκριμένης προμήθειας, εκτός των περιπτώσεων μετατροπής επί πράξεων συναλλάγματος των νομισμάτων των Κρατών - Μελών της ζώνης ΕΥΡΩ.

Στο πλαίσιο αυτό καλούνται οι τράπεζες να ενεργήσουν με την αρχή της διαφάνειας στις συναλλαγές, προς όφελος των ιδίων και των πελατών τους.

Ειδικότερα οι Τράπεζες οφείλουν:

να προσδιορίζουν με εμφανή τρόπο την τιμή μετατροπής με την οποία έγινε η μετατροπή του χρηματικού ποσού

να εντοπίζουν χωριστά από την τιμή μετατροπής τις τυχόν χρεώσεις τις οποίες εισπράττουν για την μετατροπή και

να παρέχουν στην πελατεία του, τόσο πριν από την συναλλαγή όσο και μετά την ολοκλήρωσή της, ευκρινή και διαφανή πληροφόρηση αναφορικά με το περιεχόμενο των χρεώσεων.

Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΚ 1103/97 άρθρο 4 του Συμβουλίου, τα νομισματικά ποσά που θα μετατρέπονται από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη, μετατρέπονται πρώτα σε ένα νομισματικό ποσό εκφρασμένο σε ΕΥΡΩ και στη συνέχεια θα μετατρέπονται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα (τριγωνική σχέση).

Στην Ελλάδα σήμερα δεν ισχύει η τριγωνική σχέση αλλά οι απευθείας ισοτιμίες με τα εθνικά νομίσματα των χωρών της ζώνης ΕΥΡΩ. Το τραπεζικό μας σύστημα έχει τη δυνατότητα σε (ημερήσια βάση) να παρέχει τιμές FIXING των νομισμάτων της ζώνης ΕΥΡΩ (Εγκ. Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 10/22.12.98). Είναι αυτονόητο ότι η ρύθμιση αυτή διευκολύνει τους συναλλασσόμενους, καθώς δεν υποβάλλονται σε

πρόσθετες μετατροπές στις συναλλαγές τους με νομίσματα της ζώνης ΕΥΡΩ.

Συνέχεια των Συμβάσεων.

Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΚ 1103/97, για τις συμβάσεις και τις άλλες νομικές πράξεις ισχύει η αρχή της "συνέχειας των συμβάσεων" που προβλέπει ότι η εισαγωγή του ΕΥΡΩ δεν θα έχει ως συνέπεια την τροποποίηση κάποιου όρου της σύμβασης ή την απαλλαγή ενός των συμβαλλομένων από την εκπλήρωση όρου της σύμβασης, ούτε δίνει το δικαίωμα για μονομερή τροποποίηση ή καταγγελία της σύμβασης. Ακόμη, η εισαγωγή του ΕΥΡΩ στις περιπτώσεις νομικών πράξεων με σταθερό επιτόκιο δεν θα μεταβάλλει το ονομαστικό επιτόκιο που είναι πληρωτέο από τον οφειλέτη. Στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου η ανατιμολόγηση θα πραγματοποιείται με τα ισχύοντα επιτόκια ΕΥΡΩ. Η αρχή αυτή ισχύει ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη σχετικής ρήτρας στις δανειακές συμβάσεις.

Η συνέχεια των συμβάσεων θα πρέπει να ισχύει προκειμένου να συμβάλλει στην παροχή ασφάλειας δικαίου και διαφάνειας στους οικονομικούς παράγοντες και ιδιαίτερα στους καταναλωτές.

III. ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Διάλογος με τους φορείς

Ο διάλογος που αναπτύσσεται μεταξύ των επαγγελματικών ενώσεων, των τραπεζών, των επιχειρήσεων, των καταναλωτών και των δημόσιων αρχών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, στοχεύει στην αποφυγή επικαλύψεων και απώλειας χρόνου στις δράσεις των φορέων, στην κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων για την μεγιστοποίηση των ωφελειών από την εισαγωγή του ΕΥΡΩ.

Με τη σύσταση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 961/3, 23/4/98 καλούνται, στα πλαίσια του διαλόγου, οι ενώσεις καταναλωτών και οι επαγγελματικές οργανώσεις να διαπραγματευτούν αρχές καλής πρακτικής σε θέματα διπλής αναγραφής των τιμών και πληρωμών και να καθορίσουν τις ελάχιστες προδιαγραφές των πληροφοριών που θα πρέπει να παρέχονται. Επίσης συνιστάται στις επιχειρήσεις να καθορίσουν αρχές διαπραγμάτευσης τέτοιες που να συμβάλλουν στη διευκόλυνση της μετάβασης στο ΕΥΡΩ, ιδιαίτερα για τις μικρές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αδυναμία να προσεγγίσουν τις τεχνικές, λειτουργικές και πρακτικές πλευρές του προβλήματος.

Στο πνεύμα αυτό καλούνται οι εμπλεκόμενοι κοινωνικοοικονομικοί φορείς της χώρας να αναπτύξουν ένα πλαίσιο συνεχούς και ενεργού

διαλόγου ώστε να υπάρξει συμφωνία για την εθελοντική ρύθμιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Ακόμη, θα πρέπει να επιλέξουν τα κατάλληλα μέσα και τους μηχανισμούς εκείνους, οι οποίοι θα υποστηρίξουν ουσιαστικά και δυναμικά τις προσπάθειες τους και θα διευκολύνουν τους καταναλωτές στην κατανόηση και χρήση του νέου νομίσματος

Σήμα Ευρώ [Λογότυπος] στα εμπορικά καταστήματα

Το σήμα ΕΥΡΩ (Λογότυπος) συμφωνήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις 30/6/98 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκπροσώπους των καταναλωτών και κυρίων ενώσεων των επαγγελματιών τομέων διανομής, τουρισμού και Μικρό - Μεσαίων Επιχειρήσεων και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων. Σύμφωνα με τον λογότυπο αυτό κάθε επαγγελματίας που επιθυμεί μπορεί να δεσμευτεί ατομικά να τηρεί ορισμένους κανόνες καλής συμπεριφοράς και να ανάρτηση σε εμφανές σημείο το λογότυπο, ο οποίος θα προσφέρει τα απαιτούμενα εχέγγυα εμπιστοσύνης στους καταναλωτές. Ο λογότυπος είναι κοινός και εγγυάται ότι ο επαγγελματίας που θα κάνει χρήση αυτού, θα δεσμευτεί εθελοντικά να τηρήσει τα πρότυπα καλής συμπεριφοράς στις σχέσεις του με τους πελάτες όσον αφορά τη χρήση του ΕΥΡΩ. Ειδικότερα θα σεβαστούν:

την πλήρη τήρηση των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης των τιμών και των αξιών,

την μη επιβάρυνση των καταναλωτών που συναλλάσσονται σε ΕΥΡΩ,

την διάθεση πληροφόρησης σχετικά με το ΕΥΡΩ,

την διπλή αναγραφή των τιμών σε ΕΥΡΩ και στο εθνικό νόμισμα κατά τη μεταβατική περίοδο,

την κατάρτιση του προσωπικού που έρχεται σε επαφή με τους πελάτες,

την δυνατότητα πληρωμής σε ΕΥΡΩ.

Εθνικό παρατηρητήριο ΕΥΡΩ

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 961/3/23.4.1998 σύσταση της ΕΕΚ τα Κράτη - Μέλη καλούνται να δημιουργήσουν Παρατηρητήρια προκειμένου να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση και ο έλεγχος των διαδικασιών και των πρακτικών για την εισαγωγή του ΕΥΡΩ.

Το Παρατηρητήριο αποσκοπεί να δράσει υποστηρικτικά, συμπληρωματικά και ενισχυτικά στις προσπάθειες των φορέων για προγραμματισμό, εφαρμογή, τήρηση και αξιολόγηση των

δράσεων προσαρμογής στο ΕΥΡΩ.

Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας θα συστήσει παρατηρητήριο ΕΥΡΩ με σκοπό την ενίσχυση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ εκπροσώπων των πλέον αντιπροσωπευτικών φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα καθώς και των καταναλωτών, τη διασφάλιση των αρχών της εντιμότητας και της διαφάνειας στις συναλλαγές και τις επαγγελματικές πρακτικές.

Το Παρατηρητήριο θα εξασφαλίσει αποτελεσματική συνεργασία με τους φορείς που έχουν ως αποστολή την καταστολή αυθαιρεσιών και παρατυπιών στις συναλλαγές σε βάρος του δημοσίου και των καταναλωτών αλλά και για την αποτροπή αδικαιολόγητων αυξήσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν πληθωριστικές πιέσεις αλλά και δυσπιστία του κοινού σε σχέση με την κυκλοφορία του ΕΥΡΩ.

Το παρατηρητήριο ΕΥΡΩ αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στη διάδοση των καλών πρακτικών, στην παροχή ουσιαστικής υποστήριξης και διαμεσολάβησης προς τις επιχειρήσεις και τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Επιλογές χρήσης ΕΥΡΩ (EURO - OPTIONS)

Η προαιρετική χρήση του ΕΥΡΩ κατά την μεταβατική περίοδο συνδέεται με την αρχή της "μη υποχρέωσης" "μη απαγόρευσης" (καν. ΕΚ 1103/97) και ισοδυναμεί με τη δυνατότητα που παρέχεται στους οικονομικούς φορείς και καταναλωτές να συναλλάσσονται σε ΕΥΡΩ ή εθνικές νομισματικές μονάδες, τόσο με τον ιδιωτικό, όσο και με τον δημόσιο τομέα.

Ειδικότερα, η προαιρετική χρήση του ΕΥΡΩ από τις επιχειρήσεις αφορά ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών και διαδικασιών όπως η λογιστική των επιχειρήσεων, η υποβολή φορολογικών δηλώσεων, οι πληρωμές φόρων, οι φορολογικοί έλεγχοι, η υποβολή πάσης φύσεως οικονομικών καταστάσεων, η έκδοση στοιχείων κ.λ.π. Εξυπακούεται ότι οποιαδήποτε εφαρμογή επιλογής ΕΥΡΩ, θα πρέπει να συνδυαστεί με την ετοιμότητα προσαρμογής, είτε του δημόσιου είτε του ιδιωτικού τομέα. Το θέμα αυτό θα εκτιμηθεί από το ΥΠΕΘΟ στα πλαίσια της ΕΣΣ για το ΕΥΡΩ, προϊόντος του χρόνου, σε συνάρτηση με την επιτευχθείσα πρόοδο ως προς την προετοιμασία των αναγκαίων τεχνικών και νομικών προσαρμογών των κοινωνικοοικονομικών φορέων της χώρας.

Εθνικό πρόγραμμα επικοινωνιακής πολιτικής για το ΕΥΡΩ

Οι προετοιμασίες των τεχνικών και νομικών πτυχών των διαδικασιών προσαρμογής των κοινωνικοοικονομικών φορέων της χώρας όπως αυτές καταγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο της

Ελλάδος για τη Μετάβαση στο ΕΥΡΩ (ΕΣΜ) καθώς και των δράσεων επικοινωνίας και προβολής που περιγράφονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Επικοινωνιακής Πολιτικής για το ΕΥΡΩ (ΕΠΕΠ - ΕΥΡΩ), έχουν ήδη ξεκινήσει και προωθούνται με εντατικούς ρυθμούς σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ειδικότερα, το ΕΠΕΠ - ΕΥΡΩ μέσω της εφαρμογής δράσεων ενημέρωσης, πληροφόρησης και εκπαίδευσης αποσκοπεί:

Στην ενημέρωση των επιχειρήσεων και των άλλων κοινωνικοοικονομικών φορέων για την προσαρμογή της λειτουργίας τους στο νέο νόμισμα και την καλύτερη εξυπηρέτηση του συναλλασσόμενου κοινού.

Στην ενημέρωση και προετοιμασία του συνόλου του πληθυσμού καθώς και ορισμένων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

Στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των αρμόδιων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ώστε να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός των δράσεων επικοινωνίας.

Οι κυριότερες δράσεις του ΕΠΕΠ - ΕΥΡΩ είναι η παραγωγή ενημερωτικού υλικού για την προώθηση της πληροφόρησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και το ευρύ κοινό, η διαφημιστική προβολή μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η δημιουργία πολλαπλασιαστών πληροφόρησης της κοινής γνώμης, η εκπαίδευση στα σχολεία κ.α.

Από πλευράς ΥΠΕΘΟ, έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επιλογής του συμβούλου επικοινωνιακής πολιτικής για την εφαρμογή του προγράμματος και επίκειται η άμεση έναρξη των δράσεων προβολής με βάση το μνημόνιο συμφωνίας και τη σχετική σύμβαση του ΥΠΕΘΟ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Προετοιμασία εκτύπωσης κερμάτων και τραπεζογραμματίων ΕΥΡΩ

Ως γνωστόν μέχρι σήμερα έχουν οριστικοποιηθεί από την ΕΚΤ οι δύο όψεις των τραπεζογραμματίων ΕΥΡΩ και έχει αποφασισθεί η κοινή ευρωπαϊκή όψη των κερμάτων ΕΥΡΩ. Στις χώρες της ζώνης ΕΥΡΩ έχει υιοθετηθεί και η εθνική τους όψη.

Στην Ελλάδα έχουν προχωρήσει ήδη οι διαδικασίες για το σχεδιασμό της Εθνικής όψης των κερμάτων και θα πρέπει σύντομα να οριστικοποιηθούν οι όψεις όλων των κερμάτων ΕΥΡΩ, προκειμένου να αρχίσει εγκαίρως, τόσο η παραγωγή τους, όσο και η προβολή τους, μαζί με τα τραπεζογραμμάτια, στο κοινό.

Η εκτύπωση των τραπεζογραμματίων ΕΥΡΩ θα πρέπει να αρχίσει το α' εξάμηνο του 2001 ώστε να παραχθεί εγκαίρως η αναγκαία ποσότητα που θα τεθεί σε κυκλοφορία την 1/1/2002.

Παράλληλα, οι διαδικασίες παραγωγής των αναγκαίων ποσοτήτων κερμάτων ΕΥΡΩ πρέπει να αρχίσουν το γρηγορότερο δυνατό, δεδομένου ότι την 1/1/2002 το νόμισμα θα κυκλοφορήσει σε φυσική μορφή.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω εκκρεμοτήτων θα πρέπει να αρθούν όλες οι δυσκολίες που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την προμήθεια πρώτων υλών καθώς και με την άδεια εκτύπωσης που πρέπει να χορηγηθεί από την ΕΚΤ για τα τραπεζογραμμάτια, καθόσον η χώρα μας δεν ανήκει ακόμα στη ζώνη ΕΥΡΩ.

Το πρόβλημα του "2000" και το ΕΥΡΩ

Έχει ήδη αναγνωρισθεί η ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης του προβλήματος 2000 από τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς και ιδιαίτερα από τον τραπεζικό τομέα προκειμένου να αποφευχθούν ανεπιθύμητες δυσλειτουργίες.

Για το θέμα αυτό το Συμβούλιο Υπουργών ECOFIN, πρόσφατα ύστερα από σχετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, με απόφασή του ορίζει ως επίσημη αργία για τις τράπεζες την 31/12/1999. Κατόπιν αυτού καλούνται τα Κράτη - Μέλη να προβούν στην νομοθετική ρύθμιση της εν λόγω αργίας για την αποφυγή τυχόν νομικών αμφισβητήσεων στις συναλλαγές.

IV. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο πλαίσιο των ανωτέρω κατευθύνσεων και ενόψει της επικείμενης εισαγωγής του ΕΥΡΩ στη χώρα μας καλούνται οι κοινωνικοοικονομικοί φορείς να προετοιμαστούν εγκαίρως για την ομαλή τους μετάβαση στο ΕΥΡΩ.

Η προσπάθεια αυτή θα πλαισιωθεί και θα ενισχυθεί με την εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος Επικοινωνιακής Πολιτικής το οποίο θα τεθεί σε άμεση εφαρμογή.

Εξυπακούεται ότι η επιτυχής προετοιμασία προϋποθέτει την ανάπτυξη ενεργειών και επικοινωνιακού διαλόγου μεταξύ των φορέων ώστε να υπάρξει η απαιτούμενη συναίνεση για την από κοινού προσέγγιση των αναφερομένων προβλημάτων.

Η πιστή τήρηση των ανωτέρω κατευθύνσεων, όπως αυτές απορρέουν από τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η λειτουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου ΕΥΡΩ, εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση των ανεπιθύμητων επιδράσεων στην Ελληνική Οικονομία, καθώς και στην αποτροπή τυχόν αυθαιρεσιών που θα προέλθουν από την μη ορθή εφαρ-

μογή των απαιτούμενων προσαρμογών από τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς της χώρας. Το ΥΠΕΘΟ προτίθεται σε τακτική βάση να ενημερώνει τους αρμόδιους φορείς σχετικά με τις εξελίξεις που σημειώνονται σε Κοινοτικό επίπεδο, καθώς και τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε

Εθνικό επίπεδο σχετικά με την εισαγωγή και την καθιέρωση του ΕΥΡΩ στη χώρα μας.

Με εντολή Υπουργού
Ο Γενικός Γραμματέας
Γιώργος Παπαϊωάννου

Έγγραφο Αναφοράς

1. Κανονισμός ΕΚ 1103/97, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, ΕΕΛ 162, 19/6/97
2. Κανονισμός ΕΚ 974/98, για την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, ΕΕΛ 139, 11/5/98
3. Συστάσεις της ΕΕΚ 961/1, 961/2, 961/3 της 23/4/1998
4. Οδηγία 98/6, 1998 ΕΚ για την προστασία των καταναλωτών, ΕΕΛ 80, 1998 18/3/98
5. Εγκύκλιος της Τράπεζας της Ελλάδος 10/22.12.98
6. Εθνικό Σχέδιο της Ελλάδος για τη μετάβαση στο ΕΥΡΩ (έκδοση ΥΠΕΘΟ 1998)
7. Εθνικό Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής

ΘΕΜΑ: "Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία".

ΑΠΟΦΑΣΗ

Οι Υπουργοί Ανάπτυξης & Οικονομικών

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 2842/2000 (ΦΕΚ Α' 207) "Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ".
2. Τις διατάξεις του άρθρου 38 περίπτωση δ του π.δ. του 186/1992 (ΦΕΚ Α' 84).
3. Την 1039386/441/Α0006/21.4.2000 (ΦΕΚ Β' 571) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών για ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών.
4. Τη με αρ. πρωτ. 303/5-5-2000 (ΦΕΚ Β' 594) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Ανάπτυξης "Περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης".
5. Την ανάγκη αντιμετώπισης πρακτικών ζητημάτων και τη διευκόλυνση των συναλλαγών ως προς τον τρόπο εμφάνισης της αξίας στα φορολογικά παραστατικά και βιβλία κατά το μεταβατικό στάδιο χρήσης του Ευρώ, ήτοι από 1.1.2001.
6. Ότι με την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Αποφασίζουμε

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός των διατάξεων της παρούσης είναι η ρύθμιση των θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του ν. 2842/2000.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) "διπλή αναγραφή" των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών: είναι η ταυτόχρονη αναγραφή ενός ποσού σε δραχμές και σε ευρώ.
- β) "τιμή μετατροπής": είναι η συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής - ευρώ, και συγκεκριμένα 1 ευ-

ρώ = 340,750 δραχμές.

γ) "προμηθευτής": είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος.

Άρθρο 3

Διάρκεια υποχρέωσης

Η αναφερόμενη στο άρθρο 15 του ν. 2842/2000 υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών αρχίζει την 1.1.2001, με εξαίρεση τις μικρές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν κάτω των 10 ατόμων για τις οποίες αρχίζει την 1.3.2001, και λήγει την 28.2.2002.

Άρθρο 4

Πεδίο εφαρμογής

1. Ορίζουμε τον τρόπο αναγραφής των αξιών (τιμών) στα φορολογικά στοιχεία στις συναλλαγές στο εσωτερικό, κατά το μεταβατικό στάδιο και μέχρι τη χρησιμοποίηση του ευρώ ως νομίσματος στις συναλλαγές, ως εξής:

α) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν. 2842/2000 από το χρόνο έναρξης της υποχρέωσης τήρησης των βιβλίων τους σε ευρώ υποχρεούνται στα φορολογικά στοιχεία αξίας που απεικονίζουν συναλλαγές με τρίτους να αναγράφουν την αξία που αναφέρεται στο είδος των αγαθών ή υπηρεσιών, τις λοιπές επιβαρύνσεις και τους φόρους και στο γενικό σύνολο, παράλληλα σε ευρώ και δραχμές. Η τιμή μονάδας εφόσον αναγράφεται μπορεί να είναι μόνο σε ευρώ.

Ειδικά οι ως άνω υπόχρεοι για τις λιανικές πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών (πωλήσεις προς το κοινό - καταναλωτές) υποχρεούνται να αναγράφουν σε διπλό νόμισμα, ευρώ και δραχμές, μόνο το τελικό ποσό συναλλαγής με το οποίο βαρύνεται ο πελάτης.

β) Οι λοιποί υπόχρεοι που δεν έχουν επιλέξει να τηρούν τα βιβλία τους σε ευρώ, στα φορολογικά στοιχεία πώλησης αγαθών και υπηρεσιών λιανικά αναγράφουν σε διπλό νόμισμα ευρώ και δραχμές μόνο το γενικό σύνολο της συναλλαγής εφόσον τα φορολογικά στοιχεία εκδίδονται με ηλεκτρονικό υπολογιστή (Η/Υ) ή με φορολογική ταμειακή μηχανή (φ.τ.μ.) του ν.1809/1988. Οι επιτηδευματίες της περίπτωσης αυτής, για τις λοιπές περιπτώσεις έκδοσης φορολογικών στοιχείων, εξαιρούνται από την υποχρέωση της διπλής αναγραφής αξιών - τιμών.

2. Η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών περιλαμβάνει:

α) την τελική τιμή πώλησης προϊόντων, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτή αναγράφεται σε πινακίδες εντός του καταστήματος ή επί των προϊόντων, σε κουπόνια (vouchers) αγορών ή εκπτώσεων, σε τιμοκαταλόγους, στην υποβολή προσφορών και όπου αυτή αναφέρεται στην κάθε είδους διαφήμιση. Η υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών για τα προϊόντα, στα οποία βάσει των ισχυουσών διατάξεων επιβάλλεται να αναγράφεται η λιανική τιμή πώλησης επί της συσκευασίας τους, ισχύει για όσα συσκευάζονται μετά τη δημοσίευση της παρούσας.

β) το συνολικό κόστος παροχής υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτό αναφέρεται (υποβολή προσφορών, διαφημίσεις, κλπ).

γ) το συνολικό πληρωτέο ποσό, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, που αναγράφεται στις αποδεί-

ξεις λιανικής πώλησης και στα αντίγραφα λογαριασμών (τραπεζών, επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, κ.ά) εξαιρουμένων των επί μέρους στοιχείων.

δ) τα εκκαθαριστικά σημειώματα καταβολής αποδοχών και συντάξεων.

ε) τις οικονομικού χαρακτήρα με καταναλωτές συμβάσεις (μισθώσεις κατοικιών, στεγαστική και καταναλωτική πίστη, κτλ) οι οποίες συνάπτονται εντός του 2001.

Άρθρο 5

Κανόνες περί διπλής αναγραφής

Κατά τη διπλή αναγραφή των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες διατάξεις:

α) για τον υπολογισμό της ισότιμης αξίας πρέπει να χρησιμοποιείται η τιμή μετατροπής για τη δραχμή.

β) οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά μετατρέπονται και στρογγυλοποιούνται από δραχμές σε ευρώ και αντιστρόφως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 2842/2000 και συγκεκριμένα:

οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά που έχουν μετατραπεί από δραχμές σε ευρώ αναγράφονται με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων και στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο εκατοστό (cent).

οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά που έχουν μετατραπεί από ευρώ σε δραχμές στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.

γ) οι διπλές αναγραφές τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και ευανάγνωστες. Για το σκοπό αυτό

τα ποσά σε δραχμές και τα ποσά σε ευρώ θα αναγράφονται με χαρακτηριστές ιδίου μεγέθους,

στο βαθμό που είναι εφικτό, τα ποσά σε ευρώ θα αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα,

οι προμηθευτές θα πρέπει να έχουν αναρτημένα κοντά στο ταμείο και σε εμφανή θέση την τιμή μετατροπής καθώς και κατάλογο που περιλαμβάνει τα κέρματα και χαρτονομίσματα της δραχμής εκφρασμένα σε ευρώ και τα κέρματα και χαρτονομίσματα του ευρώ εκφρασμένα σε δραχμές, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος.

Άρθρο 6

Ειδικές διατάξεις

1. Οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων (πρατήρια), προσθέτουν και τις σε ευρώ τιμές πώλησης του κάθε είδους καυσίμου που πωλούν κατά λίτρο στα στοιχεία της πινακίδας του Άρθρου 83Α της Α.Δ. 14/89 ή τις αναγράφουν σε πινακίδα που τοποθετείται πλησίον των αντλιών και είναι ορατή από τους πελάτες. Οι επιχειρήσεις αυτές οφείλουν να αναρτούν κοντά στις αντλίες και σε εμφανή θέση τα στοιχεία του αναφερόμενου στο Παράρτημα υποδείγματος.
2. Οι παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες εξαιρούνται της υποχρέωσης διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών όταν εκδίδουν εισιτήρια ή άλλους τίτλους μεταφοράς μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων κράτησης θέσεων που ορίζονται στον Κανονισμό 3089/93 (Κανονισμός ΕΟΚ αριθ. 3089/93 του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993 για την τροποποίηση του Κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 2299/89 για τη θέσπιση κώδικα συμπεριφοράς για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων (ΕΕ αριθ. L 278 της 11/11/1993. σ.1)), εφόσον στον καταναλωτή έχει ήδη γνωστοποιηθεί εγγράφως ο ναύλος σε δραχμές και ευρώ.

3. Οι οδηγοί ταξί θεωρείται ότι συμμορφώνονται με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του παρόντος εφ' όσον διαθέτουν ταξίμετρα που αναγράφουν αυτομάτως το κόμιστρο σε δραχμές και σε ευρώ. Εάν δεν διαθέτουν τέτοια ταξίμετρα οι οδηγοί ταξί θα πρέπει να έχουν αναρτημένο πλησίον του ταξιμέτρου ένα κατάλογο που θα περιλαμβάνει την τιμή μετατροπής και τρία αντιπροσωπευτικά κόμιστρα σε δραχμές και σε ευρώ σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος.

4. Εκτός των περιπτώσεων που έχει συμφωνηθεί διμερώς συντομότερη μετατροπή, ένας λογαριασμός καταθέσεων σε δραχμές μετατρέπεται αυτοδικαίως σε ευρώ στο τέλος της 31.12.2001, το δε υπόλοιπο του λογαριασμού, που αντιστοιχεί στο κλείσιμο εργασιών εκείνης της ημέρας, καταχωρείται στο βιβλιάριο καταθέσεων σε δραχμές και σε ευρώ αναφερομένης ταυτόχρονα και της τιμής μετατροπής. Από 1.1.2002 οι καταχωρήσεις γίνονται μόνο σε ευρώ.

Άρθρο 7

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το κατωτέρω παράρτημα:

Από δραχμές σε ευρώ			Από ευρώ σε δραχμές		
Δρχ.	Δρχ.	Ευρώ (€)	Ευρώ (€)	Δρχ.	€
Κ	1	Δεν υφίσταται αντίστοιχο κέρμα σε ευρώ	1 λεπτό 2 λεπτά	3 7	Κ
Ε	2	1 λεπτό	5 λεπτά	17	Ε
Ρ	5	1 λεπτό	10 λεπτά	34	Ρ
Μ	10	3 λεπτά	20 λεπτά	68	Μ
Α	20	6 λεπτά	50 λεπτά	170	Α
Τ	50	15 λεπτά	1€	341	Τ
Α	100	28 λεπτά	2€	682	Α
Χ					Χ
Α					Α
Ρ					Ρ
Τ	100	28 λεπτά	5€	1.704	Τ
Ο	200	59 λεπτά	10€	3.408	Ο
Ν	500	1,47€	20€	6.815	Ν
Ο	1.000	2,93€	50€	17.038	Ο
Μ	5.000	14,87€	100€	34.075	Μ
Ι	10.000	29,35€	200€	68.150	Ι
Σ			500€	170.375	Σ
Μ					Μ
Α					Α
Τ					Τ
Α					Α

1 ευρώ = 340,750 δρχ.

Άρθρο 8

Κυρώσεις

Πράξεις ή παραλήψεις, που ανάγονται στην εφαρμογή της απόφασης αυτής, επισύρουν μόνο τις κυρώσεις του άρθρου 20 του ν.2842/2000 και όχι αυτές που προβλέπονται από φορολογικές διατάξεις.

Ειδικά σε όσους από τους υπόχρεους δεν δυνηθούν, λόγω δυσχερειών της αγοράς, να προσαρμόσουν τις χρησιμοποιούμενες από αυτούς φ.τ.μ ή συστήματα ή να αποκτήσουν νέους τύπους με τη δυνατότητα διπλής αναγραφής των τιμών μέχρι του προβλεπόμενου από την παρούσα χροΐνου (1.1.2001 ή 1.3.2001 αντίστοιχα), δεν θα επιβάλ-

λονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις, εφ' όσον κατέχουν δελτίο παραγγελιών από το οποίο να προκύπτει ότι, σε εύλογο χρόνο και το αργότερο μέχρι 30.4.2001, θα έχουν διαθέσιμες και θα χρησιμοποιούν φ.τ.μ. ή συστήματα με δυνατότητα διπλής αναγραφής του τελικού ποσού συναλλαγής.

Άρθρο 9

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΙΛΕΝΑ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

Θέμα : Εγκύκλιος σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 15 και 16 Ν.2842/2000 για εισαγωγή στο ΕΥΡΩ και την κοινή υπουργική απόφαση Ζ1 412/26-10-2000

"Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ΕΥΡΩ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία".

Ως γνωστό με το Νόμο 2842/2000 (ΦΕΚ Α' 207/2000) "σχετικά με την εισαγωγή στο Ευρώ" καθιερώθηκε η διπλή υποχρεωτική αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών.

Ειδικότερα τα άρθρα 15, 16, 17 και 20 περιέχουν διατάξεις που αφορούν στην προστασία του Καταναλωτή θεσπίζοντας επίσης τα Ευρω-παρατηρητήρια, το ειδικό σήμα (Ευρω-λογότυπο) και κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβάσεων του νόμου.

Επίσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 του ν. 2842/2000 εκδόθηκε η κοινή υπουργική απόφαση Ζ1/412/26-10-2000 "ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ΕΥΡΩ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία".

Στην απόφαση αυτή αναγράφονται αναλυτικά οι διάφορες υποχρεώσεις, της διπλής αναγραφής (άρθρο 3) καθώς και το που, πως και πότε εφαρμόζονται οι υποχρεώσεις της διπλής αναγραφής (τελική τιμή), (άρθρα 4, 5 και 6).

ΕΥΡΩΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

Με το άρθρο 16 του ν. 2842/2000 καθιερώνεται ο θεσμός του Ευρωπαϊκατηρητηρίου.

Το Ευρωπαϊκατηρητηριο έχει πενταμελή σύνθεση με Πρόεδρο το Δ/τη Εμπορίου της Νομαρχίας και μέλη ένα δικηγόρο, έναν εκπρόσωπο του τοπικού Επιμελητηρίου, έναν εκπρόσωπο της τοπικής Ένωσης Καταναλωτών και έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Η ενημέρωση του Καταναλωτή και η εξοικείωσή του στο νέο νόμισμα επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα σε τοπικό επίπεδο, καθόσον θα διευκολύνεται η πληροφόρηση, ο διάλογος και η συμβουλευτική βοήθειά του.

Τα ευρωπαϊκατηρητηρια θα παρακολουθούν τη νομιμότητα των συναλλαγών εισαγωγής στο ευρώ

και τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών προς αποφυγή τυχόν τάσεων ανατιμήσεων. Η συνδρομή προς τον πολίτη θα συνίσταται στο να τον κατευθύνουν στις κατάλληλες οδηγίες πληροφόρησης, στο να ακροώνται τα προβλήματά του και στο να διαμεσολαβούν για την επίλυση των δυσκολιών του.

Τέλος κάθε Ευρωπαϊκατηρητηριο οφείλει να ενημερώνει την υπηρεσία μας για τα πορίσματα των δραστηριοτήτων του αναφορικά με την μετάβαση στο ευρώ.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ.1 ν. 2842/2000 τις ανωτέρω αρμοδιότητες των Ευρωπαϊκατηρητηριών θα ασκούν οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών που αναφέρονται στο άρθρο 11 του ν. 2251/94 κατάλληλα διευρυμένες, δηλαδή στα ήδη υφιστάμενα μέλη (δικηγόρος, εκπρόσωπος του τοπικού επιμελητηρίου και εκπρόσωπος των τοπικών ενώσεων καταναλωτών) προστίθενται:

Ο Προϊστάμενος της κατά τόπου Διεύθυνσης ή Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ή ο αναπληρωτής του ως πρόεδρος, και
Εκπρόσωπος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή ο αναπληρωτής του,
Τους οποίους θα προτείνει το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

Κατά συνέπεια παρακαλούνται οι κατά τόπου Νομαρχίες να προχωρήσουν στην έκδοση απόφασης συγκρότησης Ευρωπαϊκατηρητηρίου μέσα σε 15 ημέρες από την λήψη αυτής της εγκυκλίου, αποστέλλοντας αντίγραφο της σχετικής απόφασης στην υπηρεσία μας. Επίσης οφείλουν να μας ενημερώνουν για τα πορίσματα των Ευρωπαϊκατηρητηριών αναφορικά με την μετάβαση στο ευρώ.

Η Υφυπουργός
Μιλένα Αποστολάκη

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» Αθήνα , 1991 Εκδόσεις **Ν. Σαρρής**
2. «Το Ευρώ και Εμείς» Αθήνα 2000 Εκδόσεις **Α . Σάκκουλα**
3. «Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεωρία-Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές. Η συνθήκη του Μάαστριχ και η Ελλάδα, Αθήνα, Θεμέλιο, 1993 **Π. Ιωακειμίδης**
4. ``Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα στη Δίνη των Διεθνών Νομισματικών εξελίξεων´´, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 17-18 Αθήνα, 1988 **Χρ. Κατσάνης**
5. ``Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση´´ Αθήνα, 1991 **Κ. Στέφανου**
6. ``Τι είναι το Ευρωπαϊκό Νομισματικό σύστημα; στην περιοδική έκδοση της ΧΙΟΣBANK, Τεύχος 3, Αθήνα Ιούνιος 1993, **ΑΘ. Παπανδρόπουλος**
7. ``Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση, Αθήνα , Παπαζήσης, 1993 **Λ. Τσούκαλης**
8. ``Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση´´ Αθήνα, 1990 **Αλεξάκης**
9. ``Ιστορική ανάδρομη της Ο.Ν.Ε και Ευρώ και το τραπεζικό σύστημα´´ Αθήνα 1995 **Σ. Φίλιππος , Γ. Χαρδουβέλης**
10. ``Η Συνθήκη του Μάαστριχ και η Ελλάδα´´ Αθήνα , Εκδόσεις Οδός , 1992 **Μ. Δρεττάκης**
11. ``Σχετικές εγκύκλιοι και δελτία τα Εύρο Νέα´´ Σεπτέμβριος 1996 της **Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος**
12. ``Δελτίο Ευρώ ,και για το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Νόμισμα´´ εκδόσεις **Τράπεζα της Ελλάδας Ιούνιος 1999**
13. ``Εθνικό Σχέδιο εισαγωγής Τραπεζογραμμάτων και Κερμάτων Ευρώ´´ Δεκέμβριος 2000 έκδοση **Τράπεζα της Ελλάδος και Υπουργείων Εθνική Οικονομίας και Οικονομικών**
14. ``Τραπεζογραμμάτια και κέρματα Ευρώ´´ έκδοση Οκτώβριος 2000 **Κεντρική Τράπεζα**

15. "50 Ερωτήσεις και απαντήσεις για το Ευρώ" έκδοση Μάρτιος 2001 **Τράπεζα Πειραιώς**
16. "Το Ευρώ και ο πολίτης" Ενημερωτικό φυλλάδιο Μάιος 1999 **Τράπεζα Εμπορική**

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

1. "Κυριακάτικη ελευθεροτυπία" έκδοση Κυριακή 19 Νοέμβριου 2000
2. "Κυριακάτικη ελευθεροτυπία" έκδοση Κυριακή 20 Δεκεμβρίου 2000
3. "Οικονομικής ελευθεροτυπία" έκδοση Τρίτη 28 Νοέμβριου
4. "Την εποχή του Ευρώ ένθετο κυριακάτικης ελευθεροτυπίας" έκδοση 10 Δεκεμβρίου
5. "Ερωτήσεις και απαντήσεις για το Ευρώ καθημερινή" έκδοση 7 Ιανουάριος 2001
6. "Οικονομικά θέματα τα επιτόκια το κέρδος" έκδοση 26 Μαΐου 2001
7. "Το Ευρώ και ο καταναλωτής το βήμα" έκδοση 8 Ιανουάριος 2001

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

1. Τράπεζα της Ελλάδος: [w.w.w bahkofgree. gr](http://www.bahkofgree.gr).
2. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα : w.w.w . euro. Ecd. Iht
3. Ευρωπαϊκή Ένωση :w.w.w.eurora. eu . iht
4. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας :w.w.w.eyro hellaw.gr
5. Υπουργείο Οικονομικών Γενικής Γραμματείας Πληροφοριών Συστημάτων:w.w.w. gsis. gor.gr
6. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος: w.w.w ethniki.gr/publicatiös./eurohews

7. Ένωση καταναλωτών: www.kepha.org

8. Διαφορά νέα: www.in.gr

